

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

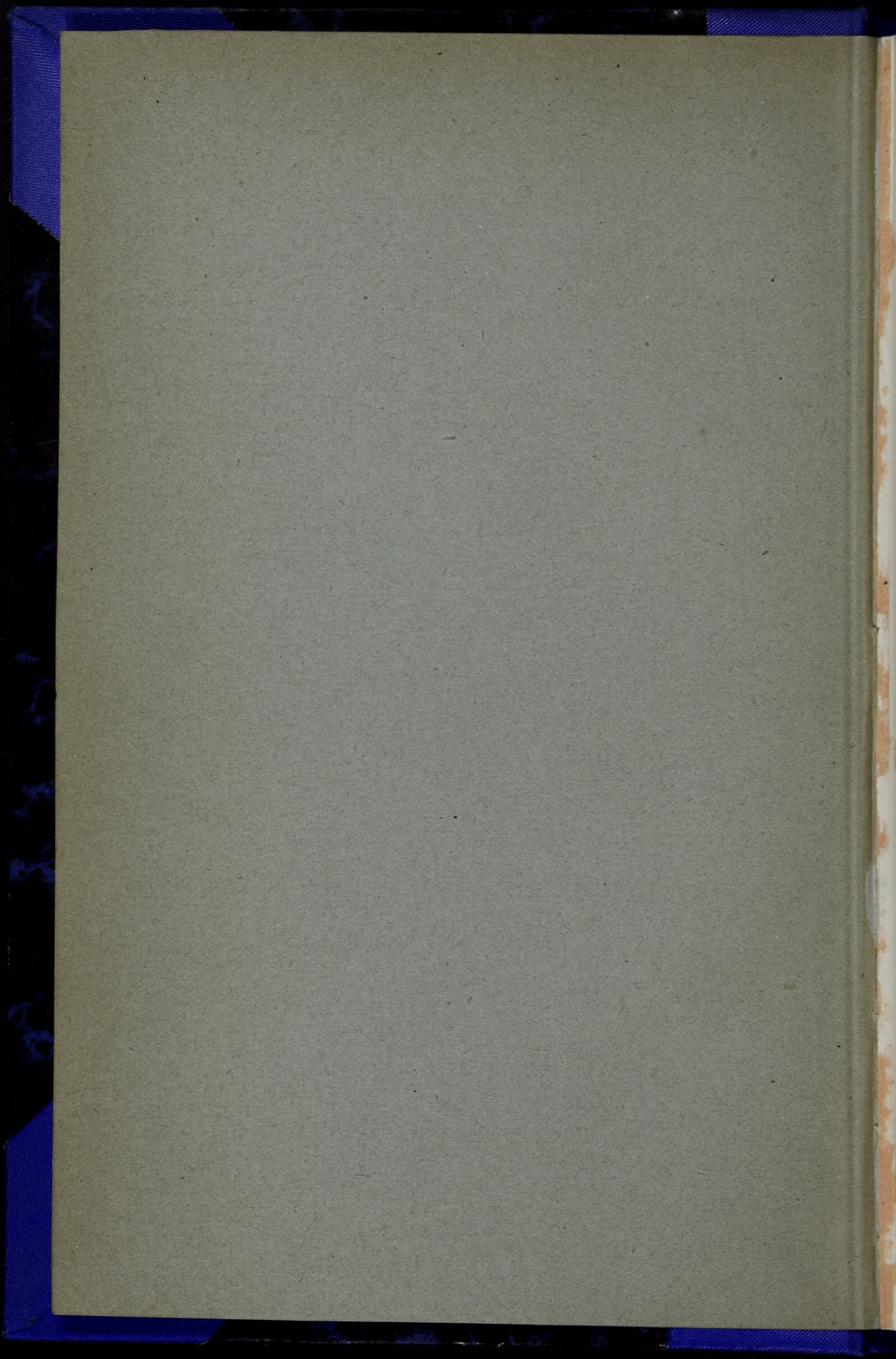

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt.
8v.

MAGNUS S MEK

HISTORISK ROMAN

AF

LODBROK

FÖRF. TILL »JERNHANDSKEN», »FRÖKEN BÄRFELTS
HEMLIGHET», »FÄNRIK FLINKS MINNEN» M. FL.

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR. AKTIEBOLAG
1897.

INLEDNING.

Sveriges historia under senare hälften af 1300:talet är i sjelfva verket endast en berättelse om trolöshet, våldsgerningar, mord och annat sådant. Visserligen var tiden rå och menskligheten okunnig, men man häpnar dock inför vittnesbörderna om denna råhet och okunnighet. Icke ens bland konungar och furstar fans någon kunnighet i innanläsning eller skrifning. De mest kunskapsrika ibland dem förmådde någorlunda rita ett bomärke eller hjälpligt skriva sitt namn. För längre skrivelser hade de höge herrarne sin »kansler», hvilken vanligtvis tillhörde det andliga ståndet och ganska ofta hade vid sidan af sin skrifvaresyssla jemväl uppdraget att vara den högt uppsatte herremannens eller furstens själasörjare och biktfader. Man känner alltför väl det vidsträckta användande, som inom katolska kyrkan kommit och ännu måhända kommer till del den kända satsen att »ändamålet helgar medlen» — för att kunna betvifla, att dessa presterliga skrifvare, kanslerer och själasörjare hade en ganska stor andel i furstarnes och konungarnes ogerningar under denna vilda tid. Det förtäljes också, att en mängd munkar af olika andliga ordnar öfversvämmade landet, naturligtvis såsom utskickade från förmännen, abboter, biskopar o. s. v., samt att dessa kåpklädda landsvägsriddare ingåfvo folket många onda tankar och lockade den enfaldiga allmogen till många för vårt fosterlands väl skadliga gerningar. Kärnan inom allmogen var dock frisk, och allmogen blef slutligen, under den odödlige Engelbrekts fana, den som räddade Sveriges rike.

I midten af det nyss nämnda århundradet hade vårt fosterland härjats af en fiende, hvars framfärd betecknades genom hundratusental af lik, genom hela ödelagda och folktomma härader. Omkring år 1348 bröt den s. k. digerdöden in i Sveriges rike. Den hade förut härjat nästan hela Europa. I England gaf man den namnet svarta döden. I Frankrike fick den heta blåa döden. Båda namnen tyckas bevisa, att de dödas ansigten antogo en mörkare färg, såsom stundom ännu i dag vid vissa dödsorsaker inträffar. Vår tids människor förmå knappt tänka sig det elände, denna hemska sjukdom förde med sig. För att gifva en föreställning derom, vilja vi bland tillgängliga statistiska siffror välja några och således nämna, att i allmänhet i hela Europa två tredjedelar af befolkningen omkom, att i London, som på den tiden icke var någon synnerligen stor stad, ej mindre än 100,000 människor dogo i »svarta döden», att i Lund, den lilla erkebiskopsstaden i Skåne, afledo 934 personer eller ungefär fyra femtedelar af stadens hela befolkning. Den nära intill Lund belägna Opagers socken förlorade hvarje lefvande människa, ty sedan nio tiondedelar af befolkningen dött, gaf man sig icke tid att begrafva de senast döda, utan allt hvad lefvande var flydde in i de djupa skogar, som då betäckte hela denna nu så fruktbara nejd. Men Sveriges bofasta prester — d. v. s. icke de kringströfvande, rofgiriga och intriganta munkarna, utan de prester, som innehade verkliga kyrkoherdekall — inlade här och der under dessa bedröfvansens dagar en ovansklig ära. De sparsamma statistiska uppgifterna från denna bedröfvansens och smärtans tid visa, att ensamt i t. ex. Westergötland 466 och i Småland 342 prester omkommo i den förfärliga digerdöden. Jag föreställer mig, att ordet diger betyder en som är tjock och fet. En diger död skulle alltså betyda en dödlig sjukdom, som gör digra d. v. s. rika skördar. Ja, nog gjorde pesten omkring år 1350 rika skördar i vårt arma fosterland. För att nämna ännu ett exempel på, huru förfärlig denna landsplåga var, må här nu förtäljas, att i Fridlestads socken i Blekinge

fans qvar, sedan digerdöden dragit bort, endast tre hemmansegare, en piga, fyra drängar och två små barn.

Naturligt är, att herrarne på sina fasta borgar ledo mindre af pesten än allmogen. Borgherrarne inneslöt sig inom sina murar och lemnade icke denna betäckning, ej heller tillät någon främling att få inträde der, så länge digerdöden härjade i riket. Men när pesten dragit hädan för att härja andra länder, närmast Norge, flögo de fram ur sina borgar såsom korpar och slog under sig en ganska betydande del af de ödelagda och manlösa byarna. Härigenom bildades stora jordagods, och det blef möjligt t. ex. för en viss herr riddare Bo Jonsson Grip att gripa tre fjerdedelar af Sveriges nationalförmögenhet på den tiden. Det är icke utan orsak som den urgamla folkvisan från den tiden säger:

»Herr Bo, han var en girig man,
Han grep allt hvad han såg.
Bo Jonsson tog min sista spann,
Han tog mitt baketråg...»

Med få ord — herr riddaren Bo Jonsson Grip är en typ för den tidens roflystna herremän. Många trädde i hans fotspår, men få voro så listiga och lyckliga som han.

Till alla dessa olyckor kommo nu slutligen de ändlösa striderna, i hvilka Magnus Smek och Erik Magnusson, konung Håkan i Norge, konung Waldemar Atterdag i Danmark, konung Albrecht af Mecklenburg, drottning Margareta med de tre kronorna, de på den tiden så mäktiga hansestäderna, påfven och hans legater, biskopar och erkebiskopar, hertigen af Holstein och andra små tyska magnater invecklades eller, rättare sagdt, invecklade sig sjelfva. Lystnad efter magt och rikedomar var den tidens herskande passion bland de så kallade stormännen både inom de verldsliga och inom de s. k. andliga kretsarna. Alla medel ansågos på den tiden lika goda. Furstarne svuro hvarandra trohet i lif och död den ena dagen och lade fiendtliga råd mot hvarandra eller till och med grepo till vapen den andra dagen. Prelaterne svuro på hvad som

helst, men höllo endast sådana löften, som voro för dem sjelfva fördelaktiga. Påfvarnes syndaförlåtelse kunde för en ringa penning köpas af andliga eller verldsliga, om de blott hade kontanta medel, helst glänsande guld eller klingande silfver, att väga upp åt »den helige faderns» legater. Osäkerheten på vägar och stigar var större än någonsin. Det gick slutligen så långt, att ingen, annat än i yttersta nödfall, vågade sig utanför sin gårdsport, om han icke kunde låta beledsaga sig af ett talrikt och väl beväpnadt följe. Men ett sådant stod endast de förnämna prelaterna och de rika borgherrarna till buds. Odalmännen och det lägre presterskapet vågade lifvet, om de begåfvo sig ut på väg och stig. De af Magnus Ladulås nyligen inrättade gästgifvaregårdarna hade redan urartat till röfvarenästen, der den intet ondt anande resande plundrades och i många fall äfven mördades. Ännu kvarlefver i folkets minne i en viss trakt af Småland historien om två qvinnor, som hade sitt hem i Skåne och hvilka, efter en vallfärd till det allt mera heligt vordna S:t Britas kloster i Vadstena, färdades hem igen genom Småland, åtföljda af ett par manliga tjenare och en tjänarinna. I närheten af Vrigstads kyrka i Vestra härad öfverfölls detta fromma sällskap af ett röfvareband, som anfördes af en riddare på en icke långt derifrån aflägsen borg. Borgarna voro vid denna tid i allmänhet mycket starkt befastade. Borgherren trotsade temligen tryggt både kung och folk. De nyss nämnda pilgrimerna blefvo af den vilde borgherren och hans hejdukar med spetsarna af hvassa spjut en hel dag drifna fram genom den täta urskogen och de nästan ogenomträngliga snåren. Mot aftonen anlände de till en liten, men djup insjö, och den i harnesk och hjälm klädde riddare-röfvaren hade just träffat alla förberedande åtgärder för att dränka de två qvinnorna och deras följe i den djupa sjön. Alla pilgrimerna voro redan insydda i säckar, och de stora stenar, som skulle fästas vid deras halsar, voro redan framrullade, då den ståtliga borgherren och hans hejdukar stördes i sitt på den tiden ganska vanliga förehafvande derigenom, att en

mängd landtfolk händelsevis kom genom skogen ned till sjöstranden. Den väldige borgherren fann för godt att fly. Hans skäggiga män dröjde icke att följa honom. Pilgrimerna blefvo sålunda räddade genom ett underverk. Men sådana räddningar voro naturligtvis icke regel, utan högst sällsynta undantag. — Med få ord, det var en laglös tid i Sveriges land. Man gjorde hvad man behagade och behöfde icke frukta något straff i ett af inbördes tvistigheter sönderslitet land. Gubben, som satt vid sin spis om vinterqvällen, visste icke, om han fick lefva till nästa morgon eller någon af landsvägsriddarne skulle taga hans lif under natten för att tillegna sig hans nästan värdelösa husgeråd. Gumman, som började spinna en ny rulle lintråd, bäfvade för att falla för röfvares händer, innan rullen blef full. Jungfrun, som gick till källan efter vatten, kunde befara att icke komma hem igen, innan hon underkastats våldtäkt och annan skändlighet. De resande, som från städerna begåfvo sig utåt landsbygden, måste före afresan uppgöra testamenten och befalla sina själar i Guds hand. Många bland dem återsågo aldrig sina hem. I skogarna och på landsvägarna svärmade röfvare. Om dessa voro af allmogestånd, kunde de någon gång visa och utöfva barmhertighet, men om de voro egare till någon förfallen riddareborg, slagdade de allt hvad menskligt var, som kom i deras väg, så snart offret medförde någonting, som hade penningvärde, och om offret var utarmadt, nedhöggo herrar riddare det för sitt höga nöjes skull. *Consuetudo altera natura.*

Det var en laglös tid. »Hand i hår och knif i strupe!» — detta var den allmänna lösen.

Men djupt inne i svenska allmogens hjerta fostrades äfven under denna tid en dygd, en fosterlandskärlek, som slutligen blef vårt fäderneslands räddning. Den barmhertige Gud, som vi tillbedja, gifve, att aldrig mera sådana tider måtte återvända inom våra landamären!

Då författaren går att för sina läsare upprulla några taflor från den laglösa tid, som nu i korta ordalag blifvit skildrad, vill han påpeka, att de vilda och ursinniga

uppträden, som i denna berättelse förekomma, icke äro endast dikter af hans fantasi, utan till större delen verkliga händelser, hvilka författaren har försökt att sammanföra till ett helt.

Efter dessa förutskickade anmärkningar kasta vi oss nu *in medias res*.

FÖRSTA KAPITLET.

En trofast tjenare.

Vid östra kusten af vårt gamla glada Sverige ligger en stad, benämnd Kalmar, hvilken har i vårt fäderneslands historia spelat en icke obetydlig rol. Vid tiden för vår berättelse var denna stad en af fosterlandets bäst befästade orter. Visserligen låg Kalmarneborg icke inom stadens »hank och stör», men man hade varit nog försiktig att omgifva staden med en vall och en djup graf till värn och beskydd för de goda borgarna i det uppblomstrande lilla samhället. Denna vall är numera på ett berömvärdt sätt anordnad till promenadplats för den lilla stadens »flanerande» ungdom. Men det har funnits tider, då ingen ung flicka i Kalmarne stad skulle velat göra en aftonpromenad på dessa vallar, der hon nu för tiden tryggt vandrar i månens sken och vid den älskades sida långt in på sena natten. Det har funnits tider, då denna vall aldrig besöktes af väna ungdomer, tider, då endast skäggiga och starka och grofva, i jern klädda krigsmän i enformig takt, såsom de blifvit inöfvade, vandrade fram och tillbaka från det ena jätttestora krigsredskapet till det andra. Den del af Kalmarnehus, som i våra dagar återstår, och som genom riksdagens frikostighet restaurerats, kan gifva oss en föreställning om,

huru stark denna borg månne hafva varit under dess välmagtsdagar. Kalmarnehus ansågs såsom den mest oöfvervinliga borg i Sveriges rike vid den tiden, då vår berättelse börjas, och i en gammal handling af 1332 kallas detta slott af dåvarande regenten »vårt mäktugasta huus oc stadh Calmarne».

År 1361 dagen före S:t Mårtens dag, alltså den 9 november, var stor uppståndelse och rådde mycket buller i Kalmarne stad. Hvarje husegare hade låtit qvasten feja gatan och platsen framför porten. Hvarje gafvel — ty på den tiden byggdes alla hus med gafveln vänd mot gatan — hvarje gafvel var midt i vintern, till trots af den mindre lämpliga tiden för sådana arbeten, alldeles nyss hvitmenad. Hela staden hade en viss festlig glans, hvilken kastade ett fagert återsken på husegarnes trinda anleten, när de med en anmärkningsvärdt hög grad af sjelfförnöjelse betraktade sina nu i oskuldens färg dränkta gafvelspetsar. Man måste ju göra någonting för stadens heder. Staden gästades nämligen af två konungar, Magnus Smek och hans son Håkan, hvilken senare var konung i Norge. Far och son voro icke alldeles så goda vänner, som man skulle hafva i anseende till frändskapen trott. Men derom visste de välvilliga borgarne ingenting, enär Kalmarne slott var strängt tillslutet, så att ingenting eller åtminstone högst obetydligt af det, som på slottet afhandlades, blef bekant i staden. En och annan af slottets lägre betjening smög sig visserligen ut vid nattetider, men hade då vanligtvis sina egna göromål, sina älskarinnor att trösta m. m. sådant. Föga tid återstod honom att tala om, hvad han hade inom Kalmarnehus' murar inhemtat. Men tillräckligt hade blifvit sagdt för att inom Kalmarne stad framkalla vilda rykten om ovänskapen mellan far och son, Magnus och Håkan.

Inne på den lilla trånga borggården inom Kalmarnehus samlades den 9 november 1361 vid tiden för averingningen en pansarklädd ryttarskara. Den var icke stor — endast omkring tjugo man — men den såg helt fruktansvärd ut i sina blanka rustningar och de i aftonsolen glänsande hjälmarna. Lansar buro de i händerna och korta, blanka svärd hängde vid sidorna. Männens bistra och skäggiga anleten talade om ett mod och ett dödsförakt, som kunde komma hvarje fiende att bäfva. Deras svärd voro af det slag, som kallades »slaghökar».

Den förnämste i ryttarehopen var en ung man, hvilken med ett vackert anlete och ett par rätt prydliga, långa och väl vårdade mustacher förenade en hurtighet i sitt sätt, hvilken — såsom tydligt var — djupt och innerligt beundrades af borgherrens kökspigor, som lågo i andra våningens fönster och sträckte sig utanför muren så långt, som de af lätt förklarlig omsorg om lifvet vågade. Den vackre anföraren och egaren till de beundransvärda mustacherna förde handen upp till öfverläppen och snodde på ett sätt, som vittnade om mycken vana vid handteringen, sin öfverläpps skäggprydnader, medan en och annan skalkaktig blick från hans svarta ögon underrättade kökstärnorna deruppe i fönstren, att han icke var så alldeles likgiltig för deras uppmärksamhet och att hans hjerta icke var alltför hårdt bepansradt.

Under det att denna hemliga och -- i betraktande af afståndet — temligen oskyldiga kärleks-handel pågick, steg en guldsmidd hejduk nedför den trånga och branta trappa, som ledde till borghusets andra våning. Han helsade höfviskt, såsom det anstod en underordnad person, på den bälde anföraren för ryttarna, och denne nickade så nådigt, som det kunde i denna laglösa tid anstå en ung herreman, hvilken bar sin egen lag med sig, hvar-

helst han for, bar den med sig i sitt goda och skarpa svärd. Ty någon annan *erkänd* lag fans icke i Sveriges vid den tiden alldeles söndersplittade land. *Silent leges inter arma.*

Medan den guldbetäckte hoftjenaren bugade sig inför egaren af det guldsmidda svärdet och de väl underhållna mustacherna, räckte han med nästan bäfvande hand ett bref fram till den fruktansvärde krigshjelten. Dervid yttrade han:

»Konungen, allas vår herre, har befallt...»

»Hvilken konung?» röt mustachernas egare, i det han upprepade gånger och med synbart välbehag strök sitt pipskägg, liksom för att göra den gamle lakejen uppmärksam på, att han var nog rik att ega äfven ett sådant. »Du vet väl, att inom Kalmarnehus' murar finnas för närvarande två konungar?... Hvilken har sändt dig? Tala, annars dör du, så sannt jag heter Klaus Nyendank!»

»Naturligtvis konung Håkan!» stammade hejduken, under det att han bugade sig med stor ödmjukhet. »Här i slottet är han den rätte konungen och herskaren.»

»Godt, min vän!» utlät sig nu den fruktansvärde, i det han försökte göra sin min så nedlåtande och mild som möjligt. »Nåväl, här har jag brefvet. Var det eljest ingen muntlig helsning?»

»Jo visst!... Ers nåd skall föra fången till Lödöse slott och till höfdingen der lemna detta bref från vår nådige konung Håkan. Och så sade han att...»

»Hvem sade?... Tala redigt, karl, annars skall jag klyfva ditt gråa hufvud! Menar du, att jag är skyldig tyda gåtor?»

»Jo, vår aldrånådigaste konung Håkan sade...»

»Hvad sade han?... Ut med det!» dundrade knekten.

»Han sade, att både ni, bälde härhöfvidsman, och befallningshafvanden på Lödösehus skolen vara

konung Håkan ansvariga för fången. Han är en stor brottsling, mån I tro. Man säger, att han gjort en förfärlig sak, som våra lagvrängare kalla *crimen læsæ majestatis*. Hvad det är, vet jag icke, men det är säkert det aldra största brott, som kan begås på denna syndiga jord. Ah! *Culpa mea!*»

»Du är ett nöt», dundrade anföraren för ryttaretruppen, under det att han gömde brefvet innanför sin liftröja. »Men hvar är nu fången? Här är en häst tillreds åt honom, men hvar är han sjelf? Och här hafva vi band och bojor i beredskap åt junkern.»

»Här kommer han», utropade lakejen. »Se sjelf, nådigaste herr krigshöfvidsman! Han är här om några ögonblick.»

Från en af de underjordiska hålor, som finnas i Kalmarnehus, släpades nu fram en yngling, hvilken knappt uppnått nitton års ålder. Hans kläder voro sönderrifna, hans skjorta blodig och hans hår oordnad, hans i sig sjelf mycket vackra och framför allt öppna och redliga ansigte bar tydligen spår af blodig misshandel.

Ynglingen släpades fram till ryttareskaran, och det var egendomligt att se, hurusom den med mustacher och väl pyntadt pipskägg smyckade befälhafvaren öfver ryttarna blickade på honom med en eld i ögat, hvilken tilltog i styrka, ju närmare ynglingen kom, och hvilken tycktes vilja förtära den stackars fången.

»Så har jag dig då ändtligen fatt, Albrecht von Segebaden», brummade ryttarnes anförare, i det han liksom omedvetet lade handen på sitt svärdfäste. »Nu skall du få umgälla allt, och Juliana Windhausen får du aldrig mera se, åtminstone icke i detta lifvet... Jaså... du har ändtligen fastnat i garnet?... Du har varit stortalig mot kung Håkan, kan jag tro?... Hm!... Du har tagit parti för kung Håkans far, den erbarmlige kung Magnus Eriksson?... Nå, nu får du skörda lönen för dina

gerningar. Väl bekomme!... Binden karlen hårdt vid sadeln!... Dragen bättre till remmarna, karlar!... Det må gerna göra ondt... ju mer det svider i hans fina skinn, desto bättre!... Men nu kan jag spå dig, herr riddare Albrecht von Segebaden, att Juliana Windhausen skall blifva min med godo eller med våld, medan du ruttnar bort i fångtornet på Lödösehus... Ären i färdiga, karlar?... Godt! Då begifva vi oss på väg! Helsa kung Håkan från Klaus Nyendank, att hans bud och befallning skall åtlydas, om vi ock skola sätta lifvet till.»

Den bugande hoflakejen såg, hurusom ryttarskaran, med sin anförare i spetsen, red ut genom borgporten. Hejduken tog några steg till höger för att jemväl få åskåda truppens färd genom porten i den yttre muren. Derefter vände han om, skakade sitt gråhåriga hufvud och sade med tydligt framträdande bekymmer:

»Stackars herr Albrecht! Han var alltid en vänsäll man. Och aldrig fruktade han att säga sanningen, äfven om han stod inför de aldra högst uppsatta... Men för sådant har man föga tack i dessa oroliga tider... Jungfru Juliana lär väl sörja sig till döds, när hon får höra talas om allt detta. *O, culpa mea!* Gud hjelpe oss!»

Återigen skakade åldringen sitt gråa hufvud och återvände »med betänksamma steg» till slottets inre.

Aftonskuggorna började sänka sig ned öfver den af laster och brott uppfyllda jorden.

Innan vår berättelse fortskrider, måste vi underätta läsaren om anledningen till den ädle unge Albrecht von Segebadens olycka.

Några timmar före averingningen samma dag stodo konung Magnus Eriksson af Sverige och

konung Håkan Magnusson af Norge, fader och son, i ett högst uppretadt tillstånd midt emot hvarandra i den höghvälfda, mörka och med golf af slipade kalkstenar försedda riddaresalen på Kalmarnehus. De blickade bistert på hvarandra, ty sonen ville förena faderns krona med sin egen, och fadern ville icke, som man på den tiden sade, »kläda af sig, förrän han skulle lägga sig.» Tiden var rå, tidsandan vild, menniskorna hade genom digerdöden och andra olyckor blifvit beröfvade nästan alla menliga känslor. Att fader dödade sin son eller son sin fader för att derpå förtjena några örtugar, det var på den tiden en vanlig tilldragelse, hvilken knappt väckte någon uppmärksamhet. Digerdöden och alla andra landets olyckor hade förslöat sinnena och nästan helt och hållet utplånat all rättskänsla.

Bakom den grånade, men dock ännu med en jättelik och kraftig gestalt begåfvade konung Magnus Eriksson stod hans väpnare, den unge Albrecht von Segebaden, son af Jurgen von Segebaden till Freüendorff och hans äkta husfru, den väna Dorothea Lützen. Ynglingen hade tidigt kommit med sin fader öfver till Sverige och ingått i Magnus Erikssons tjänst. Om hans karakter och öfriga goda eller dåliga egenskaper vilja vi icke i förväg underrätta våra läsare. Hans gerningar komma under berättelsens fortgång att i detta afseende tala ett mera värtaligt språk, än det skulle vara för oss möjligt på några få och korta rader. Låtom oss »först se och sedan döma»!

Kung Magnus hade hos sig vid detta möte mellan far och son endast sin väpnare Segebaden. Men konung Håkan af Norge deremot var omgifven af hela sitt lysande hof med drots och marsk och riddare, väpnare och svenner. Hans biktfader stod i sista ledet, klädd i gråmunkarnes drägt, och läste med en andakt, som, att döma af den dervid

ådagalagda ifvern, utan tvifvel var låtsad, en mängd böner med ledning af sitt radband. Vid hans sida stodo ett par herrar, af hvilkas drägter man kunde sluta till, att de voro utskickade från »hansestäderna». Deras skadeglada miner i de krämaraktiga ansigtena läto förmoda, att just dessa obetydliga män voro det egentliga upphofvet till tvisten mellan den kunglige fadern och sonen.

Kung Håkan var uppbragt, men hans gamle fader såg ut att vara mera sorgsen än vredgad.

»Lemna mig riket i handom, fader!» dundrade Håkan.

»Aldrig!» svarade konung Magnus med lugn.

»Då tager jag det med våld», fortsatte den unge norske kungen, hvars sinne blef allt mera upphetsadt.

»Gör det, om du icke fruktar den rättfärdige Guds vrede!»

»Jag fruktar hvarken Gud eller d—n», utbrast sonen, nu alldeles ursinnig. »Betänk, att jag kan låta kasta dig i tornet här på Kalmarnehus. Jag har här mer folk samladt än du, gamle man! Du är i mitt våld.»

• »Men Herren skyddar mig äfven mot en fadermördande son. Jag är i min himmelske faders händer. Gör med din gamle far allt hvad himlen tillåter dig! Men riket gifver jag aldrig i dina händer, förr än du ändrat ditt sinne och åter blifvit en lydig son... Jag förlitar mig på min gud och på helgonens förböner. *Gloria in excelsis!*»

En af de lybska krämarna smög på tå fram och hviskade några ord i kung Håkans öra, och af hvad som följde kunde noggsamt skönjas, att det icke var fridens ord, han talade, Håkan rusade fram, knöt handen mot sin kunglige fader och röt:

»I tornet med dig!... Vakt!... Svenner!... Drabanter!... Edra hundar, hvar ären I? När maten står på bordet, då får man se eder, men när

man behöfver edert arbete, så letar man förgäfvnes efter eder... Hitåt, vakt!... Hit, mina drabanter! ... Grip den fånige gubben och spärren honom in i den djupaste, mörkaste och fuktigaste hålan i fångatornet. Han skall icke se dagens ljus, förr än han lemnar riket i mina händer. Han är sjelf för gammal och skröplig att regera.»

Nu instörtade ett par hejdukar genom den stora hufvudingången till riddaresalen. Håkan upprepade sin befallning, och hejdukarne närmade sig den åldrige konungen. En af dem hade redan lagt sin hand på konung Magnus Erikssons skuldra, hvarvid denne ryste, men gjorde intet försök att befria sig från det skändliga greppet. Den gamle kungen endast suckade djupt och sade sakta:

»Gud förlåte dig, Håkan, så visst som jag gör det!» *Quantum mutatus ab illo!*»

Den ene af de hanseatiska ambassadörerna hviskade nu i den andres öra:

»Det går bra. Vårt handelsvälde i Sverige är tryggadt, så snart Magnus sitter inom lås och bom.»

»Visserligen!» svarade den andre lakoniskt. »Men tyst, låtom oss se och höra!»

En af kung Håkans norska knektar hade, som sagdt är, redan burit hand på den gamle konung Magnus.

Men den unge väpnaren, Albrecht von Segebaden, som stod bakom konung Magnus, drog nu sitt svärd och störtade fram. Det blanka stålet skimrade i solskenet, medan han kraftigt svängde det öfver sitt hufvud. Ett väldigt hugg fälde den ene drabanten till golfvat, och då den andre ville draga sin plit för att hämnas kamratens död och göra den fadermördande norske konungen till viljes, erhöll han af Segebadens svärdspets en så kraftig stöt, att det blanka och hvassa vapnet trängde tvärs genom hans kropp och visade den hvassa udden på drabantens rygg. Just då Albrecht drog

sitt svärd till sig igen, störtade äfven denne hejduk död ned framför konung Håkans fötter. Kung Håkan blef blek af vrede och förskräckelse.

Midt under denna batalj hade Segebaden ropat:

»Fly, konung Magnus, fly och inneslut eder i eder lönnkammare! Under tiden skall jag uppehålla detta pack och med glädje offra mitt lif för eder. Fly!»

Konung Magnus sade:

»Haf tack, du trogne tjenare! Öfverlefver du detta och jag kommer till magt och välde igen, skall du stiga så högt, att hela verlden skall afundas dig... Och du, fadermördare», ropade han med dånande stämma till konung Håkan, »du skall i morgon möta mig i domkyrkan inför Guds altare. *Pax vobiscum!*... Hå, hå! *Pulvis et umbra sumus.*»

Med dessa ord försvann konung Magnus genom en liten dörr i panelningen. Ingen af de närvarande gjorde något försök att hindra honom. Men denna deras overksamhet berodde kanske mest derpå, att den unge Albrecht von Segebaden anföll hela skaran. Föga fattades, att han nedhuggit sjelfva konung Håkan. Det lyckades dock denne att undgå döden genom att i sista ögonblicket kasta sig till sidan.

Hugget drabbade i stället en af hans hirdmän, hvilken dog ögonblickligen och föll ned på golfvet, badande i sitt eget och de nedhuggna drabanternas blod, innan kung Håkan ens hunnit föra handen till svärdfästet.

»Kan då ingen spåka mig den skälmen?» skrek nu Håkan under ursinniga åtbörder. »Döden honom! Men nej, öfverväldigen och binden honom! En hastig död vore ett alltför lindrigt straff åt den förmätne. Han skall långsamt och med utsökta kval pinas ihjäl.»

De riddare och hofmän, som omgäfvö Håkan, kastade sig nu alla på en gång öfver Albrecht. Han värjde sig manligen, men öfvermagten var för

stor. Sedan han nedlagt ännu ett par af konung Håkans hirdmän och sjelf erhållit ej endast sina kläder sönderrifna, utan jemväl några sår, hvilka dock icke voro lifsfarliga, blef han öfvermannad och bunden. Vakten, som var posterad i den mörka gången utanför riddaresalen, tillkallades och Albrecht von Segebaden fördes, blek och blodig, ned i ett af slottets aldra dystraste fängelsehål. Vi hafva redan bevittnat, huruledes han på samma dags afton vid den tid, då klockorna i domkyrkans torn läto averingningen skalla ut öfver nejden, blef såsom fånge förd från Kalmarnehus på väg till Lödösehus, under bevakning af Klaus Nyendank och hans svenner.

Men den norske kung Håkan rufvade på vilda och hämndgiriga planer, när han den aftonen gick till sängs. Och föga sof han den natten, ty onda samveten pläga hålla människor vakna och, som ordspråket säger, »ett ondt samvete är en brännande het hufvudkudde».

Huru kung Magnus tillbragte denna natt på Kalmarnehus, derom förmåla krönikorna ingenting. Sannolikt badade han i tårar af sorg, icke så mycket öfver att vara endast en skuggkonung, som öfver att hans eget kött och blod mot honom lade å daga så svart otacksamhet. Ingenting kan så grymt såra ett fadershjerta som barnens otacksamhet och glömska af de naturliga pligterna.

Småningom lägrade sig natten öfver Kalmarnehus. Ljusen släcktes inom borgen och allt blef tyst derinne.

Vid samma tid åtskiljdes de båda hanseatiska sändebuden, hvilka hade sina qvarter i staden. När de räckte hvarandra handen till afsked yttrade den ene:

»Vi måste vara hos kung Håkan i morgon tidigt för att styrka honom i hans beslut.»

»Ja, och för att hota honom med Hanseförbundets vrede och hämnd, om han icke vill lyda oss. Godnatt, Lydert!»

ANDRA KAPITLET.

En påflig bannlysningsbulla.

Följande dagen strömmade mycket folk samman till domkyrkan i Kalmar. Andliga herrar i sina embets- eller ordens-drägter trängdes med de världsliga herrarna, som buro harnesk och blank hjälm samt åtföljdes af väpnare, som buro deras sköld och svärd. Här sågos på sköldarna de lysande ättevapen, som tillhörde slägterna Sparre, Oxenstjerna, Bjelke, Wasa, Färila o. s. v. Många menniskor af ringare stånd voro äfven i rörelse för att få se och åskåda, hvad som förehades denna dag i det härliga templet. Till och med allmogemän från skiljda orter och iklädda sina egendomliga nationaldrägter hade infunnit sig. De flesta buro enligt tidens sed ett kort svärd vid sidan och hade en liten rund, jernbeslagen sköld hängande på ryggen. Många buro jemväl armborst och pilar.

En medelåldrig, högväxt och synnerligen kraftigt byggd odalman gick lugnt framåt i riktning mot kyrkan. Den allmänna brådskan tycktes icke alls hafva smittat honom. Emellanåt stannade han för att se sig omkring bland de hopar af menniskor, som voro i rörelse. Vid ett sådant tillfälle kom han att stå i vägen för ett par framstormande unga och öfvermodiga väpnare. Den ene af dem bar i sin hand ett långt jagtspjut. För att nu på

samma gång bereda sig plats och lägga å daga sitt förakt för den enkelt klädde odalmannen, lyftade han spjutet och tilldelade bonden ett dugtigt slag tvärs öfver ryggen. En mindre stark karl än denne allmogeson skulle hafva stupat för det väldiga slaget, men mannen stod upprätt och icke en enda muskelrörelse utvisade, att väpnarens jagtspjut hade vållat honom något obehag. Deremot afbröts spjutet på midten just der, hvarest det vid slagets utdelande hade berört bondens jernbeslagna sköld.

Med en vild ed kastade väpnaren bitarna från sig och ville skynda förbi bonden. Denne sträckte emellertid ut sin långa starka arm och grep den förnäme ynglingen kring hans hals, dock utan att trycka hårdare till, än som behöfdes för att fasthålla offret.

En mängd människor hade under tiden samlats omkring dem för att åskåda uppträdet. Sådana scener hörde under denna vilda tid ingalunda till det ovanliga, men menskligheten är sig alltid lik åtminstone i det afseendet, att sysslolöshet alstrar nyfikenhet och att nyfikenhet aflar oförsynthet.

»Bra gjordt, bonde! ropade en borgare. »Vid sankt Påfvel, bra! ... Knäck halsen på den utpyntade herren! Vi hafva länge nog tålt och fördragit deras öfvermod. Senast i går hotades jag med blankt svärd af en sådan påfogel ... Krama dugtigt till hans hals, käcke odalbonde!»

»Jag knäcker ingen människas hals», svarade bonden lugnt, »om jag icke är dertill nödsakad för att skydda mitt eget lif. Men den här fina junkern känner jag af gammalt. Han har förr gjort mig sorg ...»

»Aha!» ropade en röst bland hopen. »Det är ju den oförskämde väpnaren Palle Friis! Kläm till hans hals, bonde! Han har länge nog förfört våra döttrar och utandats sitt gift bland våra qvinnor ... Kläm till, eljest gör jag sjelf det!»

»Tyst, vänner!» afbröt bonden detta och andra dylika rop, som hördes bland den uppretade mängden. »Jag har just någonting att säga den här fina junkern, hvilket han icke skulle kunna höra, om jag dödade honom.»

»Har han förnärligt dig ock? Säg fort, redlige odalman!»

»I skolen få höra godt folk!... Säg mig nu, Palle Friis, hvar har du gömt min fagra unga syster, som du vid mårtensmessotid förlidet år rövade från min gård? Hvar är min syster Ingrid? Svvara, eljest är du dödens!»

Den fångne väpnaren gjorde ett försök att tala eller åtminstone låtsade han ett sådant försök. Derpå lyftade han sin hand och pekade på sin hals, liksom för att gifva till känna, att han icke kunde tala, emedan bondens grepp var för hårdt.

»Nå, inte är Ulf i Sjunnebo något vilddjur», utlät sig nu allmogemannen. »Om du blott vill tala, skall jag lätta litet kring din strupe, så sant jag heter Ulf.»

Detta var just hvad Palle hade väntat. Knappt kände han Ulfs handgrepp slappas, innan han hastigt slet sig helt och hållet lös, hvarefter han ögonblickligen kastade sig in bland folkhoppen och var snart försvunnen.

Ulf i Sjunnebo stod liksom slagen af åskan.

»Hejda honom! Grip honom igen!» ropade några bland folket, men ingen hade sinnesnärvaro nog att utföra saken.

Småningom skingrade sig nu folket, somliga svärjande öfver att det lyckats väpnaren undkomma, andra skrattande åt den enfaldige bondemannen och hans missöde. Ett och annat begabbande ord nådde hans öron. Men snart qvarstod han ensam.

»Bättre framgång härnäst, som min trogna husqvinna Ivike plägar säga, när hon ser mig modfäld och förlägen.»

Derpå satte äfven han sig i rörelse upp mot domkyrkans höga portal, genom hvilken ännu en del menniskor strömmade in i tempelhuset. De flesta måste dock stanna utanför, emedan kyrkan var uppfylld af så många den kunde rymma, om plats skulle lemnas qvar för de båda konungarna och deras följen samt påfliga sändebudet, Johannes Guilaberti och hans svit.

Just då Ulf från Sjunnebo stannade bland folket på något afstånd från kyrkporten, anlände konung Håkan med ett lysande följe af riddare och svenner, bland dem många norrmän, hvilka för prakt i kläder och rustning utmärkte sig framför de svenska riddarna. Två af dessa norska riddersmän hafva blifvit stamfäder till ett par bekanta svenska ätter, nämligen Ulf Jonsson för ätten Roos till Erwalla och Knut Brynjelsson till ätten Roos till Hjelsäter. I följet syntes ock den gamle, vördnadsvärde och för sin vishet kände biskop Hakon i Bergen.

Vid konung Håkans ankomst framför domkyrkan uppstod mycken brådska. Ett par der utposterade kaniker samt några adelssvenner röjde plats för konungen och hans följe genom folkmassan, hvilken tycktes hafva föresatt sig att icke gifva rum. Emellertid lyckades man slutligen få till stånd en smal stig mellan två murar af tätt sammanpackade menniskor. Kung Håkan och hans svit stego af hästarna och kunde en och en i sänder tränga sig fram genom den smala vägen. Slutligen försvunno de i kyrkans inre. Märkligt var, att inom folkmassan, som böljade utanför, ingen menniska fans, som höjde något hyllningsrop till hans ära, när han passerade fram. Han var tydligen hatad mera än älskad af svenskarna. Kanske hade också något rykte spridit sig i Kalmarne stad om Håkans ovärdiga beteende mot sin fader, konung Magnus, den föregående dagen på Kalmarnehus.

Visserligen hade man i Kalmar, liksom öfverallt i Sveriges rike, den tanken om konung Magnus, att han icke var någon duglig konung. Men man hade dock icke glömt, hurusom han genom lagar om landsfriden hade försökt skydda de lägre stånden mot de öfvermodiga, vilda adelsmännen och riddarna samt mot biskopar, abboter och andra prelater, som med stora följen drogo omkring i riket och våldgästade hos bönderna på landet och stundom äfven hos borgarna i städerna. Icke heller hade man förgätit, hurusom konung Magnus hade skyddat trädgårdsskötseln genom stränga lagar. Äfven i Kalmar funnos några »kryddgårdar», som åtnjutit gagn af dessa författningar, genom hvilka t. ex. äppletjufvar belades med böter, motsvarande ungefär åtta tunnor säd i våra dagar, och stöld af humle i växande humlegård var belagdt — med lifsstraff. Under sådana omständigheter är det lätt förklarligt, att ännu år 1361 fans hos de lägre stånden qvar något af den gamla kärleken till Magnus.

Detta bevisades ock, då nu konung Magnus kom ridande från slottet bort till domkyrkan. Han helsades med hyllningsrop, hvarhelst han red fram med sitt fåtaliga och mycket enkla följe. Han var nämligen åtföljd endast af ett par andliga herrar, nämligen erkebiskopen Peter Thorgilsson af Färntuna och biskopen i Skara, Nils af Kållandsö, samt sin drots, den ståtliga gamle riddaren Nils Ambjörnsson. Några få och temligen enkelt klädda väpnare och svenner bildade, jemte nämnda tre herrar, hela den kungliga sviten.

Nu gjorde man beredvilligt rum bland folkhopen, så att kung Magnus kunde vid sidan af de båda biskoparna, alla tre i bredd, nalkas domkyrkporten. Folket helsade vördnadsfullt och tillropade honom hvarjehanda välönskningar.

Knappt hade den gamle konungen och hans följe försvunnit i templets inre för de utanför stå-

endes blickar, innan en högtidlig procession af andliga visade sig på gatan i närheten af kyrkan. Korgossar, klädda i små hvita kåpor, gingo i spetsen, svängande rökelsekar i sina händer. Efter dem kommo två i biskoplig skrud klädda personer. Tåget afslutades af en mängd lägre andliga samt en skara gråbrödrumunkar, hvilka med djupa och väljudande basstämmor afsjöngo ett *Gloria in excelsis*, under det att tåget sakta skred fram till kyrkan.

Af de två biskopligt klädda personerna var den ene en småväxt gammal herre med ett magert ansigte, brun och skrynklig hy samt nästan svarta ögon, ur hvilka oafåtliga eldslågor tycktes spruta. Ett djupt allvar låg lägradt öfver hela hans anlete och i synnerhet omkring läpparna voro dragen öfvermåttan stränga. Detta var italienaren Johannes Guilaberti, biskop och nu för tredje eller fjerde gången påfligt sändebud till Sverige, hitskickad i ändamål att utkräfva den påfliga stolens fordringar härstädes.

Den andre biskopen hette Henrik och var svensk till börd. Äfven han var påflig nuntius och hade samma uppdrag som den svartmuskige embetsbrodern. Henrik hade vistats flera år i Rom och var nyss hemkommen derifrån i sällskap med Guilaberti. Den svenske biskopen var i mycket en motsats till den italienske prelaten. Hans kroppstorlek röjde hans nordiska ursprung, och likaså den ljusa hyn och de blågråa ögonen. Han var för öfrigt en fetlagd och, som det tycktes, jovialisk man, som både älskade goda dagar och hade upplefvat ett stort öfverflöd af sådana dagar. Man kunde tydligt se, att på den mannens dörr hade aldrig någon nöd klappat.

Utdelande välsignelsen åt alla sidor, inträdde de med sitt följe i kyrkan, och munkarnes högtidliga sång genljöd skönt under de höga hvalfven.

Derinne hade man blott väntat de påfliga

sändebudens ankomst för att börja dagens förhandlingar.

Kung Magnus och hans lilla följe hade intagit platser på venstra sidan i koret. Konung Håkan och hans lysande svit af praktfullt klädda och rustade riddare och svenner upptogo större delen af korets högra sida.

De båda påfliga sändebuden och alla munkarne tågade ända upp till högaltaret med en högtidlighet i miner och later, hvilken icke kunde förfela att göra ett djupt intryck på de församlade. Det var endast några unga norska riddare i kung Håkans svit, som vågade göra sig lustiga öfver prelaternes stolta skick och dryga miner. Men äfven dessa dristade sig göra detta endast genom hviskningar.

Biskoparne Guilaberti och Henrik trädde jemte korgossarna innanför altarskranket för att hålla messa. En utvald sångkör, som fått sin plats längre ned i kyrkan, uppstämde en af dessa sköna sånger, genom hvilka den katolska kyrkan bättre än någon annan kristen kyrka förstår att stämma menigheten till andakt. Det var den härliga, af kejsar Carl den store skrifna sången *Veni creator Spiritus*. Kalmar domkyrka egde redan på den tiden en orgel, visserligen ett mycket bristfullt och ofullkomligt tonverktyg, men dess mäktiga ljud utgjorde ett ganska skönt underlag till den vackra sången, fastän man ännu i den goda staden icke i musikaliskt hänseende hunnit längre, än att orgelns s. k. tangenter måste behandlas med knyt-näfs slag i st. f. såsom nu med lätta tryckningar af ett enda finger. Kalmar domkyrkas orgel ansågs det oaktadt vara ett af de få underverk, som på den tiden funnos i Sveriges rike.

Derefter förrättades messan i vanlig ordning af de två påfliga sändebuden, och slutligen förklingade

de sista hallelujatonerna under de mäktiga hvalfven och dogo bort i ett hemlighetsfullt eko.

Ett par minuter förgingo, under hvilka allt var tyst. Alla voro försänkta i stilla bön. Åtminstone tycktes det så!

Biskop Henrik mottog af en gråbrödrumunk en stor pergamentsrulle, under det att Johannes Guilaberti hof upp sin röst — en klen och tunn stämma — samt talade och sade:

»Enligt uppdrag af den helige fadren, Innocentius VI, som sitter på Petri stol och är Guds Sons ståthållare på jorden, hvilken alla konungar och alla folk äro pligtiga att hörsamma och lyda, har jag i dag kallat eder, konung Magnus af Sverige, och eder, konung Håkan af Norge, att i dag inställa eder här inför mig och min påflige mednuntius, den högvördige biskop Henrik, att inför oss stå till svars i vissa stycken, genom hvilka I hafven förbrutit eder mot Petri stol och ådragit eder den helige fadrens heliga vrede och de straffdomar, som deruppå följa kunna.»

»Och hvilka äro dessa stycken?» frågade konung Magnus saktmodigt, sedan han stigit upp från sätet. Dock bevisade han prelaten den sidovördnaden att icke buga sig inför honom. Prelaten talade:

»Det är dig väl bekant, konung Magnus, hvad ärende vi här i dag förehafva. Du erinrar dig, att du med den helige Fadrens bifall har för längesedan till utförande af dina krig, till Skånes inlösen och andra ditt rikets behof, fått låna de penningar, som Petri stol haft att här i landet årligen uppbära. Du vet ock, att du för längesedan enligt gifna löften och försäkringar borde hafva återbetalt dem, samt att, då du detta icke gjort, kyrkans stora bann blifvit öfver dig uttaladt. Genom särskild gunst och nåd har denna din bannlysning blifvit tillsvidare upphäfd, men vi, biskop Henrik och jag Johannes Guilaberti, förut dekan i Dorpat, nu påflig

nuntius — vi hafva i uppdrag att i dag af dig utkräfva, hvad du är skyldig, samt sträng och ovilkorlig befallning att, om du icke kan eller vill betala, genast här i dag å nyo öfver ditt syndiga hufvud uttala den stora bannlysningen, hvilken då skall förkunnas i följande biskopskyrkor, nämligen Köln, Mainz, Bremen, Lybeck, Schwerin, Rostock, Ratzeburg, Verden, Lund, Upsala, Linköping, Vesterås, Strengnäs, Skara, Åbo, Roeskilde, Ribe, Slesvig, Odensee, Wiborg, Aarhus och Wexiö. Derfor spørjer jag dig nu till för sista gången, konung Magnus, vill du betala? Konung Magnus, har du summan tillreds? *Suum cuique!*»

»Jag vill, men jag kan icke för närvarande. Den helige Fadren måste hafva tålmod. Jag vill göra afbetalningar å min skuld, så snart jag kan, men för närvarande äro både rikets kassa och mina fickor tomma. Gud hjelpe mig!»

Kung Magnus var dödsblek och i hans skrynkliga anlete läste man, huru förfärad han blifvit genom att åhöra den lille sluge prelatens fruktansvärda hotelse.

»Nåväl», återtog Guilaberti med köld, »så skall ock bannlysningen denna dag blifva öfver dig, Magnus, afkunnad, om icke din son, konung Håkan af Norge, vill åtaga sig att i ditt ställe till den påfliga stolen erlægga hvad du skyldig är. Det är i detta ändamål vi, min medbroder och jag, hafva kallat dig hit inför oss i dag, konung Håkan. Nu frågar jag äfven dig, du konung öfver Norge: vill du betala den skuld, hvori din fader häftar till den påfliga stolen och sålunda godtgöra hans förgripelse mot kyrkans frihet? Vill du? Vill du icke? ... Svara!»

Kung Håkan kastade en hatfull blick på sin far, hvars anlete nu icke längre var dödsblekt, utan askgrått. Den gamle mannen, som haft så stora sorger af sin äldre son, den upproriske Erik, hvilken nu var död, insåg tydligt, att hans yngre son skulle

med samma otacksamhet nu öfvergifva honom i nöden.

»Må han betala sin gäld», sade Håkan bistert. »Jag betalar min.» Dervid stötte han sitt svärd hårdt mot stengolfvet, så att det dånade under tempelhalvfen.

»Må då domen gå i fullbordan», ropade Guilaberti med ett försök att åt sin svaga stämma förläna kraft. »Biskop Henrik, uppläs den heliga bullan*), hvarigenom konung Magnus, denne kyrkans otrogne son, lyses i bann. Och läs med hög röst!»

Henrik upprullade pergamentet och uppläste den fruktansvärda skrifvelsen, genom hvilken konung Magnus nu å nyo förklarades utesluten ur kyrkan och blef i egenskap af en »påfvens, kyrkans och Guds fiende» för sina »margfaldiga förbrytelser mot kyrkans frihet» öfverandtvardad »åt satan och åt köttets förderf». Vidare uttalades fördömelse öfver den som hädanefter räckte honom föda, vatten eller eld o. s. v.

Håkans ansigte lyste af ett hemskt hånleende.

Kung Magnus hade afsvimmad fallit i armarna på sin drots Nils Ambjörnsson, innan bullan blifvit till hälften uppläst. Men han vaknade snart till sans, och den trogne drotten sökte lugna och trösta honom genom att hviska i hans öra:

»Ers nåd må lugna sig! När allt kommer omkring är det Gud och icke påfven, som eger magt att döma och fördöma. Om ers nåd med tro och kärlek håller sig till Gud, så kan ers nåd för visso trotsa både påfven och alla hans förbannelser.»

»Så tror jag ock, vän Nils», hviskade den olycklige Magnus. »Jag har ju förut varit bannlyst och burit det med jemnmod och ätit min mat, druckit min bägare och sofvit i min säng lika lugnt

*) Bulla = påflig skrifvelse.

som i barndomen. Det är också icke detta, som gripit mig så hårdt. Det är min sons svarta otacksamhet. Håkan, Håkan, hvi skulle du träda i din förrädiske brors spår och tillfoga mig denna sorgen?»

Under det konungen och hans trogne drots förde detta hviskande samtal, hade de påfliga sändebuden och deras följe lemnat altaret och tågade i högtidlig procession ut ur kyrkan. Folkets ögon och uppmärksamhet voro derunder fästade på de mäktiga prelaterna, de af korgossarna svängda rökelsekaren, de prålände drägterna och de »heliga» minerna och åtbörderna, så att ingen fäste någon uppmärksamhet vid det som tilldrog sig i koret, förrän en kraftig röst deruppe i närheten af altaret ropade så högt, att det hördes in i alla vrår af templet:

»Hitåt! . . . Hitåt, borgare och bönder! Den norske kungen har öfverfallit och låter fängsla sin fader, eder gode konung Magnus . . . Till hjälp och undsättning, alla redlige män!»

Samtidigt hördes vapenbrak. Det var den trofaste drotsen Nils Ambjörnsson, som sökte med svärdet i hand försvara sin herre och konung, på samma gång han kallade folket till hjälp.

När nu folket hörde och förstod hvad som var å färde, stormade de upp mot koret, ropande:

»Till hjälp åt den gode och milde konung Magnus!»

»Död åt norrmännen!» ropade en stämman, hvilken öfverröstade alla de andra. Den tillhörde den manhaftige bonden Ulf i Sjunnebo, hvilken småningom hade lyckats tränga sig in i kyrkan och befann sig på endast några få alnars afstånd från koret, när han hörde vapenklängen och ropen på hjälp.

Raskt drog han sitt svärd och störtade fram i sällskap med en skara andra redliga män, mest borgare från Kalmar och män af allmogestånd, ty

troheten mot konungahuset har af ålder varit bofast i allmogemännens hjertan i vårt gamla, glada Sverige.

Men hela ingången till koret var spärrad af en dubbel rad riddare i full stålrustning och förgäfves sökte de att framtränga till undsättning åt drotsen och hans svenner, hvilka fäktade mot en stor öfvermagt i närheten af altaret.

Slutligen blef Nils Ambjörnsson sårad i armen, så att han icke längre förmådde föra svärdet. De flesta af hans svenner lågo badande i blod på kyrkans golf. Den tappre drotsen måste nu åse, hurusom hans kunglige herre blef bunden och bortsläpad af kung Håkans svenner, hvilka hånade och begabbade den olycklige konungen.

Nu blef den tappre drotsen varse den norske kungen, hvilken stod lutad mot en pelare och, som det tycktes, med största lugn åskådade, huru hans gamle far misshandlades. Då fattades Nils Ambjörnsson af ett ousägligt raseri. Han rusade fram mot Håkan, och om drotsen hade kunnat i detta ögonblick föra svärd med sin högra hand, skulle utan tvifvel den grymme konungasonens sista timme hafva slagit. Nu måste riddare Nils inskränka sig till att vanmäktigt knyta den venstra handen och med den hota, under det att han med förfärlig stämma dundrade:

»Detta skall du förvisso få betala med ditt blod, konung Håkan.»

Derefter lemnade han med fasta steg koret för att följa efter de bortdragande norska svennerna. Han ville se, hvarthän man förde hans fångne herre.

Nu sprang Lydeke, den hanseatiske köpmannen från Lybeck, fram och gnälde:

»Späken den riddaren! Han kan, stolt och dristig som han är, vålla oss stor vedermöda.»

Den andre hanseaten, hvars namn var Fredrik

Zuderland, grep sin ifrige kamrat i armen och hejdade honom.

»Lugna dig! Han blir förvisso späkt, vår hjälp förutan, om jag rätt känner kung Håkans hätska sinne.»

»Men...»

»Tyst!... Striden är slut. Kung Magnus är fångad. Allt är således godt och väl, och »Hansan» skall ännu en gång intaga en dominerande ställning i Norden.»

Nu befalde kung Håkan, att de riddare, som spärrat koret för folkmassan, skulle upphöra med striden och draga sig tillbaka ur kyrkan. Ulf i Sjunnebo och hans medhjelpare upphörde ock att kämpa, då de nu tydligt funno, att denna gång ingenting kunde göras till den fångne konungens befrielse. Med sorgsna hjertan skredo de till att torka sina svärd.

Men Ulf i Sjunnebo skördade mycken heder och ära ibland Kalmar borgare för sin tapperhet och sitt dristiga försök att rädda konung Magnus. Han inbjöds till en af de rikaste borgarna, och der blef han rikligen undfågnad, innan han, då det led mot aftonen, begaf sig på hemvägen till Sjunnebo och sin husfreja Ivike. Munter till sinnes var han icke, ty hans för sanningen öppna, fastän enkla och enfaldiga sinne anade stora olyckor för det redan hårdt hemsökta fäderneslandet.

TREDJE KAPITLET.

En våldgästning i bondes gård.

Emellertid fördes den unge Albrecht von Segebaden norrut på närmaste vägen till Lödösehus. Han satt hårdt fastbunden vid hästen och omgafs på alla sidor af beväpnade ryttare. All möjlighet till flykt var afklippt. Befälhafvaren för ryttaretruppen, väpnaren Klaus Nyendank, en yngling af tysk börd, red tyst framåt i spetsen för sin trupp och tycktes hafva alldeles glömt bort sin fånge. Måhända njöt han under denna tystnad desto mera af medvetandet att hafva i sitt våld den ende medtäflare om Juliana Windhausens hand, som han behöfde frukta. Måhända drömde han nu i sitt elaka sinne sällhetsdrömmar, hvilka skulle hafva skurit djupa sår i den stackars fångens hjerta, om denne hade kunnat se dem tvärs genom tyskens blanka hjälm och tjocka hufvudskål.

Man färdades framåt med stor skyndsamhet, liksom om anföraren längtat efter att få innesluta sin medtäflare i det djupast belägna, mörkaste och mest ohelsosamma fängelsehålet under Lödösehus. Det kan förefalla underligt, att den norske konungen lät föra en så viktig fånge till ett inom Sverige beläget slott, men saken är lätt förklarlig. Den falske kung Håkan hade under hvarjehanda förvändningar aflockat sin svage fader åtskilliga af landets mera viktiga borgar, deribland också Lödösehus, som på den tiden ansågs vara en af de starkaste borgar i riket. Den låg också, som vi veta, icke långt från norska gränsen. Egentligen var den ämnad att blifva ett värn för riket mot

broderfolket på andra sidan Kölen. Håkan, som i likhet med sin nu döde äldre broder Erik, hemligt sträfvade efter att bemäktiga sig fadrens rike, hade lockat och tubbat konung Magnus att lemna denna för Norge farliga borg i sin sons, den norske konungens händer. Håkan hade icke försummat att låta den svenska besättningen aftåga och bemanna Lödösehus med en ansenlig norsk krigsstyrka.

Den trakt, genom hvilken Klaus Nyendank förde sin fånge var mycket skogig. Här och der färdades de förbi en by, som låg öde sedan digerdödens dagar. På ett och annat ställe syntes en bebodd mindre bondgård och några små, ännu odlade åkertegar. För öfrigt gick vägen fram genom idel skogsmark. Än färdades de fram under skyhöga furor och väldiga granar, än genom småskog af ask, lönn och al.

Månen kastade under hela nattens lopp sitt bleka, men fagra skimmer öfver nejden. Ryttarne rönte således ingen svårighet att finna rätta vägen.

Men när det led mot morgonen, började kylan blifva svårare. De flesta ryttarne »hackade tänder» eller ryste af köld. Hästarna, som sprungit fort hela natten, tycktes nu vara alldeles uttröttade och ville ogerna färdas annorlunda än i sakta skridt. En tät dimma utdunstade från deras upphettade kroppar.

Klaus Nyendank vaknade nu upp ur sina drömmar.

»Vi hafva nu tillryggalagt åtskilliga mil», sade han, »och vi behöfva hvila, både vi och kreaturen. Icke sannt?»

»Vi behöfva värme också, ers nåd!» inföll en af ryttarna. »Jag skakar af frossbrytningar i hela min kropp.»

»Nåväl, vi stanna då i första gård», återtog Klaus.

»En sådan ligger i sjelfva brynst af den här

skogen», återtog den talföre ryttaren. »Jag våldgästade der förlidet år, medan jag tjente under väpnaren Palle Friis.»

»Den galningen!» utlät sig Nyendank med förakt.

»Galen eller klok, så är han en galant och präktig herre, så visst som jag heter Åke. Bättre finner man aldrig.»

»Hvad heter gården?»

»Sjunnebo, ers nåd! Jag vill önska, att ers nåd måtte nu göra en lika fager fångst der, som det lyckades väpnare Palle Friis att göra der i fjol. Det vattnas mig i munnen...»

»Tala ur skägget, karl», röt Nyendank. »Hvad menar du?»

»Jo, ers nåd, vid tiden, då vi hedrade Ulf i Sjunnebo med besök i hans hus och då han hade den äran att öppna för oss hvarje öltunna och hvarje visthus, som fans inom gården, det var — tror jag — vid mårtensmessotiden förlidet år — alltså jemt tolf månader tillbaka i tiden, fans der en ung fager jänta, som hette Ingrid. Hon var Ulfs köttsliga syster och en mera läcker qvinnobit har aldrig blifvit framsatt för en karls mun i Sveriges rike. Derfor råkade också väpnare Palle att taga henne med sig, då vi lemnade stället.»

»Följde hon den skälmen frivilligt? Hva' sa'? Ha, ha, ha?»

»Ingalunda! Hon sprattlade som en aborre på krok, och hon skrek och väsnades som en hexa på bålet. Och bonden sjelf, Ulf af Sjunnebo — en f— dt dugtig karl för resten — rusade efter sitt gamla rostiga svärd. Men innan karlen hann fram med det urgamla vapnet, voro vi redan långt borta med den sköna fången.»

Berättelsen åhördes med nöje af de råa knektarna, och väpnare Klaus Nyendank gapskrattade.

När hans munterhet hade något lagt sig, utbrast han:

»Ha, ha, ha! Jag hade aldrig trott min vän Palle Friis om så stort förstånd... Ha, ha, ha!... Och hvarthän förde han sin sköna fånge?»

»Det är mig icke bekant, ers nåd. Hon medföljde till Stockholm — ty dit gälde vår färd den gången — men om han lät henne stanna der eller förde henne vidare, känner jag icke.»

»Nå, det är sak samma!... Och du säger, att Ulfs i Sjunnebo gård ligger här nära? Huru nära? Huru lång tid behöfva vi för att uppnå den?»

»Ers nåd kan se den, så snart vi hunnit öfver denna skogsbacke. Om fem minuter äro vi der.»

»Så låtom oss rida dugtigt på! Framåt till godt kvarter!»

Farten ökades och snart befann truppen sig vid foten af den afröjda backe, på hvars höjd Ulfs gård var belägen. Några små åkertegar syntes i närheten af gården och derbakom låg i en vidsträckt cirkel den mörka, tysta furuskogen, hvilken såg så dyster ut, som om den inneslutit tusentals förskräckliga hemligheter eller varit ett tillhåll för dessa gastar, spöken, troll, jättar och jättesor m. fl. vidunder, hvilka menigheten på denna tid fruktade mera, än den fruktade någonting annat. Det är förunderligt, att den inbillade faran alltid uppskrämmer människan mera än den verkliga. Densamme som flyr för ett inbilladt spöke, står karsk och modig inför en verklig ovän.

Fyra eller fem små hus voro belägna på Sjunnebo backe. Samtliga voro af trä — ett kärnfullt och godt furuträ, som kunde trotsa århundradens röta och regn. De voro på ett groft och konstlöst sätt knuthuggna och rundtimrade. Endast boningshuset, som inneslöt »skålan» d. v. s. dagligstugan och ett eller annat rum på höganloftet, var derjente på yttersidan försedt med en beklädnad af

tunna bräder. Dessa bräder visade bättre än någonting annat, på hvilken låg utvecklingsståndpunkt våra förfäder befunno sig ännu år 1361. Bräderna voro icke sågade, utan groft slåthuggna med yxor. Man kilade sönder träden med kilar af jern i åtskilliga flata delar, hvarefter man med yxan jemnade dem och aftunnade dem, till dess de någorlunda passade för sitt ändamål. På väggarna fanns vid framsidan intet fönster, endast en öppen glugg, som tillslöts genom en trälucka. I taket fanns utom den sedvanliga öppningen, genom hvilken röken från härden släpptes ut, äfven ett fönster på hvardera sidan. I de groft tillyxade träbågarna hade man innefattat skifvor af horn, genom hvilka dagsljuset kunde någorlunda nedtränga och i stugans inre åstadkomma åtminstone ett skymningsljus. Pheniciern Abibaal hade ungefär 600 år före Christi födelse lärt svenskarna att tillverka glas, men konsten var nu utdöd inom landet, och det glas, som begagnades, importerades från utrikes orter och blef dyrt, innan det kom i allmogens händer. På några orter brukade man ännu öfverspänna takfönsterna med hvad man kallat »den genomskinliga hinna, som omgifver den ofödde kalfven». Alldeles så gör man ännu i dag på Island i fattigare hem. Der kallas den »liknarbelger» — ett namn, som de lärde må försöka att tyda, om de kunna!

Ulfs i Sjunnebo boningshus hade, såsom sed var på den tiden, en höganloftsbur d. v. s. en på pelare hvilande och från öfre våningen utskjutande altan, på hvilken gårdens husfreja och ungmör plägade under solvarma sommardagar sitta och sömma lin eller silke. Den stod i omedelbart sammanhang med jungfruburen, den s. k. svefvuskemman eller de yngre kvinnornas sofkammare. Man har läst om, hurusom i söderns länder de unga männen plägat vid mandolinens toner nedanför de

skönas altaner sjunga ut sina hjerteqval och på melodier uttala sin längtan. Säkert torde vara, att denna plägsed icke heller varit främmande för vår kallare Nord. Mången tapper riddare, mången äregirig väpnare eller sven har här i den månljusa nordiska sommarnatten både skickat förälskade blickar och suckar upp till sådana höganloftsburar och väl stundom äfven i folkvisans klagande toner uttryckt sin hjertesorg, sina önskningsar, sin kärlek.

Nu i den tidiga morgonstunden, då solen, som närmade sig horisonten, spred en svag dager öfver Ulf's mossbelupna byggnader, höll, såsom nämndt är, väpnaren Klaus Nyendank och hans följe stilla vid foten af den kulle, på hvilken Sjunnebo gård var belägen.

»Här vilja vi hvila en dag och en natt öfver», förklarade Nyendank, sedan han tagit alla ställningar och förhållanden i skärskådande på afstånd. »Det är ju, som man säger, ingen ko på isen. Vi hafva god tid... Alltså, låtom oss rida upp för höjden samt taga gården med allt dess innehåll i full och oqvald besittning.»

En af ryttarna vågade emellertid göra denna invändning:

»Ers nåd glömmet den af konung Magnus Eriksson utfärdade lagen, att om någon våldgästar bonde eller tager häst eller foder eller mat från honom med våld och bonden mäktar slå honom ihjäl, så ligger han ogild och bonden är strafflös.»

»Hvad nu, Sverker? Är du rädd? Skam i dig! Uppför backen, karlar, och låtom oss taga gården i besittning! Magnus Eriksson och hans dumma lagar gälla numera intet inom Sveriges rike... Magnus är afsatt. Nu regerar den norske Håkan äfven i Sverige, och han har det ordet om sig, att han gerna ser, att hans svenner och krigare njuta goda dagar och lefva kräseliga. Framåt!... Alltsammans är vårt.»

Klaus Nyendank störtade sjelf i spetsen för sin trupp uppför höjden och anlände in på den gräsbetäckta gården, just då Ivike, som var Ulfs hustru, trädde utanför dörren till skålan för att begifva sig till uthusen, der hon skulle tillgodose djuren med föda. Ulf sjelf var, som vi veta, icke hemma, ty vi hafva sett honom i Kalmarne stad och i dess domkyrka, kämpande för konung Magnus.

Ivike var en ganska fager och ännu ung qvinna. Hon var ljushårig och hade blåa, klara och trohjertade ögon, en ren hy och kunde visa två rader af felfria tänder mellan purpurläppar, när hon log. En ståtlig gestalt egde hon. Hon hade räknat tjugu somrar.

Klaus Nyendank hade knappt blifvit henne varse, innan han med stor skyndsamhet hoppade ned från sadeln och ilade fram mot den fagra qvinnan.

»Milda jungfru Maria i himmelen, frälsa oss!» utropade qvinnan och försvann plötsligt i det inre af huset, hvars dörr hon tillstängde. Våldgästerna hörde, hurusom hon sköt bommar och riglar för dörren, men de logo åt dessa svaga säkerhetsåtgärder och började att sörja för sina hästar. Djuren ställes under skjul, hvarhelst det var möjligt. Ulf hade fyra kor och en häst. Dessa löstes från sina platser och drefvos ut i det fria att sörja för sig sjelfva, medan ryttarne stälde sina kampar på deras platser. Derefter nedkastades från höloftet rikliga massor af hö, hvarmed hästarna undfågades.

Under tiden hade den unga raska Ivike tagit sitt minsta barn på armen och det andra vid hand samt tyst och sakta smugit sig genom en bakdörr ut i det fria. Tagande en sådan riktning, att hon icke kunde ses af de med sina hästar sysslade våldsverkarna, ilade hon med snabba steg öfver åkerrenarna. Boningshuset dolde henne. Med den

fart, som ångest och nöd förmå gifva äfven åt en uttröttad och bekymrad människas fötter — och kanske mest åt en sådan — flög den arma modern fram på den smala och besvärliga stigen.

»Gråt icke, barnet mitt!» förmanade hon den lilla tre- eller fyraåriga flickan, som sprang vid hennes sida, så fort de små benen förmådde. »Tyst!... Gråt icke!... Den heliga jungfrun i himmelen skall väl vaka öfver oss... Vi skola ila far till mötes.»

Om icke ryttarne hade varit så ifrigt syssel-satta med plundrandet af Ulfs höförråd, skulle de utan tvifvel hafva hört barnets gråt. Men som det nu gestaltade sig, uppnådde Ivike och hennes barn osedda den skyddande skogen, der hon, som ju kände hvarje vrå och hvarje snår, snart inslog på en stig, som förde henne till den mot Kalmarne stad ledande större vägen. Der hoppades hon förr eller senare möta sin från Kalmar återvändande make. Och om äfven detta icke skulle lyckas henne, ville hon heldre med sina barn ila ända ned till Kalmar, än stanna hemma och falla i händerna på Klaus Nyendank och hans vilda bussar. En krigsman i vapen var på den tiden ungefär detsamma som en mördare och rånare är i senare århundraden d. v. s. ett föremål för allmän skräck, afsky och fasa.

Hvad som mest oroade henne, det var den tanken, att ryttarne kunde följa hennes spår och snart upphinna henne. Men hon bad med brinnande andakt en bön till jungfru Maria och alla helgon, under det att hon ilade framåt med så snabba steg, att den lilla fyraåringen slutligen endast med största möda kunde följa henne och emellanåt fick släpas framåt af den förtviflade moderns hand.

Under tiden bröto ryttarne med stort buller och mycket bråk upp dörren till »skålan» och stormade in. Der fans ingen lefvande varelse derinne

med undantag af en råtta, hvilken skyndade sig att försvinna i sitt gömsle.

»Hvar är qvinnan?» röt Klaus Nyendank, sedan han förgäfves genomsökt hela huset. »Var det en vålnad, vi sågo? Var hon icke af kött och blod? Var hon en menniska?»

»Visserligen!» genmälde svennen Åke. »Visserligen är hon af kött och blod, och en fager qvinna är hon. Det är bonden Ulfs hustru Ivike. Få qvinnor, vackrare än Ivike, har jag sett.»

»De bönderna roffa nu alltid åt sig de vackraste bitarna», yttrade Nyendank vresigt. »Men hvarthän har hon tagit vägen? Vi skola uppsöka och återföra henne.»

»Skogarna äro vidsträckta, och det torde knappt vara möjligt.»

»Möjligt!» röt Klaus väpnare. »I min tjänst får ingenting vara omöjligt. Den ibland er, som i min närvaro begagnar ordet 'omöjligt', han dör i nästa ögonblick för mitt goda svärd.»

Två ströfkårer utsändes nu i olika riktningar för att fånga och återföra Ivike och hennes barn. Men vid middagstid, kort innan solen stod högst på himmelen, vände de tillbaka med oförrättadt ärende. Klaus Nyendank hade emellertid då redan hunnit så berusa sig af Ivikes starka porsöl, att han låg och sof mycket djupt på en bänk i skålan. En och annan af de karlar, som stannat hos honom, voro också öfverlastade. Nu blef det de hemkomnes tur att sköfla Ulfs och Ivikes mat- och dryckesvaror. Snart sutto de vid bordet och läto sig väl smaka, medan de skämtande undrade, hvad Ulf väl månne säga om sitt plundrade hus, när han komme hem igen, ty då man ingenstädes sett honom, förmodade man — riktigt nog — att han var borta. Omkring en timme dröjde det, innan äfven dessa hunnit berusa sig.

Under hela denna tid låg fången, bunden som

han var, derute på gården. Man hade vid ankomsten till stället lyftat honom ned från hästen, men derefter icke bekymrat sig om honom. Ingen hade tänkt på att räcka honom föda eller en dryck vatten. Med stoisk likgiltighet hade emellertid Albrecht von Segebaden föredragit de lidanden, som hans obeqväma läge och hans bundna tillstånd förorsakade honom. Fastän hungern plågade honom, hade han icke låtit höra ett enda klagoljud. Heldre skulle den ädle ynglingen hafva underkastat sig hungersdöden, än han velat om en bit bröd anropa de skurkar, i hvilkas händer han fallit. Men han eftersinnade med stor ifver, huruvida han icke skulle kunna begagna sig af ställningen för att återvinna sin frihet — något, som tycktes ligga inom möjlighetens gränser så mycket mera, som hvarken Klaus Nyendank eller någon af hans knektar vårdade sig om att egna honom någon särskild bevakning.

Albrechts händer voro bakbundna med starka snören af bast, och hans ben hade blifvit samman-snörda medelst remmar, som man lösgjort från hästarnas »hufvudstolar». Det tycktes således vara alldeles omöjligt för honom att röra sig, men ingenting är så egnadt att skärpa en människas förstånd och stegra hennes själsverksamhet som just en rätt nödstäld belägenhet.

Redan vid den tid på dagen, då Klaus Nyendank började blifva rusig af mor Ivikes i ymnighet förtärda porsöl, hade den unge Segebaden, trots sitt fjettrade tillstånd, hunnit förflytta sig ett ganska långt stycke från den plats på gården, der de råa knektarne hade kastat honom vid ankomsten till stället. Våra läsare finna måhända denna omständighet vara otrolig, men se här, huru Albrecht gick till väga, då han, ehuru bunden, förflyttade sig närmare och närmare till den mörka och dystra furuskogen, som på ena sidan sträckte sig nästan ända fram till gårdens omedelbara närhet!

Det skulle hafva varit en möjlighet för den unge fången att — trots de band, som fjettrade hans ben — resa sig upp i stående ställning, men han insåg, att dermed skulle ingenting vinnas, enär läderremmarna hindrade hvarje sjelfständig verksamhet af de lemmar, med hvilkas tillhjälp menniskan förflyttar sig från ett ställe till ett annat. Därför föredrog han att blifva liggande. Men icke låg han stilla. Ung och stark samt väl öfvad i kroppsrörelser var han, och det blef därför möjligt för honom att, med ansträngande af alla krafter, rulla sig omkring på den gräsmatta, hvarmed gårdsplatsen var betäckt. Dervid kom det honom väl till pass, att en väldig hög af ved och ris befann sig mellan honom och gårdens boningshus, der hans plågoandar befunno sig. Denna omständighet, som i sig sjelf var ganska obetydlig, gjorde emellertid, att hans vaktare icke kunnat se hans rörelser, äfven om deras ögon varit mindre förblindade af det starka ölet och luckan i väggen varit öppen.

Genom att ideligen upprepa denna rörelse närmade Albrecht sig småningom skogen. Fort kunde det naturligtvis icke gå, och det gick icke heller fort. Ännu vid middagstiden, då sex eller sju timmar förflutit, hade den unge Segebaden icke hunnit utanför gårdens gränser. Det var just då, när de utskickade ströfkårerna återvände efter att förgäfvos hafva efterspanat den flyende mor Ivike och hennes barn. Med stort buller och vapenslammer rusade dessa knektar in på gården, och Albrecht fruktade med skäl, att de skulle se honom och kasta honom in i något uthus, der han ingenting kunde göra för att återvinna den frihet, som Norges konung Håkan hade inom Sveriges gränser mot all lag och rätt beröfvat honom.

Allt aflopp emellertid lyckligt. Knektarne voro hungriga och längtade in till köttfaten och det goda ölet. Ingen tänkte på fången eller, om någon

egnade honom en tanke, skedde det endast för att erinra sig, huru säkert den olycklige var bunden. Knektarne gingo till bordets njutningar, och Albrecht kunde nu ostördt fortsätta sitt befrielsearbete.

Hvad han tänkte göra, när han engång lyckades uppnå skogen, vet man icke. Troligt är, att han icke ens sjelf visste det. Möjligtvis föresväfvade honom en tanke, att han derinne i skogen kunde finna någon hvass trädrot, mot hvilken han kunde genom flitigt arbete söndergnida de bastband, som fjettrade hans händer.

Den som är vand vid kroppsöfningar kan lätt föreställa sig, hvilket oerhördt arbete det måste vara att, då man är bunden till händer och fötter, rulla sig framåt några hundratal meter. Emellertid öfvervann den unge Segebaden alla svårigheter och ännu hade solen icke tillryggalagt mera än tre fjerdedelar af sin bana denna dag, då Albrecht befann sig innanför den betäckning, som gran och furuskogen lemnade honom. Naturligt är, att han härmed icke skulle hafva vunnit mycket, om han icke lyckades befria sig från bojorna, ty han insåg för visso, att hans plågoandar snart skulle finna honom, när de saknade honom på det ställe, der han blifvit kastad. Hans kroppsöfningar måste naturligtvis hafva efterlemnadt spår i gräsmattan. Men han räknade på, att knektarne derinne i stugan skulle dricka sig rusiga och att han icke hade att frukta någon efterforskning, förr än följande morgons sol höjde sig öfver horisonten. Han hade således till sitt fria förfogande icke allenast aftontimmarna, utan äfven hela natten. Utmattad af hunger och uttröttad af den ansträngande kropps rörelsen, insomnade han i skuggan af en väldig gran, hvars grenar »slokade ned» ända till marken och erbjödo det under dessa förhållanden bästa skydd både mot nattens köld och mot de efterforskningar, som det möjligen kunde falla hans nu rusiga plågoandar in

att anställa efter honom. I mårtensmessotider äro, som vi veta, dagarna icke långa. När solen den 9 November 1361 gick ned och nattens mörker lägrade sig öfver Småland och allt Sveriges rike, sof Albrecht von Segebaden ljuft och lugnt under den åldriga granen. Ett par timmar senare sofvo också hans väktare, alla utan undantag, men deras sömn var den rusiges dvala, icke den tröttes vederqvickande hvila.

FJERDE KAPITLET.

Munken och Väpnaren.

Många äro de gissningar, som man gjort angående namnet Kalmar. Den bekante Johannes Magnus härleder i sin »Historia d. omn. Gothorum Sveconumque regibus» namnet Kalmar från det tyska provinsial-uttrycket »Kallen-meer» och säger, att staden fått detta namn därför, att de tyska handelsagenterne »här funno kallt haf». Denna tydning saknar emellertid alla skäl för sig, enär det är ett faktum, att sjön, hafvet d. v. s. hafsvattnet i trakten af Kalmar har en högre temperatur än på andra ställen vid Sveriges östra kust. Lika oresonlig är den tydning, som Svebilius i sin »Disp. de arce Calmaria 1718» lemnar och i hvilken han härleder namnet från en höfding vid namn Carl, hvars namn här skulle förenats med ordet »mar», som skulle betyda sjö. Kalmar skulle således betyda »Carlsjö». Till att börja med torde vi här emot få invända, att visserligen det latinska ordet

mare betyder haf eller större sjö, men att det är alldeles otroligt, att svenska allmogen skulle hafva känt detta latinska ord och dess betydelse. Och om man också känt allt detta, skulle man det oakadt icke hafva begagnat ett latinskt ord för att uttrycka ett begrepp, hvilket kunde så fullständigt, som här låg inom möjlighetens gräns, uttryckas med svenska ord. Den bekante Ihre påstår — till alla människors förundran — att ordet Kalmar skulle härstamma från Ungern, i hvars språk verkligen finnes ett ord »kalmar», som betyder köpman. Och till yttermera visso heter »handelsvara» på ungerska »kalmararu». Vi skulle kunna lemna femton fullskrifna volymer, hvardera å tusen blad och alla innehållande olika tydningar af ordet Kalmar. Men då detta icke är ett lämpligt tillfälle att lägga å daga vår stora lärdom i denna lilla afdelning af Geografien, så föredraga vi att — med förbigående af alla andra tydningar — här framställa vår egen. I Kalmar läns landskapsmål förekomma ord, sådana som t. ex. »källsjöar» = stora kärr; »källblommor» = blommor, som växa i kärr, »källgräs» = kärrgräs o. s. v. Första stafvelsen i ordet Kalmar d. v. s. »Kal» är utan tvifvel samma ord som förekommer i åtskilliga andra ortnamn der i trakten t. ex. »Kell, Köl, Kerlinge, Kellinge, Kölinge, Kylinge» m. fl. Alla visa de tillbaka till ordet *kiaer* eller *kärr*. I det fornnordiska språket fans ett ord *myr* eller *mör*, hvilket i s. k. genitiv form heter *marar*. Om man nu sammansätter dessa båda ord »Kal» och »myr», så måste »Kalmyr» eller »Kalmör» (det isländska »Kialmyr») redan i sin genitiva form framställa ordet »Kalmarar». Detta namnet »Kalmarar» förvandlades nu småningom till s. k. flertal, därför att kärren voro många. Härigenom uppkom på naturlig väg ordet »Kalmarnir» = de många kärrmyrerna eller madsjöarna, hvilket namn sedan öfvergick på Kalmarna stad, som således

torde betyda »Kärmyrernas stad». Till bevis för att våra svenska städers namn ofta uppkommit på detta sätt må nämnas, att t. ex. Upsala, som fördom hette »Upsalir», egentligen betyder »de höga salarna» och att detta »Upsalir» med visshet egentligen betyder; »de höga salarnas stad».

Det äldra äldsta namn, hvarmed Kalmar stad benämnes i våra krönikor och häfder, är »Kalmarna näs», hvilket naturligtvis beror derpå, att Kalmar byggdes på en halfö, som från kärtrakterna sköt ut i sundet. När Olof den helige år 1027, efter slutad vikingafärd mot Danmark, kom till dessa orter med sina drakskepp, förlade han sin flotta i Kalmar, och de historiska berättelser, som derom föreligga, benämna denna stad med ordet: »Kalmarna näs». Småningom förvandlades namnet. Allt menskligt är underkastadt förvandling. Några årtionden senare hette platsen »Kalmarnir Kaupby» eller »Kalmarnir Kaupung» * och »Kalmarna Kaupung».

Det är icke troligt, att läsaren af dessa sannfärdiga och ur häfderna hämtade skildringar finner samma nöje som författaren i sträfvandet att förklara upprinnelsen till ett svenskt stadsnamn, isynnerhet som utrymmet icke tillåter författaren annat än antydningar om, hvad han i saken vet. Derför öfvergå vi också nu till att beskrifva en tilldragelse, hvilken timade inom »Kärmyrernas stad» om aftonen densamma dagen, då konung Magnus blef af sin egen son, den norske konungen Håkan, tillfånga tagen i Kalmarne stads domkyrka.

Mårtensmessaafton år 1361 visade allas vår vän månen ett klart skinande anlete för så många människor, som i trakten af Kalmarnehus behagade egna honom någon uppmärksamhet. Himlen var klar. Det var kallt — ja, så kallt, att en man med

* Kaupung = köping.

svart skägg icke kunde vistas ute under fem minuter, innan hans ansigtes hårprydnad var hvit som snö. Uti Kalmar stads »Tänkebok 1380» hafva vi funnit antecknadt, att den 9 november 1361 om aftonen kölden var så sträng, att två personer omkommo af köld der i staden.

På en af stadens hufvudgator vandrade bemälda afton en man, klädd i munkkåpa, hvars hätta blifvit uppdragen öfver hufvudet, så att månens sken icke kunde belysa hans anletsdrag. Mannens kraftfulla hållning och spänstiga steg gjorde det nästan otroligt, att han kunde tillhöra det s. k. andliga ståndet, men i den drägt, som han bar, hade de personer, hvilka mötte honom, ett vittnesbörd om hans stånd, hvarpå helt visst ingen hade lust att tvifla.

Nordanvinden rasade med sin vanliga häftighet fram utefter gatorna. De få vandrare, som befunno sig utom hus, tycktes skynda af alla krafter mot hemmet och till den varma bädden.

Men vår munk — han allena — gick så sakta och vände så ofta tillbaka på samma bana, att det, om någon iakttagit honom, skulle varit tydligt, att han ingalunda ämnade så snart förfoga sig hem till den värmande brasan. Visserligen ryste han emellanåt och »huttrade» — som man säger — af köld, men han fortsatte sin promenad fram och tillbaka på Kalmarne stads aldra största gata (den kallades då för tiden Qvastbindaregränd) och ingenting, icke ens de qvinnor, som sväfvade förbi honom, förmådde uppväcka honom ur hans drömmar eller hans grubblerier — hvilketdera det nu var. Här kom en handtverksgesäll, som på sin »axel» bar såg och en mängd genom snören förenade hyflar samt i sin väska ett rikligt förråd af »huggjern» och slutligen en hammare i en ficka på rocken. Men inte märkte munken honom. Der kom, några minuter senare, en »kippskodd» ungmö. Hvarthän hon

ämnade sig, det är ovisst. Kanske till närmaste krydkrämares bod, kanske till värdshuset för att ledsaga sin herre och husbonde hem, kanske anorstädes hän. Men vår munk hvarken såg eller hörde henne, ehuru hennes »tofflor» alldeles högljudt sade »tjippitjippitjapp» hvarje gång, då hon lyftade upp och satte ned sin fot. Och så kom der en karl -- stor och grof var han -- hvilken på sina skuldror bar en tung och stor börda. Mörkret hindrade menniskor att se, hvaraf bördan bestod, men tung var den -- det kunde man förnimma, då man såg, huru karlens knän svigtade under den tyngd, som hvilade på hans axlar. Men den djupsinnige och grubblande munken märkte icke eller åtminstone tycktes icke märka denna »lastfulle» karl. De färdades förbi hvarandra på gatan, utan att munken upplyfte sitt hufvud eller på annat sätt gaf till känna, att hans hjerna hemtade något intryck af detta möte.

Väl femtio slag hade denne munk vandrat på Kalmarne stads storgata denna afton och väl femhundra menniskor hade han mött under denna sin vandring, men ingen enda bland de mötande hade väckt hans uppmärksamhet. Emellertid visade det sig slutligen, att munken -- så djupt han än drog sin kåpa ned öfver ögonen och näsan -- likväl både hörde de ljud, som uppstodo i hans närhet, och såg de personer, hvilka i månskenet färdades förbi honom. Detta blef klart, då vår munk plötsligen stannade och tilltalade en honom mötande person.

»*Ille ego . . .*» sade han med djup basstämma.

»*Qui quondam . . .*» sade den mötande.

»Vi gifva Virgilius f-n», utbrast den förste.

»Nej . . . allting skall vara klart, ty här stå stora intressen på spel . . . Nåväl . . . *ille ego, qui quondam . . .* Fortsätt nu!»

»Fortsätt sjelf, om ni behagar!» utbrast munkkåpans egare.

Den mötande skrattade hjertligt och ropade högt:

»... *gracili modulatus avena* ... Var det bra, det der?» frågade han slutligen.

»Mycket bra, min herre!... Jag förstår, att ni känner vår lösen... Var god och följ mig, min herre!»

»Med största nöje, herr nattuggla!» utlät sig den obekante, på samma gång han hoppade eller kanske — om man vill strängt nagelfara uttrycken — dansade fram till munkens sida. »Hvilken art af släktet nattuggla tillhör min herre? ... Hva' ba'? ... Jaså, herrn svarar inte? ... Hm! ... Jaså ... ja, då går jag min väg.»

Med detsamma ville den lustige herren lemna munken, och han skulle utan tvifvel äfven hafva gjort detta, om icke munken hade gripit honom i nacken och hållit honom qvar. Emellertid blef den lättsinnige unge mannen städfjad genom munkens handfasta grepp, hvilket frampressade öfver den sålunda fångades läppar detta bönerop:

»Krama icke ihjel mig, pater, munk, helige herre!»

I stället för att svara drog eller — rättare sagdt — släpade munken den andre med sig framåt gatan. Snart vred han in på en sidogata. Det var den gatan, der gråbrödraklostret var beläget. Man kunde redan på afstånd se den mörka och dystra klosterbyggnaden med dess trappgaflar, som aftecknade sig mot himlen, och dess hvitmenade ringmur, hvilken lyste i mörkret af samma orsak, som gör, att den hvita snödrifvan lyser i den kolsvarta natten. Ett svart moln hade nämligen sväfvat fram och öfvertäckte månen.

»Nå, nå... nå, hvarthän draga vi?» sporde den af vår jättelike munk obarmhertigt öfver stock

och sten framsläpade unge mannen. »Hvad vill detta säga?... Vet inte herr munk någon hut?... Är jag icke en fri man? ... Har jag icke gifvit lösen?... Hva' sa'?... Har jag gifvit lösen?»

»Jo, visst har du det. Om du icke hade kunnat gifva mig lösen, så hade du icke nu varit här», svarade munken med en röst så skarp, att den tycktes kunna spränga klippor.

»Hvad nu? Hvad då?» gnällde den andre. »Hvar skulle jag då hafva varit, herr munk? Säg mig hvar?»

»I h—e förmodligen!» svarade munken med köld.

»Åh, nu går skammen på torra landet! Vet du icke någon hut, vördig pater?... Jag skall mörbulta din kropp, så att den kan serveras åt hvilken civiliserad menniskoätare som helst utan att behöfva värmas, än mindre stekas eller kokas.»

»Kom nu, dåre!» sade munken med köld.

»Dåre!» utropade den andra. »Jag skall» — eden utesluta vi — »jag skall så söndermala din lumpna hjerna med mina knytnäfs slag, att du skall tacka Gud, om du kommer härifrån som dåre. Sannolikast är det, att du blir funnen här på platsen som ett lik. Tag emot det här, min gode vän! Det är ett minne af *ille ego, qui quondam gracili modulatus avena*. Och det här... och det här!»

Läsaren inser nog, att »det här», hvarmed den uppsluppne ynglingen uppvaktade den i munkkåpa klädda personen, var en dugtig släng af den knölpåk, som gossen bar i handen. Såsom extra tillägg (utan anspråk på betalning) tillfogade gossen några kraftiga puffar, som träffade munken just vid det s. k. mellangärdet.

»Jaha», skrek nu den segerglade, vi kunna gerna säga segerrusige ynglingen. »Så betalar jag mina skulder. Var därför af godheten att släppa mig, herr munk eller prior eller hvad ni nu mån-

vara! Jaså, ni behagar icke släppa mig lös? Alltså önskar ni mera af samma sort? Nåväl, tag emot!»

Den unge mannen hade redan lyftat sin knölpåk högt upp öfver hufvudet. Denna gång var emellertid munken beredd på anfallet och förmådde afvärja det. På samma gång han behöll det kraftiga tag kring ynglingens nacke, som hans venstra hand redan innehade, grep han lika skyndsamt som säkert knölpåken och vred den ur den unge mannens hand.

När han hade utfört denna raska handling, yttrade han med sin djupa basstämma och med samma lugn, som han hade under hela tiden iakttagit:

»Akta dig, Palle Friis! Du vet icke, huru fruktansvärd den man är, med hvilken du skämtar. Men jag skall hviska i ditt öra ett ord, som möjligen kan bringa dig till sans och lägga en boja på din uppsluppenhet.»

Den i munkkåpa klädde mannen lutade sig ned och hviskade någonting, hvilket ljud ungefär så här:

»Jag är Ingrid Ulfsdotters hämnare.»

Det var en till hälften från vettet skrämmd piga, hvilken var utskickad att med lykta ledsaga sin herre och husbonde hem från krogen, såsom seden då för tiden var, och hvilken nu, då hon på vägen till »herberget» mötte dessa två tvistande män, krupit in i en portgång för att dölja sig — denna unga qvinna var det, som sedermera berättade, att hon, just då de båda karlarne passerade förbi porten, hört den större och såsom munk klädde mannen yttra dessa ord. Det är därför troligt, att munken verkligen hviskade eller, kanske rättare sagdt, framhväste de nämnda orden:

»Jag är Ingrid Ulfsdotters hämnare.»

På den uppsluppne Palle Friis hade emellertid orden, hvilka de än voro, en förunderlig verkan. All hans munterhet var med ens försvunnen, lik-

som när den bistra nordanvinden skingrar en hög af agnar. Han teg och vandrade stilla vid sidan af sin jättelike ledsagare, hvilken alltjemt höll honom fast.

Snart befunno de sig vid ingångsporten till klostret. Munken ringde på klockan medelst ett snöre, som hängde vid sidan af porten. En lucka öppnades och genom denna öppning framtittade ett gubbansigte, hvilket utan tvifvel tillhörde lekbrodren-portvaktaren d. v. s. en af dessa tjänstemän, ty i hvarje kloster funnos flera sådana. Dock kunde de båda utanför porten stående männen endast förmoda detta, ty mörkret hindrade dem att se hans anlete med önskad tydlighet. Munken tvekade emellertid icke.

Ännu bibehöll han sitt kraftiga grepp kring Palles nacke, ja, han klämde ännu mera tillsammans sina jernhårda fingrar, så att Palle Friis uppgaf ett jemmerrop.

På samma gång hviskade han till portvaktaren:

»Det är jag. *Pax vobiscum!*»

På ordet »jag» lade han ett visst eftertryck. Måhända var det denna omständighet, kanske var det den skarpa rösten, som genast lät lekbrodren-portvaktaren igenkänna den inträdessökande jettten. Nog af — porten blef genast öppnad och munken släpade sin fånge in på den rymliga klostergården, der allting nu under nattens timmar var mörkt och tyst. Ännu var månen betäckt af svarta moln. Portvaktaren tillslöt porten efter dem och ropade efter den i munkkåpa klädde mannen, som redan med sitt offer befann sig långt borta:

»Till venster! ... Andra dörren! ... Nej, den tredje var det ... Den tredje! Hör du? ... Den tredje, räknadt härifrån!»

»Bra!» ljöd jettens basstämma i den tysta natten. Lekmannabrodren-portvaktaren drog sig till-

baka in i sin lilla, bredvid porten belägna cell. Derunder mumlade han mellan sina -- af ljudet att döma -- gamla tänder:

»Här har man ingen ro hvarken natt eller dag. Men den gerning, som nu förehafves, är dock rättvis och måste därför vara gudi behaglig, om eljest pater priorn har rätt, då han påstår, att Gud är rättfärdig och hatar och bestraffar människors onda gerningar... Ja, ja... Det är nog så.»

Gubben stultade in i sin cell och lade sig till hvila, sedan han med radbandets tillhjälp hade läst det vederbörliga, af priorn honom föreskrifna antalet »*pater noster*» och »*ave Maria*». Snart in-slumrade han.

Men den jettestore munken och hans byte, den lättsinnige Palle Friis, hade då ännu icke gått till hvila för natten. Se här en kort berättelse om hvad som tilldrog sig.

Ledsagad af munken, hvars jernhårda grepp Palle icke ens tänkte på att afskudda sig, passerade den lättsinnige väpnaren förbi två af de dörrar, som ledde in i klostrets största byggnad. Vid den tredje stannade munken och -- det inses lätt -- på samma gång stannade Palle Friis. Af fri vilja gjorde Palle icke detta, det är tydligt. Han hade aldrig helst velat flyga från platsen och skulle äfven hafva utfört detta konststycke, om han blott vetat, huru det skulle tillgå. Så lättsinnig han var, bäfvade han dock, när munken satte en nyckel i den tredje dörrens lås och öppnade denna. Men lång tid fick han icke till att betänka sig, ty munken kastade honom hufvudstupa in genom dörröppningen och gick sjelf med stadiga steg efter honom. Några ögonblick förgingo, innan munken hunnit tillsluta och genom bommar befästa dörren.

Under tiden låg väpnaren Palle Friis i all sin prålände glans och härlighet raklång på golfvet innanför dörren, sölande sina dyrbara kläder i sanden.

Munken hade kastat honom ditin med så stor fart, att Palle nära nog förlorade medvetandet, då han nådde golfvet och hans panna gjorde bekantskap med golfstenarnas hårda yta.

När munken hade tillslutit porten, framhettade han ur något gömsle under den vida kåpan en liten lykta samt elddon. Snart spreda flintan och stålet gnistor omkring sig, och det dröjde icke länge, innan lyktan var tänd. Munken bekymrade sig icke om att betrakta omgifningarna. Utan tvifvel kände han dem i förväg. En främling — om någon sådan varit i närheten — skulle emellertid hafva sett, att platsen utgjordes af en trång och knappt tre och en half alnar hög gång, uppförd af stora och nästan purpurröda tegelstenar, hvilka genom kalkbruk voro förenade med hvarandra. Hvar gången slutade eller huru långt det var till dess ända, derom kunde man emellertid icke för ögonblicket hafva öfvertygat sig, enär munkens lilla lykta icke kastade sitt sken längre än högst sex eller sju alnar omkring sig. Hvad som låg utanför eller bortom denna ljuskrets föreföll såsom ett tomt och alldeles svart mörker.

Det blef nu munkens omsorg att uppresa den fallne väpnaren. Småningom återkom Palle Friis till full sans och genombäfvades af en rysning, då han nu såg sig vara jemte sin fruktansvärde ledsagare inspärrad i en trång och dyster gång, icke olik ett fängelse.

»Skona mig, vördige pater!» stönade den olycklige väpnaren.

»Kom!» yttrade munken med sin väldiga bastämman. »Intet ondt skall dig vederfaras, om du är förnuftig och går in på . . . det vill säga svär på att utföra, hvad man snart skall föreslå dig . . . Du är ung, kan lefva länge. Var därför klok och vägra icke! . . . Vägrar du, så må du veta, att de män, inför hvilka jag nu skall föra dig, äro fruktans-

värda och att du — ifall du vägrar — aldrig slipper med lifvet ut från dessa väldiga murar... Var klok!... Gå in på allt!... Och kom nu!»

FEMTE KAPITLET.

En riddare "utan fruktan och utan tadel".

Det kan nu vara tid att följa den från gården Sjunneboda eller Sjunnebo flyende hustrun Ivike på hennes väg, der hon utan rast och utan ro ilar framåt med den nära fyraåriga flickan vid sin sida och den »lille minste» — en gosse — hårdt sluten till sin barm. På smala och nästan otillgängliga stigar ilade hon först öfver åkrarna in i furuskogen och sedan genom skogen ut till den väg, som ledde till Kalmarne stad. När hon kommit dit till den s. k. stora vägen, stannade hon en stund och satte sig vid vägkanten för att hvila sig och låta den lilla flickan — den fyraåriga Märta, som oförtrutet sprungit vid modrens sida — hemta sig efter de för ett litet barn alltför svåra ansträngningarna.

Kallt var det och derpå är icke att undra, då man befann sig i mårtensmessotid d. v. s. i november månad, som både då kallades och ännu kallas vintermånad. Vinden rusade fram längsefter vägen, och Ivike, den stackaren, iakttog med fasa, att hon skulle hafva motvind på sin färd nedåt Kalmarne stad. Hon betraktade sin egen klädnad och fann den vara alltför tunn att kunna motstå kölden, men då hon på samma gång mönstrade lilla Märta's dräkt och såg den vara ännu tunnare

— ty de hade icke gifvit sig tid att hemta något plagg ur klädkammaren, när den brådstörtade flykten företogs — löste hon en liten ylleduk, som hon sjelf bar om halsen, och svepte den med all moderlig omsorg omkring Märtas lilla bröst och rygg. Modrens eget bröst skyddades nu endast af det tunna linnet, som af den skarpa vinden höjdes och sänktes i snabb och oupphörlig omvexling. Men till hvilket offer är icke en moder beredvillig, då det gäller hennes barn?

»Mor, jag är hungrig, jag vill hafva mat», yttrade den lilla flickan, sedan de hvilat vid vägkanten en half timme.

»Stackars barnet mitt!» Det var allt hvad modren kunde säga.

»Mor, mor!» upprepade Märta efter en stund.

»Jag är hungrig . . . Jag är så rysligt hungrig så . . .»

»Ack, barnet mitt, jag har ingen mat att gifva dig.»

Flickan började gråta. Man kan vara öfvertygad derom, att dessa tårar brände sig djupt in i den arma modrens hjerta.

»Låt oss gå hem efter mat, mor! . . . Mor, hör du inte?»

»Vi våga icke gå hem. Huset är fullt af stygga karlar, som skola döda oss, om vi komma tillbaka. Var nu snäll och tålig, Märta lilla! Snart möta vi far, och då är all sorg och all nöd förbi.»

»Men jag är hungrig . . .» ropade flickan. »Så hungrig!»

I detsamma hon yttrade detta, blickade hon upp till modrens anlete, och då hon såg tårar i modrens ögon, utropade hon:

»Ack nej, lilla moder min, jag är icke hungrig, icke alls hungrig . . . icke det aldra minsta. Gråt blott icke!»

Stackars Ivike, från hvars ögon tårarna nu strömmade ohejdadt, reste sig upp, tog flickan vid handen och började ila framåt vägen, som ledde

till Kalmar, under det att hon ropade till sin lilla dotter:

«Kom! . . . Låtom oss skynda på! Ju mera vi skynda, desto förr möta vi far! Var nu icke ledsen, min Märta lilla!»

Men dagen förgick och det blef mörk natt och ännu hade hon icke sett sin make. Nu var det för mörkt att vandra. Både hon sjelf och barnen voro trötta. Ett nattläger måste uppsökas. Ett sådant fann hon i en vid vägen belägen liten koja. Men knappt var det morgon, innan hon å nyo begaf sig på väg, nu betagen af fruktan för, att Ulf kunde hafva under natten vandrat förbi kojans.

Rastlöst ilade de framåt. Flera gånger måste de sätta sig ned och hvila. Emellanåt måste den stackars modren bära det minsta barnet på den ena armen och den fyraåriga Märta på den andra, medan hon alltjemt ilade framåt i riktning mot Kalmarne stad. Så ofta hon ilade uppför en backe, hoppades hon få se den efterlängtdade maken, då hon uppnådde höjden. Så snart vägen gick fram genom en dyster furuskog, lifvades hon af den förhoppningen, att hennes Ulf skulle möta henne i det skogsbryn, till hvilket hon skyndade. Men alltjemt var hennes hopp fåfängt, och det var ganska betydligt lidet på morgonen, innan hon på afstånd — då hon bestigit höjden af en kulle — blef varse en man, i hvilken hon tyckte sig igenkänna den efterlängtdade maken.

Med ett glädjerop störtade hon nu framåt vägen, honom till mötes. Sjelfva den lilla Märta jublade högt samt ilade framåt med bevingade steg, ropande den ena gången efter den andra:

»Det är far . . . nu får jag mat . . . ty jag är så hungrig så . . . Ack, mor lilla, det är far, som kommer der.»

Knappt hade barnet hunnit yttra detta, innan Ivikes och Märtas rörelser plötsligt hejdades. Ur

skogen vid vägens sida framstormade en skara af fem knektar, som voro klädda i harnesk och andra försvars- och anfallsvapen enligt tidens sed.

Det tungomål, som de talade, förstod Ivike icke fullkomligt, emedan det var norska. Uppenbarligen tillhörde de konung Håkans trupper. Men deras mening förstod hon fullkomligt, då de under högljudda skrån och vilda åtbörder släpade henne sjelf och hennes barn in i furuskogen.

»Ulf!... Min Ulf!» ropade hon i sitt hjertas ångest. »Hjelp oss, Ulf!... Käre min egen Ulf, kom till vår hjälp!»

Hennes make befann sig emellertid alltför långt borta för att höra hennes klagan och nödrop. Men uppträdet såg han dock, ehuru han icke kunde föreställa sig, att det var hans egen hulda maka, som blef af qvinnoröfvarna gripen och släpad in i skogen. Men Ulf var en behjertad och hederlig karl. Han kunde icke lida, att en orätt tillfogades någon, då han var i stånd att hjälpa. Derfor påskyndade han sina steg och uppnådde efter några minuter den plats, der qvinnan — såsom han bevittnat — blifvit af de råa krigsknektarna släpad in i skogen.

Det fans utom Ulf äfven en annan person, som åsett det vilda uppträdet, nämligen en riddare i stålrustning, hvilken glänste i solskenet, som om den varit öfversållad med diamanter. Riddaren befann sig dock fyra eller fem hundra meter bakom Ulf och kunde icke, fastän han genast sporrade sin gångare, hinna fram samtidigt med den till fots skyndsamt framilande Ulf från Sjunnebo.

Emellertid kastade Ulf sig utan betänkande in i skogen. Han hade dragit sitt svärd. Ingen bonde färdades på den tiden ett längre vägstycke utan att hafva svärd vid sidan, ty ofrid och laglöshet rådde allestädes.

Några meter från vägen hade knektarne slagit

läger. Och till detta läger hade de nu släpat den förskrämda Ivike och de gråtande barnen. Just då Ulf anlände till platsen, slet en skäggig buss barnet från Ivike och kastade det vårdslöst ned i gräset. Derefter grep han den arma qvinnan kring hennes veka lif och yttrade någonting, som hon icke förstod, vare sig att det norska språk, som skurken talade, var för henne ofattligt eller att de uttryck, han begagnade, voro af en så oanständig art, att en ärbär qvinna som Ivike aldrig tillförne hört dem.

Men den råe knekten borde icke hafva begått denna gerning, om han var rädd om sitt lif.

Innan någon kunde hindra det, föll Ulf öfver honom och klöf hans hufvud med sitt korta, breda svärd.

Först när deras kamrat föll till marken, blefvo de andra knektarne varse den objudne gästen. Då hade Ulf redan tagit sin hustru i famnen och den lilla Märta slöt sig under tårar och jemmer till sin far. Det minsta barnet låg ännu kvar på det ställe, dit knekten kastat det. Det lilla barnets jemmer borde, tycker man, kunnat röra äfven klipphårda hjertan.

»Ack, käre, käre Ulf», stammade den uppskakade qvinnan. »Jag måste fly med barnen från hemmet, som våldgästades af krigsmän. Och nu föll jag i händerna på dessa.»

»Men du kunde ju gömt dig i skogen i närheten af hemmet, min lilla Ivike», yttrade Ulf med ömhet.

»Nej, jag ansåg klokast att ila dig till mötes, äfven om jag blifvit nödsakad att färdas ända fram till Kalmarne stad. Endast hos dig finner jag mig vara i trygghet. Du är stark och modig. Hos dig fruktar jag intet.»

»Tryggt må du ock förlita dig på din Ulf... men släpp mig nu lös, min Ivike, ty nu ämna dessa knektar skrida till handling, ser jag.»

Den stupade krigarens kamrater hade emellertid under detta mellan makarna förda samtal hunnit draga sina svärd och besluta sig för att hämnas stallbroderns ärelösa död. De samlade sig under brummande och med många hotande åtbörder omkring Ulf och hans hustru.

»Låt mig få armen fri, Ivike lilla!» utropade Ulf. Och då hans hustru genast åtlydde uppmaningen, var den raske bonden oförhindrad att draga sitt redan förut blodiga svärd och svinga det omkring sitt hufvud såsom ett slags välkomsthelsing åt motståndarna.

I nästa ögonblick började handgemänget och det var med knapp nöd, som den stackars Ivike förmådde tränga sig ut ur kretsen. Hon insåg att, om hon också, såsom förhållandet verkligen var, helst ville i lif och död stå vid sin makes sida, skulle hon dock under stridstumultet endast vara honom till hinder i hans rörelser och derigenom kanske vålla hans undergång. Derfor trängde hon sig fram genom knektarnes krets, och när hon hunnit ut i det fria, kastade hon sig ned på knä i det gröna gräset bredvid det minsta barnet, som den råde knekten misshandlat. Vridande sina händer upp mot himmelen, ropade hon ångestfullt och bad:

»I helgon alla, som i himlarna bo, hjälpen oss! Beden för oss! Skicken oss hjälp af höjden! Ett nytt altartäcke till kyrkan i Kalmarne lofvar jag, om I hjälpen oss! Beden den heliga jungfrun, I helgon alla, att hon hos sin son, vår välsignade Frälsare och vår himmelske konung, utbeder sig en legion af hans englar till vårt försvar!»

Så ropade och bad den arma qvinnan under strida tårar, medan hennes make Ulf kämpade manligen mot den stora öfvermagten. Ulf var en kärnkarl, och stor och stark var han.

Hjelpen kom. Men inte var det någon »legion englar». Icke heller kom den »af höjden». Den

kom helt enkelt ridande längs efter landsvägen och bestod af en enda riddare. Det var den förut omtalade riddaren i den glänsande stålrustningen. Nu hade han hunnit fram. Och nu högg han in, dock endast med venstra handen, ty den högra handen bar han i band. Det var tydligt att den högra armen var svårt sårad och till strid oanvändbar.

Emellertid stred den bålde riddaren manligen med venstra handen. Redan hade ett par af de norska knektarna bitit i gräset, då riddaren röt:

»Här hafva vi återigen några af den norske kung Håkans hejdukar... Hugg in manligen, redlige Ulf, hugg in lika manligt, som du gjorde det i Kalmarne domkyrka i går till försvar för kung Magnus mot den fadermördande Håkan... Bra gjordt, Ulf!... Den norrmanen gaf du ett nöjaktigt respass till de sälla jagtmarkerna, om hvilka våra fäders gudasagor hade så många underbara ting att förtälja... Åh, skäms, knekt! Tror du, att riddare Nils Ambjörnsson, Sveriges rikets drots, låter en sådan hund, som du är, slå honom med svärd?... Res dit, der du är hemma!... Var så god och håll till godo!»

När drots Ambjörnsson yttrat detta, hade han redan nedsablat den förmätne knekt, som vågade anfälla honom i ryggen. Ulf hade också under tiden blifvit färdig med ännu en fiende.

Nu flydde alla de andra hals öfver hufvud. Innan en minut förlupit, sedan Ulf nedgjorde den siste motståndaren, var fältet fritt, och ingen fiende befann sig inom synhåll. De stackars fega karlarne hade till och med så brådt, att de kastade gevär och sablar ifrån sig, innan de »lade i väg» med en hares snabbhet. De rusade blindt fram genom skogen, ja, en och annan af dem ådagalade så stor brådska, att han icke gaf sig tid att uppsöka de bästa stigarna. Här och der sågs en sådan stöta pannan mot ett träd, hvars stam naturligtvis icke

gaf vika. På andra ställen rusade de rakt in i buskagerna, ur hvilka de hade svårt att befria sig. Inom fem minuters förlopp voro emellertid alla borta.

Våra vänner hade alltså segrat och för denna gång åtminstone blifvit räddade undan den råa knekthopens våldsgerningar. Ivike låg på sina knän, medan hon än sökte lugna och trösta det lilla barnet, än uppsända brinnande tacksägelser till helgonen, hvilka — enligt hennes hjertas tro — hade hulptit och räddat dem.

Under tiden samtalade drots Ambjörnsson och bonden Ulf med hvarandra. Den senare omtalade hvad han hört af sin husfreja Ivike, nämligen att hans gård Sjunnebo våldgästades af norska knektar — hejdukar hos konung Håkan.

»Hafven hjertans och redlig tack, värdige herr drots», slutade bonden, i det han räckte fram sin hand till afsked. »Jag måste nu hem för att drifva knektarna bort, innan de hunnit alldeles utplundra mitt redan förut fattiga hus. Farväl! Och om en redlig mans tacksamhet kan göra ert hjerta godt, så är det just en sådan tacksamhet, som ers nåd har i dag vunnit. Alla helgon vare med eder på eder stig! Jag förstår, att ni reser för att skaffa hjälp åt vår gode konung Magnus, mot hvilken en fadermördande son handlat så grymt och illa. Hvar kan jag träffa eder, ty jag vill vara med i kampen?»

»Min redlige vän», sade drotsen, hvilken hade slagit upp sitt hjälmgaller, »tror du verkligen, att någonting kan göras för att befria konung Magnus, som nu sitter en fånge på det starka Kalmarne slott?»

»Vi vilja resa allmogen i de närmaste bygderna», svarade Ulf, »och helgonen alla skulle vara oss mycket onådiga och oblida, om vi icke skulle taga vår gode konung ut ur fängelset och sätta honom på hans tron igen, äfven om vi till det

ändamålet måste rifva ned sten efter sten af Kalmarneborg, så att den blefve ödelagd ända till grunden.»

»Ja, redlige Ulf, ifall alla Sveriges allmogemän kände och tänkte som du, skulle denna bragd väl kunna utföras, om den leddes af visa, förståndiga och i krig erfarna män. Men jag har icke samma goda tanke som du om allmogens sinnesstämning nu för tiden. Dessutom måste det såret först läkas, som jag fick i Kalmarne tempel, då jag drog svärdet till försvar för min rättmätige, gode och milde konung... Emellertid lemna vi nu detta ämne, ty — som jag förstår — tiden hastar. Vi måste ila till våra göromål!»

»Göromål?... Hvilka, herr drots?» stammade Ulf, medan i hans öga plötsligt kom och gick en blix, liksom om ett nytt hopp i detta ögonblick vaknat i hans barm.

»Låtom oss skynda till Sjunnebo, min redlige vän!»

»Och ers nåd, som är Sveriges Rikes Drots, vill verkligen vara mig till bistånd i denna sak? Ers nåd skämtar?»

»Visserligen», svarade drotsen, »visserligen är jag drots i detta rike, men jag är ock en riddare utan fruktan och utan tadel. Jag har i mitt hjerta svurit min riddareed att allestädes stå den förtryckte bi och att hafva all möda ospard för att hjälpa den värnlöse.»

»Gud och alla helgon välsigne eder!» utropade Ulf. »Och må den heliga jungfrun sända sina aldra varmaste förböner för eder upp till den allsmäktige Gud, som vi knappt våga nalkas annorlunda än genom de välsignade helgonen såsom våra ombud. Om alla riddare i vårt gamla, glada Sverige hade samma sinne som ers nåd, så skulle vi snart få lefva i frid på våra torftiga egor, vi allmogemän. Men tyvärr...»

»Låtom oss icke klandra någon», yttrade nu riddare Nils Ambjörnsson med djupt allvar. »Vi känna icke deras bevekelsegrunder. En gerning, hvilken ser ut att vara ämnad till ondt, kan ofta vara i sjelfva grunden en god gerning, åtminstone till dess syfte... Men vi böra skynda, redlige Ulf! Ju förr vi begifva oss åstad, desto fortare blifva vi i tillfälle att jaga de norska knektarna ut ur din koja. Alltså till verket!»

»Men jag kan icke föra alla de mina på en enda häst», invände Ulf sorgset. »Och icke heller kan jag lemna dem qvar värnlösa i skogen. Vi — d. v. s. ers nåd och jag — ega nu icke mer än *en* häst, och den är ers nåds. Det är visserligen ett stort och starkt kreatur, men näppeligen lär det kunna bära både eder sjelf, herr drots, och min hustru och två barn. Sjelf skulle jag nog, om jag finge hålla mig fast vid ers nåds sadelrem, kunna springa lika fort som hästen...»

»Är du då alldeles blind, redlige man?» utropade drots Ambjörnsson, pekande inåt skogen. »Ser du icke hästarna, som gå derborta?... Det är de af oss förjagade knektarnes springare... Jag räknar nu fem... sex... tolf stycken. De gå der och beta beskedligt af det sparsamma gräset under träden... Jag tänker, att du med stor lätthet kan fånga några. *Carpe diem!* Skynda på!»

»Ni har rätt, drots Ambjörnsson», genmälde Ulf. »Jag har varit blind. Och de hafva allesamman sadel och fullständig mundering! Det blir bra.»

Ulf ilade bort. Efter en qvart, under hvilken tid Ambjörnsson satt qvar på sin stridshingst med hakan lutad mot bröstet och tydligen försänkt i djupa tankar, återkom Ulf, medförande åtta af honom med lätthet fångade hästar. De öfriga hade flytt vid hans åsyn, och då han ansåg sig kunna vara belåten med de åtta, hade han icke ens tänkt

på att förfölja de flyende djuren, fastän han bland dem såg en hingst, hvilken utan tvifvel var det bästa djuret i hela skaran. Ulf var landtman och hästuppfödare och förstod sig utan tvifvel väl på den saken. Och om han icke hade tänkt och trott, att riddare Ambjörnsson väntade på honom med otålighet, skulle han helt visst hafva kastat sig upp på en af de andra hästarna och jagat hingsten, till dess han lyckats upphinna honom.

Följande den flyende hingsten med en blick, som uttryckte saknad, ledde han emellertid de åtta fångade hästarna till den plats, der hans husfreja och barnen och den grubblande drotsen väntade honom. Det hade naturligtvis icke mött någon svårighet att med tillhjälp af alla tyglarna sammanbinda djuren så, att det ena måste följa efter det andra och han sjelf endast behöfde leda den främste vid betset.

Drots Ambjörnsson vaknade upp ur sina drömmar, hvilka utan tvifvel gälde sättet att lyckligen kunna befria konung Magnus ur Kalmarneborgs torn och sätta honom åter in i de konungliga rättigheter, hvilka hans son, den norske konungen Håkan, hade i samråd med Sveriges rådsherrar beröfvat honom. Riddarens ädla anlete var svårmodigt, då han nu upplyfte det och såg den redlige bonden komma med sitt byte.

»Der har du ju vunnit en hel förmögenhet, redlige Ulf», yttrade han. »Goda hästar allesammans!»

»De skola alla stå till vår gode konung Magnus' tjenst.»

»Godt! Derom skola vi sedermera tala. Nu fort åstad!»

Inom fem minuter satt Ivike på en häst. Man valde åt henne den, som man tyckte vara den lugnaste och sedigaste. Någon öfvad ryttarinna var hon naturligtvis icke, ty på den tiden idkades

ingen idrott bland de svenska kvinnorna. De vistades år ut och år in stilla i hemmet, väfvande och syende kläder, lagande mat och spinnande ull eller lin. Derfor ansågs icke heller rådligt att åt henne, der hon nu satt på gångarens rygg, anförtro något af barnen. Man ansåg, att hon behöfde använda alla sina krafter för att qvarhålla sig sjelf i sadeln under den skarpa ridt, som förestod.

»Jag tager dem båda», sade Ulf beslutsamt.

»Nej, redlige Ulf», invände drots Ambjörnsson, »gif mig det ena... helst den största, ty jag är starkare och måhända äfven bättre ryttare än du. Seså, ingen tvekan!... Vi hafva redan förlorat alltför mycken tid.»

»Nå, i helgonens namn då!» sade Ulf, i det han öfverlemnade det största barnet åt riddaren i den spegelblanka rustningen samt sjelf med det lilla barnet i famnen besteg sin gångare. De sex lösa hästarna medfördes på det sättet, att tre voro medelst tyglarna sammanbundna med Ambjörnssons stridshingst och de andra tre på samma sätt förenade med Ulf bondes häst. Nu var allt i ordning. Framåt!

Det gick naturligtvis till en början, då man befann sig inne i skogen, sakta. Endast i långsam skridt kunde de komma framåt, och mången gång möttes de af stora och ogenomträngliga snår, hvilka alltid vållade, att en stund förlorades vid sökandet efter ett ställe, der det kunde vara möjligt att slippa fram. Men när resenärerna slutligen kommo fram till den stora vägen och icke längre hade att kämpa med svårigheterna i skogen, så gick det framåt med rask fart i riktning mot Sjunnebo.

Mycket talades icke under färden. Dertill var farten för stor. Den bitande vinden, som var alldeles emot dem under största delen af resan, gjorde det nästan omöjligt att upplåta munnen.

Men raskt ilade de framåt och snart nalkades de det af de våldgästande krigsmännen annekterade hemmet i Sjunnebo.

SJETTE KAPITLET.

De tolf maskerade.

Palle Friis hade varit väpnare i tjenst hos konung Magnus, så länge denne var fri, och befann sig — om man ser saken rätt — visserligen ännu i samma tjenareställning till konung Magnus, sedan denne, såsom berättadt är, blifvit af Sveriges Rikes rådsherrar gemensamt med hans egen son Håkan fängslad och inspärrad i det fasta fångtornet på Kalmarneborg. Dessa anmärkningar förutskickas nu i ändamål att låta läsaren lättare genomskåda innebörden af det följande.

Vi hafva i ett föregående kapitel sett, hurusom den lättsinnige väpnaren befann sig i en underjordisk gång under gråbrödraklostret, ledsagad eller, rättare sagdt, framsläpad af en i munkkåpa insvept person, hvilken var den lycklige egaren till en väldig kroppsstyrka. Vi lemnade dessa personer i ett föregående kapitel, just då munken med sin väldiga basstämma sade till den andre:

»... Var klok!... Gå in på allt!... Och kom nu!»

Den i gråbrödraordens kåpa klädde personen släpade sitt offer med obeveklig kraft framåt i gången. Palle försökte visserligen att streta emot, men hans krafter voro icke tillräckliga

för honom, då han sökte på detta vis motsätta sig munkens vilja.

Slutligen stodo de inför en i ek skulpterad port, på hvilken munkens lilla lykta kastade ett så klart sken, att Palle Friis, om han i detta ögonblick befunnit sig i en lugn sinnesförfattning, kunde hafva i alla dess detaljer lärt känna det konstnärliga bildhuggeriarbete, som prydde denna massiva dörr. Men Palle hade icke sinne för någonting dylikt i denna, som han trodde, ödesdigra stund. Han fruktade naturligtvis att förlora lifvet, innan detta äfventyr slutade, och huru lättsinnig han än var, ansåg han likväl lifvet vara af stort värde.

Munken satte ned sin lykta på det ganska fuktiga golvet, men fortsatte att med venstra handen kvarhålla vår olycklige väpnare, medan han i sina underkläder med den andra handen uppsökte en jättestor nyckel och förde detta tunga redskap in i dörrens nyckelhål, hvilket för öfrigt var af en sådan storlek, att dess upptäckande på träets bonade yta icke alls medförde någon den aldra minsta svårighet.

Palles hela kropp genombäfvades och skakades af en frossbrytning, då munken nu häftigt ryckte upp dörren och en stark flod af ljus banade sig väg ut genom dörröppningen. Ljusströmmen flödade fram så hastigt och var af så stor klarhet och glans, att väpnaren icke kunde se under de första sekunderna. Man vet, hurusom ett ur mörker plötsligt framstrålande ljussken liksom förblindar ögonen.

Lång tid fick han emellertid icke till att tänka på saken, ty munken släpade honom in genom dörröppningen och stängde efter sig dörren. Under påverkan af munkens hårda grepp kring Palles nacke, fann väpnaren sig föranlåten att utan motstånd marschera framåt. Innan ännu hans ögon hunnit vänja sig vid det skarpa ljusskenet, gäfvos hans öron — på hvilka ljuset naturligtvis icke kunde

verka förlamande — för honom till känna, att han vandrade på ett golf af släta stenskifvor. Småningom vande sig också hans ögon vid omgifningarna, och han började kunna uppfatta föremålen omkring sig.

Palle Friis befann sig i en stor sal, öfver hvilken ett väldigt spetsbågehvalf sträckte sig. Det var, tyckte Palle, så högt, att han i dess spets såg endast ett kolsvart mörker. Kring det vidsträckta rummet voro bänkar (af det då för tiden brukbara obeqväma slaget med de rakt uppåt stående ryggstöden) utsatta i en rad, hvilken endast afbröts på de ställen, der dörrar funnos. Väggarna voro hvitmenade och utan andra prydnader än en fris, som målats rundt omkring rummet på den plats, der väggar och pelare upphörde och spetsbågehvalfvet började.

Till sin fasa såg Palle Friis, att på dylika bänkar vid rummets andra ända sutto tolf personer, hvilka buro mask af svart tyg för anletet och voro iklädda det slags kåpa, som bars af gråbrödrumkarna. Då han — vid åsynen af dessa maskerade män — nu kastade en blick på sin jettestarke och obevekliga ledsagare, märkte han, att äfven dennes ansigte var betäckt af en liknande mask. Då växte hans fasa i så hög grad, att han icke förmådde röra sina ben. Han stannade, och munkens venstra hand och arm nästan buro honom den återstående vägen. Med förskräckelse hviskade Palle Friis:

»Ärnen i döda mig?»

»Ja visst!» sade munken sakta. »Vi döda dig, om du icke lyder oss... Var klok!... Gå in på allt! Då sker dig intet ondt!»

Någorlunda lugnad genom denna försäkran, vandrade Palle så godt och så fort, han kunde, uppåt salen, men ehuru han redan hade fattat beslutet att gå in på alla de villkor, som man behagade förelägga honom, om man blott skonade hans dyrbara lif, kände han sig hemsk till mods och ryste

som en frosspatient, då han äntligen stod inför de maskerade tolf och då den trettonde, hans plågoande, med sin basröst dundrade:

»Nu står du inför dina domare... Var klok och lyd!»

Derefter bugade Palles fångvaktare sig och trädde tillbaka några steg. Det var således tydligen en underordnad person, eftersom han icke vågade taga plats hos de tolf.

På flera än trettio ställen i den stora salen sprungo ljusarmar af glänsande malm eller messing ut från de hvitmenade väggarna, bärande tjocka och klart lysande vaxljus, till hvilka de under klostret lydande bönderna lemnat råmaterialerna i form af tionde från deras bigårdar. Framför den man, som tycktes vara de maskerades ordförande, stod ett bord, betäckt med en duk af rödt kläde af det slag, som man plögade på den tiden köpa i den stora hansestaden Lübeck. På duken låg ett litet krucifix, konstnärligt utskuret i elfenben, eljest ingenting.

En stund förgick under stum tystnad — en stillhet så djup, att man till och med hörde Palles djupa andedrägt. Han var icke lugn och icke nöjd med sin lott, stackars Palle.

Redan hade den af fasa nästan förlamade väpnaren hunnit inhemta en ganska fullständig kännedom om beskaffenheten af den sal, hvori han befann sig i detta dystra sällskap, och redan hade han medhunnit att genom en hastig blick bakom sig öfvertyga sig om, att vägen bakom hans rygg icke var fri, enär hans plågoande befann sig på endast fem meters afstånd — ja, vår väpnare hade redan hunnit skakas af ett halft dussin frossbrytningar, innan den gråbroder, som tycktes vara ordförande i det hemska sällskapet, slog en klumpig klubba i bordet liksom för att äska tystnad. Den åtgärden var nu egentligen alldeles obehöflig, enär intet

annat ljud hördes i hela den stora klostertsalen än vår arme väpnares andedrägt. Men förmodligen var detta klubbslag föreskrifvet i det ceremoniel, som de sammansvurne hade stadfäst för att vid deras sammankomster följas.

Palle hoppade upp, liksom om han träffats af ett skott, när klubban föll och slaget genljöd bland spetsbågarna i det höga taket.

»Se nu», tänkte han, »nu gäller det. Det der klubbslaget kallade förmodligen in detta snygga sällskaps bödel.»

Men deri misstog Palle sig. Ingen menniska inträdde.

Innan väpnare Friis hunnit någorlunda lugna sig efter den förskräckelse, som tanken på bödeln förorsakade honom, upplät de maskerades anförare sin röst, talade med ganska välljudande stämma, under det att den svarta sammetsmasken rörde sig upp och ned framför mannens nedra ansigtshälft, och sade:

»Bröder!... Varen välkomna!... Den plan, hvarom vi alla talade, då vi senast råkades i Linköpings svartbrödrahus, har börjat utföras. Konung Magnus sitter nu såsom en fånge i Kalmarneborgs torn. Det är tid, att vi nu vidare utveckla våra planer och bringa dem till utförande. Min första fråga är: gillen och stadfästen I, att jag öfvertalat konung Håkan till att fängsla sin fader, konung Magnus?»

»Vi gilla det!» hördes elfva basröster samtidigt uttala. Det genljöd hemskt under hvalfven.

Palle Friis ryste, ty han var väpnare hos konung Magnus och i sjelfva verket — trots sitt lättsinne — hjertligt tillgifven sin herre och konung.

»Är konung Håkan här?» hördes en röst yttra.

«Nej!... Håkan är lika svag som hans far, och för oss är han, som vi veta, ett medel, icke vårt ändamål. Han skulle aldrig gå in på den plan,

som jag nu med bifall af vår tillsatta hemliga nämnd ämnar föreslå eder. Han är svag nog att icke kunna — huru äregiriga hans planer än äro — öfvervinna sin motvilja mot det enda mått och steg, som återstår oss, det enda, som verkligen kan göra Smeks sak ohjelpig.»

Ett doft mummel genomgick församlingen, och man blickade på hvarandra, men det var naturligtvis icke mycket, som man kunde läsa i dessa af masker dolda anleten.

Och Palle Friis ryste ännu en gång. Han förstod, att här förelåg ett anslag mot hans rättmätige herres lif, och han började kanske ana, att dessa tolf upprorsmakare, som sammangaddat sig mot konung Magnus, ämnade bruka honom sjelf — väpnaren Palle — såsom redskap för att af daga taga konungen. Först nu insåg den stackars väpnaren fullt, i hvilken bekymmersam belägenhet han befann sig. Han sammanknäppte händerna som till bön.

»Om en sak äro vi alla ense och den skola vi nu besvärja med dyra eder», återtog ordföranden i detta snygga sällskap, »nämligen att Magnus skall dö. Aldrig komma vi till magten, om han icke blir undanröjd. Derefter skall Håkan dö, ty äfven han är oduglig för våra ändamål, hvilka afse att åt rikets herrar bereda den magt, som af ålder har oss tillkommit. Sedermera sätta vi en skuggkonung på Sveriges tron och en, som är föga bättre, på Norges, och då ligger all magten öfver dessa båda riken i våra händer. Äro vi ense härom alla? Hvad säger nummer ett?»

Först vid denna frågas framställande blef vår häpne och förfärade väpnare varse, att hvarje munkåpa hade ett af silfver förfärdigadt nummer, fästadt på högra sidan af bröstet. Detta var tydligen ett ganska förståndigt sätt att undvika begagnandet af namn.

»Nummer ett» steg upp, bugade sig och sade följande:

»För att åt Sveriges herrar bevara den magt, hvilken af urminnes tider, ända sedan feniciern Abibaal först bragte upplysning och bildning till våra trakter, har legat i våra och våra fäders händer -- för vinnande af detta ädla mål gillar jag framställningen.» Må Smek försvinna!»

»Nummer ett» — en ståtlig man — satte sig återigen ned på sin bänk.

»Hvilket votum gifver nummer två?» frågade ordföranden.

»Nummer två» — en liten personlighet med en mycket klen stämma, hvars pipande ljud föreföll mycket obehagligt — reste sig naturligtvis upp, talade och sade:

»Död åt först Magnus och sedan Håkan! Detta är min mening.»

»Nummer tre», en karl af vanlig höjd, men en högst ovanlig tjocklek, svarade ungefär med samma ord, som den siste »ärade talaren». »Nummer fyra» och »nummer fem» uttalade samma åsigter och anförde ingenting nytt. Men »nummer sex», hvilken var en högre och nästan jettelik man, aflägsnade sig i någon mån ur spåren och yttrade ungefärligen följande:

»Det är icke hederlig mans sed att dölja sitt anlete eller förneka sitt namn, ty en hederlig karl går aldrig på sådana vägar, att han har af nöden att dölja sina spår.» När talaren kommit så långt i sitt anförande, slet han häftigt masken från sitt ansigte, och vår bekymrade väpnare igenkände ögonblickligen en af rikets aldra största och mäktigaste »herrar och män», nämligen Thorkil Erengislesson, hvilken han ofta sett i de salar, der konung Magnus anställde sina storartade gästabud för — låtom oss beklaga det — både fiender och vänner. En af denne olycklige konungs största svagheter var, att

han icke förmådde skilja vän från fiende, att han lika mycket litade på den falske vännens smilande smicker och braskande löften, som han blef förtretad med anledning af de verkliga vännernas varningar.

Då Thorkil Erengislesson hade afkastat masken, följdes hans exempel af en annan, i hvilken Palle Friis ingenkände riddaren Amindus Hemmingsson Sture.

»Icke heller jag gitter lida sådan förklädnad och hemlighetsfullhet», ropade Sture. »Jag vill gerna handla redligt och därför afkastar jag masken. Hvad nu beträffar kung Magnus och hans son Håkan, så anser jag fadren bättre än sonen, men båda odugliga såsom medel för oss. Båda böra skiljas från riket. Vi vilja inkalla Albrecht von Mecklenburg att blifva rikets konung, men honom vilja vi med så stränga vilkor redan från början binda, att han icke sedermera vågar beröfva ridderskapet och adeln dess uråldriga rätt att styra Sveriges rike i konungens namn. Ty en konung är och bör, enligt allas vår mening, icke vara någonting annat än en tjenare, som icke eger besluta någonting i rikets angelägenheter, utan allenast har skyldigheten att bringa ridderskapets beslut till verkställighet. Sådant är enligt gammal häfd och lagvunnen sedvänja förhållandet mellan Sveriges herrar och den s. k. konungen. Jag lägger alltså mitt ord och min röst till bifall för förslaget att taga konung Magnus och konung Håkan af daga samt inkalla till riket Albrecht von Mecklenburg, som skall genast vid ankomsten göras så spak, att han aldrig någonsin vågar ingripa i våra rättigheter, hvilka vi såsom rikets herrar ega, ja, så hårdt och klokt vilja vi redan från första stunden späka den skälmen, att han sedermera aldrig må kunna glömma, att vi i honom aldrig vilja se annat än en skuggkonung, en konung till namnet, men i sjelfva verket

en vår lydige tjenare, hvilken i allo styr riket oss till behag och aldrig vågar företaga någonting utan att först bedja Sveriges herrar och riddersmän om tillåtelse dertill. Sådan konung höfves det oss att här i Sverige ega. Har jag talat väl? Sägen mig detta, I herrar, vänner och fränder!»

Amindus Hemmingsson Sture satte sig ned på den hårda träbänken, under det att den väldiga salen genljöd af bifallsrop. Derefter vidtog å nyo den afbrutna uppräknningen af ledamöternas nummer, och hvar och en instämde till alla delar med de yttranden, som redan blifvit afgifna. Endast en af de sammansvurna hade något att för sin egen del tillägga. Det var en mycket mager och mycket lång man, i hvilken — fastän masken icke aflägsnades — Palle Friis dock tyckte sig på gestalt och röst igenkänna Nils Thuresson Bjelke, hvilken tillhörde riksrådet och ansågs näst Bo Jonsson Grip vara den rikaste man i Sverige.

»Konung Magnus har skaffat oss de mäktiga hansestäderna till fiender, och detta hafva vi alla klart för oss, sedan vi hört hvad Lydert och Fredrik Zuderland, som äro Hansans sändebud till oss, hafva yttrat. Om vi bryta med Hansan, få vi hvarken sill eller salt, och hela Sveriges befolkning måste dö hungerdöden. Och hvarifrån skola vi, som utgöra Sveriges herrar och riddersmän, få dessa dyrbara tyger, genom hvilkas användande till våra drägter vi skilja oss från den allmänna menniskofänaden här i riket? Alltså skall Magnus först dö, och sedan Håkan hulptit oss dermed, skall också denne dö eller afsäga sig kronan.»

Ett allmänt bifallssorl hördes bland de församlade. Men få af de närvarande, om ens någon, visste, att herrarne Lydert och Fredrik Zuderland stodo bakom en dörr alldeles invid Nils Thuresson Bjelke för att höra, huruvida denne yttrade sig enligt den öfverenskommelse, som träffats. Det

lilla tal, som Nils Thuresson Bjelke höll, hade Lydert och Zuderland betalt med 500 marker silfver, en på den tiden ganska betydande summa, såsom man kan förstå, då man vet, att »mansboten» *), när någon dödat en annan, enligt »*Leges provinc. terræ Scaniæ*, V. 3, (den s. k. Skånelagen,) icke öfversteg 15 mark. Priset var naturligtvis ungefär detsamma i Småland.

Nils Thuresson satte sig ned och »sneglade» bort till den dörr, bakom hvilken Lydert och Zuderland stodo. Om icke dörren funnits der, skulle Palle Friis hafva sett, att förnöjda leenden spredo solsken öfver de hanseatiska sändebudens anleten, och att de båda affärsmännen voro mycket belåtna med den valuta, som de fått för sina 500 mark silfver.

Den olycklige väpnaren, som var en lättsinnig, men en ingalunda »dålig» karl, hade nu hunnit lugna sig. Han hade nu börjat inse, hvad man i detta snygga sällskap väntade af honom. Också skulle han varit mer än lofligt enfaldig, om han icke insett, att dessa tolf män, hvilka sammansvurit sig mot hans herre, konung Magnus, ämnade begagna just honom — just Palle Friis — såsom redskap till aflifvande af bemälda konung. Detta låg i öppen dag, tyckte han.

Vår väpnare var, som sagdt är, visserligen lättsinnig, men ingalunda hvarken en förrädare eller i stånd till att löna godt med ondt. Icke vilja eller ens kunna vi på ett öfverflödande sätt prisa honom för hans goda egenskaper. Han hade visserligen förtjenster, men också stora och nästan oförlåtliga fel. Men hans största fel var lättsinnet. Han hörde uppenbarligen till dessa människor, hvilka först sent mogna, hvilka äro barnsliga ända

*) *Mansbot* = den penningsumma, som af dråparen utbetalades till den dräptes fränder.

till bortåt den tid, då de uppleft trettio eller fyrtio somrar, men då mogna och blifva så mycket mera mogna, ju längre tid det dröjt. Mången meniska är mogen vid 17 eller 20 års ålder. Men den frukt, som för tidigt mognar, anses mindre god. — Väpnaren Palle Friis var en lättsinnig krabat, hvilken i sin ungdomsyra svärmade från den ena ungmön till den andra, liksom biet, hvilket söker den ljufva honungen och dervid fladdrar från blomma till blomma. Detta skulle nu vara ett mycket starkt vittnesbörd mot Palle Väpnares personliga värde, om icke den förut omförmälda omständigheten, att hans sent mognande natur ännu gjorde honom till ett barn, kunde i någon mån lända honom till ursäkt. (Vi vilja rekommendera frågan om människors tidiga eller sena mognadstid till noggranna undersökningar af de personer, som egna sig åt studiet af det menskliga själslifvet.)

I grund och botten var Palle Friis — trots sitt lättsinne — en ärlig sjel, som icke ville göra ens en mask i stoftet något ondt. Hela hans inre varelse uppreste sig mot det gudlösa förehafvande, som dessa tolf maskerade män åsyftade — mord å konungarna Magnus och Håkan samt inkallande af Albrecht von Mecklenburg för att blifva skuggan af en konung. Men Palle Friis var icke endast en i grunden redlig yngling. Han var äfven slug och fintlig, såsom ungdomen oftast är. Det behöfdes icke lång tid, och många tankar behöfde han icke hvälfva i sin hjerna, innan han insåg, att det aldra klokaste, som han under dessa förhållanden kunde företaga sig, var att låtsa bifall till allt hvad man nu komme att fordra af honom i dessa mäns dystra krets. Han insåg fullväl, att — om han nekade — skulle han först och främst blifva dödad af dessa maskerade personer, hvilka icke ens bäfvade för att planlägga två konungamord. Men han insåg också, att det enda sätt, på hvilket han skulle kunna

rädde konung Magnus, var att åtaga sig det uppdrag, som han väntade få höra, så snart alla »numren» blifvit uppräknade och alla tolf lemnat bifall till den — som det tycktes — jernhårde ordförandens förslag. Om Palle vägrade, skulle de snart finna ett mera villigt redskap, och då vore Smek förlorad.

Slutligen hade nu — efter förloppet af minst en och en half timme — alla de tolf sammansvurna afgifvit sina yttranden. Under fem minuter rådde en absolut tystnad i salen. Det var liksom om en dödsdom blifvit afkunnad. Men Palle Friis skakades ånyo af en rysning, ty han visste nu, att det var *två* dödsdomar och att detta hemska sällskap väntade sig att i honom finna en villig bödel till utförande af de sammansvurnes mordiska beslut.

Sannolikt åsyftade ordföranden att genom denna tystnad imponera på väpnaren. Men om så var, misslyckades han fullkomligt. Tystnaden medförde endast den verkan, att den gaf Palle Friis en så mycket längre tid att öfverlägga och fatta sitt beslut. Och hans beslut blef att gå in på allt hvad de dystra männen begärde, men sedermera begagna sin kännedom om deras hemligheter till räddning för konung Magnus. Hvad deremot beträffar den fadermördande norske kung Håkan, beslöt Palle Friis att för hans räddning icke offra en enda blodsdroppe eller ens en tanke.

Slutligen upphof ordföranden sin röst, talade och sade:

»Palle Friis, träd hit fram till detta bord! Jag har något att säga dig.»

Väpnaren tillryggalade snart de två eller tre meter, som skiljde honom från bordet med den röda duken.

Men hans blod isades, när han såg de brinnande ögon, som fästes på honom af ordföranden genom hålen i masken, och han var nära att utbrista i ett: *vade retro, satanas!*

Vår väpnare skulle gerna — om det kunnat ske — sjunkit ned i underjorden. Han tyckte sig aldrig hafva sett ett par så skarpa och genomträngande ögon, och dessutom var hela scenen egnad att störa jemnvigten i en så omogen mans sinne. Det ofantligt stora rummet, hvars högst upp belägna hvalf försvann i dunkel och mörker trots det ljus, det starka ljus, som råde der nere i salen — detta, jemte den hemska synen af dessa tolf, nu alla maskerade män kom hans hjerta att bäfva. Helst hade han velat fly, men då han kastade en blick bakom sig, såg han sin fångvaktare stå der på få meters afstånd, orörlig som en bildstod och — efter all sannolikhet — obeveklig som en sådan.

Emellertid stod Palle Friis innan kort framme vid det röda bordet och bevisade genom en hoffmannalik bugning inför den dystre ordföranden, att han hade vistats i konungs borg och visste, hvad den tidens »belefvenhet» kräfde. Ett par lättare bugningar för de på ömse sidor om den hemske ordföranden sittande ledamöterna i de sammansvurnes församling bevittnade ytterligare, att Palle Friis icke var ovan vid sällskap med förnämt folk.

Derefter stod han stilla och orörlig som en ur sin graf framdragen egyptisk mumie. Men blek var han — den stackaren — och han försökte förgäfvets dölja, att hans kropp darrade under rysningar, som hans lifsfarliga ställning och belägenhet lätt förklarade. Alla de tolf maskerade människors blickar hvilade på honom. Han kände det, fastän han icke kunde egentligen se det. Men under tiden upprepade han tyst och inom sig sjelf det beslut, han fattat. Och han svor — fastän han darrade — inom sig en dyr ed, att han icke skulle svika konung Magnus, ej heller låta tvinga sig att frångå de beslut, som han, för att rädda sin herre, hade fattat. Det förgick en minut, innan ordföranden

i detta hemska sällskap å nyo upplät sin mun, talade och sade:

»Palle Friis! Detta är ju ditt namn? Svara! Heter du så?»

»Ja, högvördige herre, jag bär det af eder uttalade namnet.»

»Och du är väpnare hos den ogudaktige konung Magnus Smek?»

»Om jag skall kalla konung Magnus ogudaktig, det vet jag icke. Men hans väpnare är jag sedan sju år tillbaka.»

Palle Friis kände naturligtvis sitt hjerta klappa fortare och hårdare än vanligt. Huru gerna skulle han icke hafva flytt långt bort! Utan tvifvel hade han gjort ett försök till vinnande af detta ändamål, om icke ett hastigt ögonkast hade öfvertygat honom om, att hans plågoande, den starke munken, äfven nu — sedan Palle stigit fram — befann sig på samma afstånd från honom som förut. Hans »onda genius», som Palle i sitt sinne kallade honom, hade utan tvifvel tagit lika många steg framåt som han sjelf. På någon flykt var således icke att tänka. Palle Friis insåg oförtöfvadt, att den obeveklige skulle fånga honom, innan han (Palle) hunnit tillryggalägga tio alnar. Som man lätt inser, fann vår väpnare detta vara ännu mera fruktansvärdt, än att gå in på de sammansvurnes planer eller låtsa sig gå in på dem. Han valde det senare eller, rättare sagdt, han förnyade sitt beslut.

»Palle Friis!» dundrade ordföranden i sällskapet.

»Ja, nådig herre!» genmälde denne, under det att han gjorde en bugning, hvilken skulle hafva hedrat den finaste mannen vid ett kungligt hof.

»Ja, nådig herre!... Jag är Palle Friis, för närvarande anställd såsom väpnare vid det hof, som konung Magnus, vår gode herskare, håller här i Kalmarne stad. Hvad önskar ni, nådig herre? Jag står till er tjenst.»

»Du har blifvit hitförd mot din vilja?» sade den maskerade. Rösten var skarp, tonen sträng.

»Ingalunda», invände Palle, som fann sig sårad af tillvitelsen, »ingalunda skulle någon hafva fört mig hit, om jag velat göra motstånd. Jag är karl för min hatt och låter ingen tvinga mig till något. Aldra minst skall en gråbrödrumk släpa mig dit jag icke vill.»

Ehuru orden voro stolta, var Palles hjerta oroligt. Han såg sig ännu en gång tillbaka för att erfara, huruvida någon utsigt till flykt fanns. Men hans plågoande stod fortfarande qvar, kall och obeveklig och orörlig, som om han varit huggen i marmor eller granit.

»Späk din tunga, unge man!» återtog nu den maskerade person, som ledde förhandlingarna. »Du står här inför män, hvilka icke anse ett menniskolif vara något för stort offer för vinnandet af deras höga syften. Alltså... ännu en gång... späk din tunga och svara kort, men bestämdt på de frågor, som jag ärnar till dig ställa.»

Palle bugade sig och försäkrade med oroligt klappande hjerta, att det ingalunda varit eller var hans afsigt att förolämpa de höga herrar, inför hvilka han stod, samt att han skulle med största beredvillighet besvara de frågor, som det behagade »hans höga nåd» att framställa. Det skulle, sade han, vara för honom ett nöje, om han kunde göra »deras här församlade nåder» till viljes i de ting, uti hvilka de förväntade sig bistånd af honom.

Äfven nu kastade Palle Friis en hastig blick bakom sig. Troligen tänkte han ännu på att fly. Men statyn, hans orubblige och obeveklige plågoande, stod qvar på sin plats. Palle satt fast, liksom flugan i spindelnätet.

»Det gläder mig», återtog ordförandemästaren med en röst, hvilken var skarp som en stålklunga,

»det gläder mig, att du är så förståndig, unge man. Huru gammal är du?»

»Tjugotre somrar har jag uppleft, ers nåd», svarade Palle uppriktigt

»Vill du blifva dubbad till riddare? Svara, Palle Friis!»

»Med glädje vill jag mottaga riddareslaget, om det tilldelas mig af en ärlig karl, af en ädel och ridderlig hand. Eljest icke! Heldre dö!»

»Nåväl... detta är just hvad jag har i uppdrag att erbjuda dig. Riddareslaget får du af min egen hand, en af de ädlaste i riket. Och dessutom får du borg och gods, t. ex. Stegeborg med underlydande län.»

»Tackar ödmjukligen!» svarade Palle Friis. »Men hvad skall jag uträtta för att förtjena denna deras nåders godhet?»

»Endast föga!»

»Men dock något! Låt höra, nådig herre! Jag dör af längtan.»

»Ja, något måste du naturligtvis uträtta till främjande af våra syftemål. Du har sjelf åhört det samtal, som här förts, och kan därför icke vara okunnig om våra planer och förhoppningar. Du har hört, hurusom här på alla sätt skildrats, att konung Magnus, som nu, Gudi vare tack och lof, sitter fjettrad på Kalmarneborg, har allt mer och mer blifvit skadlig för riket...»

»Jag förstår», afbröt här den stackars väpnaren.

»Och hvad förstår du?»

»Jo, att konung Magnus måste rödjäs undan, om deras här församlade nåder skola kunna få regera riket efter eget behag... Men som jag icke sjelf är adelsman, ej heller riddare, kan jag icke inse, hvad deras här sammankallade nåders planer röra mig. Mig tyckes snarare, att jag, stackars fattige väpnare, borde kunna vinna de rikedomar,

jag åstundar, hos konung Magnus genom att befria honom ur hans fängelse och hjälpa till att åter insätta honom i hans konungsliga magt och härlighet.»

Palle Friis hade ändtligen hunnit lugna sig och ansåg sig numera vara den i det föreliggande spelet öfverlägsne.

Kallblodigt och lugnt fortsatte han nu det påbörjade samtalet.

Den maskerade ordföranden — som i sjelfva verket icke var någon annan än den beryktade Bo Jonsson Grip, hvilket Palle Friis redan länge insett — teg en half minut, sedan han hört väpnarens senaste yttrande. Derefter upplät den mäktige mannen å nyo sin röst, talade och sade:

»Ingalunda förtänka vi dig, att du känner dig fästad vid din herre, f. d. konung Magnus. Men dels borde du hafva hört nog här i natt för att inse, att rikets välfärd och ridderskapets samt rikets herrars rätt kan bevaras, endast om konung Magnus dör. Jag spørjer dig nu allvarligt: anser du icke, att riddarnes och rikets herrars rättigheter äro nog dyrbara att förtjena ett offer?»

»Att riddarne och rikets herrar anse det så», svarade Palle Friis kallblodigt, »det tror jag, och derpå undrar jag icke, men jag är ännu icke någon riddare. De guldsporrar, som jag efterlängtar, ligga ännu fjerran från min syn. Och en af rikets herrar lär jag aldrig blifva.»

»Guldsporrarna ligga redan tillreds åt dig, och en af rikets herrar skall du blifva, om du utför den dråpliga gerning, som vi ärna åt dig anförtro.»

»Hvilken är denna gerning? Hvad är det, som deras nåder vänta och kräfva af mig? Jag har ännu icke hört det. Värdigas därför, herr riddare Bo Jonsson Grip, säga mig hvad saken gäller. Hvad jag kan och bör göra, det skall jag göra.»

Ordförandemästaren i denna hemliga konselj

tycktes blifva icke så litet häpen, då han förnam, att Palle Friis kände honom trots hans svarta sammetsmask och bemödandet att vanställa rösten.

Några minuter förgingo, innan Bo Jonsson Grip kunde finna lämpliga ord för att uttrycka sina tankar. Uppenbarligen hade upptäckten vållat en smula oreda i hans hjerna. Han behöfde synbarligen tid för att finna de ord, som han nu behöfde. Slutligen utlät dock Sveriges rikaste man sig sålunda:

»Du har igenkänt mig. Jag är verkligen den man, du nämnde. Men om du vet detta, så vet du på samma gång, att jag är icke endast Sveriges rikes aldra rikaste, utan också naturligtvis detta rikes aldra mäktigaste man. Vid ett ord eller en vink af mig kommer ditt hufvud att falla.»

»Det vore skada», inföll Palle, hvilken numera var lugn. »Det vore i sanning en mycket stor skada för ers nåd sjelf, om ers nåd skulle låta mig blifva ett hufvud kortare, ty då kunde jag icke utföra ers nåds högt sträfvande planer. Jag har — som ers nåd väl kan veta — ingalunda ett hufvud nummer två att sätta i stället för det hufvud nummer ett, som det tyckes behaga ers nåd att låta afhugga.»

»Min mening är ingalunda att göra dig ett kufvud kortare, nämligen om du är klok. I annat fall kommer du icke med lifvet ut ur denna sal. Vi hafva alla svärd vid sida och ett af dessa tolf svärd skall förvisso finna vägen till ditt hjerta, om du vägrar. Säg mig nu — vägrar du blifva vår man?»

»Men jag kan ju icke vägra, då jag ännu icke ens vet, hvad det är, som deras nåder fordra af mig.»

»Det borde du längesedan hafva insett, men jag ser med nöje, att du uppför dig såsom en slug och beräknande menniska. Just en sådan behöfva vi.»

»Ja, Gud ske lof för vett och förstånd, som han gifvit mig», utlät sig Palle.

»Det uppdrag, som vi alla här församlade rikens herrar och män hafva ämnat anförtro åt dig, är af så stor vikt, att två rikens välfärd derpå hänger. Jag har lemnat dig underrättelse om, hvilka härliga belöningar, som vänta dig, om du lyder oss. Jag skulle — fastän jag är den rikaste mannen i Sveriges rike — icke tveka att bortgifta en af mina döttrar, med dig. Tänk på saken! Mitt löfte har du, om hon faller dig i hågen, när du sett henne.»

»Tackande ödmjukast, beder jag endast att få veta, hvad jag skall göra för att blifva dubbad till riddare och blifva måg hos Sveriges aldra rikaste man?»

»Du skall strax få det att veta. Kung Magnus sitter fången på Kalmarneborg. Det vet du?»

»Ja, nådig herr blifvande svärfar, detta vet jag. Var det ingenting annat?»

»Nåväl — i morgon tidigt begifver du dig upp på Kalmarneborg, der du uppvaktar höfvidsmannen, Herman von Vitzen, som i dag blifvit insatt såsom borgens befälhafvare, enär den gamle icke ansågs vara säker. Hos honom anhåller du, att dig måtte tillåtas att få vistas i fängelset hos din herre och konung, hvilken du måste låtsas dig älska med all undersåtlig tillgifvenhet.»

»Är det intet annat, som ers nåd fordrar, så är ju detta en ringa ting... Jag skall med nöje efterkomma er önskan.»

»Jo, det är ännu mera... Sedan du blifvit installerad såsom page hos kung Magnus, skall du begagna första tillfälle att med dolk eller gift döda den eländige.»

Om Bo Jonsson Grip hade varit menniskokännare, skulle han icke hafva underlåtit att i detta kritiska ögonblick betrakta Palle väpnares ansigte,

på hvilket den djupaste afsky afspeglade sig. Men i nästa ögonblick, då Bo Jonsson Grip verkligen såg på honom, hade Palles anletsdrag utjemnats och uttryckte ingenting af det, som rörde sig inom honom. Palle var lugn nu, ty hans beslut var fattadt, och beslutet var det, att han skulle för Magnus blifva en räddare. Derfor stod han der så lugn och blickade den rike jorddrotten så frimodigt in i ögonen. Han ämnade åtaga sig uppdraget, men naturligtvis icke utföra det. Huru lättsinnig han var och huru omogen till förstånd och karakter han var, insåg han dock att, om han nu vägrade, skulle de tolf maskerade männen genast nedsabla honom, utan att den gode konung Magnus skulle deraf hafva någon nytta. Tvärtom!... De samman-svurne skulle snart få ett villigare redskap till utförande af sina planer, och då hade han förgäfves offrat sig. Bättre vore — det insåg han fullväl — att han låtsade sig gå in på allt. Då blefve det kanske för honom en möjlighet att icke allenast rädda konungens lif, utan också möjligen uppgöra och utföra någon plan till hans befrielse.

På grund af detta beslut, dessa tankar och planer var han till utseendet alldeles lugn, då han nu, till svar på Bo Jonsson Grips yttrande, sade:

»Ogerna tager jag någon människas lif, om jag icke blir anfallen af någon, som hyser mot mig mordiska afsigter. Men jag inser visserligen, att här är nöd på färde för oss alla och för hela riket. Jag skall fullgöra det uppdrag, som deras här församlade nåder behagat gifva mig mot de belöningar, som hans nåd Bo Jonsson Grip utlofvat. Särskildt anser jag löftet att få blifva Bo Jonssons måg vara af värde. Aldrig hade jag — som blifvit född på ett torftigt riddareslott, der min far hade tio tunnland jord och kunde underhålla endast *en* beväpnad karl — aldrig hade jag tänkt, att jag skulle kunna komma till en sådan lycka här i verlden. För att

blifva Bo Jonsson Grips måg och ärfva hans rikedomar skulle jag gerna göra ännu svårare saker, än det, som deras nåder nu behagat af mig begära. Jag är med lif och sjel eder man och skall icke svika, när det gäller. Men då jag endast ogerna afdagatager någon medmenniska, som icke angriper mig med lifsfarliga vapen, vill jag dock, innan jag nu gifver mitt slutliga svar, hemställa till deras här sammankallade nåder, alla samtliga, huruvida icke samma för oss och riket viktiga mål skulle kunna vinnas endast derigenom, att man behölle kung Magnus qvar i Kalmarneborgs torn under hela hans återstående lifstid, hvilken icke lär kunna blifva lång. — Märken väl, deras här församlade nåder, att jag — som skall hafva så stort gagn af denna härliga plans utförande — visst icke nekar att taga på mig min del i dådet. Jag endast vill hemställa, huruvida det är nödvändigt att döda kung Magnus. Är hans död nödvändig, så *skall* han dö, så visst jag heter Palle Friis och ännu aldrig brutit mitt ord.»

Ett doft mumlande, som utgick från de tolf maskerade personerna, genljöd under hvalfvet.

Ordförandemästaren tog ånyo ordet och sade:

»Den saken hafva vi redan öfvervägt. Om Magnus får lefva, så blir han förr eller senare befriad ur slottstornet af allmogen, som mangrant står på hans sida. Sveriges allmoge är alltid så enfaldig och inser aldrig, att riksens herrar äro jemväl allmogens herrar, hvilka allmogen borde hörsamma. Alltid ställa de sig på sina konungars sida. Och hvad värre är! Drotsen Nils Ambjörns-son har — enligt spejares vittnesbörd — redan begifvit sig ut på landsbygden, och det lider intet tvifvel, att han ämnar resa Sveriges allmoge till försvar för Magnus, den alldeles oduglige kungen. Något annat råd hafva vi icke, än att döda Magnus med dolk eller gift. Eljest få vi aldrig här i riket

ett sådant lugn, att vi — riksens herrar — kunna hafva styrelsen i våra händer. Alldeles tydligt är ju, att styrelsen bör ligga i rikets herrars händer och att konungen endast bör vara en verkställare af rikets herrars beslut. Då nu, som nämnt är, allmogen troligen kommer att uppviglas mot oss af drots Ambjörnsson, så är det tydligt, att vi måste snarast möjligt förpassa f. d. konung Magnus till andarnas hemvist, der hans falska uppfattning af konungamagtens betydelse och vigt säkerligen icke kommer att vinna ens en enda anhängare... Palle Friis! Åtager du dig således att bringa den oduglige konung Magnus om lifvet?»

»Jag åtager mig att på heder och samvete utföra, hvad som i denna sak kan anses godt och redbart vara. Detta är hvad jag har att säga. Liten på mig! Jag skall icke svika hvarken tro eller heder.»

Det tvetydiga i väpnarens ord undfaller icke våra läsare. Men de sammansvurne uppfattade dem till sin fördel, och ett bifallsmummel gick genom salen samt gaf eko deruppe bland spetsbågehvalfvens delar.

Ordförandemästaren vid denna hemliga sammankomst — herr Bo Jonsson Grip — slog klubban i bordet, så att en blank fläck uppkom på den röda duken. Derpå sade han med denna skarpa röst, som skär igenom likt en stålklinga:

»Öfverenskommelsen är afslutad. Här har du dolken, Palle Friis! Och här har du giftet! Och min dotter skall du få, om du ordentligt utför detta uppdrag.» Tyst tillade Bo Jonsson för sig sjelf: »Dessförinnan skall jag dock laga, att du blir alltför iskall att duga till brudgum.»

»Jag skall handla som mitt samvete och min heder bjuda», yttrade Palle Friis, bugande sig. »Liten derpå, gode herrar och rike män! Palle Friis förstår nog att ställa sig som han bör. Var

det ingenting annat? Detta är ju en ren småsak mot den stora fördelen att blifva måg hos rikets aldra rikaste man, Bo Jonsson Grip, blifva dubbad till riddare och få Stegeborgs gods och län. För att vinna denna ära och fördel skulle jag velat göra ännu mera.»

»Nej», utlät sig nu Bo Jonsson, »det sagda är nog. Vår öfverenskommelse står fast. Sammanträdet förklarar jag nu afslutadt. Gån i frid, vänner och bröder! *Pax vobiscum!*»

Snart var salen utrymd. Endast Palle och hans plågoande — statyen — funnos qvar. Den senare hade emellertid nu åter fått lif och grep Palle Friis i armen, under det att han framhväste:

»Vill du blifva Bo Grips måg? Har du då glömt bort dina gamla förbindelser till Ingrid Ulfsdotter? Vet, att Ingrid är min syster och Ulf i Sjunnebo min bror!» Ulf Ulfsson hette vår fader.»

»Krama icke så hårdt!» hviskade Palle, som trodde, att någon lyssnare möjligen kunde finnas i närheten. »Begriper du icke...? Försök att förstå mig! *Pater noster, qui est in...*»

»Ja, jag förstår, att du är den mest trolöse och arge skälm, som någonsin trampat på jorden. Sjelfva konung Magnus, huru gudlös han är, torde dock få anses vara alltför god att falla för din hand. Jag skall döda dig, innan du hinner röra vid honom.»

»Dumheter, min vän! Bo Jonsson Grip ämnar ingalunda låta mig få hans dotter till äkta. Det var endast falskhet af honom att förespegla mig det. Kan du verkligen inbilla dig, att Sveriges aldra rikaste riddare skulle vilja taga Sveriges aldra fattigaste väpnare till sin måg?... Nej, ser du, det der förespeglade han mig endast för att ännu mera sporra mig till utförandet af det värf, hvartill de tolf maskerade utsett mig. När jag utfört dådet, glömmet den mäktige mannen visserligen icke att

håna mig, om jag skulle komma och påminna honom om hans löfte. Sannolikast är, att han dessförinnan låter lönnmörda mig.»

»Du kan nog hafva derutinnan rätt», yttrade den i gråbrodrakåpan klädde mannen. »Men hvad ämnar du göra med Ingrid, min och Ulf's syster?»

»Naturligtvis taga henne till äkta, så snart jag får riddaresporrarna på mina hälar.»

»Hvar har du gömt henne? Svvara, annars dödar jag dig här på fläcken genom ett slag af min knutna hand.»

»Jag har icke gömt henne. Hon tjenar här i Kalmarne stad i ett förmöget borgarehus, tilldess vi kunna gifta oss. Hon har frivilligt följt mig och det är af hennes fria vilja, som hon stannar qvar.»

»Hos hvem tjenar hon?»

»Hör på, min vän, hvar kan jag träffa dig i morgon? Jag skall sjelf föra dig till Ingrid.»

»Nå, jag får väl tro dig. Jag är portvaktare i detta kloster, och du kan träffa mig här när som helst. Men kom nu! Det är sent och vi måste aflägsna oss.»

Gråbrodern ledsagade Palle Friis ut ur klostret på en annan väg än de färdades, när de gingo ditin. Då de stodo vid klostrets yttre port och Palle endast behöfde taga ett steg för att befinna sig på gatan, sade han:

»Hvad heter du? Hvem skall jag fråga efter, när jag i morgon söker dig?»

»Mitt rätta namn är Peter, men här i klostret benämnes jag lekmannabrodern Ambrosius. *Sis salvus!*, som vår vördige fader abbot plägar säga.»

De båda männen tryckte hvarandras händer och åtskiljdes såsom bättre vänner än de voro, när de några timmar förut sammanträffade. Palle Friis återvände djupt tankfull till sitt kvarter.

»De glömde att taga min ed», mumlade han, då han lade sig till hvila.

SJUNDE KAPITLET.

Albrecht befriar sig.

Vi lemnade den bundne Albrecht von Segebaden, då han somnat in under skuggan af en väldig gran strax invid Ulfs gård i Sjunnebo. Hans sömn räckte ett par timmar allenast, ty ehuru den — såsom vi då nämnde — började ljuft och lugnt, instälde sig redan efter första halftimmens förlopp elaka och onda drömmar, hvilka plågade honom och slutligen också väckte honom.

Då han uppvaknade, visste han icke genast, hvarken hvad som hade händt honom eller hvar han var. Om hans händer varit fria, skulle han naturligtvis hafva trefvat omkring sig och i mörkret — ty det var verkligen mycket mörkt — snart påträffat en af den gästvänliga granens grenar, hvilken genast skulle hafva påmint honom så väl om hans lidandes historia som om hvar han befann sig under denna kalla november natt. Sådan hans ställning nu var, måste han ligga flera minuter efter sitt uppvaknande, innan dels intrycket af de plågsamma drömmarna hann försvinna och dels tankarna blefvo tillräckligt klara att låta honom få en tydlig öfverblick öfver den belägenhet, hvari han befann sig.

Första frågan för honom blef nu, huru han skulle kunna befria sina bakbundna händer från de hårdt åtdragna banden. Längre låg han och sökte efter ideer utan att finna några. Derefter slappades å nyo hans tankekraft och den förirrade sig in på andra områden, som inneburo saker af vikt för honom. Hans »inre öga» såg Juliana Windhausen — föremålet för hans ungdomsvarma

kärlek och hängifvenhet. För hans inre blick stod hon fram i sin idealiska skönhet med de regelbundna, fina dragen, de mörka, outgrundliga ögonen, de svarta, rika lockarna och den högväxta, härliga gestalten. Längre dröjde han vid denna sköna bild. Men så föll honom in den tanken, att Klaus Nyendank, den förhatade tysken, som skulle föra honom fången till Lödöse slott, också brann af ett slags kärlek till Juliana Windhausen. Detta minne försette Albrecht i raseri och — utan att hafva dermed någon afsigt — gjorde han en våldsam rörelse med de bakbundna armarna. Banden brusto. Albrecht var fri.

»Alla helgon vare lofvade!» utbrast Albrecht i en ton, som kanske var högre, än försigtigheten medgaf under de förhållanden, i hvilka han befann sig. »Jag lofvar och utfäster åt altaret i Kalmarne stad två ljusstakar af fullödigt silfver till tack för denna åt mig af eder, I helgon deruppe, bevisade nåd!»

Föga troligt är det emellertid, att »helgonen» hade tagit någon befattning med denna, naturligtvis för dem ytterst obetydliga sak. Men sådana föreställningar ingingo i den religiösa uppfattning, som blifvit vår hjelte bibringad ända från hans tidiga barndom. Och det får icke förnekas, att der ligger poesi i de der föreställningarna om ett fortfarande samband mellan de afdöda människorna och de som lefva efter dem — samma poetiska skimmer, som hvilar öfver nyare tiders lära om »englavård». Hvad katolikerna kalla »helgon», det kalla lutheranerna »englar». Detta synes vara den enda skilnaden.

För vår del kunna vi — stödjande oss på facta — meddela, att befrielsen åstadkommits på följande sätt.

När Albrecht von Segebaden rullade sig omkring på marken för att komma in i barrskogen,

berörde naturligtvis (vid hvarje omhvälfning af hans kropp) de bakbundna händerna marken. Denna mark var emellertid öfversållad med mindre stenar, såsom sedvanligt är i Smålands skogsbygder. Bland dessa stenar funnos många, som voro skarpkantade. Mot dylika skarpa kanter gnedos under rullandet Albrechts händer ofta, så att dessa voro betäckta af blod, när han omsider hann fram till skogen. Nu är det tydligt, att många af dessa skarpa stenar berörde jemväl banden, som fjettrade hans händer. Och då man derjemte besinnar, att Albrecht måste rulla sig omkring flera hundra gånger, innan han nådde målet, så är det naturligt, att denna oafslätliga gnidning och nötning mot stenarnas skarpa kanter skulle småningom sönderskära dessa band. De voro alltså i betydande grad försvagade, då vår väpnare anlände till sin fristad under den väldiga granen. När nu tanken på Klaus Nyendank såsom medtäflare om Juliana Windhausens hand försatte Albrecht von Segebaden i raseri, var det helt naturligt — och behöfver icke tillskrifvas några »helgon», utan endast den allgoda försynen — att banden skulle brista och Albrecht vara befriad.

I sin brinnande tacksamhet läste han sitt *pater noster* och sitt *ave Maria* flera gånger, än han måhända låtit dessa böner gå öfver sina läppar under det senast förflutna halfåret. Om icke hans armar hade varit liksom förlamade, skulle han härvid naturligtvis hafva begagnat det radband, som han — i likhet med alla goda katoliker — alltid bar med sig. Nu måste han i fråga om bönerns mängd lita på sitt goda minne.

Nästa omsorg blef naturligtvis att försöka befria sig från de band, som sammansnörde hans fötter. Men enär väpnarens armar hade så länge befunnit sig i ett onaturligt läge, voro de, såsom nyss antyddes, till en början liksom förlamade, så att han icke förmådde röra dem. Det var länge

för honom en omöjlighet att ens upplyfta den ena armen så högt, att han med dess hand kunde aftorka den af svett betäckta pannan. Småningom blef blodomloppet dock mera naturligt och krat-terna återvände. Och då han slutligen fann, att han förmådde obehindradt röra armar och händer, var det naturligtvis endast en half minuts arbete att uppsöka den dolk, som han alltid bar vid sin sida under harnesket och lifrocken, samt att dermed afskära det grofva tåg af hampa, hvarmed hans vaktare hade vid ankomsten till Sjunnebo sammanbundit hans ben. Nu var han fri, men äfven benen hade, på grund af den onaturliga belägenhet, hvori de så länge befunnit sig, domnat, och han såg sig ur stånd att resa sig upp.

Efter förloppet af en half timme kände han sig emellertid fullt återstæld och kunde nu obehindradt icke endast resa sig upp, utan också röra alla sina lemmar så, som han sjelf behagade.

Glad var han till sinnes och derpå undrar väl ingen.

Men hvad skulle han nu företaga sig? Han var vapenlös, ty alla vapen hade man naturligtvis beröfvat honom, då man tog honom till fånga vid konungarnes möte i den stora salen på Kalmarneborg. Och utan vapen i handen kunde han naturligtvis icke företaga någonting mot Klaus Nyendank och hans tjugo knektar. Fråga var också, huruvida det skulle vara klokt att ensam, om också starkt beväpnad, gifva sig i strid mot en så stor öfvermägt. Visserligen förstod och visste han, att de voro berusade och att de sofvo tungt, men han afskydde med rätta att anfälla en sofvande.

Under det dessa tankar hvälfdes i hans hufvud, hade han småningom närmat sig boningshuset, i hvars stuga Klaus Nyendank och hans tjog knektar sofvo »under bordet». De hade, det insåg han nog, varit alltför berusade att kunna uppsöka mera be-

qväma liggplatser. Men Albrecht kunde icke veta, huruvida de hade utställt någon vaktpost, och därför närmade han sig huset med stor försigtighet.

Natten var mycket mörk. Himlen var betäckt med tunga och svarta moln, så att, äfven om månen lyste, dess svaga sken icke kunde tränga ned till jordens yta. Detta innebar på samma gång en fördel och en fara — en fördel, emedan han lättare kunde undgå att blifva sedd, men en fara, emedan han i detta kolsvarta mörker lopp fara att hvilket ögonblick som helst stöta på en vaktpost. Emellanåt stannade han för att lyssna, men då han icke hörde något annat ljud än en katts jamande i sorglig tonart på ladugårdstaket och ugg-lans skri i skogen samt en hunds gläfsande på långt afstånd, så smög han sig frimodigt vidare, ända till dess han stod invid stugans vägg.

Der stod han en längre stund alldeles stilla och bemödade sig till och med att återhålla andedräkten så mycket som möjligt, för att icke blifva upptäckt af den vaktpost, hvilken fienderna enligt hans tanke hade utställt, då qvällen kom och mörkret började utbreda sig öfver nejden.

Länge stod han kvar der, lyssnande både efter ljud derinne i skålan och efter buller på gården. Men allt förblef tyst med undantag af de ofvannämnda djurens läten, och han kände sig till slut öfvertygad, att ingen vakt blifvit af den rusige Nyendank utställd och att alla sofvo derinne i skålan d. v. s. hvardagsstugan.

Hvad skulle han nu företaga? Denna fråga upprepade han tyst inom sig åtskilliga gånger, innan han kunde fatta något beslut. Småningom blefvo hans tankar allt klarare. »Om jag nu», tänkte han, »begagnar min frihet endast till att fly, måste jag lemna kvar här tjugoen fiender, försedda med vapen och hästar. Sannolikt skola de snart upphinna mig, äfven om jag stiger till häst och

rider i galopp härifrån. Detta innebär för mig en stor fara. Bättre är, att jag nu, medan de ligga i rusets tunga dvala, bemäktigar mig och gömmer i skogen deras vapen samt för bort från platsen alla deras hästar. De skola då befinna sig i redlost tillstånd, när de vakna, huru dags på morgonen detta nu än månne blifva. Hästarna för jag med mig ett stycke väg närmare mot Kalmarne stad. Der sätter jag in dem någonstädes i en bondgård och lemnar betalning i förskott för deras vård. Det blir tjugoen hästar, som kunna begagnas till att tjena vår olycklige konung Magnus, hvilken förmodligen vid denna tiden är -- på anstiften af riksens råd och krämarne Lydert och Zuderland -- af sin fadermördande son fängslad. Underligt vore, om icke detta gruffiga brott redan vore begånget. Men vi skola rädda honom. Sedan jag blifvit befriad från besväret med de många hästarna, drager jag vidare till Kalmarne och uppsöker den tappre och redlige drotsen Nils Ambjörnsson för att med honom öfverlägga om de åtgärder, som kunna och böra vidtagas till skydd och hjälp för konung Magnus.»

Albrecht von Segebaden var en yngling, hvilken aldrig dröjde att utföra ett fattadt beslut. Knappt hade han i sitt sinne kommit till klarhet öfver, hvad han borde göra, förrän han skyndsamt skred till utförande af sina planer. Sakta närmade han sig dörren till skålan och lika sakta öppnade han den. Visserligen knarrade dess af vidjor tillvridna »hängslor» mot sina underlag af lika torrt trä, och Albrecht stannade ett ögonblick alldeles stilla och tyst för att, innan han gick vidare, erfara, huruvida detta lätta buller hade väckt någon af de sofvande knektarna. I denna händelse ämnade han med största möjliga skyndsamhet fly från platsen. Men intet ljud hördes inne i skålan — åtminstone intet annat ljud än de sofvandes andehämtningar förmådde

åstadkomma. Albrecht trädde dristigt in i skålan¹⁾, men der rådde det egyptiska mörkret, och Albrecht kunde icke ens se sin egen hand. Ett ögonblick ansåg han företaget vara hopplöst. Men medan han stod och trefvade framför sig, mötte hans hand en lykta, hvilken stod på skålans stora bord just vid den ända af bordet, hvilken befann sig närmast dörren, hvarigenom Albrecht hade kommit in. Att gripa lyktan och med tysta steg begifva sig tillbaka ut i det fria, detta var för vår hjälte endast några ögonblicks verk. Ämnade han då uppgifva sina planer? Nej, visst icke! Så snart han i mörkret hunnit utanför huset, tog han ur dess förvaringsrum i hans dräkt fram sitt elddon, och derefter dröjde det icke särdeles länge, innan han hade tändt lyktan.

Då han nu var försedd med detta redskap, som var så nödvändigt för honom, om han verkligen ville uträtta någonting derinne i skålan, steg han dristigt, men tyst ditin. Hvad såg han väl?

Jo, rundt omkring på golfvet lågo de tjugo knektarne, och Klaus Nyendank låg under bordet. Detta ställe hade förmodligen ansetts såsom en hedersplats, till hvars intagande truppens anförare var sjelfskrifven. En person, hvilken varit intresserad af att studera det slag af musik, som benämnes att »snarka», skulle här hafva haft ett ypperligt tillfälle att utvidga sitt vetande. Denna musikaliska konst idkades här i en mängd olika tonarter och tonhöjder samt i en mängd olika grader af styrka.

Med lika stor tysthet som skyndsamhet beröfvade nu Albrecht alla knektarna och äfven deras anförare Klaus Nyendank samtliga deras vapen. Sedan han sammanbundit vapnen till en knippa, bar han dem ut i skogen och dolde dem under de

¹⁾ Ordet *skåla* såsom namn på en hvardagsstuga återfinna vi äfven i våra dagar i ordet »skålnalle» = en som vandrar (»knallar och går») från stuga till stuga.

vidlyftiga grenarna af samma grän, under hvilken han sjelf hade slumrat ett par timmar. Der öfverhöljde han dem med löf och mossa, som han vid skenet af lyktan sammanskrapade på marken. Några vilda lönträäd växte i närheten, och deras nyss af fallna löf gáfvo ett rikligt bidrag till utförandet af hans plan.

Nu gälde det att föra bort knektarnes hästar.

Med den ännu brinnande lyktan i handen begaf han sig till stallet. Der stodo tjugotvå hästar. Han kände snart igen den, på hvilkens rygg han blifvit af Klaus Nyendank och hans ryttaretrupp förd från Kalmarne slots borggård till Sjunnebo. Denna häst, hvilken var ett utmärkt djur och i alla afseenden felfritt, sadlades först. Derefter sadlades och betslades alla de andra, men då Albrecht med skäl fruktade, att om han på en och samma gång förde ut tjugotvå hästar på gården, skulle dessa åstadkomma ett så starkt buller, att det måste väcka till och med de rusiga knektarna upp ur deras sömn, så föredrog han att föra dem ned till landsvägen i flockar af fyra hästar i hvarje, utom den sista, hvilken blott bestod af två. Men allt detta kräfde mycket lång tid, och då det var slutadt, så att alla hästarna stodo bundna vid hvar sitt träd i skogsbrynet vid sidan af landsvägen, började morgonrodnaden redan visa sig i öster.

Nu uppstod för Albrecht den viktiga frågan, huru han skulle kunna föra med sig — ensam som han var — så många hästar. Men han hade i fråga om skötandet af dessa ädla djur ganska stor erfarenhet. Medelst tyglarna sammanband han det ena djurets svans med det andra djurets hufvud, till dess han slutligen — ridande på den första hästen — befann sig i spetsen för en sammanlänkad rad af öfver tjugo med sadel och fullständig mundering försedda hästar. Nu satte han sig i rörelse, d. v. s. han lät sin egen häst i sakta skridt gå framåt.

Alla de andra följde, till en början åtminstone, villigt efter. Men egga sin egen gångare till traf eller galopp, det vågade han icke, innan han lärt känna kreaturen. Efter en timmes förlopp trodde han sig dock kunna äfventyra en sådan åtgärd. Han sporrade sin springare, och denne tog genast fart. De andra följde efter. Till en början gick allting väl, men efter en stund började den tionde hästen i raden blifva hvad man kallar »bångstyrig». Han ådagalade uppenbart sin lust att bryta linien och springa bort i full frihet. Än stegrade han sig. Än kastade han sig på marken, så att den närmast före honom trafvande hästen måste släpa honom efter sig några alnar, innan han kom på sina ben igen. I nästa ögonblick skyggade han våldsamt till venster, och innan tio sekunder derefter förflutit, skyggade han till höger. De framför och närmast efter honom trafvande hästarna blefvo alltså oroliga, började stegra sig och kasta sig hit och dit — ett bevis till förmån för den kända, men ofta betviflade satsen, att »exemplet smittar». Allt detta innebar naturligtvis en allvarsam fara för vår hjälte. Hans öron uppfångade ljudet af hästarnas ottyglade framfart. Och i samma ögonblick insåg han, att, om de osjäliga kreaturens uppror icke nu på stunden dämpades, skulle hans egen och alla hästarnas undergång vara gifven. Ätminstone hans egen undergång! Många gånger vände han sig om för att se, huru förhållandena gestaltade sig. Men då samtliga hästarna med undantag af den, på hvilken han sjelf red, slutligen voro i uppror, fann han det vara af nöden att fatta ett beslut och att med beslutsamhet utföra det.

Raskt styrde han nu sin häst till venster in i skogen. Vid första tjocka och orubbliga träd fastband han honom. Derefter skyndade han att, medan största delen af hästarna — upproriska och vildsinta — qvarstodo på landsvägen, knappt vetande,

om de borde fortsätta att stegra sig och kasta sig eller icke, ila bort till den tionde hästen i ändamål att lugna honom. Det var detta djur, som förorsakat hela villervallan. Den hästen slog omkring sig med sina bakhofvar, men Albrecht nalkades honom utan fruktan, och med den vighet och spänstighet, som ungdomen förläna, hoppade han upp och satte sig fast i sadeln på hästryggen. Det dröjde endast ett par minuter, innan Albrecht, som var så skicklig ryttare, hade lyckats göra hästen spak som ett lam. Nu blefvo också de andra djuren lugna. Men då fara förefans, att denna häst ännu en gång kunde tillställa obehag och faror, förflyttade Albrecht honom från den plats, som han intog i tåget, till ett annat, mera tryggt ställe. Albrecht föredrog nämligen att binda honom vid sidan af sin egen häst — en åtgärd, hvilken lemnade väpnaren utsigt att när som helst kunna, om kampen blefve alltför oregerlig, släppa honom lös och låta honom löpa hvarthän det behagade honom.

Detta skedde ungefär vid samma tid på dagen, då den bålde drotsen Nils Ambjörnsson i sällskap med Ulf och hans familj bröt upp från skogen och styrde kosan i riktning mot Sjunnebo. Då dessa olika sällskap nu färdades på samma landsväg och i riktning mot hvarandra, tycktes det vara klart, att de under dagens lopp skulle mötas.

ÅTTONDE KAPITLET.

En olycklig konung och ännu mera olycklig far.

Konung Magnus hade blifvit förd till Kalmarnehus och der insatt såsom fånge i ett af tornen. Visserligen led han ingen egentlig nöd, ty han erhöll allt hvad han behöfde för att lifnära sig, men det var naturligtvis ändå en sorglig lott för en konung, som regerat öfver ett mäktigt rike fulla tjugofem år.

Rummet, i hvilket Håkan lät inspärta sin fader, låg aldra högst uppe i det sydöstra tornet. Det hade två fönster, så att den fångne konungen kunde se ut i den fria naturen. Hans ögon kunde fägna sig åt solstrålarnas glittrande på böljorna i Kalmarneund och åt de skogbeklädda backarna, som tedde sig, då Magnus blickade ut genom det fönster, som låg mot landsidan.

Till sin betjening hade konungen endast en rå och ohöflig knekt, hvilken genom sina hånfulla yttranden och sitt gäckande skämt beredde den stackars fången många bittra stunder.

Morgonen efter den dag, då Palle Friis hade om natten stått inför de tolf sammansvurna, sof konungen länge. Troligen hade hans natt varit sömnlös, så att han först vid dagens inbrytande hade inslumrat. Klockan elfva på förmiddagen hade han ännu icke vaknat. Den hatfulle knekten hade åtskilliga gånger varit inne i rummet för att möjligen kunna störa den olycklige konungen och vålla honom förtret genom att väcka honom. Men hvarken de dånande stegen på golfvet eller kull-

vältandet af bord och stolar, ej heller något annat buller, som knekten förmådde upptänka och utföra, väckte den alldeles uttröttade monarken. Brummande och svärjande måste karlen gå sin väg, ty huru djupt fallen Magnus än var, vågade dock knekten icke bära hand på honom och derigenom väcka honom.

Det var en ganska tarflig, men dock snygg och renlig bädd, på hvilken konungen låg. För öfrigt innehöll rummet icke flera möbler än ett omåladt och groft tillyxadt bord samt ett par iänstolar. Väggarna voro hvittade med kalk, golvet var belagdt med fyrkantiga skifvor af ett slags kalksten. Skifvorna voro omkring tre fjerdedels aln i kvadrat. Somliga voro af ljusröd färg, men de aldra flesta voro gråa.

Gemaket var således ingalunda kungligt, men ändå slumrade den gamle konungen godt på sitt torftiga läger, då vidpass klockan elfva fångknekten ännu en gång trädde in, men nu icke ensam. Med honom följde en liten och till utseendet mycket morsk herre med yfviga mustacher och ett väldigt hakskägg. Denne herre var klädd i ett slags uniform och var synbarligen en mycket viktig person. Det kunde man finna af hans högfärdiga later och den viktiga minen.

»Sofver mannen?» röt herren med mustacherna till knekten.

»Ja, nådig herre!»

»Han eger icke rätt att sofva annorledes än vid nattetid», dundrade den förskräcklige lille herren på ett språk, som var hälften tyska och hälften svenska. »Väck upp mannen!»

Knekten var naturligtvis icke sen att fullgöra denna befallning. Han var dertill så mycket mera beredvillig, som han sjelf för sin personliga del fann en njutning uti att plåga den fallne fursten. Med rå hand skakade han konungen, hvilken natur-

ligtvis under dylika förhållanden snart vaknade, huru djup hans sömn än var och huru uttröttad han var till både kropp och själ.

Den olycklige konungen spratt häftigt till, liksom om han trott, att det gälde hans lif. Med lika stor häftighet reste han sig upp från bädden och utropade, innan hans sömndruckna ögon hunnit uppfatta, hvilka de voro, som störde hans hvila:

»Kommer du redan med dina bödlar, du fadermördande Håkan? Ämnar du redan utsläcka den sista lifsgnistan hos en far, hvares största fel har varit, att han älskat sina söner för högt och haft större förtroende till dem, än de förtjenat? Nå, här är jag nu! Skona mig icke! Har du börjat verket, så må du ock fullborda det!»

»Eders nåd», yttrade nu herren, som gjorde knekten sällskap, »eders nåd misstager sig. Ingalunda hvarken är eller har det varit min herrs afsigt att bringa eders nåd om lifvet. Han har i förbund med riksens mäktiga herrar ansett klokt att försäkra sig om ers nåds höga person under någon tid, medan de viktiga förhållandena mellan riket och Hanseförbundet ordnas. Det är alltsammans.»

Detta yttrades på ett blandadt språk, uti hvilket ingick tyska, norska samt en ringa del svenska.

Under det att tysken talade, hann konungen lugna sig, så att det var honom möjligt att uppföra sig på ett mera kungligt och värdigt sätt. Han betraktade den mustacherade herremannen skarpt och sade med den höghet i ton och sätt, som han kunde lägga å daga, när han verkligen ville imponera på någon:

»Hvem är du, som dristar oanmäld inträda i en konungs sofgemak och störa hans hvila?»

»Jag är borghöfding här på Kalmarnehus...»

»Du ljuger», röt konungen. »Till min fogde och ståthållare på mitt slott Kalmarnehus har jag

utnämnt och förordnat den ärlige herren och riddaren Ulf Jonsson. Dig känner jag icke... Gå ur min åsyn!»

»Ulf Jonsson Blå är icke längre fogde här på slottet. Högste mannen inom dessa fasta murar är jag», yttrade den besökande på sitt blandade tungomål, medan han samtidigt pöste upp sig och anlade så stolta miner, han kunde.

»Du ljuger, säger jag dig ännu en gång. Ingen annan än jag eger att befalla här eller annorstädes i riket. Det är ock endast jag, som utdelar borgar och förläningar. Dig har jag aldrig gifvit någonting. Du är en lejd mördare, kan jag tro.»

Den främmande blef röd i ansigtet, tydligen af vrede. Eller måhända var det, emedan han var medveten om den af de mäktige uppgjorda planen att taga Magnus af daga.

»Jag är Herman von Vitzen och har af min herre och konung Håkan, hvilken icke förlitade sig på Ulf Jonsson Blå, blifvit satt att hålla honom denna borg till handa.»

»Och när skedde denna dråpliga förändring?» sporde konung Magnus på ett spefullt sätt, medan han föraktfullt mätte tysken från topp till tå.

»Samma timma, då ers nåd blef insatt såsom fånge i detta torn. Jag är konung Håkans man och honom trogen. Riksens råd har också lemnat sitt bifall.»

»Riksens råd lemna bifall till allt hvad min fadermördande son önskar, sedan de nu blifvit så goda vänner med honom. Och det säger jag dig, att är du kung Håkans man, så är du också lejd att döda mig. Gå din väg, lumpne karl, och våga aldrig mera att komma inför mina ögon... Nå, hvarför försvinner du icke?»

»Jag kommer», svarade von Vitzen, som sväljde sin harm och bevarade sitt lugn, »jag kommer för att fråga ers nåd, huruvida ers nåd önskar att till

sällskap här erhålla en ung väpnare, hvilken har erbjudit sig att dela fängelset med eder?»

»En underlydande bödel, kan jag tro, eftersom du säger dig sjelf vara öfverste bödeln härstädes! Kan jag få veta, hvad min blifvande mördare heter?»

»Ers nåd behagar skämta. Ingen tänker på att tillfoga ers nåd någon skada hvarken till lif eller lem... Väpnaren uppgifver emellertid, att hans namn är Palle Friis.»

»Palle Friis!... Den lättsinnige pojken! Min egen väpnare!» utropade konungen. »Nå, honom vill jag mottaga. Mitt bud är, att du för in honom.»

Herman von Vitzen bugade sig och aflägsnade sig med knekten, under det att konungen fortfor att tala för sig sjelf:

»Visst är Palle lättsinnig, men jag har inga skäl att anse honom vara otrogen. Snarare har han någon gång gifvit mig små vittnesbörd om, att ett ärligt och troget sinne bor inom honom... Ack, om jag hade Albrecht von Segebaden här! Han är trogen och redbar. Kanske är Palle Friis också en ärlig karl. Dock måste jag till en början, innan jag hunnit pröfva Palle, vara försigtig. En man sådan som jag, hvilken rönt så stor otacksamhet och otrohet af mina egna barn, först af Erik och nu äfven af Håkan — en man med sådana erfarenheter bör icke sätta blindt förtroende till någon. O, Erik, du som gjorde uppror mot din fader, du hvilar nu i grafven, och din fader är svag nog att icke ens kunna förbanna dig för dina onda gerningar mot honom...»

I detta ögonblick öppnades dörren till tornrummet och in störtade Palle Friis, hvilken skyndade fram till konungen och kastade sig på knä framför denne, hvars hand han vördnadsfullt fattade och kysste.

»Min konung och herre!» utropade han. »Jag

kommer för att dela eder olycka, om I viljen för-
 unna mig denna nåd Det skall vara mig en glädje
 och fröjd att få tjena eder och vaka öfver eder
 säkerhet, ty edra fiender hysa till och med planer
 mot ert lif.»

Den svage konungen, som nyss dock hade
 föresatt sig att vara försigtig och att grundligt
 pröfva Palle Friis, innan han satte förtroende till
 honom, svek redan nu detta sitt eget beslut. Tro-
 ligen hade han haft ett liknande vankelmod att
 tacka för de flesta af de sorger, som hans söner
 hade beredt honom. Han mottog verkligen Palle
 med, som man säger, öppna armar och litade ge-
 nast på väpnaren lika mycket som på sig sjelf.
 Troligtvis var det så, att Palles ord buro upprik-
 tighetens hallstämpel och att Palles röst vibrerade
 af den inre rörelsen. Och den kortsynte Magnus
 tog genast allt detta för godt, då han likväl borde
 hafva insett, att alltsammans kunde vara låtsadt
 samt att det förelåg en möjlighet, att Palle Friis
 kunde vara endast en god skådespelare.

Ett rum, beläget bredvid konungens, blef i
 ordningstäldt åt väpnaren, hvilken från denna stund
 åtog sig det fallna majestätets uppassning. Herman
 von Vitzen hade troligen i detta afseende erhållit
 sina instruktioner af de tolf maskerade och till
 sammansvärjningen hörande herremännen och rid-
 darna, ty han gick in på allt hvad Palle Friis
 föreslog och beviljade äfven de mest orimliga önsk-
 ningar, så snart väpnaren framställde dem. Blefvo
 de deremot framställda af konungen personligen,
 var Herman von Vitzen alltid obeveklig som sfinxen
 i sandöknen.

Redan af dessa små omständigheter borde ko-
 nung Magnus, om hans sinne icke varit så god-
 troget, hafva funnit, att här förelåg en fara af
 fruktansvärd beskaffenhet. Den tanken borde hafva
 med stor lätthet gjort sig gällande i hans sinne,

att fångvaktarens (ty såsom sådan måste naturligtvis Herman von Vitzen anses) obeveklighet mot konungen sjelf, jemförd med hans artiga beredvilighet att efterkomma alla de önskingar, som af Palle Friis framställes, tydligt lade å daga, att konungens fiender väntade af väpnaren någon tjänst. Hvilken denna tjänst var, borde nästa tanke hafva sagt konungen.

Palle Friis var emellertid nu installerad såsom uppvaktande hos den svage och olycklige konungen. Den råde knekten hade icke längre tilltråde till konungens rum, men en vaktpost gick dag och natt fram och tillbaka utanför dörren till det fallna majestätets lilla »våning», om man så får benämna dessa två ytterst enkla rum, i hvilka konung Håkan lät sin far försmäkta. På vissa regelbundna tider hvarje dag infunno sig några af slottets tjenare med de rikligt tilltagna och man må väl — då saken betraktas i förhållande till tidens enkla lefnadsvanor — säga kungliga rätter, hvarmed man underhöll konungens lif. Der saknades icke på konungens bord villebråd, oxstekar eller pastejer. Och på fastedagar serverades både stockfisk med russin och mandel, långor med olja, skånsk sill, bergenfisk och bottenlax. Slottets höfding var alltid vid måltidstimmarna tillstädes och tillsåg, att allting blef ordentligt gjordt. Innan han aflägsnade sig, lät han alltid en af tjenarna upplägga något litet af hvarje rätt, hvilket han sjelf i konungens eller väpnarens närvaro förtärde, för att genom denna handling öfvertyga Magnus, att maten icke var förgiftad. Och detta kunde naturligtvis Herman von Vitzen tryggt och utan fara för sitt dyrbara lif göra, enär han utan tvifvel visste, att de sammansvurne hade åt Palle Friis anförtrott det gift, som var afsedt att tjena till medel för konungens undanrödjande.

Var nu verkligen Palle Friis en konungens

trogne vän, på hvilken denne kunde lita? Eller var han de sammansvurnes vän? Framtiden får visa detta.

En afton sutto konungen och väpnaren inne i den förres rum, samtalande om hvarjehanda. Att samtalet gick trögt, det finner man naturligt, då man besinnar, att två menniskor, som äro under en längre tid inneslutna i hvarandras sällskap och icke upplefva någonting alls, ovilkorligen snart måste uttömma förrådet af de ting, som kunna gifva anledning till utvexlande af tankar. Konungen var svårmodig, och derpå lär ingen undra, som känner, hvilka sorger han upplefvat och den ställning, hvori han nu befann sig, då han icke allenast var af sin egen mest älskade son beröfvad friheten och konungamagten, utan äfven hvarje ögonblick sväfvade i lifsfara.

Palle hade just yttrat någon liten anmärkning med anledning af det snöväder, som rådde under en stark och hvinande storm, så att snöflingorna, hvilka massvis yrde förbi tornfönstren, helt och hållet hindrade all utsigt både åt hafs-sidan och vid det fönster, som vette mot land. Till och med de föremål, som befunno sig rakt under fönsterna på marken, voro på denna höjd och i detta oväder osynliga.

Det var redan trettondeafton året efter konungens fångslande. Alltså skref man nu 1362.

Det svårmodiga majestätet (man hade dock, det medgifva vi, ännu icke i Sverige börjat använda detta ord) besvarade icke Palles anmärkning. Väpnaren betraktade konungen skarpt, men teg och egnade derefter åt det utanför tornet rådande yrvädret hela sin uppmärksamhet. Då han hvarken framför sig eller nedåt eller uppåt såg någonting annat än den vildt yrande snön, spelade fantasien honom det sprattet att inbilla honom, att han och konungen befunno sig i en bur, hvilken fördes

långt bort på stormens starka vingar, bort till okända nejder samt att denna bur nu sväfvade milshögt uppe i luften. Längre följde han dessa inbillningar på alla deras krokvägar.

Plötsligt drog konungen en djup suck och liksom vaknade upp ur en dröm. Han hade dock icke slumrat.

»Sade du någonting, min trogne Palle?» sporde konungen.

»Jag endast gjorde en anmärkning rörande yrvädret, ers höga värdighet.»

»Yrvädret! Ah!... Hvilket härligt väder!... Ser du, min vän Palle Friis, den ende vän, som icke öfvergifvit mig, ser du... detta hemska väder är verkligen en bild af det lif, som jag... jag, den olycklige konung, som man kallat Magnus Smek, har tillbringat här på jorden. Snön rusar så häftigt och så tätt förbi vårt fönster, att vi ingenting kunna se annat än liksom en dimma. Så har det alltid varit med mig. Jag har varit förblindad. Händelser och personer hafva alltid rusat så fort förbi mig, att jag ingenting kunnat se. I Norge kallar man mig 'den milde, gode konung Magnus'. Här i Sverige benämnes jag 'den elake, till riksens förderf födde kungen'. Ja, ser du, min ende nuvarande vän, Gud har gifvit mig ett vekt och lättrördt hjerta, och det är detta mitt veka lynne, som gjort mig blind... Jag har varit alltför godtrogen. Derfor har man kunnat med så stor lätthet bedraga mig. *Mea culpa! Mea culpa!*»

»Men ers nåd», invände Palle Friis, »skall icke tro sig vara utan vänner. Visserligen äro de stora herrarne edra fiender, men Sveriges kärnfriska allmoges kommer att resa sig till eder förmån och undsättning. Det tror jag lika visst, som jag tror på de goda helgonen alla... Drots Ambjörnsson befinner sig i frihet och likaså den mäktige, rike och eder trogne upplandslagmannen Israel Birgers-

son Brahe. Dessa båda män skola visserligen befria oss och insätta eder såsom obestridd konung i Sverige ännu en gång. Var därför vid en god tröst, herre konung!»

»Hvem borgar för deras trohet?» invände den svårmodige konungen. »Kanske äro äfven de förrädare mot mig liksom mina söner.»

»Aldrig!» utbrast Palle med hela öfvertygelsens värme. »Må eders högborna värdighet fullt förlita sig på mig!»

»Kanske är du sjelf en förrädare mot din herre och konung? Hvem borgar mig för detta? Jag har trott så många, att jag numera icke kan tro någon enda människa... Men nej, Palle... jag gör dig orätt... Du är min redlige vän. Förlåt mig... Jag vet icke hvad jag säger, ty mitt hjerta är sjukt.»

Palle svarade intet till detta, och konung Magnus återtog efter en liten stunds, af djupa suckar afbruten, tystnad:

»En förunderlig förbannelse hvilar öfver den ädla folkungaätten, som jag tillhör. Denna släkt, hvilken, om den vore enig, skulle kunna vara den mest lysande och aldra mäktigaste i hela verlden, denna ätt har förtärt och fortsätter än i dag att förtära sig sjelf genom hat och hämnd och förföljelser inbördes. Hvarje konung, som tillhört denna ätt, har gjort sig känd genom våld och förräderi till och med mot sina aldra närmaste fränder, mot fader, broder och barn. Detta är vår slægts förbannelse. Och jag anar, att denna ätt, som under mer än ett hundra år har styrt och regerat i Sverige, nu går sin undergång till mötes med stora steg. O, hvilka onda gerningar hafva icke konungarne af denna ätt begått inbördes! Magnus Ladulås afsatte sin broder Valdemar och tog med svek till fånga i Skara folkungarnas höfvidsmän, som han under vänskapens mask hade bjudit till

sig. Två af dessa sina fränder lät han halshugga i Stockholm, och den tredje plundrade han så, att han bragte honom till tiggarsafven. Derefter kom Birger, från hvars tid vi minnas de rysliga händelser, som kallas Håtunaleken år 1306, och det nedriga sveket 1317 och så Birgers afsättning. Idel svek och bedrägerier och nedrigheter mellan folkungarna inbördes! Och nu i dessa sista tiderna först min son Eriks uppror mot mig och nu min son Håkans samvetslöshet! O, det är förunderligt, att Guds och helgonens tålmod har räckt så länge! Jag är öfvertygad derom, att jag och Håkan äro de sista konungar af folkungablod, som komma att regera i Sverige. Alla goda magters tålmod är uttömdt, och nu är undergångens dag snart inne. Hå, hå, ja!»

Konungen drog en djup suck och slumrade in i sin rätt bekväma stol... Atminstone tycktes det så, ty han tillslöt ögonen och hakan sjönk ned mot bröstet.

Men Palle Friis satt vid fönstret och blickade tankfullt på de förbi flygande snöflingorna.

Hvad som vidare tilldrog sig här i Kalmarne borgs tornrum, kunna vi först i ett följande kapitel omtala, enär vi nu måste vända tillbaka till alla de i vår berättelse omförmälda personer, hvilka vi lemnade vid mårtensmessotider i förra hälften af November månad det föregående året 1361. Vi öfvergå nu till att i korthet skildra deras öden mellan mårtensmessen 1361 och trettondedagen år 1362.

NIONDE KAPITLET.

Ulf försöker återeröfra Sjunnebo gård.

Ett par timmar före middag den dagen, då drots Ambjörnsson kom till Ulfs och den fagra Ivikes hjälp samt vår hjelte Albrecht von Segebaden lyckats befria sig, gömma fiendernas alla vapen i skogen och bortföra alla deras hästar, möttes dessa båda partier ungefär på halfva vägen mellan Sjunnebo och den plats i skogen, der Nils Ambjörnsson och Ulf hade stridt för att rädda Ulfs hustru och deras båda små barn. Dagen var mulen, men det hvarken regnade eller snöade, så att färden å ömse sidor hade gått bra. Albrecht von Segebaden hade lyckats hålla sina tjugoen lösa hästar i styr, och de andra hade icke haft att bekämpa någon annan svårighet än den motvind, som envist fortsatte att blåsa och emellanåt till och med öfvergick till styrkan af en orkan. Aldra svårast hade det varit att skydda barnen mot kölden, men när riddare Ambjörnsson beredvilligt erbjöd sin kappa såsom skyddsmedel för det barn, som hans häst bar framför honom på sadeln, och Ulf omsorgsfullt insvepte det af honom förda barnet i sin varma pels, så gick färden öfver hufvud taget ganska bra. Den som led aldra mest var stackars Ivike, men glädjen öfver att hafva träffat sin make och återigen befinna sig under hans beskydd kom henne att utan knot underkasta sig alla svårigheter och vedermodor, som en dylik färd måste medföra.

»Hvem kommer der?» utropade plötsligt drots Ambjörnsson, i det han hejdade sin gångare. De öfriga följde genast hans exempel.

»Mig tyckes saken underlig», yttrade Ulf. »Det är en enda karl, men han förer med sig omkring ett helt tjog hästar. Hvad månede detta betyda? Låtom oss vara försigtiga!»

»Bah!» utlät sig drotsen. »Försigtiga gentemot en enda man!... Hvilken skada skulle han kunna göra oss, äfven om han hade flera hundra hästar, sammanlänkade med svans och mun, som dessa äro? De osjäliga djuren göra oss ingen skada, och karlen är ju alldeles ensam.»

»Men, herr drots, de män, som ega hästarna, kunna möjligen befinna sig inne i skogen på ena eller andra sidan.»

»Det är mycket möjligt, ehuru jag icke inser, hvad de skulle kunna hafva att uträtta i skogen... Emellertid är det för sent för oss att vända om och det är icke min sak att fly af fruktan för en strid, äfven om fienden synes vara öfvermäktig... alltså, min vän, låtom oss djerft rida fram!»

Mera talades icke om denna sak, men det är tydligt, att hvarken drots Ambjörnsson eller Ulf lemnade den ensamme ryttaren och de många hästarna ur sigte. De båda ströfvande partierna närmade sig hvarandra mer och mer. Efter tio minuters förlopp befunno de sig på endast några alnars afstånd från hvarandra.

»Hvad ser jag?» utropade drots Ambjörnsson gladt. »Vi hafva här vår och konungens gode vän Albrecht von Segebaden... Jag såg dig fångslas i går, yngling, och föras bort. Nu är du fri... har ett underverk skett?»

»Jag var stadd på väg att uppsöka eder», sade Albrecht enkelt. »Rikets väl ligger nu, sedan den gode och milde konung Magnus råkat falla i sina fienders våld, i edra händer, herr drots. Jag medför till konungens tjenst en förstärkning af tjugoen hästar, och tjugoen mäns vapen har jag gömt i skogen.»

»Men, yngling, du ämnar väl icke försöka inbilla mig, att du ensam nedsablat de tjugo norska ryttare med väpnaren Nyendank i spetsen, hvilka skulle föra dig till Lödöse borg och innesluta dig der?»

»Nej, herr drots, jag har icke nedsablat dem. Intet blod har flutit. Icke en bloddroppe har blifvit spild. Jag kunde visserligen hafva dödat dem alla, ty då jag lemnade dem, voro de rusiga och befunno sig i dvala eller sömn, men jag dräper aldrig värnlös man, äfven om han är min dödsfiende. Fastän vi nu lefva i oroliga tider, då svärden snabbt och ofta flyga ur slidorna och blod ymnigt utgjutes, är det dock icke min sed att utgjuta människors hjertblod annorledes än till nödvärn för mitt eget lif. Om drots Ambjörnsson vill tillstädja mig det, skall jag berätta, huru det tillgick, när jag lyckades befria mig från mina bojar och draga från platsen — en liten gård inne i skogen — med ett byte af tjugoen krigares rustningar och vapen samt tjugoen förträffliga hästar. Berättelsen skall icke blifva lång.»

»Förtälj mig detta, yngling!» utropade Nils Ambjörnsson.

»Gerna! ärlige riddare!» genmälde den kække väpnaren.

»Det der har visserligen skett på vår gård i Sjunnebo», yttrade Ulf, som hittills förhållit sig tyst, men nu vände sig till sin återfunna Ivike med denna anmärkning. »Vi skola se, att vi lätt nog befria gården från dessa våldsverkare, sedan de nu hvarken hafva hästar eller vapen.»

»Troligen är det så», svarade Ivike. »Denne unge herre medfördes bunden till Sjunnebo af de våldets män, som drefvo mig och barnen från hus och hem.»

»Låtom oss nu få höra berättelsen!» föreslog Ambjörnsson.

Albrecht von Segebaden skildrade nu, medan båda partierna höllo stilla på vägen midt emot hvarandra, sina äfventyr. Hans berättelse blef till en början ofta afbruten af beklagande uttryck, men när han slutligen omtalade sin befrielse från banden och bojorna samt huruledes han hade beröfvat de norska knektarna både rustningar, vapen och gångare, blef han i sin berättelse ännu mera ofta störd genom de bifallsrop, hvarmed hans åhörare hedrade honom.

När han slutat, utbrast ett allmänt jubel, ty alla insågo nu, att det skulle blifva lätt att eröfra gården från inkräktarna. Sjelfva Ivike gaf sitt bifall till känna, då drots Nils Ambjörnsson utropade:

»Du har handlat som en hel karl, yngling, och om vi någonsin lyckas befria vår gode och milde konung Magnus samt återinsätta honom i hans rättigheter, så äro dina guldsporrar gifna och du skall komma att stiga till detta rikets aldra högsta värdigheter, så sant jag heter Nils Ambjörnsson och är Sveriges rikets drots. Jag hörde dig, då du i salen på Kalmarne borg uppträdde till försvar för din olycklige konung. Redlighet och trohet äro aldrig förspilda, då de å daga läggas inför mina ögon.»

»Och huru har det gått vår konung?» frågade Segebaden.

»Han blef på anstiftan af sin egen son, konung Håkan, fängslad i Kalmarne stads kyrka och sitter nu fången i tornet i samma stad.»

»Men vi måste», utropade Segebaden, »vi måste till hvad pris som helst befria honom ur tornet. Ädle drots, låtom oss resa hela Sveriges allmoge till den gode och milde konungens befrielse! Låtom oss försöka vinna Hanseförbundet för honom och hans sak!»

»Min vän, Hansan är just den makt, som har tillställtt all denna oreda. Der är ingenting att

göra. Men jag hoppas kunna med tillhjälp af Sveriges ärliga allmoge och de trogna borgarna i Kalmarne stad uträtta något till fördel för vår olycklige konung, hvars största fel är, att han under hela sin regeringstid varit alltför god och mild. Det är icke med orätt, som Sveriges allmoge, liksom du nyss, kallar honom 'den gode och milde konungen'. — Men vi vinna ingenting genom att här ytterligare samtala om dessa angelägenheter. Alla stora verk tarfva icke endast klokhet och förstånd, utan äfven tid och långsamma beräkningar. Hvad vi nu för ögonblicket hafva att ombesörja, det är att befria Ulfs gård från våldgästerna. Men dervid skulle alla dina många hästar vara oss till hinder.»

»Jag har under min färd förgäfves spejat efter en bondes gård i närheten af vägen. Min tanke var, att jag skulle sätta dem in någonstädes och betala bonden en månads foderlön i förskott. Det har dock icke lyckats mig, huru ifrigt jag än spejat åt alla sidor, att få se annat än kojor och jordkullor.»

»Vet icke du något råd, Ulf», utlät sig nu drotsen, »så månede vi väl blifva nödsakade att släppa kreaturen lösa. Det vore dock skada, ty, om tjugoen dugtiga och trogna karlar sutte på dessa tjugoen hästar, skulle visserligen med denna trupp någonting kunna uträttas för konung Magnus.»

Ulf ref sig med högra handen bland det tjocka och yfviga håret, såsom menniskor pläga göra, när de äro villrådiga. Slutligen utropade han likväl:

»Inne i skogen ligger till höger om vägen en gård. Möjligen kunna vi öfvertala egaren — han heter Åke Björnsson — att vårda kreaturen, till dess de blifva af oss från honom återfordrade. Guld är ett medel, som sällan förfelar sin verkan på fattigt folk. Han är dessutom en ärliger och hjälpsam man.»

»Ligger gården långt aflägsen från denna plats?» frågade drotsen.

»Endast en fjerdedel af en mil!» genmälde den redlige Ulf.

»Låtom oss då rida dit!» föreslog Ambjörnsson och satte genast sin ädle gångare i rörelse. »Guld skall icke fattas. Jag medför tillräckligt af denna snöda vara för att kunna sörja för oss allesammans, både menniskor och kreatur.»

»Och jag vill tillägga», återtog Ulf, »att från den gården går genom skogen en genväg fram till Sjunnebo. Vi försumma ingen tid. Vi snarare vinna tid genom att draga den väg, som nu leker oss i hågen.»

»Det är så mycket fördelaktigare», utropade drots Ambjörnsson. »Nu vilja vi icke längre hvarken tveka eller öfverlägga. Raskt åstad nu, mina vänner!»

Ulf red före de andra i egenskap af deras vägvisare.

Först följde de landsvägen under två eller tre minuter. Derefter ledsagade Ulf sina vänner in på en liten väg, som gick rakt in i skogen. Våra resenärer hade tänkt sig, att de tjugoen sammanbundna hästarna skulle vålla svårigheter, kanske till och med missöden. Men enär de med dessa kloka djurs vanliga instinkt begrepo, att de nu skulle föras till ett kvarter, der de skulle erhålla föda, togo de — som man säger — saken lugnt och, hungliga som de nu utan tvifvel voro efter flera timmars färd, läto de leda sig hvarthän som helst. Alltså försiggick hela färden till Åke Björnssons gård utan några äfventyr eller hinder.

Hela färden utfördes på mindre än en half timme, och den skulle hafva försiggått ännu fortare, om icke buskarna och snåren i skogen hade emellanåt lagt hinder i vägen och förorsakat dröjsmål.

Åke Björnssons gård var af ungefärligen samma storlek som Ulfs hemmansdel i Sjunnebo. Gården bar namnet Buskaboda och låg midt inne i den djupa och ensliga tysta furu- och granskogen. Närmast omkring gården växte en mängd askträd, och vid stränderna af en liten å, som rann utmed gården, växte alar. Inne på gården växte ett halft tjog aspar. Men samtliga löfträden voro naturligtvis nu beröfvade sina löf. Barrskogen stod der emellertid i omgifningarna, mörkgrön och dyster, men — som en poet skulle hafva sagt — trygg i medvetandet af att vara gårdens säkra värn mot storm och oväder.

Buskabodagårdens byggnader voro af nästan alldeles samma beskaffenhet som Sjunnebohusen, åtminstone i fråga om det yttre. Om det inre kunna vi icke yttra oss nu, enär vi aldrig fört våra läsare in i Ulfs hem under sådana förhållanden, att vi kunnat taga husets inre i noggrant betraktande.

Åke Björnsson befann sig på gården, sysselsatt med att tillyxna något landtbruksredskap. Äfven han var — liksom Ulf — en ståtlig och stark karl, men något äldre än egaren till Sjunnebo. Åkes hår hade redan börjat gråna, men han var dock icke mycket öfver femtio år gammal.

Gästerna blefvo med stor gästvänlighet mottagna, så snart Åke Björnsson såg, att Ulf befann sig i de främmandes sällskap. Då Ulf var med dem, kunde bonden nogsamt inse, att här icke var fråga om någon våldgästning. Åkes söner framropades och togo vård om samtliga djuren, medan Åke sjelf enkelt, men med en naturlig höflighet förde de främmande in i skålan. Der möttes de af Åke Björnssons hustru Ingerid och deras döttrar Märta och Juta — två ganska vackra unga flickor, hvilka dock tycktes vara mycket förlägna för sina hvardagsdräkter. Helst hade de naturligtvis velat kläda sig i söndagsskruden, innan alla dessa främmande

personer fått se dem. Isynnerhet tycktes de frukta för den väldige drotsen, huru vänligt och nedlåtande han än helsade dem. I dessa skogsbygder såg man naturligtvis sällan andra menniskor än af allmogestånd, och det var därför icke alls underligt, att den bålde riddaren, som var klädd i en glänsande stålrustning och bar svärd vid sida och hade en med guldsirater smyckad hjälm på sitt hufvud, skulle väcka en viss förfäran hos dessa naturbarn, hvilka tyckte sig aldrig hafva sett någonting så ståtligt som drotsen. Också är det lätt att förklara, hvarför den unge Segebaden icke förskräckte dem alls. Han hade, då han som fånge blifvit förd från Kalmarneborg på väg till Lödöse, såsom vi hafva bevittnat, blifvit framdragen ur fängelsehålan och var därför beröfvad icke endast sina vapen, utan jemväl sin rustning. Han stod nu inne i Åke Björnssons skåla, endast iklädd sin enkla och anspråkslösa lifrock, föga bättre och icke annorlunda tillskuren eller sydd, än de, som buros af Ulf och Åke. Hans person företedde därför i sitt yttre ingenting, som var egnadt att slå de unga flickorna med häpnad, men visserligen medgåfvo de efter en liten stund i sina sinnen, att Albrecht var en vacker karl, men då han hvarken bar harnesk eller stålskenor eller hjälm, så tyckte de naturligtvis, att inför honom behöfde de icke vara blyga.

Måhända kan det icke vara utan intresse för våra läsare att få en kort skildring af boningshuset på Åke Björnssons gård i Buskaboda. Alla bönders och många herremäns gårdar på den tiden voro byggda enligt samma regler. Husen voro i allmänhet många på hvarje gård, men små och oftast icke inneslutande mer än ett rum i bottenvåningen, och »täckan» (d. v. s. taket) gick nästan ända ned till marken, åtminstone så långt ned, att får och getter kunde med någon ansträngning hoppa upp på taket, der en rik växtlighet frodades i de jordtorfvor, som

ofvanpå näfverlagret bildade takets betäckning. Stugan som då, (enligt hvad vi förut nämnt) kallades skålan¹⁾, utgjordes i de aldra flesta fall af en långsträckt rektangel. Hos den rike var den mera bred och mera långsträckt än hos den fattige. Femtio alnars längd och 30 alnars bredd var alldeles icke någonting ovanligt hos de mera välmående odalmännen. Dörrarna voro låga, ja, så låga, att ingen vuxen karl kunde träda in utan att böja sitt hufvud nästan halfvägs till golfvet. Ingångsdörren låg alltid på den ena gafvelväggen. Från långsidornas väggar här i Åke Björnssons skåla gingo sparrar upp till ryggåsen, som uppbar dem. Mellan golfvet och ryggåsen fanns ingenting annat än den rad af bjelkar, som förenade långsidornas väggar med hvarandra. Man kunde, då man stod på skålans golf, se det stora ryggåsträdet och alla sparrarna samt »täckans» undersida. Ett och annat af de andra husen hade dock två våningar. Den öfre kallades då »höganloftsbur». Der egde qvinnorna obestriddt herravälde, men det hände väl någon gång, att en ärad gäst fick å höganloftsbur sofva i »Svevuskemman» (= sofkammaren), då naturligtvis qvinnorna för tillfället lade sig till hvila i något af de andra husen, de s. k. »uteskemmorna».

När Åke Björnsson hörde, hvarom fråga var, förklarade han sig gerna mottaga hästarna i sin vård, tilldess de återfordrades af den ädle drotsen eller af Albrecht von Segebade. Drots Ambjörnsson gaf honom penningar i förskott och lofvade, att ytterligare allt hvad rimligt och skäligt var skulle erläggas, när djuren förr eller senare afhemtades. Nils Ambjörnsson ville ingalunda våldgästa i bondes gård. Han erinrade om den af konung Magnus utfärdade taxan, enligt hvilken på landsbygden ett fång hö, som lemnades en resande,

¹⁾ På isländska »skáli».

skulle betalas med fyra »penningar svenska» och en »spann hafrekorn» med 2 »penningar svenska» — allt *utöfver* priset derå uti närmast belägna köpstad. Efter denna beräkning ville drotsen betala.

Åke Björnsson förklarade sig dermed nöjd.

Under öfverläggningarna härom hade på en vink af husbonden mjöd och öl blifvit af qvinnorna framburet och gästerna undfägnades dermed rikligen. Ulfs och Ivikes två barn undfägnades deremot med mat, hvilket naturligt efter så lång fasta var dem i högsta mått välkommet.

Medan gästerna höllo till godo med välfägnaden, omtalade Ulf för Åke Björnsson, huru det stod till i hans gård, och den raske bonden erbjöd sig genast att jemte sina två stora och starka söner samt en dräng följa med till Sjunnebo för att drifva bort de våldgästande knektarna.

»Vi allmogemän måste bistå hvarandra i dylika fall», sade han. »Dessa våldsmän äro gemensamma fiender till oss alla.»

»Rätt taladt!» yttrade drotsen. »Men låtom oss nu genast bryta upp, mina vänner! Jag bör hafva, sedan allt blifvit uträttadt i Sjunnebo, tillryggalagt ännu en lång väg, innan solen i afton går ned och nattens mörker inbryter!»

»Menniskan spår, men Gud rår», säger ett sant gammalt ordspråk. Drots Ambjörnsson fick erfara detta, ty han hade ännu icke kunnat lemna Sjunnebo, då qvällen inbröt. Vi få snart lära känna orsakerna härtill.

Det var en ganska fruktansvärd liten skara, som nu red på en liten skogsväg upp mot Sjunnebo. Det är att, innan vi gå vidare, omtala, att Ivike och hennes båda barn hade kvarstannat i Buskaboda såsom gäster hos Åkes hustru Ingerid, tilldess allting blefve lugnt på Ulfs gård. Den mot Sjunnebo sträfvande truppen bestod alltså af endast män, alla till häst och alla väpnade efter

den tidens sedvänja. Riddare Ambjörnsson var klädd i sin stålrustning, bar svärd vid sidan (ett stort tvåeggadt slagsvärd) samt sköld och lans. En liten vimpel prydde lansspetsen och fladdrade lustigt för vinden. På skölden sågs Oxenstjernska vapnet. (Den ädle drotsen tillhörde egentligen Sparresläkten, men upptog sin moders namn och vapen samt blef den Oxenstjernska ättens egentlige stamfader.) Näst drotsen kom väpnaren Albrecht von Segebaden. Han var, som vi veta, beröfvad sin rustning, men hade ur det rikliga förrådet i Sjunnebo väpnat sig med en »slaghök» eller »höknäf», två namn, hvarmed man på den tiden betecknade en kort värja. Dessutom hade han försett sig med en båge af trä och ett pilkoger. Ulf bar svärd och båge samt en dolk i gördeln. Åke Björnsson och hans båda söner voro beväpnade med armborst — ett slags bågar, hvilka voro så starka, att de icke kunde spännas med armen eller mot foten, utan spändes med hjullås eller trissa. Åke sjelf bar på ryggen ett tveeggadt svärd af nästan samma längd som han sjelf. Det erfordrades stor konst för att kunna draga detta ofantliga krigsredskap och ännu större styrka för att kunna begagna det¹⁾. Men hans söner hade kortare svärd, s. k. slaghökar, vid sidan.

På något afstånd från gården stego alla af hästarna.

En af Åkes söner sändes åstad för att bespeja gården och sedan inberätta ställningen. De öfriga slogo läger på den mjuka gräsmattan i ett glad i skogen. Hästarna hade de bundit vid träden i omgifningen. Efter en half timme återkom Bo Åkesson (detta var ynglingens namn) och aflade följande berättelse, till hvilken alla lyssnade med spänd uppmärksamhet.

¹⁾ Sådana svärd kallades »spakar».

»Nå, hvad har du sett?» sporde drots Ambjörnsson genast.

»Förunderliga ting, ers nåd!» genmälde ynglingen. »Då jag nalkades gården, stannade jag i sjelfva skogsbrynet, likväl så att de buskar, som dolde mig, icke hindrade utsigten öfver hela gårdsplatsen och alla husen. Hela gården var uppfylld af menniskor. Vi hafva ju trott, att endast tjugo knektar och en rusig väpnare skulle finnas der, men i sjelfva verket befunnos de vara minst hundra. Och en mängd hästar stodo bundna här och der — minst åttatio.»

»Hvad skulle detta betyda?» utropade drotsen. »Någon annan ströfkår månne hafva anländt dit för att våldgästa, men funnit platsen upptagen... Nå, vidare min raske gosse!»

»Jo, de många hästarna sattes in i lador och skjul, och alla knektarne strömmade bort mot skålan, när jag skyndade från platsen. Och nu är jag här.»

»Ditt hus månne hafva varit försedt med godt förråd, då der efter en så långvarig våldgästning ännu finnes någonting, som kan reta det der packets roflystnad. Icke sant, Ulf?»

Det var drots Ambjörnsson, som yttrade dessa ord.

»Ja visst», svarade Ulf med sorgsen min, »men nu lærer väl icke mycket finnas kvar åt mig och de mina. Och vintern är inne. Det blir svårt, om icke alldeles omöjligt att anskaffa åt oss nytt förråd till uppehälle under dessa stränga och kalla månader, då vägarna mestadels äro ofarbara och i sjelfva Kalmarne stad under dessa oroliga tider knappt finnes att köpa ett bröd eller en sill.»

»Trösta dig, redlige Ulf!» sade drotsen. »Kanske finna vi någon utväg att tvinga dem till att gifva dig ersättning.»

Derefter vände Ambjörnsson sig till Bo Åkes-

son och frågade, om han var viss derom, att alla befunno sig i skålan.

»Jag är öfvertygad derom, ers nåd, ty alla samtliga voro på väg dit, då jag ilade bort från platsen.»

»Hvad landsmän voro de? ... Hörde du dem tala?» frågade drotsen vidare.

»Ja, de talade ett språk, som jag icke förstod. Norska var det icke, ty då hade jag begripit åtminstone ett och annat ord.»

»Således äro de nya gästerna troligen tyskar ... Här, mina vänner, äro nu goda råd dyra. Med vapenmakt kunna vi sex naturligtvis aldrig påtänka att drifva bort från gården ett hundra karlar, äfven om Klaus Nyendank och hans tjugo knektar äro vapenlösa. Om vi endast hade femtio raska karlar till vår hjälp, skulle jag med förtröstan börja striden. Inom huru lång tid kunna vi samla så många allmogemän? Det vet du, redlige Ulf, som är hemma här.»

Ulf sade, att han skulle, innan han svarade, derom öfverlägga med Åke och hans söner. Öfverläggningen räckte en minut allena. Derefter trädde Ulf fram till drotsen och sade:

»Om jag jemte Åke och hans båda söner rida hvar och en åt sitt håll, torde vi kunna inom två timmar vara här med femtio raska karlar. Jag ensam samlar tjugo och de tre andra samla hvardera tio. Det skall gå som en dans.»

I nästa ögonblick voro de fyra bondemännen borta.

Drots Ambjörnsson och Albrecht lade sig ned i gräset just i sjelfva skogsbrynet, på det att de skulle kunna hålla ständig utkik på gården. Deras samtal måste naturligtvis föras helt sakta, emedan de eljest befarade, att någon af våldgästerna hvilken händelsevis befunne sig på gården, kunde höra dem. Under samtalets lopp öfverenskoms, att Alb-

recht skulle följa med drotsen på dennes nu tillämnade besök hos Israel Birgersson Brahe, upplandslagmannen. När detta var afgjordt, började de två krigarne att öfverlägga om, huru man borde gå till väga för att drifva våldsmännen bort från gården. Mer än en plan framställdes och förkastades.

Under tiden förgick timme efter timme utan att de fyra allmogemännen återkommo med den väntade förstärkningen. Det var redan långt lidet på eftermiddagen. Högst ett par timmar återstodo, innan det skulle vara fullkomligt mörkt. Då hördes äntligen smygande steg i skogen och Ulf kom med de utlofvade tjugo männen, hvilka ödmjukt helsade drotsen, så snart Ulf hade underrättat dem om den bälde riddarens namn. En stund senare kom den raske Bo Åkesson med tolf beväpnade män. Småningom anlände äfven de öfriga, medförande ännu flera män, än de lofvat skaffa. När Albrecht räknade truppen, befanns den uppgå till sjutio vapenföra män. Somliga voro dock dåligt beväpnade t. ex. med endast hötjugor eller liar och dylika ting. Albrecht ledsagade dem emellertid till det ställe i skogen, der han hade sitt vapenförråd doldt, och här utdelade han åt de behövande de vapen, som de saknade. Men när allt detta var ombesörjdt, återstod endast en timme af dagen. Det var därför nu af nöden att genast skrida till handling.

Nils Ambjörnsson uppgjorde i största hast en plan, och då ingen tid fans att pröfva den, blef den på vinst och förlust genast satt i verkställighet.

Under tystnad och så ljudlöst som möjligt blef boningshuset kringrandt. Hvarje man hade båge i hand och pilen liggande på strängen. Drotsen sjelf jemte Albrecht och Ulf inträdde så tyst som möjligt i huset. Åke och hans söner skulle föra befälet utanför detta. Om drotsen och hans

följe behöfde hjälp, skulle en ruta inifrån krossas, och detta skulle vara tecknet till, att tjugo man af de utaför stående borde tränga in. Krossades ännu en ruta, borde nya tjugo följa efter o. s. v. Tildess detta tecken gafs, skulle alla vara tysta och förhålla sig stilla.

Derinne i Ulfs stora skåla, som var femtio alnar lång och tjugofem alnar bred och alltså inneslöt ett vidlyftigt rum, rådde stor glädje och gamman, då den högreste och stålklädde riddare Ambjörnsson och hans vänner trädde in. På golvet lågo tunnor, som innehöllo eller åtminstone hade innehållit mjöd eller öl, och på de långa borden funnos stora fat med kött af hvarjehanda slag. Ulf gjorde en grimas, som man säger, då han såg sitt hus så härjadt. Han sade dock ingenting, men det är troligt, att han knöt handen fastare kring svärdfästet. Och säkert är åtminstone, att hans blick var bister och hotande, när den nu vandrade omkring i skålan.

De rusiga knektarna märkte icke genast, att våra vänner trädde in i skålan. De som befunno sig längst borta vid andra ändan af den stora salen, kunde icke se dem, ty det på härden brinnande bålet utsände en tjock och qväfvande rök. De hvilka befunno sig närmare dörren, drucko tappert om och tänkte uppenbarligen icke på någonting annat än bordets njutningar. Sålunda fingo våra vänner tid att taga ställningen i betraktande, innan de grepo in.

Vid ett bord icke långt från ingångsdörren till skålan satt väpnaren Klaus Nyendank. Han var synbarligen öfverlastad genom omåttligt och nu långvarigt förtärande af Ivikes starka öl. Han berättade för de omkring honom sittande knektarna lustiga och osannfärdiga historier och sjöng emellanåt små visstumpar af den glada sorten. Vi vilja emellertid förskona våra läsare från profbitar af

hans utgjutelser — aldra mest dock för våra läsarinners skull.

Plötsligt kände Klaus Nyendank en tung hand, som föll ned på hans skuldra med ungefär samma styrka, som då en smed låter sin slägga falla ned på städet.

Nyendank »for tillsammans» — som man plägar säga. Han blef förfärad, ty det kom så plötsligt öfver honom och han befann sig just midt inne i en lika sanningslös, som för knektarna roande historia. Dessutom var han, som nämnt är, ingalunda nykter.

Och det blef ännu värre för honom, då en mächtig stämma i nästa ögonblick uttalade dessa ord:

»I konungens nämn är du min fånge, Klaus Nyendank.» Det var Nils Ambjörnsson, som talade.

Klaus vände hufvudet och blickade med slöa ögon upp till den stränge riddarens anlete, ty drötsen hade upplyftat sitt hjälmgaller, så att en och hvar kunde se hans ädla drag. Vid åsynen af en fullt rustad och väpnad riddare föll Klaus Nyendank till föga och såg — rusig som han var — ut, som om allt förnuft flytt från hans hjerna och allt mod från hans bröst. Men de i omgifningen sittande knektarne reste sig och tycktes ämna draga svärd.

Samtidigt härmed stod vår hjelte Albrecht bakom en annan väpnare, hvilken tydligen var anförare för den hop, som senast ankommit till stället. Albrecht slog honom på axeln med flatsidan af sitt svärd och dundrade:

»Stig upp och följ mig! Du är i konungens namn min fånge i kraft af konung Magnus Erikssons landslag, som förbjuder våldgästning i bondes hem.»

Denne väpnare hade uppenbarligen fostrats i Norge, ty han började genast pladdra en mängd föga sammanhängande saker på norskt tungomål.

Men han reste sig dock och hans högra hand sökte efter värjfastet. Äfven här ämnade krigarne ila till hjälp, och utan tvifvel hade det kommit till en blodig strid, om icke Ulf hade krossat en ruta -- det öfverenskomna tecknet till, att tjugo man af den utanför posterade allmogen borde komma in i skålan.

De tjugo stodo snart i salen och knektarne började tro, att deras lif icke voro mycket värda. Svärden blefvo icke dragna. De som rest sig upp, sjönko åter ned på sina platser.

Nu slog drots Ambjörnsson med flatsidan af sitt svärd ett slag mot bordskifvan, der han stod -- ett slag, som hördes vida omkring i salen. Alla samtal, äfven de som fördes längst borta i skålan, afstannade. Det blef så tyst, att man kunnat höra en flugas surrande, om en sådan funnits vid denna sena årstid. Skenet från det på härden brinnande bålet belyste en mängd nyfikna och förskrämda anleten, men också många, i hvilkas drag man kunde läsa lust att draga svärd och utskifta hugg.

Knappt hade emellertid tystnad inträdt, innan drots Ambjörnssons kraftiga stämma, som hördes i hvarje vrå af den väldiga skålan, förkunnade följande:

»Våldsverkare ären I, som plundren en bondes stuga, ty enligt den milde och gode konung Magnus Erikssons lag och stadgar får ingen med våld någonstädes något taga. De flesta ibland eder äro från ett annat land, från Norge, såsom nogsamf förnimmes af edert tungomål, och därför ären I måhända att ursäkta, eftersom I icke kännen de stadgar, efter hvilka ärliga män lefva i Sveriges rike.»

En röst höjdes, hvilken yttrade:

»Hvad konung Magnus bjudit och befallt, det gäller icke nu mera i Sverige. Kungen är afsatt

och sitter fången på Kalmarneborg. Vi lyda endast konung Håkan.»

Drots Ambjörnsson vände sig mot den talande och sade med allvarlig stämma:

»Du har ingen ursäkt, ty du är svensk och således skyldig att känna ditt fäderneslands lagar.»

Derefter vände sig Nils Ambjörnsson till de tjugo allmogemän, som nyss inträdt, och sade:

»Gripen den skälmen!»

Det är tydligt, att just den djerfva beslutsamhet, med hvilken drotsen uppträdde, imponerade på knektarna. De kunde icke tänka sig, att en man vågade uppträda så, om han icke hade till sitt stöd en öfverlägsen styrka. Några skyndade till fönsterna. Som vi veta, hade hela huset blifvit omringadt af den beväpnade allmogen. En enda blick öfvertygade dem derom, och det ropades högt från alla delar af salen:

»Vi äro förlorade. Huset är kringrandt.»

Dessa rop gynnade naturligtvis drotsens planer.

Bönderne grepo »den skälmen» och släpade honom ut ur skålan samt öfverlemnade honom i de utanför ståendes vård, utan att någon vågade höja ett vapen till hans försvar. På samma sätt gick det med Klaus Nyendank och den norske väpnaren, som Albrecht von Segebaden, enligt hvad nyss nämndes, hade angripit. De blefvo utledda ur salen och lågo snart bundna i gräset på den stora gårdsplatsen. Men drots Ambjörnsson talade, och mäktigt ljud hans stämma i den stora salen.

»I skolen få behålla lifvet, om I dragen stilla och lugnt härifrån. Hvad lag bjuder måste visserligen hållas, men det är föga troligt, att I hafven kunskap om, hurusom konung Magnus Erikssons lag skyddar bondens hem, och därför mån I gå fria. Men på det att I mån veta, hvilken nåd, som jag — Sveriges Rikes drots — bevisar eder, då jag låter eder undslippa, så hören nu, hvad lag stadgar.

'Den som tager något, om ock blott till en hönas värde, från prest eller bonde, eller emot deras vilja och konungens stadgar hos dem gästar, han skall straffas till lifvet med svärd, vare sig hög eller låg.'¹ ... Ja, så bjuder lagen, men af nåd vill jag tillåta eder att draga hädan och försöka försvara denna min åtgärd inför min herre och konung, den gode och milde Magnus. Dragen således hädan i frid och riden hem till edert land igen utan att förnärma någon!»

Norrmännen tycktes dock icke genast vara hågade att begagna sig af denna nåd. Ett starkt sorl genljöd i skålan, ja, man hörde till och med svärd dragas.

»Nå», dundrade Nils Ambjörnsson, »då skall ock lagens bokstaf gå i fullbordan, eftersom I icke viljen begagna eder af den nåd, jag så mildt bjudit eder. Albrecht, krossa en ruta.

Albrecht gjorde hvad honom anbefaldt var och i nästa ögonblick trädde tjugo nya allmogemän in.

»Ulf!» ropade nu drotsen, med sin dånande stämma. »Krossa ännu en glasruta! Vi skola sedan snart späka dem.»

Ännu tjugo beväpnade män trädde in i skålan och norrmännen började inse, att det snart månne blifva allvar. Då föllo de till föga och bådo att få aflägsna sig, hvarefter den ene efter den andre lemnade skålan.

Om det nu hade varit dager, skulle de, så snart de befunno sig utanför huset, hafva sett, huru fåtaliga deras fiender voro och genast dragit blankt. Men det var nu mörkt, och det vapenslammer, som trängde till deras öron äfven härute, föranledde dem att tro på den öfvermägt, som drots Nils Ambjörnsson låtsat sig ega. Tio minuter hade icke förflutit, innan alla de, som egde hästar, hade uppsökt

¹ Ordagrant ur konung Magnus Erikssons skrifvelse.

dessa och i sporrstreck aflägsnat sig från detta farliga ställe. En del egde inga hästar, ty dem hade, som vi veta, Albrecht beröfvat dem. Och denna del af illgerningsmannahopen lopp till skogs, så fort benen förmådde befordra dem.

Så var nu Ulf återigen herre på sin gård. Flera fiender funnos icke qvar än Klaus Nyendank och den norske väpnaren samt en svensk, hvars namn är okänt. Men dessa tre voro bundna och blefvo för natten innestängda i Ulfs källare.

Nu var det naturligtvis så sent lidet på qvällen, att Nils Ambjörnsson icke gerna kunde tänka på att begifva sig vidare på väg. Han mottog därför gerna Ulfs gästfria erbjudande att få tillbringa natten under hans tak, och qvinnornas sofkkammare — det bästa rummet i Sjunnebo gård — blef snart i ordning stäldt för drotsens och Albrechts räkning. Alla allmogemännen stannade ock qvar öfver natten, ty man kunde icke vara alldeles förvissad om, att icke våldgästerna skulle under nattens lopp återvända. I skålan sofvo de jemte Ulf. Men vaktposter utsattes kring hela gården, och de hästar, som man qvarlemnade i skogen, hemtades fram till gården och insattes i Ulfs stall, der de blefvo rikligen undfägnade.

TIONDE KAPITLET.

En berättelse om qvinnorof.

På sin fäderneärfda gård Finnsta i Skederöds socken af Sjuhundra härad satt den ädle och af alla partier högt uppburne Israel Birgersson Brahe,

den heliga Birgittas broder, lagman i Uppland, om vintern år 1361, firande der tillsammans med hustru och barn den heliga julhögtiden. Gården var liksom alla andra herresäten under denna oroliga tid starkt befästad och de talrika huskarlarne jemte några på slottet förlagda knektar hade ständigt vapen till hands för att ila till borgens försvar, när så behöfdes.

Men man hade hunnit ända till jul, utan att borgen blifvit ofredad. Det var också föga troligt, att någon skulle försöka göra den både mäktige och älskade upplandslagmannen någon skada.

På sjelfva juldagen hördes emellertid några hornstötur utanför det höga gråstenstorn, i hvars bottenvåning fans hufvudporten med den nu uppdragna vindbryggan.

Knappt hade hornet tystnat, innan väktaren i tornet visade sitt skäggiga anlete i en temligen högt upp belägen glugg och ropade ned, att han ville veta, hvem den inträdessökande var. Han såg två herrar, klädda i fullständiga rustningar, den ene en man, hvilken befann sig öfver medelåldern, den andre ännu endast en omkring tjugoårig yngling.

»Jag är», svarade riddaren, »Sveriges rikes drots, och min följeslagare är min väpnare Albrecht von Segebaden. Öppna för Nils Ambjörnsson, min vän!»

»Mig är förbjudet att öppna för någon», genmälde den skäggige uppifrån torngluggen, »eho det än månne vara.»

»Väntar man då fiender här?» frågade Nils Ambjörnsson.

»Det vet jag icke, men slottsfogden säger, att ingen kan vara nog försiktig i dessa oroliga tider. Jag skall emellertid genast anmäla eder ankomst och inhemta besked.»

»Gör det då, eftersom så måste vara, men

skynda dig, ty kölden är skarp och vi längta efter att komma under tak.»

Det skäggiga anletet försvann, men visade sig efter några minuter åter i gluggen, der han lossade de tjocka jernkedjor, som fasthöllo vindbryggan. Snart var denna nedhissad och i samma ögonblick öppnades porten af lagmannens fogde, hvilken å sin herres vägnar helsade de resande välkomna till Finnsta.

I riddarsalen, hvars väggar voro betäckta af rustningar och vapen, träffade de den berömde lagmannen och hans familj. Så väl Israel Birgersson sjelf som hans husfru Bengta Carlsdotter Färila mottogo drotsen med hjertlighet.

»Välkommen redlige drots!» sade lagmannen. »Onda tidender förspörjas i riket, och det är väl behöfligt, att redliga män sammanträda för att öfverlägga om hvad som tarvas för att bota eländet... Bud har kommit hit, att vår milde och gode konung Magnus sitter fången på Kalmarnehus och att Håkan egenmäktigt gjort sig till konung i hans ställe.»

»Ännu är han icke af det förrädiska riksrådet korad till konung», genmälde Nils Ambjörnsson. »Men länge lärer det icke töfva, innan detta sker. Jag har ridit den långa vägen hit för att med eder öfverlägga om mått och steg för att befria konungen och åter förskaffa honom den konungsliga magt, som blifvit honom på ett så skändligt sätt från-röfvad.»

»Så vilja vi då begifva oss till min lönnkamare, der vi kunna i ro öfverlägga om dessa angelägenheter.»

Lagman Israel var vid denna tid ungefär femtio år gammal och hade ett vördnadsbjudande utseende, ehuru hans anlete var fromt och mildt, som man väl kan vänta sig hos en man, hvilken uppväxt tillsammans med den heliga Birgitta i allvarlig guds-

fruktan och som sedermera under hela sitt lif blifvit påverkad af denna syster.

De båda äldre herrarne aflägsnade sig för att i lönnkammaren öfverlägga, och Albrecht von Segebaden blef lemnad ensam med fru Bengta och lagmannens barn. Af dessa voro endast två vuxna, nämligen Ramborg (en dotter med lagmannens första husfru Ramfrid Arnvidsdotter Sparre) samt Helena. Båda voro ståtliga jungfrur och besutto all den belefverhet och bildning, som på den tiden kunde af förnämliga mäns döttrar förvärfvas.

Snart var ett lifligt samtal i gång mellan de unga. Höfviskt skämt och muntert skratt saknades icke. Af någon anledning, som jungfrurnas tal gaf honom, yttrade Albrecht, sedan samtalet räckt nära en timme:

»Jag skulle gerna offra mitt lif för att rädda en qvinnas, och det är icke synnerligen länge sedan, som jag hade det ospardt för att skydda en qvinna af folket och hennes make.»

»Om ni är så tapper, herr väpnare», sade Ramborg, »borde ni hafva varit här i Finnsta för några dagar sedan. Då hade varit ett lämpligt tillfälle för eder att å daga lägga både edert mod och eder offervillighet för de sköna.»

»Hvad har då inträffat?» sporde med leende min Albrecht, som icke anade, hvilket för honom förkrossande svar han skulle få på sin fråga.

»Vet ni icke det? . . . Men ni kan ju omöjligen hafva kännedom om detta illdåd, då ni icke befann er här vid den tiden . . . Men hör nu på! Kanske känner ni den ungmö, hvilken blef med våld röfvad härifrån . . . det är nu i dag fyra dagar sedan. Hon var en af mina väninnor från klosternskolan och hade kommit hit för att hos oss tillbringa julen. Hon heter eljest Juliana Windhausen.»

Vid ljudet af detta för Albrecht kära namn blef hans ansigte blekt som lärft och hela hans

högresta gestalt vacklade. Han skulle utan tvifvel hafva fallit, om han icke i rätta ögonblicket gripit tag i ryggstödet till en högkarmad länstol.

»Min gud! . . . Juliana! . . .» stammade han. »Hvad har händt henne?»

»Känner ni då Juliana?» utropade Helena. »Men nej, det är omöjligt. Hon kan icke vara någonting för eder, herr väpnare. Hon har en man kär, som heter Albrecht . . . det har hon anförtrott mig . . . Men, alla helgon bevara mig; hvad har jag nu sagt? Det skulle ju vara en hemlighet . . . Jag är alltid så tanklös.»

»Men just jag är denne Albrecht. Åtminstone tror jag mig vara dyrbar för Juliana Windhausens hjerta . . . Men håll mig icke längre på sträckbänken, sköna jungfrur! Hvad har händt?»

»Så dumt, att jag skulle säga någonting, som kunnat till denna höga grad oroa er . . . Hvad som händt, det får Ramborg berätta. Hon är inte hälften så tanklös som jag.»

»Berätta det då, jungfru Ramborg . . . Jag dör af oro. Håll mig icke längre på sträckbänken!»

»Vi fröjdade oss för fyra dagar sedan åt ett härligt solsken och vackert vinterväder. Då beslöto vi tre, nämligen Juliana, vår gäst, samt Helena och jag att begifva oss ut i skogen för att se huru vackert solstrålarna glittrade på träden. Medan vi så gingo der och voro muntra och glada till lynnet, stod plötsligt framför oss en väpnare i full rustning. Vid hans åsyn blef Juliana i högsta grad förskräckt, ropade högt och försökte springa bort från platsen. Man väpnaren upphann henne snart och grep henne i sina armar samt bar henne in i skogen. Innan vi hunno på något sätt bispringa henne, satt han redan till häst med Juliana framför sig i sadeln och det bar åstad i galopp genom skogen. Vi kunde ingenting annat göra, än att vi skyndsamt ilade hem till slottet och underrättade

vår fader om händelsen. Genast utsändes folk å vägar och stigar för att efterspana qvinnoröfvaren. De flesta hafva redan kommit tillbaka med oför rättadt ärende. Vi vänta de öfriga hvarje dag och timme.»

»Jag måste bort», yttrade Albrecht häftigt. »Men säg mig, jungfru Ramborg, huru såg väpnaren ut? Hörde ni något namn nämnas? Af barmhertighet — ett namn!»

»Hurudant hans utseende var, det kan jag icke påminna mig, ty alltsammans gick så fort, att man knappt hann betrakta honom. Men då Juliana blef honom varse, utropade hon i förskräckelse ett namn!... No... Ni... Nu... Nej, jag kommer icke ihåg det... Hjelp mig, syster Helena!»

»Jag skall sjelf hjälpa er», sade Albrecht. »Var det icke namnet Nyendank?»

»Jo, just så var det. Nu påminner jag mig det med visshet.»

»Besynnerligt!» mumlade Albrecht mellan tänderna. »Jag trodde så visst, att Klaus Nyendank satt som fånge på Håtunaholm, dit vi förde honom bunden från Sjunnebo.»

»Ni vet således, hvem den skändlige röfvaren är?»

»Ja, jag känner Klaus Nyendank mycket väl. Det är en af de största skälmarna i riket... Men nu får jag icke dröja en minut längre. Hvarje ögonblick innebär en fara för Juliana Windhausen. Jag måste åstad... Framför mina helsningar till drotsen och till eder ädle fader!»

Albrecht befann sig redan vid dörren, då fru Bengta, som hittills suttit tyst och nästan helt och hållet dold i en djup fönstersmyg, trädde fram och hejdade honom.

»Vänta unge man, tilldess ni träffat drotsen och min make. De äro visa och förståndiga män

och kunna gifva eder de bästa råd. Dessutom är min mening den, att ni bör invänta ankomsten af de spejare, som ännu icke vändt tillbaka från sitt sökande efter qvinnoröfvaren och hans offer. Hvarthän skulle ni väl nu begifva er? Hvar skulle ni söka Juliana? Nej, blif kvar! Måhända erhålla vi någon underrättelse, som kan underlätta er möda och på kortare tid föra er till målet.»

Den ädla fruns råd var godt, det insåg Albrecht för visso, och han måste tygla sin otålighet. Men nu var det slut med skämtet och munterheten. Endast med stor ansträngning förmådde han följa med ungmörnans samtal och då eller då deruti inflicka ett ord. Hans tankar ville oafslåtligen flyga till Juliana, och hans hjerta var beklämdt, då han grubblade öfver hennes öde. Under andra omständigheter skulle ungmörna hafva funnit vår olycklige väpnare tråkig och troligen lemnat en så tyst och fåordig ung man åt sig sjelf och sina egna tankar, men hjertegoda, som de voro, försökte de nu att trösta honom genom att låta honom åhöra och deltaga uti allt detta pladder, som unga flickor emellan är så vanligt och så föga intressant för andra än dem sjelfva.

När lagmannen och hans ädle gäst, drotsen, efter ett par timmar kommo tillbaka från lönnkammaren till riddaresalen, blef den senare naturligtvis underrättad om hvad som tilldragit sig samt huru nära Juliana Windhausens olycksöde rörde hans unge vän. Med hjertligt deltagande sökte han ingjuta mod och förtröstan på en god utgång uti detta bedröfvade hjerta. Och han lyckades tala så, att Albrecht åter fattade en smula mod och kunde utan alltför stor otålighet afvakta den stund, då de sista spejarne hunnit återkomma till Finnsta och man fått inhämta, huruvida någon af dem gjort någon upptäckt.

Föga förtärde den stackars väpnaren af den

rikliga middagsmåltid, hvarmed lagmannens husfru, den ädla fru Bengta Carlsdotter Färila, undfägnade sin makes gäster.

Omsider, när det lidit ganska långt fram på eftermiddagen, anmälde fogden, att en af de utskickade hade just nu återkommit och anhöll att få ett samtal med husbonden.

»Låt honom genast komma in!» befalde lagmannen i en något mera otålig ton, än han eljest plägade begagna i sitt hus.

Och in blef förd en ung sven — egare till ett ganska ståtligt utseende och en kämpalik gestalt.

»Hvad har du att förtälja?» sporde Israel Birgersson, så snart svennen hunnit komma inom dörren och innan denne hunnit ens påbörja sin vördnadsfulla helsning.

»Icke mycket, husbonde!» sade svennen, »men dock något. Jag har åtminstone funnit spåret och tror mig nästan kunna gissa, hvar den erkeskälmen gömt jungfru Juliana.»

»Menar du det, Erland? Nå berätta nu alltsammans för oss utan att hvarken lägga till eller taga ifrån.»

Svennen såg en smula förlägen ut och stammade:

»Jag plägar icke ljuga, som nådig husbonden väl vet.»

»Nej, det vet jag icke. Det var någonting nytt, du nu sade. Men skynda nu på med din berättelse, Erland!»

Albrecht hade suttit som på nålar under dessa förberedelser, hvilka tycktes honom upptaga en hel evighet, ehuru de visserligen icke fördröjde berättelsen mera än högst en fjerdedels minut. Men saken var den, att vördnaden för den fromme och milde upplandslagmannen hindrade honom från att blanda sig i samtalet eller genom andra och mera

kraftiga medel sätta svennens tunga i en raskare rörelse.

Nå, ändtligen blef Erland Thurgoth färdig att börja.

»Då ers nåd sände mig ut att spana efter våldsverkaren och försöka upptäcka honom och, om möjligt, befria jungfru Juliana Windhausen, ers nåds gäst, ur den nidingens svarta händer...»

»Fatta dig något kortare, om du kan!» uppmanade hans husbonde, hvilken icke kunde undgå att se, huru otålig Albrecht von Segebaden var, och därför ville påskynda berättaren.

»Genast, husbonde! Jag begaf mig åstad, som jag hade äran nämna, och så sannt jag heter Erland Thurgoth, menar jag, att jag gick klokt till väga, då jag började min undersökning just på den plats, der qvinnorofvet skett. Jungfrurna gáfvo mig en beskrifning derom, så att jag med lätthet uppsökte stället. Jag såg platsen, der nidingens häst stått bunden och der han i sin otålighet — ty det tycktes hafva varit ett eldigt kreatur — hade uppsparkat marken på en ganska vid omkrets. Detta var redan något.»

Albrecht von Segebaden gjorde här en otålig åtbörd, hvilken förmodligen, om den kunnat med ord återgifvas, betydde, att i den händelse han och svennen befunnit sig mellan fyra ögon, skulle Erland Thurgoth blifvit påskyndad med kraftigare öfvertalningsmedel, än de som inneburos i den fromme lagmannens ord. Svennen märkte icke hvarken Albrechts otålighet eller hans åtbörd. Han fortsatte åtminstone, utan att låta störa sig berättelsen, på samma långsamma och säfliga sätt samt uppfylde den med en massa af onödiga detaljer.

»Min närmaste omsorg», återtog han, »blef att uppsöka den plats, der brottet hade skett. Äfven detta hittade jag, och jag kan försäkra, att då jag såg aftrycken af de små jungfrurnas skor i den

något sankta marken, förestälde jag mig med mycken liflighet, huru förskräckta de små englarna månne hafva blifvit, då plötsligt den vilde qvinnoröfvaren trädde fram från det busksnår, bakom eller uti hvilket han gömt sig...»

»Och jag», inföll drotsen strängt, »föreställer mig, att om du fortfar att plåga oss med en dylik långtrådighet i din berättelse, så lär du, när jag ruskar upp dig, blifva ännu mera förskräckt, än jungfrurna då blefvo. Upphör med ditt käringsladder och tala fort om, hvad du erfarit och hvad du vet!»

»Ers höga nåds befallning skall efterkommas», svarade Erland ödmjukt. »Det lyckades mig att följa hästens spår en half mil tvärs genom skogen, men besvärligt var det, ty jag måste naturligtvis leda min egen häst vid tygeln, medan jag sökte efter de spår, som rövarens häst lemnat efter sig.»

»Alltså befann du dig i skogsbrynet på andra sidan?»

»Ja, det vill säga icke egentligen i skogsbrynet, utan på vägen, som löper utmed kanten af skogen och drager mot nordvest. Här upphörde naturligtvis alla spår, ty på vägen färdas, som det nådiga herskapet vet, dagligen så många resenärer, att det icke vore möjligt ens för en vildmans öga att skilja det ena hästspåret från det andra eller åtminstone alldeles platt omöjligt att säga, hvilken häst, som har trampat dem.»

»Nå, huru bar du dig då åt?»

»Jo, jag red först ett stycke österut på vägen och kom till en stuga. Der bodde en äldre qvinna. 'Har du sett någon jernklädd karl rida förbi din koja med en jungfru framför sig i sadeln?' sade jag till henne. 'Nej, inte sedan år 1327', sade hon, 'då riddaren Peder Andersson till Mohammar red bort med Margaretha Magnussadotter', sade hon. 'Således icke i dag?' frågade jag, så barskt jag kunde, för att skrämma henne, den pratmakerskan.

Allt hvad pratmakeri heter är för mig en styggelse, som herrarna noggsamt kunna förstå. Då började hon räkna upp alla, som den dagen hade färdats förbi, och det dröjde länge, innan hon kunde styra sin sladdrande tunga.»

»Gud gifve, att du kunde styra din egen», mumlade den allt mera otålige Albrecht så högt, att det nådde Erland Thurgoths öron.

»Ingen har någonsin beskyllat min mors son för att vara en olidlig pladdrare och pratmakare. Det har alltid varit min sed och är så ännu i dag att tala rakt på sak och låta mina berättelser gå lika raskt undan, som när man kör en skarpskodd gångare framför en släda på isblank sjö... Jag lemnade nu käringen, vände om och ilade vesterut. Äfven der påträffade jag en stuga innan långt. På mina rop kom en säfflig karl ut, och då det nötet saknade förstånd att vördnadsfullt helsa på mig, som är vapensven hos sjelfvaste lagmannen i Uppland, så gaf jag honom ett slag öfver skuldran med flatsidan af mitt svärd...»

»Nej, nej, Erland, så får du icke handla», afbröt honom Israel Birgersson. »Det strider mot de lagar, som vår gode och milde konung Magnus Smek gifvit oss. Om du upprepar ett sådant våld ännu en gång, måste jag aflägsna dig ur min hird.»

Svennen såg förlägen ut, men fortfor emellertid med sin berättelse.

»Äfven här frågade jag, om man sett någon ryttare, klädd i full rustning, rida förbi. 'Nej, det har jag icke', svarade karlen, seende under lugg, och en ganska försvarligt lång lugg hade han, derom kan jag försäkra deras nåder, ja, till och med längre än min salig far, som nu vistas i skärselden, emedan jag icke haft råd och lägenhet att bekosta ett tillräckligt antal själamessor för hans räkning. 'Försök att påminna dig saken!' sade jag nu. 'Ja, jag skall försöka, tilldess nådig krigs-

bussen kommer tillbaka', sade karlen, hvilket ers nåd, min husbonde, nogsamnt finner vara ett oförsynt svar. 'Nej, nu . . . nu skall det vara!' dundrade jag med mina lungors fulla kraft, och min mor den goda själen — hon drunknade för fem år sedan i en djup och bred och strid å i vår hemort — plägade alltid säga, att ingen menniska hade så goda lungor att skrika med som hennes mest älskade son Erland Thurgoth, son af äkta börd i hennes äktenskap med vapensmeden Peder Thurgoth, hvilken . . .»

»Nej, Erland», afbröt honom här hans husbonde på sitt fromma och milda sätt, »nu förirrar du dig återigen i pladder, som icke alls har något sammanhang med den sak, hvarom vi här tala. Jag måste allvarligen bedja dig skynda på.»

Albrecht reste sig upp i sin otålighet och tycktes vara hågad att begagna sina händer.

»Ingen kan säga, att Erland Thurgoth är en pladdrare», återtog svennen utan att låta störa eller oroa sig hvarken af lagmannens vänliga förmaning eller af Albrechts hotfulla blickar. »Ännu har ingen sagt det, och ers nåd behagar endast skämta med sin fattige sven . . . Emellertid blef jag nu allvarsamt vred i mitt sinne på den der karlen. Jag dundrade, som jag nyss nämnde: 'nu skall det vara!' Då blef han rädd eller låtsade blifva detta, började tigga och bedja, att jag skulle skona hans usla och eländiga lif. 'Ja', röt jag, 'det skall jag göra, om du genast bekänner!' Men han var envis. Då jag emellertid tyckte, att hans beteende föreföll mig misstänkt, hoppade jag af hästen — ett beskedligt kreatur, som blef stående alldeles stilla, riktigt ett bra kreatur, om han icke vore blind på det ena ögat och spatthalt i båda bakbenen. Jag grep karlen i nacken och tog på samma gång upp ur min pung med högra handen en örtug *), visade

*) Örtug var ett mynt, som motsvarade ungefär 17 öre i våra dagar.

honom örtugen, som var blank och fin, riktigt en raritet för ett girigt öga, och kramade på samma gång hans hals, medan jag dundrade med min förfärliga stämma i hans öra: 'välj! Om du säger mig, hvad du vet, så får du örtugen; gör du det icke, så dödar jag dig utan nåd och barmhertighet här på fläcken!...»

»Fy, Erland!» sade den fromme lagmannen. »Det var en okristlig och gudlös hotelse, öfver hvilken helgonen månde vredgas.»

»Ers nåd förstår väl, att det var ett skämt eller ett skrämskott eller någonting dylikt. Inte skulle jag vilja döda en vapenlös man. Det inser nog ers nåd, som känner mig så innerligt väl... Emellertid kan jag lugna ers nåd med den underrettelsen, att karlen valde örtugen och bekände. Två timmar förut hade en stålklädd ryttare i sporrstreck ridit förbi, hållande fast framför sig på sadelknappen en, som det tycktes, afsvimmad kvinna. Nå, karlen fick örtugen och ett tack till på köpet, sedan han visat mig vägen. Jag har alltid varit en ordhållig man, som min mor sade, som kände mig så väl, mig, som lefde...»

»Det hör icke hit», utropade Albrecht. »Vi komma aldrig till slutet.»

»Skam till sägandes tror jag», återtog Erland Thurgoth med stoiskt lugn, »skam till sägandes tror jag, att jag är den enda människan här i denna praktfulla riddaresal, som har tålmod. Jag berättar, så fort min tunga hinner röra sig, och ändå är det icke fort nog... Nåväl, jag kastade mig emellertid upp på min spatthalte häst (i förbigående vill jag hemställa till ers nåd, min husbonde, huruvida det kan anses vara värdigt lagmannen öfver hela Uppland att låta den bästa svennen i hans hird rida ett så dåligt kreatur?) Så fort mitt dåliga ök förmådde springa, följde jag efter qvinnoröfvaren och hade den glädjen att här och der vid

vägen påträffa vittnesbörd om hans framfärd. Om Upplands lagman hade funnit skäligt och pröfvat rättvist att sätta sin aldra bårdaste vapensven upp på en bättre häst, skulle jag hafva gripit röfvaren innan qvällen. Men det var omöjligt med en kamp, som icke har mer än två riktiga ben att springa med, isynnerhet då båda dessa sitta i framändan på kroppen. Under natten fick jag herberge i en af dessa tawerner*), som vår gode och milde konung Magnus inrättat vid de största och mest befarna vägarna. Jag förde min spatthalte häst in i stallet. Det var redan mörkt, men en sömning lykta upplyste lokalen åtminstone så mycket, att jag kunde varseblifva en präktig stridshäst, hvilken stod der, svettig och varm. Erland Thurgoth har aldrig varit någon enfaldig karl. Mor min, den rara själen, sade alltid: 'det blifver någonting stort af Erland med tiden; han kommer en gång högt upp i denna snöda verlden?' Men far min plägade då alltid säga: 'ja, så högt upp som i galgen!' Nå, deras nåder, varen nu icke otåliga! Jag är ingen pratmakare, men jag är vand att omtala allt hvad jag vet händt och sant vara. Nu sade jag till mig sjelf ungefär så här (ja, kanske icke ordagrannt så, men någonting dylikt var det) 'man skall få hänga Erland Thurgoth och derigenom göra ända på ett bragdrikt lif, om icke detta är qvinnoröfvarens häst'. Sedan jag af tawernens föreståndare bekommit ett fång hö och en spann hafrekorn, hvarmed jag undfagnade min häst, trädde jag in i tawernen. Det var ett simpelt och lågt trähus. Vi hafva bättre hus här på Finnsta åt ers nådes svin. En väldig stockeld brann på härden, och en hel mängd godt folk hade samlat sig omkring den. Bland dem fanns också en lång karl, klädd i stålrustning. 'Der har jag min man', tänkte jag. Men jag hade näppeligen hunnit tänka tanken till slut, förrän den stål-

*) Gästgifverier.

klädde gaf gästgifvaren ett tecken och rusade på dörren, d. v. s. icke den dörr, genom hvilken jag kommit in, utan en annan på husets baksida. I samma ögonblick försvann gästgifvaren genom en tredje dörr. Goda råd voro dyra. Jag rusade upp från den plats, der jag just hade hunnit sätta mig, för att värma mig vid brasan. Under några ögonblick var jag villrådig, men slutligen kastade jag mig bort till den dörr, hvarigenom väpnaren försvunnit. Den var tillbommad utvändigt. Nu försökte jag öppna den låga, men ofantligt breda dörr, genom hvilken gästgifvaren — enligt hvad jag tydligt sett — hade smugit sig ut. Äfven den hade man tillslutit utifrån, så att den icke kunde öppnas utan våld. Nu skyndade jag till den rätta ingångsdörren. Det borde jag hafva gjort genast, ty man hade nu redan hunnit sätta bommar och riglar för den också. Nu blef jag ursinnig, som deras nåder visserligen lätt kunna tänka sig, och jag hotade — med min fromme husbondes tillåtelse — alla de innevarande med ögonblicklig död, om de icke på ögonblicket öppnade för mig någon dörr, så att jag kunde komma ut i det fria. Deras nåder månne verkligen kunna tro, när jag säger det, att Erland Thurgoth är förfärlig att skåda, när han blir arg, när ögonen blixtra och händerna knyta sig och . . .»

»Lemna det der», sade den fromme lagman Israel. »Det gör mig ondt att höra sådan gudlöshet af din mun. Men jag måste dock medgifva, att du befann dig i en svår ställning.»

»Om det hade varit jag», hördes Albrecht samtidigt brumma.

»Ni eller jag», återtog svennen, som helst undvek att svara husbonden och därför heldre vände sig till väpnaren, »ni eller jag skulle i denna stund föga inverkat på saken, huru båld och tapper ni än ser ut att vara. Äfven jag är karl för min hatt,

skall jag säga ers nåd, fastän min är simplare än eder.»

»Skola vi då aldrig komma till ändan?» suckade Albrecht, och han skulle sannolikt hafva stampat i golfvot med sin jernklädda fot, om icke vördnaden för lagmannens fromhet hade afhållit honom derifrån. »Sven, du får en mark silfver, om du skyndar dig!»

Den försigtige svennen var genast tillreds med frågan:

»Menar ers nåd en mark i örtugar eller en mark i vigt?» *)

»Jag skall *väga* upp dem, Sven, om du skyndar på med din berättelse!»

»Ingen hjort skall så snabbt ila undan för jägarens hundar, som jag skall — för att göra eders höga nåd till viljes — låta min berättelse skynda framåt. Jag har aldrig kunnat göra en hederlig herreman emot, och därför sade alltid min salig mor, att... men jag ser, att ers nåd blir otålig igen, oaktadt ers nåd visserligen kunnat lära någonting godt af det, som min mor sade, den hederliga menniskan... Jo se, nu förhöll det sig så, att då jag skrämde de innevarande, rusade de hals öfver hufvud ut genom en fjerde dörr, hvilken jag ännu icke hade sett. I nästa ögonblick var skålan tom, men jag lyckades hinna fram så fort, att jag hann sätta min fot mellan dörren och tröskeln. Tror icke ers nåd, att de eljest skulle hafva stängt äfven den dörren utifrån, så att jag blifvit alldeles afskiljd från den yttre verlden? Åtminstone tror jag det sjelf. Men tack vare min raskhet slapp jag ut i det fria. Dock lände detta mig till ingen nytta, ty väpnaren och gästgifvaren hade med sådan klokhets förberedt saken och nu med sådan skyndsam-

*) För att förstå frågan bör man veta, att en mark i örtugar gälde endast 4 kronor, men en mark i vigt gälde 32 kronor enligt våra nuvarande myntvärden.

het vidtagit sina åtgärder, att qvinnoröfvaren galopperade bort från tawernens gård, just då jag kom ut. Att med min spatthalta och halfblinda samt dessutom trötta häst begifva mig efter rövaren midt i natten, var en otänkbar sak. Jag måste stanna qvar i tawernen öfver natten. Jag vågar tillika bedja nådig lagman om gunstbenägen förlåtelse för mina i tawernen bedrifna öfverträdelser och synder.»

»Hvad nu?» utropade Israel Birgersson. »Du har väl icke...»

»Dödat gästgifvaren, menar ers nåd förmodligen?... Nej, det har jag icke. Åtminstone lefde han ännu, då jag reste, om än lifsgnistan var svag. Jag endast mörbultade honom duktigt, och det utan att aftaga mina jernhandskar. Dessutom svor jag många syndiga eder, dertill kan jag icke neka.»

»Detta var illa gjordt... illa gjordt, Erland... Menniskan är dock svag och hänföres lätt af sin vrede. Min förlåtelse har du visserligen, men gå dock till pater Anselmus och bikta dig samt fullgör redligt den bot, han kommer att ålägga dig, så torde väl genom helgonens förböner äfven himlens förlåtelse stå att vinna... Nå, hvad inträffade sedermera?»

»Jo, jag sof godt hela natten och fortsatte resan följande morgon, så snart det dagades. Tawernens egare vågade icke neka mig hvad jag behöfde till stärkande af kroppens krafter för de vedermödor, som stundade. Jag begaf mig åstad och spårade qvinnoröfvaren hela dagen här och der, men mot aftonen hade jag förlorat allt hvad spår hette. Ingen, som af mig tillfrågades, hade sett honom. 'Han månde hafva slagit in på en sidoväg någonstädes', tänkte jag, 'ty flyga upp i luften lär han icke hafva kunnat, såvida icke någon af erkeenglarna lånat honom ett par af sina vingar'. Men det ansåg jag vara en omöjlighet,

då det gälde en gudlös man. Hade det gällt mig deremot, anser jag, att det möjligen kunde hafva låtit sig göra, om engeln varit vid godt lynne...»

»Häda icke det heliga!» förmanade den fromme lagmannen, Birgittas broder. »Hädelse är en svår synd, för hvilken, enligt hvad min syster berättade sig hafva läst hos kyrkofadren Chrysostomus, icke ens helgonen veta någon utväg till förlåtelse... Fortsätt nu, min vän!»

Något nedslagen, som det tycktes, af denna i faderlig ton gifna förmaning, återtog väpnaren sin berättelse.

»Jag erinrade mig, att jag för en half timmes tid tillbaka hade sett en mindre väg vika af från den allmänna vägen. Jag skyndade därför tillbaka dit och ilade in i skogen. Fort gick det ingalunda och der har ers nåd — med förlof sagdt — ett tydligt och klart bevis på, huru felaktigt det är att sätta en sådan karl på ett så underhaltigt häst-kreatur, medan sämre karlar än jag rida på riktiga stridshingstar. Nåväl, aftonen hade redan inbrutit, då jag hunnit ett litet stycke in i skogen. Jag måste stanna och ligga i skogen öfver natten. Detta är nu emellertid allt hvad jag vet, ty hela den följande dagen letade jag förgäfves efter qvinno-röfvaren och hans offer i hela nejden. Äfven nästa natt tillbringade jag i skogen och begaf mig sedan, så snart solen närmade sig synkretsen, på hemvägen. Och nu är jag här, frisk och välbehållen, men en smula hungrig och törstig efter den skarpa ridten.»

»Klokt och väl har du handlat, Erland Thurgoth», sade nu hans husbonde. »Gå nu ner i stekarhuset och tillsäg, att du blir undfägnad på bästa sätt! Hvila dig sedan, så att du kan i morgon i dagningen vara beredd att visa denne unge herreman vägen till den plats, der du förlorade

spåret. Sedan må du stanna hos honom och vara honom biständig i hans förehafvande.»

»Lita på, att jag skall vara i ordning vid första hanegället, ers nåd! Men en sak vill jag utbedja mig!«

»Tala fritt ut, min vän!«

»Jo, sätt mig upp på en bättre häst, annars lyckas vi aldrig i detta kinkiga företag.»

»Nå, tag den bästa hästen på stallet! ... Och gå nu!«

En timme senare voro alla ljus släckta på Finntsta gård, och alla dess invånare slumrade mer eller mindre lugnt, allt efter som deras bekymmer voro små eller stora.

ELFTE KAPITLET.

Palle Friis i verksamhet.

Aftonen före de heliga tre konungars dag 1362 (således hvad som i en senare tid kallas »trettonde-afton») gingo ett par män framåt en af de större gatorna i Kalmarne stad. Då vi tala om gator i Kalmarne på den tiden, mena vi naturligtvis icke någonting annat än vägar, hvilka lupo fram mellan husraderna och voro af en synnerligen bristfällig beskaffenhet. Isynnerhet sedan mörkret inbrutit, var det rent af lifsfarligt att vandra fram på dessa s. k. gator, hvilka hvarken voro stensatta eller ens ordentligt underhållna och icke heller upplystes af något annat sken, än det som sipprade fram från ett och annat upplyst fönster. Staden bestod i slutet af 1300-talet och ännu åtminstone två århun-

draden senare af nästan endast trähus, byggda efter det i medeltidens småstäder sedvanliga sättet, nämligen så, att hvarje hus bestod af endast ett enda rum. Häraf blef en följd, att gårdarna mestadels bestodo af fem eller sex olika småbyggnader, bland hvilka den i städerna s. k. säterstugan innehöll det hvardagliga boningsrummet och alltid låg med sin gafvel vänd åt gatan. Endast de rikaste två eller tre familjerna i Kalmarne stad hade byggt sina hus af sten — icke tegelsten, utan s. k. ölandssten. Och der man byggde af sten, der lade man alla stugorna ofvanpå hvarandra för att göra inbesparingar i fråga om tomtarealen. Sålunda uppkommo flervåningshusen, alla — till en början — med endast ett enda rum i hvarje våning.

De nyss nämnda båda vandrarne kunde endast mycket säkta fortskaffa sig på den dåliga gatan i det rådande mörkret. Kanske ville de icke skrida framåt fortare, än de gjorde, ty de voro inbegripna i ett samtal, hvaraf båda tycktes vara mycket intresserade. Den ene yttrade under samtalets lopp:

»Mig synes, att han är en förrädare och en skälm.»

»För den goda sakens skull», svarade den andre, i detsamma han snafvade mot en sten och var nära att falla, hvilket naturligtvis skulle varit mycket obehagligt på den smutsiga gatan, »för den goda sakens skull hoppas jag, att så icke måtte vara förhållandet, men saken synes äfven mig högst betänkelig.»

»Det var, om jag minnes rätt, vid mårtensmessotid förra året, som vi satte honom till sällskapsbroder åt den omilde konungen i fångatornet. Nu befinna vi oss redan inne på det nya året, och ännu har ingenting skett. Du vet, hvilken stor och för alla rikets herrar vigtig sak, jag väntade skulle hafva skett för länge sedan? Men gerningen är ännu ogjord.»

»Naturligtvis vet jag det. Jag var ju med i rådslaget.»

»Menar du icke som jag, att någonting genast bör göras.»

»Jo visst! Men hvad? ... Det är naturligtvis hufvudfrågan.»

»Kanske vore det bäst att låta någon annan aflösa Palle Friis? Gerningen *måste* ske, både därför att vi, rikets herrar, eljest aldrig lära komma till den magt, som af ålder har tillhört oss och våra fäder, och dels därför att vi ju redan hafva af hansestädernas utskickade mottagit en stor summa med vilkor, att gerningen blir gjord med det snaraste. Ingen magt på jorden är så stor i närvarande tid som den mäktiga Hansan. Dess skepp plöja alla haf, dess magasiner äro uppfyllda med de dyrbaraste varor, dess underjordiska hvalf förvara större penningesummor, än hela den öfriga menskligheten tillsammans eger. Sjelfva hans helighet påfven — alla helgon bevare honom! — eger icke en hundraedel af den magt och det inflytande på verdens öden, som Hansan besitter.»

»Sant nog, min vän! ... Men ännu en gång, hvad är att göra?»

»Mitt förslag är, att vi afskeda Palle Friis ur konungens tjenst och insätta i hans ställe någon annan, som är mera pålitlig och som strax gör gerningen.»

»Svårligen låter detta sig göra. Det vore att anförtro vår dyrbara hemlighet åt ännu en person, hvilket vore mycket farligt för oss alla. Blir detta utspridt bland allmogen, få vi oss ett uppror på halsen. Bönderna skola resa sig som en enda man och befria ur tornet denne Magnus, som de kalla den gode och milde konungen. Nej, låtom oss icke delgifva hemligheten åt ännu flera.»

»Då du måhända kan hafva rätt uti hvad du säger, så vilja vi uppskjuta tills vidare begagnan-

det af detta medel. Men åtminstone så mycket både vill och kan jag göra, att jag i morgon dag besöker konung Magnus i hans torn och dervid kallar Palle Friis afsides samt försöker utforska honom. Måhända är det endast dristighet, som fattas honom, och då skall jag nog kunna stålsätta hans sinne, så att gerningen blir gjord. Hotelser till lif och lem pläga vara ypperliga medel, när det gäller att drifva svaga själar fram till stora gerningar.»

»Nåväl, gör försöket!... Men nu äro vi vid målet för vår vandring. Härinne i detta hus finna vi bröderna.»

De hade stannat utanför ett af de nyss beskrifna stenhusen. Det var icke stort till omfånget, men var fem våningar högt och hade en trappgafvel åt gatan.

När de stigit uppför den höga trappan och genom vissa slag på dörren begärt inträde, öppnades ögonblickligen för dem och de inträdde. Längre räckte det icke, att dörren hölls öppen för deras räkning, men det var dock tillräckligt länge för att låta det skarpa ljussken, som råde derinne i huset, klart belysa deras personer. Om någon spion hade befunnit sig i närheten, skulle denne hafva haft tid att iakttaga, att de två männen voro iklädda gråmunkekåpor.

Dörren stängdes, och gatan blef å nyo lika mörk som förut.

* * *

När de heliga tre konungars dag uppgick öfver Kalmarne stad, satt konungen upprätt i sin bädd och betraktade med en viss afund den sofvande väpnaren. Sjelf hade Magnus haft en nästan sömlös natt och kände sig som vanligt utmattad till både kropp och själ.

»Du härliga ungdom», mumlade han, medan han torkade svetten af sin panna. »Huru lätt glömmes du icke dina sorger!»

Konungen fortsatte att betrakta den sofvande Palle Friis, hvilken tycktes drömma ljufliga saker, ty hans anlete var i sömnen leende och lyckligt, liksom ett litet barns, när det drömmer om söt-saker. Var det Ulf's syster Ingrid, som sysselsatte honom? Eller drömde han måhända, att det hade lyckats honom att befria den »gode och milde konungen» ur hans fångenskap på Kalmarnehus? Man vet naturligtvis icke detta, men hvad man vet och hvad som är visst, det är att konung Magnus ännu satt upprätt på sin temligen torftiga bädd och betraktade med afundsjuka känslor den sofvande och drömmande ynglingen, när nycklar med stort buller vredos omkring i låset till tornrumsdörren och någon, hvilken befann sig utanför, försökte att komma in. Då emellertid detta icke ville lyckas, enär Palle Friis hade skjutit riglar för dörren äfven på dess inre sida, tycktes den besökande blifva ursinnig eller åtminstone häftigt vred, ty man hörde genast starka och liksom förbittrade slag på dörren.

Nu förhöll det sig så, att Palle Friis visserligen hade ett eget rum vid sidan af konungens, men han hade ända sedan sin ankomst haft för sed att hvarje afton bära en madrass och en hufvudkudde in i konungens rum samt gå till hvila framför ingångsdörren till tornrummet, så att ingen kunde komma in till Magnus utan att först väcka väpnaren, ty dörren kunde icke öppnas, om icke Palle Friis ändrade sitt läge framför den.

Konungen hörde oväsendet, men vidtog ingen åtgärd för att insläppa den besökande. Han var alltför missmodig för att hafva nöje af andra menniskors sällskap, och dessutom hade han, så olycklig och öfvergifven som han nu var, naturligtvis icke

något besök af vänner att motse. Derför var det honom ock alldeles likgiltigt, om den besökande sluppe in eller icke. Helst ville han vara ensam med Palle.

Väpnare Friis sof godt och var icke lätt att väcka, eller också endast låtsade han, som om han icke hörde någonting. Han fortfor att ligga lika orörlig. Kungen betraktade honom oafvändt och märkte, att det lyckliga leendet kring väpnarens läppar nu hade försvunnit — ett säkert tecken, menade Magnus, till att ynglingen verkligen var vaken.

Den person, som befann sig på dörrens ytter-sida, tycktes emellertid förlora ända till sista smulan af tålmod, ty han slog ett par slag på dörren, ännu starkare än de andra, och utbrast med en stämma, som vittnade om mycket upprörda känslor:

»Låt upp i riksens rådets namn!... Låt upp dörren!»

Palle öppnade ena ögat och plirade på konungen, som såg det och — huru sorgsen till mods han än var — icke kunde undertrycka ett leende. Men det var icke den verkliga glädjens leende, utan ett mycket matt och svagt sådant. Men hvarken kungen eller Palle Friis sade någonting, och kungens ansigte återtog genast sitt sorgsna och svärmodiga uttryck.

»Låt upp, låt upp!» ljöd det återigen utanför dörren till torngemaket. »Låt upp, annars låter jag i riksens rådets namn spränga upp dörren... Låt upp, Palle Friis!»

Ett par ännu kraftigare slag, hvilka till och med hotade att spränga dörren, hördes. Palle Friis plirade ännu en gång på konungen, liksom om han väntat en eller annan befallning. Troligare är kanske, att han ville se, hvilken verkan dessa upprepade åberopanden af »riksens rådets namn» i konungens eget slott skulle göra på den olycklige

monarken. Men konungen hade nu försjunkit i tankar och tycktes hafva helt och hållit förgätit, att en yttre verld fanns. Han lefde nu i sin inre, af sorg och grämelse uppfyllda verld.

Då intet svar följde på den besökandes senaste uppmaning att »låta upp», aflägsnade han sig från dörren, och Palle Friis hörde så tydligt hans tunga steg i trapporna, att han till och med, om han vårdat sig derom, skulle hafva kunnat räkna dessa steg. Men knappt hade Palle öfvertygat sig om, att den besökande aflägsnade sig, innan han sprang upp från sin bädd och klädde sig med all tänkbar skyndsamhet. Derefter bar han sin bädd in i det åt honom sjelf anslagna rummet, som han skyndsamt stälde någorlunda i ordning, så godt det lät sig göra i så stor hast.

När Palle Friis hade ombesörjt detta, begaf han sig in till konungen, som nu hade vaknat upp från sin tankfullhet och med ett mildt, om än matt leende räckte honom sin afmagrade hand, i det han sade:

»Du är mig ju trogen, Palle?»

Väpnaren kände tårarna tränga fram i sina ögon, men han kastade sig ned på knä invid konungens bädd och kysste med ödmjukhet hans hand, utropande derefter:

»Ja, min herre och konung!... Jag är trogen. Men nu måste ni också låta mig styra och ställa i enlighet med den plan, som jag har uppgjort... Lofva att lyda mina råd!»

»Gerna, endast du vill vara mig trogen! Jag har i denna bekymrens och sorgernas verld lidit så mycken trolöshet... ack, så mycken, att mitt hjerta är nära att brista, när jag vill deruppå tänka... Hvad önskar du, att jag skall göra?»

»Jo, nu må min herre och konung lägga sig till ro och låtsas sig vara mycket sjuk och svag, helst nästan döende, om någon kommer in. Tydligt

synes det mig vara, att den besökande vänder tillbaka i sällskap med borghöfdingen, den der tysken Herman von Vitzen, och några knektar, som få befallning att bryta upp dörren, om jag icke öppnar.»

»Men hvad är då på färde? Hvad vill man? Vill man...?»

»Jo..., högborne och värdige herre! man vill döda eder, men jag skall vaka. Ni kan trygt anförtro ert lif i mina händer. Låtsä, som om ni hade svåra plågor i magen, och säg, att ni tror eder hafva blifvit förgiftad... Och låt sen mig råda!»

»Jag skall lyda dig... Men, Palle, var mig trogen!»

»Förliten eder på mig, herre konung!... Jag skall icke svika.»

Konung Magnus blef nu ordentligt nedbäddad i sängen, som hastigt ordnades af väpnarens vanda händer, så att den olycklige monarken redan lågganska prydligt, då en mängd tunga steg dånade i torntropporna och Palle strax derefter hörde starka slag på dörren till konungens rum.

I detta ögonblick vände konungen sitt gråa hufvud till Palle Friis och hviskade:

»Kände du på rösten igen den, som nyss sökte komma hit in?»

»Ja, gjorde jag så» genmålde Palle, likaledes hviskande.

»Hvem tror du då, att det var?»

»Det var riksrådet Nils Thuresson, ers värdiga nåde!»

»Den förrädaren!» mumlade konungen, hvarefter han vände sig mot väggen och låtsade sig vara halfdöd.

Palle Friis gick emellertid bort till dörren och frågade, hvem det månde vara, som på detta ohöfliga sätt störde konungen.

»Det får du veta, då vi kommit in. Låt genast

upp, väpnare Palle! Det bjuder jag dig i namn af konung Håkan och riksens råd.»

»Konung Håkan må regera i Norge och lemna Sverige i ro», invände väpnare Palle. »Och hvad riksens råd beträffar, så ega de icke att ställa till ett så förskräckligt buller och oväsande i konungens gemak, när han är sjuk och nära döende.»

»Är kung Magnus sjuk?» ropade någon derute med liflighet.

»Jag säger ju det. Han är döende. Viljen I taga lifvet af honom?»

»Öppna, på det att vi sjelfva må öfvertyga oss!» dundrade rösten.

»Jag kan icke tillstādja eder att störa min konung på hans dödsbädd... Han har förbjudit mig att öppna för någon menniska, eho det än vara mände. Gån edra färde!»

»Om du icke öppnar med godo, bryta vi upp dörren med våld.»

»För våld skall jag gifva vika, men icke eljest. Men betänken, mina herrar — om I eljest ären herrar och icke simpla våldsverkare — betänken vådan af att störa en konung på hans dödsläger!»

»Det må då ske», yttrade en kraftig stämman derute. »Slån dörren in!»

Några kraftiga slag dånade mot dörren och den började gifva vika. Då ändtligen öppnade Palle Friis och in trädde riksrådet Nils Thuresson samt borgfogden Herman von Vitzen, åtföljda af några slottsknektar. Med buller och bång trängde de in i konungens rum. Hela hans rike hade sammankrympt till det lilla området mellan dessa fyra väggar, men icke ens här lemnade man honom ro.

Thuresson och von Vitzen trädde fram till konungens bädd, och då de sågo honom ligga der så blek och aftärd, kunde de icke tro annat, än att väpnarens påstående om konungens sjukdom och nära förestående död var öfverensstämmande

med sanningen. Så mächtig är emellertid tanken på dödens närvaro i ett rum, der man befinner sig, att till och med dessa i det onda förhårdade män blefvo mera stillsamma, ja, Herman von Vitzen vinkade till och med till sina knektar, att de skulle förhålla sig tysta.

»Sofver ni, herre konung?» yttrade Nils Thuresson sakta.

Konungen, hvilken ville låtsas sig ligga i dvala, rörde sig icke.

Men Nils Thuresson, hvilken måhända ännu närde någon misstanke, upprepade sin fråga och lade dervid sin hand på konungens axel.

Hvad tilltalet icke förmått verka, det uträttade nu detta berörande af en förrädarens hand. Konungen spratt till, men öppnade ännu icke ögonen, utan endast mumlade:

»Hvad är det, Palle? ... Hvarför väcker du mig? ... Jag är så matt.»

»Det är jag, Nils Thuresson, som kommit för att se till, huru I befinnen eder, herre konung. Ni är visserligen mycket sjuk?»

»Ack ja», hviskade eller, rättare sagdt, hväste konungen med väl spelad svaghet och liksom om han redan legat i dödens käftar.

»Hvaruti består edert onda, herre konung?»

»Jag vet... inte... Jag tror, att jag blifvit förgiftad. Herman von Vitzen har ... förgiftat mig ... Farväl, Nils Thuresson!»

Efter en stund, under hvilken konung Magnus tycktes vara alldeles död, hviskade han:

»Nils Thuresson! Det är en kristens pligt att förlåta... Jag förlåter dig allt det myckna onda, som du tillfogat mig.»

Derefter försjönk konungen liksom i en dödsdvala. Han spelade sin rol förträffligt, och Palle Friis var nöjd med honom. Nils Thuresson stälde

ännu flera frågor till den olycklige konungen, men denne låtsade sig icke höra dem.

Nu lemnade Nils Thuresson bädden och hviskade några ord i Herman von Vitzens öra. Denne aflägsnade sig genast med sina knektar. Nils Thuresson följde dem ända till dörren och tillslöt denna efter dem, hvarefter han vinkade Palle Friis in i dennes eget rum, hvares dörr han också tillslöt.

»Har han fått det in?» hviskade riksrådet i väpnarens öra.

»Ja, visst har han fått det», svarade denne utan att blinka.

»Jag menar pulvret, som du fick i gråbrödrasalen.»

»Det menar jag ock», sade Palle Friis med köld.

»Förträfflige yngling!... Och jag, som kunde misstro dig! Du har således gifvit honom det i maten?» frågade riksrådet.

»Nej, nådige herre, inte i maten, utan i ölet.»

»Sak samma! Han är emellertid dödens vissarof?»

»Jag vågar icke tro det. Hans natur är så kraftig, att den gör starkare motstånd mot giftet, än hos andra vanliga människor skulle hafva varit händelsen. Dessutom tror jag...»

»Hvad?» utropade Nils Thuresson.

»Jo, jag har skäl att tro, att konungen väntat, att man skulle förgifta honom med just detta gift, och att han därför har småningom vant sig vid att bruka det. Ers nåd vet, att om man börjar med en liten smula och sedan ökar på och gör portionen större dag för dag, så kan man slutligen tåla huru mycket som helst utan att dö deraf.»

»Jag har verkligen hört lärda män, som idkat studier utomlands, påstå något sådant. Man kan ser mycket klen ut?»

»Visserligen! Dock tror jag, att han kommer

sig igen. Det vore därför kanske klokast att skicka mig ett annat slags gift, mot hvilket han icke iakttagit det försigtighetsmåttet att vänja sig der-vid i god tid... Bäst att vara beredd, menar jag.»

»Förträfflige unge man! Du har verkligen goda idéer. Jag skall sända dig hvad du begär, så snart jag får ett pålitligt bud. Var emellertid förvissad om, att vi, riksens rådsherrar och Sveriges mäktigaste män, skola belöna dig, rikligt belöna dig, om du i detta värf fortsätter lika troget, som du har börjat.»

»Var förvissad derom, ers nåd», sade väpnaren tvetydigt, »att jag skall vara trogen. Då det gäller en god sak, står jag fast som en klippta.»

»Och detta är i sanning en god sak», sade riksrådet skenheligt, »att befria riket från en konung, hvilken endast står på allmogens rätt och icke lämnar riksens herrar någonting qvar af deras ur-gamla och häfdvunna rättigheter. Betänk sjelf, unge man, att denne konung har med lifsstraff be-lagt, om man våldgästar hos en prest eller bonde, äfven i den händelsen, att man från dem icke tager mer än till en hönas värde. Det är ju illa handladt mot oss, riksens herrar, hvilka så ofta färdas på vägarna i landet. Bonden är ju, som du lätt för-står, skapad endast till att vara träl. Men Magnus har velat göra allmogen likställd med oss, som af urminnes tider hafva egt att bjuda och befalla i riket och med rätta kallas rikets herrar.»

Palle Friis sade ingenting till detta högst upp-byggliga och om åskådningen bland de förnåma på den tiden vittnande tal. Han endast bugade sig och ledsagade under många höflighetsbetygelser det dumdryga riksrådet ut. Men när han stängt dörren mellan sig och honom, knöt han sin hand mot dörren och utbrast med ett slags raseri uti endast ett enda ord, men också var detta af aldra kraftigaste slag. Han utropade:

»Skurk!»

Derefter gick han till konungens säng. Denne hade, sedan det blifvit tyst och stilla i rummet, verkligen insomnat, och Palle Friis höljde öfver honom, så godt de sparsamt tillmätta sängkläderna medgåfvo, och detta med en ömhet, hvilken naturligtvis icke skulle hafva behagat Nils Thuresson, om han bevittnat den kärleksfulla handlingen. Magnus sof lugnt och godt. Palle gick att förbomma dörren och satte sig därefter ned vid fönstret för att få någon förströelse. Snöfallet och stormen hade upphört. Palle Friis hade nu öppen utsigt åt de sidor, där väggarna voro försedda med fönster.

Det tycktes dock, som om han icke länge kunde hålla sin uppmärksamhet fästad vid omgifningarna. Småningom lutade han pannan mot de sammanknäppta och upplyftade händerna samt framhviskade ett:

»Huru få ett budskap till drots Ambjörnsson, att han gör någonting till befriandet af vår gode och milde konung? Men jag vill vara vid en god tröst. Med Guds och sanct Eriks hjälp skall jag visserligen lyckas rädda honom. Och dör han, skall Palle Friis dö med honom.»

TOLFTE KAPITLET.

Fortsättning af det föregående.

När konungen vaknade upp, fann han sig vederqvickt af den välgörande sömnen. Han erinrade sig nu, hvad som hade händt under de minuter,

som närmast föregingo hans inslumrande, och han var till och med så munter till sinnes, att han kunde le åt tanken, att han hade så skickligt utfört sin del af dramat. Men han förstod icke ännu riktigt de afsigter, Palle Friis hyste, eller ändamålet med de åtgärder, som på Palles begäran blifvit vidtagna. Hvertill tjenade denna förställning? Detta var den första fråga, som han stälde till Palle, sedan han vaknat och legat tyst en stund.

Palle måste förklara, hvad läsaren utan tvifvel redan har med lätthet insett, nämligen att den trogne väpnaren ville draga ut på tiden för att gifva konungens vänner tillfälle att komma honom till hjälp. Endast i denna afsigt låtsade han sig gå in på Nils Thuressons och de andra sammansvurnes planer och lofvade blifva ett redskap — och ett villigt sådant — i deras händer. Uppträdet i konungens rum, då Nils Thuresson der aflade sitt förut beskrifna besök afsåg naturligtvis endast att insöfva denne i säkerhet. Palle insåg nogsam, att om han i de sammansvurnes ögon förefölle misstänkt, skulle de genast aflägsna honom från konungens omgifning och ersätta honom med en annan, hvilken troligen blefve mera villig att utföra de sammansvurnes mordiska anslag mot den olycklige konung Magnus Smek. Och då skulle vår trogne, om ock i sjelfva grunden något lättsinnige, väpnare blifva ur ståndsatt att rädda konungens lif.

En rysning genombäfvade Magnus Smek ¹⁾, då

1) Historieskrifvare finnas, hvilka mena, att Magnus skall hafva erhållit tillnamnet »Smek» på grund af den gunst, han *antages* hafva åtnjutit hos »hoftärnorna». Denna tydning är kanske orättvis mot den gode och milde konungens minne. Då man vet, huru »riksens herrar» uppfattade hans uppträdande till allmogens skydd, synes oss nära ligga till hands att så uppfatta tillnamnet Smek, att man anser det vara honom gifvet af de öfver hans folkvänlighet uppretade och sig så kallande riksens herrar. Dessa menade, att han alltför mycket »smekte» allmogen och torde derfor hafva gifvit honom tillnamnet »Smek».

han åhörde Palles lifliga skildring af det nattliga uppträdet i gråbrödrumunkarnes kloster i Kalmarne stad. Palle förmådde emellertid uppräknat alla de tolf maskerades namn. Han hade på deras röster känt igen dem, som icke visat sina ansigten. Vid hvarje namn, som Palle uppräknade, utropade konungen: »den förrädaren!» eller »den nidgerningsmannen!» eller någonting dylikt och hade alltid att vid hvarje persons namn omförmäla någon synnerligen stor välgerning, som han bevisat i fråga varande fiende. Ibland uttryckte hans »högborna värdighet» sig på latin och kallade dem: *homines scelerati!* eller t. o. m. *homines sceleratissimi!* Emellanåt utropade han dock ett innerligt: »*Domini- nus ac redemptor noster . . .*»

Allt detta upptog nu hela förmiddagen, så att slottsklockan ringde till middagsmål, just då konungen om den tolfte maskerade fienden yttrade följande:

»Den otacksamma menniskan! . . . Jag räddade hans lif en gång, när upplandslagmannen Israel Birgersson hade enligt landets lag dömt honom lifvet förlustig för våldgästning i Rimbo prestgård och helgerån uti Fasterna kyrka . . . Otacksamhet öfver allt! Jag har under min lefnad aldrig gjort en människa godt utan att lönas därför med otack . . . Bittert! . . . Bittert! Om jag icke visste, att sanct Botvid och sanct Erik och alla andra helgon i himmelen skulle vredgas deröfver, så skulle jag — det försäkrar jag för visso vid de fem såren — önska, att jag vore både död och begrafven. *Culpa mea!*»

Just nu, då konungen tystnade, ljöd middagsklockan, och fångarna i tornet kunde därför vänta, att deras måltid skulle inom få minuter blifva serverad på det sedvanliga högtidliga sättet. Palle Friis kastade en blick ut genom en liten glugg, som lemnade utsigt åt gården, och såg dörren till stekarehuset öppnas. Fram trädde med högtidliga

later, liksom om han sjelf varit en konung och icke allenast varit nödsakad att göra ett slags hofmästare-tjenst hos en sådan, borgfogden Herman von Vitzen, hvilken började med väldiga, men på samma gång högtidliga och gravitetiska steg vandra öfver den lilla borggården. Efter honom följde några tjenare, hvilka buro öfvertäckta fat af olika former och storlekar. Palle insåg, att det var den kungliga middagen, som var på väg upp till tornkammaren. Nu skyndade han sig bort till konungen och sade med ifver:

»Vid lefvande Guds blod besvär jag eders nåde att lägga sig ned och låtsas stor svaghet. Om borgfogden frågar, huruvida det behagar eders nåd att äta, bör eders nåd med mycket matt röst svara, att ni är alltför sjuk att kunna någonting förtära. Lofva mig detta, högborne och värdige herre!»

»Jag börjar förstå din afsigt, redlige Palle», yttrade konungen. »Det är din mening att...»

»Derom få vi tala sedermera, herre konung. Nu gäller det att med så stor snabbhet och skyndsamt som möjligt förvandla eder till en döende person. Helgonen vare lofvade, att ni är frisk och sund, herre konung!... Jag hör redan deras steg i trapporna... Gå nu till ro!... Jag skyndar att aflyfta bommen, som stänger dörren, och öppna för dem. Försök att se så sjuk ut som möjligt och vägra att taga föda!»

Dörren blef öppnad och in tågade Herman von Vitzen med ungefär samma miner och later som Alexander den Store torde hafva använt, när han såsom segrare intågade i Babylon. Bordet blef med hast dukadt af betjeningen, och borgfogden nalkades den kungliga bädden, bugade sig ceremoniöst och frågade, huruvida det behagade hans nåde att äta middagsmålet.

»Jag är för sjuk. Min sista måltid på jorden

har jag redan intagit», suckade konungen mycket svagt.

»Duken af och fören bort maten!» kommanderade den högfärdige borghöfdingen sina fint utpyntade hejdukar.

Men då blef Palle Friis vred och ropade:

»Må den onde annamma dig, oförsynte karl! Jag skall väl hafva mat, äfven om vår gode och milde konung är så sjuk, att han icke orkar äta. Våga att taga bort en enda bit af denna lumpna måltid, innan jag ätit mig mätt, så skall mitt svärd snart lära dig höflighet.»

Herman von Vitzen tycktes vara mycket förvånad öfver detta ovanliga språk, men han blef ännu mera förvånad, ja, han blef häpen, då den oförsynte väpnaren med en befallande åtbörd afkunnade följande utslag:

»Ni, herr borghöfding, skall på sedvanligt sätt smaka hvarje här framsatt rätt och sedan uppvakta mig, medan jag spisar.»

»Lymmel!» brummade han och aflägsnade sig med sina hejdukar utan att bevärdiga Palle Friis med en enda blick. Förmodligen var denne belåten med utgången, ty han skrattade hjertligt, då han lade bommen framför dörren.

När detta var gjordt, steg konungen upp och intog sin måltid, iklädd morgonrocken. Palle Friis uppvaktade honom och glädde sig öfver att se Magnus Smek äta med god matlust för aldra första gången, sedan väpnaren anlände till tornet. Det var tydligt, att konungens lynne förbättrats, sedan han nu hade pröfvat Palle och funnit denne vara en både klok och trogen vän. Han kände sig icke längre så ensam inom de dystra murarna och han började å nyo hoppas på framtiden. Och hoppet har en underbar förmåga att pånyttföda en menniska och stärka hennes krafter.

Under konungens måltid fortsatte väpnaren sin

påbörjade berättelse och lät Magnus Smek oförbehållsamt erfara alltsammans. När Palle hunnit till skildringen af det nyss förda hemliga samtalet med Nils Thuresson, syntes konungen märkbart blekna och stirrade förfärad framför sig.

»De månne då hata mig mycket», suckade han, »dessa s. k. riksens herrar. Likväl har jag alltid menat det väl äfven med dem, fastän jag af mitt samvete och min konungapligt varit nödsakad att beröfva dem en del af deras magt. Men de vilja regera och de fördraga ingen verklig konung, utan vilja hafva endast en skugga vid styret, en jaherre, hvilken ingenting eger besluta eller bestämman, utan endast skall utföra de beslut, som dessa öfvermodiga riksens herrar fatta. Om jag icke derigenom skulle försynda mig emot Gud, vore jag frestad att vid både sanct Knut och sanct Erik förklara, att sjelfva afgrundsfursten icke kunde vara konung öfver dessa riksens herrar.»

»Med hvilken rätt kalla de sig riksens herrar?» yttrade Palle för att säga något. »Mig synes det vara ett sannt ord, som eders nåde uttalade vid michaelsmessotiden sistlidet år i Stockholm i närvaro af en mängd riddare och väpnare, tillhörande de förnämligaste ätterna i riket.»

»Hvad sade jag då?... Jag kan icke erinra mig allt hvad jag har sagt under min lifstid. Mycket har jag talat, men sällan har det lyckats mig att göra mig hörd... Hvad sade jag i Stockholm?»

»Jo, ers värdiga nåde», svarade Palle, hvilken nu satt sig ned att äta, sedan konungen slutat sin måltid, »jo, ers nåde sade till de der stolta riddersmännen och prelaterne ungefär så här: 'jag vill minna eder uppå, att Sveriges rike icke är riksens herrar, utan Sveriges rike är den i riket boende allmogen och köpstadsmännen i rikets städer.' Ja, så talade ers nåd, och det var ett sannt ord. Jag glömmet det aldrig.»

Då nu emellertid ingenting af större vigt för vår berättelse förekom under samtalet, kunna vi förbigå återstoden. När hejdukarne efter ett par timmar återkommo för att afduka bordet och bära bort faten, kunde de konstatera, att icke mer än en af fångarna hade ätit, ty Palle Friis hade varit nog försiktig att vidtaga sådana mått och steg med den af honom begagnade talriken, att den föreföll lika ren, som då den ställdes fram på bordet. Denna omständighet blef naturligtvis genast inberättad till Herman von Vitzen och styrkte honom i hans öfvertygelse, att konung Magnus var döende. Bud afgick genast från slottet till den i staden boende Nils Thuresson för att underrätta denne förrädare om en för de sammansvurna så gynsam omständighet.

När hejdukarne afhemtade den öfverblifna maten och bordskärilen, låg konungen naturligtvis, på Palles uppmaning, å nyo i sin säng, suckade och tycktes vara mycket dålig. Vår förslagne väpnare satt vid tornfönstret och skådade utåt hafvet. Tjenstehjonen kunde naturligtvis vid sådant förhållande icke ana, att någon plan till konungens befrielse var å bane. Och likväl grubblade Palle Friis på ingenting annat än just detta.

Han insåg, att han, om konungen skulle kunna räddas, måste sätta sig i förbindelse med den yttre världen d. v. s. med Magnus Smeks vänner, om han ännu hade några sådana. Men sättet att få beröring med dem var länge ett olösligt problem. Och för hvarje dag, som gick utan att det lyckades honom, växte konungens nedslagenhet och svårmod i oroväckande grad. Palle fruktade understundom för konungens förstånd. Sjelf blef den trogne väpnaren allt mera orolig. Mången natt tillbringade han sömlös på sitt läger framför konungens dörr. Tusende planer uppgjorde han och lika många blefvo förkastade.

Så gick tiden. Veckor och månader förflöto i dyster enformighet. Palle hade redan från Nils Thuresson erhållit det utlofvade kraftigare giftet, inlagdt i en pryddig liten sammetspåse, hvilken lemnades honom af en bland de hejdukar, som plägade servera det kungliga bordet. Det säger sig sjelf, att han icke hade begagnat sig deraf. Tvärtom! Han hade öppnat det gallerförsedda tornfönstret och kastat den vackra påsen ned i slottsgrafven, hvarest dess innehåll måhända redan förgiftat hela den då lefvande generationen af grodor. Men nogsam samt insåg Palle, att Nils Thuresson icke länge kunde åtnöja sig med de dagliga rapporterna om Magnus Smeks fortfarande döende tillstånd, utan slutligen måste inse sanna förhållandet. Det var därför icke underligt, att väpnarens hjerna riktigt brann af de många tankar och planer, som dag och natt tumlade om med hvarandra derinne.

Distingstiden i Februari 1362 var redan länge sedan förliden, men Magnus Smek och hans väpnare visste ännu icke, att just vid Disartings-köpmässan i Uppsala hade den norske konungen Håkan blifvit af »riksens herrar» utkorad till Sveriges konung. Denna utkorelse skedde den 15 Februari 1362. Och både Mars och April månader förgingo, utan att den kunglige fången på Kalmarne slott egde någon kännedom derom. Hans sinnesstämmning, när det led ut i Maj månad, var förtviflad. Allt hopp tycktes honom vara utslocknad. Och sjelfva Palle Friis var nära att dela denna åsigt.

Emellanåt tog likväl väpnarens glada och lättsinniga lynne ut sin rätt. Kanske hade dock hans skämtsamma upptåg till ändamål endast att förströ konungen eller förtreta borghöfdingen Herman von Vitzen, hvilken Palle naturligtvis icke kunde fördraga.

Omöjligt skulle det för oss vara att skildra alla de lustiga tillställningar, genom hvilka han sökte

förarga den nackstyfve riddare von Vitzen. Men ett och annat kunna vi omförmäla.

En dag i midten af Februari månad — alltså ungefär vid samma tid, då den trolöse sonen i Uppsala utropades till konung öfver allt Sveriges rike — då middagsmåltiden serverades i närvaro af den förhatlige borghöfdingen — kallade Palle, som satt vid fönstret, fram till sig en af hejdukarna och frågade honom:

»Vet du, hvilken man i Sveriges rike, som är en ännu större usling än riddaren Herman von Vitzen?»

»Nej!» svarade den öfver frågans beskaffenhet häpne drängen.

»Nej, icke heller jag vet det», yttrade Palle Friis torrt och vände sig om för att genom tornfönstret betrakta utsigten.

Borghöfdingen, som blef på detta skymfliga sätt utpekad i sina tjenstehjons närvaro, brusade upp och dundrade i vredesmod:

»Dristar du kalla en riddare för usling?»

Palle vände sig säffligt, såg von Vitzen stint i ögonen och sade:

»Det har jag aldrig gjort.»

»Jag hörde det ju sjelf med mina egna öron. Du sade det.»

»Ni misstager er. Det var icke en riddare, som jag kallade usling, utan det var tvärtom en usling, som jag kallade riddare.»

Palle vände sig lugnt om och började trumma på rutan.

Herman von Vitzen bet sig i läppen, men sade ingenting. I samma ögonblick var bordet färdigt, och riddaren skred till smakandet af rätterna, såsom hans skyldighet var. Men när han gick sin väg, brummade han så högt, att det nådde Palles öra:

»Väpnareslyngel? ... Detta skall jag dyrt betala dig.»

»Tack, herr fångvaktare!... Förtjensten här i tornet är klen, och jag tager gerna emot betalning.»

Herman von Vitzen smälde dörren hårdt igen efter sig.

Dylika skärmytslingar egde rum nästan dagligen och det är därför icke att undra på, om ett spändt förhållande uppstod mellan borghöfdingen och väpnaren. Troligt är, att von Vitzen anmälde väpnarens beteende för Nils Thuresson, ty denne infann sig åtskilliga gånger för att hålla ett slags ransakning i ärendet.

»Du är oförsynt mot borghöfdingen», plögade Thuresson säga, sedan han först betraktat den »för döden ännu alltjemt liggande» konungen och därefter fört Palle Friis med sig in i dennes egen kammare.

»Ingalunda, ers nåd! Det är *han*, som är oförskämd mot *mig*.»

»Men hvad menar du med att inlåta dig i gräl och tvister med honom. Mig synes, att du borde till fullo inse, att von Vitzen är en af de våra.»

»Just därför är det, som jag gäckas något litet med mannen.»

»Hvad?... Hvad vågar du säga?... Just därför... Förklara dig!»

»Med största nöje! Ers nåd inser lätt, att Magnus Smek skulle misstro mig och misstänka min trohet, om jag stode på god och vänskaplig fot med hans fångvaktare... Det är naturligtvis för att insöfva kungen i säkerhet, som jag handlar så. Endast på detta sätt kan jag blifva i tillfälle att — som ni plägar säga — göra gerningen.»

»Ah, nu begriper jag!» utbrast Nils Thuresson, hvilken icke tyckes hafva varit alltför skarpsinnig. »Du är en listig krabat. Men fortsätt som du har börjat! Och låt gerningen blifva gjord snart.»

»Jag skall fortsätta så, som jag har begynt,

derom gifver jag eder en hederlig mans ord», svarade väpnaren tvetydigt.

Men Nils Thuresson var ingen karl, som förstod tvetydiga ord på rätta sättet.

Lugnad aflägsnade han sig och sade, då han stod i dörren, att han skulle förklara saken för borghöfdingen.

Under sådana förhållanden ansåg Palle Friis sig kunna i trygghet fortsätta sina små upptåg, och han gjorde detta med så mycket större nöje och ifver, som konungen alltid åhörde samtalen och hjertligt skrattade, så snart Herman von Vitzen gått.

Men -- såsom nämndt är -- det var först i början af Maj månad, som det blef möjligt att göra någonting till konungens befrielse.

TRETTONDE KAPITLET.

På jagt efter Klaus Nyendank.

Vi lemnade Albrecht von Segebaden trettondeafton på Finnsta gård, såsom gäst hos den ädle upplandslagmannen, och vi erinra oss, hurusom det på »trettondeafton» blef beramad, att väpnaren redan i dagningen följande dag skulle i sällskap med svennen Erland Thurgoth begifva sig ut på ströftåg för att uppsöka den bortröfvade Juliana Windhausen och qvinnofridstöraren Klaus Nyendank. Derfor tog han sedan på qvällen afsked af sitt värdfolk och af den ädle drotsen Nils Ambjörnsson, och vardt det dervid öfverenskommet, att Albrecht skulle, om och när han återfunne Juliana, föra henne tillbaka till Finnsta, der man lofvade denna gång bättre än den förra sörja för hennes säkerhet. Se-

dan skulle den unge Segebaden uppsöka Nils Ambjörnsson, hvarhelst denne än månede vid den tiden befinna sig. Underrättelser derom skulle den ärlige riddaren Ambjörnsson emellanåt skicka till Finnsta, om det komme att draga ut på tiden, innan Juliana återfunnits.

Så snart det började ljusna på morgonen af »de Heliga tre konungars dag», lemnade ynglingarne Finnsta. Erland Thurgoth hade med det för honom utmärkande förståndet gjort sitt val i lagmannens välförsedda stall och red nu ett eldigt sto, som hvarken var blindt på något öga eller behäftadt med något annat lyte. Derför befann också svennen sig vid godt lynne, och de hade knappt passerat vindbryggan, förrän han började underhålla sin reskamrat med prat om hvarjehanda ting, som icke alls intresserade denne. Följden blef också den, att de svar, han af Albrecht emellanåt fick på direkt framställda frågor, voro korta och oftast inskränkte sig till ett ja eller ett nej. Detta lade den präktige, fastän pratsjuke svennen icke alls på hjertat. Visserligen märkte han snart, att han hade en mycket ouppmärksam åhörare. Det spelade dock ingen rol. Han fortsatte att tala lika muntert, för att åtminstone roa sig sjelf.

Denna gång behöfde Erland icke taga sin utgångspunkt i skogen från det ställe, der qvinno-rofvet skett, utan kunde med den sakkännedom, hvaraf han var i besittning, ledsaga sin tillfällige herre direkt ned till allfarivägen. En god stund gick emellertid om, innan de hunno dit, enär den mindre väg, på hvilken de till en början färdades framåt, var af så dålig beskaffenhet, att de i mörkret icke vågade rida fortare än i en försigtig skridt. Småningom närmade solen sig horisonten, och när de omsider hade lagt till rygga den halfva milen på den mindre vägen och redo in på den stora, var det redan nästan full dager.

Vägarnas historia i Sverige förtjenade sin egen skildring i flera volymer. Till en början i urminnes tider trampades de af de betande kreaturen, hvilka dervid valde de torraste platser, som stodo att finna, och är detta i sjelfva verket anledningen till, att nästan alla vägar i Sverige äro framdragna i så förundransvärda kroklinier och helst gå öfver de högsta backarna. När nu dessa af djuren uttrampade vägar under loppet af ett måhända okänt antal århundraden blifvit mer och mer utjemnade, grepo människorna in och förbättrade dem. Vid den tid, som vår berättelse skildrar, funnos lagar om underhåll af byvägar, kyrkovägar, tingsvägar och landsvägar samt nödiga broar. Men med underhåll förstod man då för tiden icke detsamma som i senare tider. Då var man belåten, om endast större stenar och till hinder stående trädstubbar undanröjdes. Att påföra något lagningsämne var någonting okänt. Våra läsare kunna därför vara öfvertygade derom, att den landsväg, på hvilken Albrecht och hans sven nu i den tidiga morgonstunden redo in, befann sig i sämre skick än en liten byväg i de mest aflägsna bygder befinner sig i våra dagar.

Likväl kunde de nu färdas något fortare än förut, dels emedan vägen var i någon ringa mån bättre och dels af den orsaken, att solen nu gick upp, så att det blef möjligt att undvika alla hinder. Hästarna föllo in i ett raskt traf, hvilket för en stund åtminstone afbröt Erland Thurgoths prat.

På eftermiddagen hade de redan tillryggalagt åtskilliga mil, och nalkades den tawern, der Erland blifvit öfverlistad af Klaus Nyendank i förening med gästgifvaren.

»Om fem minuter äro vi der», yttrade svennen, medan de redo uppför en brant backe. »Jag har lust att stanna hos honom en stund, om ers nåd icke har någonting att invända deremot.»

»Våra hästar behöfva ett par timmars hvila», svarade Albrecht. »Det foder, som vi behöfva, är man skyldig att lemna oss på tawernen, naturligtvis mot betalning. Sjelfva torde vi också vara i behof af förfriskningar ... Alltså har jag ingenting att invända mot ditt förslag att besöka den af dig mörbultade gästgifvaren.»

»Tycker icke ers nåd, att vi böra ytterligare afstraffa honom. Jag är ledsen att behöfva säga, att jag icke gjorde saken så ordentligt, som jag eljest plägar i dylika fall ... Han kunde sjelf släpa sig till sängs, då jag hade slutat, och ers nåd tycker måhända ...»

»Jag tycker», genmälde väpnaren, »att jag icke har lust att slå en värnlös man, äfven om han gjort mig någon skada. Dock förundrar jag mig icke öfver, att du den der aftonen straffade honom, ej heller kan jag ogilla det under då rådande förhållanden. Men i dag få vi icke göra honom någon skada eller misshandla honom, om icke han sjelf börjar strid med oss.»

»Nå, jag måste väl afstå från min goda föresats, eftersom ers nåd önskar detta. Eljest har väl också ers nåd märkt, hurusom det alltid kliar i fingrarna och handen, när man befinner sig i närheten af en skurk. Handen vill flyga åstad, och man har ofta rätt svårt att styra den och hålla den tillbaka från att hos skurken handgripligen inskräpa, hvad de goda helgonen kräfva af oss alla. Min salig mor, som bestämdt egde lika mycket förstånd som ett halft tjog andra människor tillsammans, sade ...»

»Ja, hvad din mor sade, kan du berätta för mig vid ett mera lägligt tillfälle, ty nu äro vi vid tawernen.»

Gästgifvaregården var bygd såsom bondgårdarna i allmänhet vid den tiden. Vi hafva redan beskrifvit en sådan, nämligen den i Sjunnebo, och

behöfva därför icke nu ingå på detta område. Endast det vilja vi nämna, att de särskilda, till gästgifvaregården hörande husen voro af en betydligt mindre storlek än de hus, vi sågo på Ulfs gård. Derjemte voro de härvarande äldre och mera mossbelupna och lemnade i fråga om renlighet mycket öfrigt att önska. Tawernen såg verkligen föga inbjudande ut och Albrecht väpnare tvekade verkligen ett ögonblick, om han skulle begära gästfrihet på detta ställe eller icke. Han hejdade sin gångare och tog en hastig öfverblick öfver gården.

»Ja, fint är här just inte», sade den pratsjukesvennen. »Förra gången, då jag kom hit, var det mörkt, så att jag icke kunde se, huru ruskigt här är. Men för oss gifves ingen annan möjlighet än att stanna här, om det också vore den aldra värsta röfvarekula inom Sveriges rikes landamären.»

»Du har rätt», genmälde väpnaren och red in på gården, dit Erland Thurgoth snart följde honom.

Tawernens egare hade förmodligen hört hästrampet, ty han kom ut ur skålan, just då våra resenärer stigit af sina svettiga och varma hästar. Som karlen icke bar någon annan hufvudbonad än sitt långa och stripiga hår, kunde han icke helsa främlingarna på vanligt sätt och som han kanske icke ens visste, hvad en bugning är, blef heller ingen helsning gjord.

»Kunna vi här få husrum för oss och hästarna under ett par timmar samt mat åt oss och foder åt våra djur?» sporde Albrecht von Segebaden, hvilken fann gästgifvaren vara en äldre, mager man med ett obehagligt ansigte och en skelande blick.

»Hvarifrån kommer herrarna?» frågade mannen.

»Angår det dig?» dundrade Erland Thurgoth.

»Svara på hans nåds fråga, annars får du icke länge behålla din rygg hel. Kunna vi få taga in här?»

»Hvar ha' herrarna hemma?»

Erland lyfte redan sin hand för att bestraffa

mannens oförsynthet, men Albrecht hejdade honom, innan han ännu hunnit slå till.

»Låt vara, sven!» ropade han. »Du kan väl inse, att mannen är mycket enfaldig. Och dessutom plägar allmogen, som du nog vet, framställa sådana frågor och få svar på dem också, innan de inlåta sig med någon... Mannen menar helt visst icke någon elakhet. Låt mig sköta saken sjelf!»

»Enfaldig!» brummade Thurgoth. »Han var icke mera enfaldig, än att han förstod hjälpa Nyendank på flykten den der qvällen.»

»Vi komma», sade Segebaden, »vi komma från upplandslagmannen Israel Birgerssons gård Finnsta och rida i hans ärender... Har Ni något stall åt våra gångare?»

»Hvarthän ska' deras höga nåder resa?» frågade tawernegaren med en för allmogen på somliga orter egendomlig envis nyfikenhet, som är mycket besvärlig för menniskor med andra vanor.

Det var kallt och blåste en skarp vind. Äfven Albrecht förlorade tålmodet och dundrade till tawernmannen:

»Jag tillåter min sven att ordentligen piska upp dig, min vän, om du icke upphör med dina frågor och genast anvisar oss och våra djur det kvarter och den förtäring, som vi behöfva.»

»Och jag skall med stort nöje fortsätta hvad jag påbörjade härom qvällen», förklarade den till dylikt alltid beredvillige svennen. »Kommer du ihåg, du gamle skälm, huru jag mörbultade dig den qvällen, då du hjälpte Klaus Nyendank att fly med qvinnan, som han röfvat, det är nu fem dagar sedan. Du känner väl igen mig, förmodar jag?»

Ja, nu kände gästgifvaren igen Erland Thurgoth.

Med ens blef han helt beställsam. Snart befunno hästarna sig i stallet och herrarna inne i skålan vid stockelden.

Den måltid, som framsattes för våra resenärer, var enkel, men god och anrättad efter tidens sed. Den bestod af bröd, torkad fisk, saltadt och rökadt fläsk samt en väldig skål ärtsoppa. Våra vänner åto med den goda aptit, som några timmars skarp ridt åstadkommer.

Tawernens egare gjorde dem sällskap vid måltiden, och Albrecht begagnade tillfället att skaffa sig så många upplysningar som möjligt. Han fick veta, att Klaus Nyendank hade ankommit i skymningen den omtalade qvällen samt att han förde med sig, hvilande öfver sadeln, en till utseendet afsvimmad jungfru, i hvilken Albrecht utan svårighet på gubbens beskrifning igenkände sin älskade Juliana. Klaus Nyendank hade berättat för tawernegaren, att den unga qvinnan var hans syster och att han flydde med henne för att rädda henne undan en mycket mächtig herres och riddares förföljelser. Naturligtvis hade denna berättelse stämt gubben till »syskonparets» fördel. Jungfrun blef instängd i en af de s. k. uteskemmorna ¹, hvars dörr blef säkert tillsluten utifrån, så att jungfrun icke skulle kunna under nattens lopp rymma från sin ömme och omtänksamme broder. Derefter öfverenskommo Nyendank och gubben, huru man skulle gå till väga, i den händelse den förnäme riddaren förföljde dem och sökte efter dem i tawernen. Denna öfverenskommelse blef också till alla delar punktligt verkställd, så snart Erland Thurgoth trädde in i storskålan om aftonen. — Allt det öfriga kände Albrecht redan i förväg genom Thurgoths berättelser.

Men när måltiden ändats, yttrade Albrecht von Segebaden:

»Vill ni visa mig den mindre stugan, uti hvilken den fångna jungfrun blef innestängd. Jag

¹ Stugor, som icke voro sammanbygda med skålan.

önskar se den. Kanske har i brådskan vid flykten någonting blifvit glömdt, hvilket skulle kunna leda oss på spåren efter dem... Gå före mig dit!»

»Hjertans gerna, ers nåd!»

Det var med en viss rörelse, som Albrecht nu inträdde i det lilla hus, der hans Juliana hade för så kort tid sedan befunnit sig. Hjertat klappade häftigt, ehuru han icke sjelf kunde göra sig reda för anledningen dertill. Måhända var det endast samma känsla, som alltid låter en förälskad person med en viss djup vördnad och liksom helig bäfvan betrakta och vidröra det föremål, med hvilket den älskade varit i den aldra minsta beröring. Kan väl ock hända, att en af dessa outgrundliga hjertats aningar, som stundom draga menniskor fram på vägar och till mål, hvartill blotta tankegåfvan och förståndsskärpan aldrig skulle hafva ledt dem, i denna stund sade honom, att han i denna »uteskemma» skulle göra någon för hans färd och förehafvande vigtig upptäckt.

»Lemna mig en stund ensam här!» sade han till den gamle tawernegaren, som för hans skull öppnat dörren, och utan att afvakta något svar på denna tillsägelse, steg han in i den lilla skålan och stängde dörren efter sig. Gubben återvände till storskålan för att söka af svennen utforska, hvem den bälde väpnaren väl månne vara, som var så ståtlig och talade i så befallande ton.

Under att tawernegaren försökte med större eller mindre framgång utöfva sin nyfikenhetskonst, om jag så får säga, inne i storskålan gent emot den pratsamme Erland Thurgoth, stod Albrecht först alldeles stilla i den lilla stugan. Han tänkte på den ångest, som den arma jungfrun månne hafva känt. Han tyckte sig se henne ligga på sina knän på hyendet framför bordet vid det lilla jerngallrade fönstret. Han tyckte sig se, huru hon krampaktigt sammanknäppte sina händer och lyfte dem uppåt

i riktning mot den himmel, der helgonen bo. Han tyckte sig se, huru hon derefter sträckte sina ännu sammanslutna händer mot madonnabilden öfver sängen och anropade den heliga jungfrun om hjälp i den bittra nöden, om räddning ur den stora faran. Ja, hans inbillningskraft var så lifligt verksam, att han till och med tyckte sig höra henne ropa hans eget namn med förtviflans ljud och ton i sin stämma. Det förekom honom, som om hon just nu alldeles invid hans öra ropat: »Albrecht, min Albrecht, hvarför ilar du icke till din Julianas hjälp?» Hans inbillnings spel var så lifligt, att han vände sig om med mycken ifver och utbredde sina armar, liksom för att omfamna Juliana och trycka den kära gestalten till sitt hjerta... När hans armar nu famlade i tomma luften, vaknade han upp ur sina drömmar och uppgaf ett rop af smärta och vacklade. Lyckligtvis befann sig i hans omedelbara närhet en af dessa väggfasta bänkar, som då för tiden voro i allmänt bruk och som äfven i våra dagar påträffas här och der i allmogens stugor i vissa delar af landet. Han sjönk ned på bänken och gömde sitt ansigte i händerna, liksom för att dölja de frambrytande tårarna. Men der fanns ingen att dölja dem för. Han var ensam.

Länge — minst fjerdedelen af en timme — satt han orörlig. Derefter kastade han sig på knä inför madonnabilden och bad hjertligt, att den heliga jungfrun skulle utbedja åt honom nåden att få frälsa jungfru Juliana, innan något verkligt och oersättligt ondt hade drabbat henne. Och han ropade till både sanct Knut och sanct Erik, att de måtte understödja den obefläckade Marias förböner.

Det tycktes verkligen, som om helgonen hade hört hans varma böner, ty han hade knappt rest sig upp, innan han gjorde en under hans närvarande omständigheter viktig upptäckt. På bordet vid fönstret låg ett litet stycke hvitt tyg. Nu märkte

han, att på tyget funnos skriftecken. Han fick genast den tanken, att Juliana möjligen kunde hafva lemnat någon upplysning efter sig till ledning för de personer, som troligen komme att söka efter henne och qvinnoröfvaren. Hastigt som tanken skyndade han till bordet och grep tyglappen med af ifver darrande händer. Den första blick, han nu kastade derpå, öfvertygade honom om, att hans förmodan varit riktig. Det var verkligen en underrättelse från Juliana. Den tycktes vara skriven med en spetsig nål och med tillhjälp af en gråaktig blandning af sot och vatten. Bättre skrifredskap hade hon icke kunnat under de olyckliga förhållanden, i hvilken hon var stadd, förskaffa sig, isynnerhet som det naturligtvis hade varit nödvändigt för henne att dölja sitt förehafvande för Klaus Nyendank. Under så besvärliga omständigheter hade skriften naturligtvis icke blifvit prydlig, men den kunde dock läsas, om än med någon svårighet. Se här hvad den innehöll!

»Juliana. — Fången här. — Föres till Stockholm. Hört
»K. N. yttra detta här i tawernen.»

Detta var allt. Men huru litet det än i sjelfva verket var, så var dock Albrechts glädje under de första minuterna så stor, att han skulle velat taga hela världen i famn.

»Nu, då jag vet, på hvilken plats jag har att söka henne, skall hon snart blifva befriad, och jag tviflar icke på, att det skall lyckas mig att få Klaus Nyendank fatt, så att jag blir i tillfälle att grundligt straffa honom för denna hans nedrighet.»

Sådana voro till en början hans tankar. Men småningom började tvifvel och misstankar att vinna insteg i hans själ. Kunde icke uppgiften om, att kosan skulle riktas till Stockholm, vara endast en list, ämnad att vilseleda hans förföljare? Albrecht hade sjelf haft erfarenhet af den gamle tawernegarens frågvishet. Nu låg det nära till hands att

antaga, att äfven Nyendank, så snart han under sin flykt stannat vid tawernen, hade blifvit öfverhopad med nyfikna frågor. Och Albrecht kände allt för väl Nyendanks list och förslagenhet för att tro honom i stånd att begå en sådan dumhet som att gifva ett uppriktigt svar på gubbens fråga, hvart-hän han ämnade resa. Att Klaus skulle hafva i detta afseende sagt verkliga sanningen, var så mycket mindre troligt, som han naturligtvis visste, att man förföljde honom, och väl icke kunde betvifla, att förföljarne skulle fråga sig för om honom på tawernen. Albrecht måste — till sin harm och grämselse — medgifva, att Nyendank med visshet ljugit och att, hvarhelst i verlden man i denna stund borde söka Nyendank och hans sköna offer, icke vore det i Stockholm.

Sedan han kommit till denna slutsats, tryckte han med en älskares värme en kyss på skriften och gömde tyglappen innanför sin lifrock. Derefter kastade han en sista blick omkring sig i detta lilla rum, som en gång inneslutit hans hjertas älskling, och lemnade derefter uteskemman. På sin fråga till tawernmannen, erhöll han genast bekräftelse på, att det var till denne, som Klaus väpnare hade yttrat, att resan gälde hufvudstaden.

Nu meddelade vår väpnare sin upptäckt åt svennen Erland Thurgoth, som visserligen delade hans åsigt, men fäste sin förmans uppmärksamhet på, att Nyendanks list just kunde hafva bestått deri, att han sagt rena sanningen i fråga om målet för hans resa, enär en så listig skälm som Klaus väpnare troligen insåg, att man icke komme att söka honom på den plats, som han uppgaf, och att han kunde resa tryggast i den riktningen.

»Du har, vid alla helgon, rätt!» utropade Albrecht, sedan han åhört väpnarens skäl. »Vi kunna icke vara säkra. Jag är verkligen villrådig i fråga om den väg, vi böra välja.»

»Mig synes bäst att först följa hans spår till den trakt, der jag förlorade dem. Om vi icke der finna någon upplysning, böra vi rida direkt till Stockholm. Detta är min mening om saken, men ers nåd handlar naturligtvis efter eget behag.»

Albrecht von Segebaden satt en stund i djupa tankar.

»Ditt råd är godt, Erland», sade han slutligen. »Låtom oss genast bryta upp! Hästarna hafva nu haft tillräcklig hvila. Medan du sadlar och betslar dem, skall jag uppgöra vår skuld till tawernmannen.»

Snart sutto våra vänner å nyo till häst och sprängde framåt vägen. Ännu återstodo två eller tre timmar, innan det skulle blifva riktigt mörkt. En kall vind blåste, men de voro så vanda vid vedermödor af alla slag, att de föga aktade derom. När aftonskuggorna sänkte sig ned öfver denna del af jorden, befunno resenärerne sig vid en tawern. Fråga uppstod dem emellan, huruvida de borde taga nattläger här eller de skulle rida vidare och försöka taga sig fram i mörkret, så godt de kunde, samt, då detta blefve omöjligt, taga nattqvarter i skogen, liksom Erland Thurgoth gjorde, då han förra gången var på spår efter Klaus väpnare. Ett sådant nattqvarter ute i det fria måste naturligtvis blifva mycket kallt och otrefligt, men sådant medförde ingen fara till lifvet för det härdade slägte, som vid den tiden lefde i Norden.

Dock beslöts att qvarstanna i tawernen, och detta af ett ovederläggligt skäl, som rann Albrecht i hågen.

»Troligen har Klaus Nyendank tagit nattqvarter här, min käre Thurgoth, den natten, då din ankomst dref honom bort från den andra tawernen, som vi vid middagstiden lemnade . . . Kanske finna vi äfven här någon underrättelse om eller från stolts jungfrun.»

»Obestriddigen har ni rätt härutinnan, herr väpnare!» medgaf svennen.

De redo in på gården, och det dröjde icke länge, innan både hästarna och de sjelfva befunno sig i godt qvarter. Sedan de sörjt för sina gångares trefnad och foder under natten, stego de in i stugan, der Erland satte sig att värma sina nästan stelfrusna händer vid stockelden, som brann på härden, medan Albrecht tog värden afsides och utfrågade af honom, hvad han visste om Klaus Nyendank och den fagra Juliana. Båda hade verkligen tillbringat natten i tawernen, och Nyendank hade här, liksom i den förra gästgifvaregården, uppgifvit, att resans mål vore Stockholm. Hans öfriga uppgifter — isynnerhet de, som gälde de resandes personer — voro deremot af en annan beskaffenhet än de på det andra stället lemnade. Här hade han uppgifvit, att stolts jungfrun var hans trolofvade och att de flydde, emedan ungmöns fader ville hindra dem från att äkta hvarandra.

»Besynnerligt!» tänkte Albrecht, hvilken nu också satte sig vid spiselbrasan. »I allt annat har han här lemnat andra uppgifter, än på det andra stället. Endast i en sak har han sagt ett och detsamma, nämligen att resan gälde Stockholm. Jag börjar tro, att Erland har rätt, då han påstår, att Nyendank begagnat sig af en djupare list, än jag till en början tänkte. Hans resa gäller helt visst Stockholm... Kanske vore det aldra klokast, om vi redan i morgon begåfve oss dit. Nå, jag vill besluta mig under nattens lopp.

»Min gode vän», yttrade han nu till tawernens egare, hvilken också hade slagit sig ned vid elden, »hvar bodde den unga jungfrun den natten?»

»I en af uteskemmorna, der vi pläga herbergera mera förnämliga gäster, bodde hon. Och hennes trolofvade...»

Det ryckte till i alla Albrechts lemmar, när han hörde Klaus Nyendank kännetecknas med benämningen jungfru Julianas »trolofvade», men han

lugnade sig och sade ingenting, så att värden icke alls behöfde afbryta sin berättelse.

»Och hennes trolofvade, den sturske väpnaren, sof här i denna skålan derborta på bänken.»

»Hör på, min gode vän, hvar ämnar du herbergera mig i natt? Min sven ligger nog på bänken der, men hvar ämnar du tillreda mitt nattläger?»

»Ers nåd får sjelf välja . . . Hvad säges om den uteskemma, der stolts jungfrun tillbringade natten? Den är i ordning och, om ni så vill, skall jag genast låta der upptända en stockeld, så att ers nåd må ligga varmt och godt.»

Ehuru anbudet uppfylde Albrecht med glädje, låtsade han dock en viss likgiltighet, i det att han sade:

»Nå, det får gå! . . . Då man är på färdväg, får man icke taga det så noga med krafvet på bekvämligheter.»

Värden utdelade genast sina befallningar, och ett par af husets döttrar eller qvinliga tjenstehjon skyndade ut för att verkställa husbondens bud och tillreda den lilla uteskemman åt Albrecht von Segebaden.

Sedan nu allt detta blifvit ombesörjdt, egnade sig vår hjelte åt granskningen af de personer, som sutto och värmde sig vid stockelden. De voro många. Först nu märkte Albrecht detta. Utom värden och hans bleka hustru samt Albrecht sjelf och hans sven befunno sig sex andra personer i den krets, som omgaf elden. En stol af en icke synnerligen prydlig form, men likväl icke alltför obehväm, hade blifvit framstald åt Albrecht såsom den förnämste i sällskapet. Alla de öfriga sutto på lösa bänkar, hvilka blifvit framflyttade till närheten af elden. Värden sjelf satt på ett träblock, staldt på ända.

Aldra först granskade vår tappre väpnare nu

tawernens egare. Det var en karl af annat skrot och korn än den, hvars bekantskap han hade gjort vid middagstiden. Denne var högst tretio år och hade ett af dessa ärliga och goda ansigten, som man så ofta träffar bland allmogemännen i Norden. Då man betraktat den mannen en stund, kände man sig öfvertygad, att svek eller list icke bodde inom hans breda och höghvälfdade bröst. De ärliga gråa ögonen blickade så trohjärtadt och godmodigt ut i världen, att man ovilkorligen måste intagas af den öfvertygelsen, att ingenting i världen skulle kunna förmå honom till en falsk eller bedräglig gerning. Han hette — såsom Albrecht under samtalets lopp fann — Gudmar Knutsson.

Hans hustru såg blek och lidande ut, såsom naturligt och sedvanligt var på en tid, då hustrun var föga bättre hållen i bondens hus än en träl-inna och måste i allo underkasta sig mannens godtycke, till och med handgripligt våld. Det gick ju så lätt för mannen att hos sin biktfader få förlåtelse. Tidens sed var ock sådan, att den icke åt husfrejan tillerkände några rättigheter.

Sedan Albrecht granskat dessa till gården hörande personer, öfvergick han — under det att samtaleet obehindradt fortgick — till mönstringen af de personer, som uppenbarligen icke tillhörde hushållet, utan voro främlingar. Framför allt betraktade han nu med uppmärksamhet tre skäggiga män, klädda i ett slags simpla vapenrockar. Först nu hade vår hjälte blifvit dem varse. De sågo helt mordiska ut och sneglade emellanåt på Albrecht och Erland, liksom om de hade hyst mindre vänliga tankar om dessa. Albrecht blickade omkring sig i rummet för att se, huruvida några rustningar eller vapen kunde der upptäckas, men hans öga förmådde icke uppspara något föremål af detta slag.

Den sjette personen var en äldre qvinna, möjligen moder eller svärmoder till tawernens egare.

Gumman led af en torr och svår hosta, men blandade sig likväl rätt ofta i det samtal, som nu fördes omkring den husliga härden i tawernen.

Sagor förtäljdes. Historier om de dödas uppenbarelser såsom gaster och spöken framdukades, än af den ene och än af den andre. Det var öfverhufvud taget en fridfull och hemtreflig qväll, som dessa menniskor tillbringade omkring tawernens härd. Elden underhölls genom ständigt ditkastande af grofva vedträn. Sjelfva Erland Thurgoth tyckte, att han hade det bättre här inne i tawernen, än om han och hans herre nu legat ute i skogen.

När tiden dertill var inne, hölls aftonvarden. Alla satte sig i krets kring bordet, och måltiden förtärdes utan annan belysning än skenet från stockelden. Denna var också fullt tillräcklig.

Under måltiden märkte Albrecht, att en af de tre främmande männen sökte utforska, hvarthän han och hans sven ämnade sig.

»Vägarna äro dåliga», utlät han sig. »Och svårt är att färdas lång väg.»

»Den väg, som föreligger mig och svennen min», yttrade Albrecht till svar, »är icke synnerligen lång.»

Den främmande karlen strök sitt långa skägg och teg en kort stund. Derefter upplät han åter sin mun, talade och sade:

»Dock är vägen norrut sämre än den, som drager åt söder.»

»Mycket troligt!» var allt, hvad Albrecht von Segebade svarade.

»Hvilken väg ämnar ers nåd resa — åt norr eller söder?»

»Jag är stadd på resa till Upplands lagman Israel Birgerssons gård Finnsta», svarade Albrecht, som nu tyckte sig vara förvissad derom, att karlen hade något ändamål med sina nyfikna frågor. Och därför var Albrecht på sin vakt, såsom han sjelf tyckte.

Men Erland tycktes vara af den meningen, att Albrecht icke talat klokt, ty han stötte sakta med sitt knä till sin förmans och skakade omärkligt sitt lockiga hufvud. Dock förstod Albrecht icke svennens mening, utan fortfor att söka inbilla den obekante knekten, att Finnsta var målet för hans resa.

Tiden var inne att gå till hvila. Erland följde sin herre till hans sofkammare och yttrade under vägen:

»Nu lära vi i morgon få en hel svärm af dessa kringstrykande knektar öfver oss, innan vi hunnit en mil härifrån.»

»Huru så?» ... Jag inbillade dem ju, att vår färd gälde Finnsta. Alltså skola de söka oss på en väg, hvilken är alldeles motsatt den, som vi komma att färdas. . . Du hörde ju sjelf, med hvilken klokhet jag ledde dem på felaktigt spår.»

»Klokhet! . . . Bah! . . . De trodde icke ett enda ord af hvad ni sade, stränge herr väpnare. Vi komma nog att blifva det varse.»

»Var lugn, Erland! . . . Jag såg tydligt att de trodde mig.»

»Och — med förlof sagdt! — jag såg lika tydligt, att de genomskådade eder list. Derom vittnade de sluga blickar, som de tre karlarne utbytte efter hvarje edert yttrande.»

»Du har hört så många spökhistorier i qväll, min vän», yttrade Albrecht, »att din hjerna blifvit något vriden. . . Lugna dig emellertid! Här är ingen fara på färde.»

»Det gifve alla helgon och sanct Erik konung!» sade den raske svennen, när de nu åtskiljdes för natten.

Knappt hade vår väpnare kommit in i sin sofkammare, innan han började söka i hvarje vrå efter någon underrättelse från Juliana. Den lilla hornlykta, som tawernens egare lemnat i hans hand, spred endast ett högst ofullkomligt sken. Derför

blef undersökningen af rummet ingalunda lätt. Men huru noggrant Albrecht än sökte, dröjde det länge, innan han fann någonting, som var af betydelse för honom.

Äfven i denna skåla stod ett litet bord framför det lilla gafvelfönstret. Albrechts första tanke var, att han der skulle finna en ny tyglapp med inskrift. Men ingen sådan fanns der. Och icke heller på något annat ställe i sofkammaren, ehuru han ransakade hvarje vrå, äfven sådana, der ingen förnuftig människa kunde hafva efterforskat, hvad han sökte!

Mycket missmodig, satte han till slut lyktan på bordet och sig sjelf på den väggfasta bänken. Den klagan och de böner till alla goda helgon, som gingo öfver hans läppar under de närmast följande minuterna, skulle vi förgäfves söka att på ett fullt sanningsenligt och tillfredsställande sätt skildra. Om Julianas ande i denna smärtans stund sväfvat omkring sin älskling — såsom våra fäders barnsligt fromma tro menade vara möjligt — skulle den hafva gråtit bittra tårar vid åsynen af allt detta. Albrecht led och led djupt. Plågsamma föreställningar om Nyendank och Juliana Windhausen korsade hvarandra i hans hjerna. Och hans blick var tårfylld.

Den dunkelt skinande hornlyktan, i hvilken en dank af mycket oren talg kämpade mot mörkret, kastade sitt sken öfver bordskifvans hvitskurerade yta. En gång då Albrecht, som eljest satt med hufvudet lutadt mot de sammanknäppta händerna, blickade upp, blef han — utan att söka der efter — varse åtskilliga kors och tvärs gående fina ränder på skifvan. I nästa ögonblick stod han invid bordet och hade tagit lyktan i sin hand. Men han kunde ingenting se till en början, emedan hans ögon voro tårdränkta. Tårarna aflägsnades emellertid snart, och nu såg Albrecht tydligt, att någon-

ting fanns på bordet skrifvet, hvad det nu än mån-
 vara. Bokstäfverna voro stora och med en hvass
 nål inristade uti den eftergifvande träytan. Aldrig
 har någon blifvande professor gått till sina studier
 med så stor ifver som den, hvilken nu ådagalades
 af unge Segebaden, då han försökte vid hornlyk-
 tans matta sken uttyda den på bordskifvan in-
 ristade inskriften. Han svettades. Lyktan måste
 han föra fram och tillbaka, till båda sidor samt hit
 och dit, på det att skenet skulle falla i de ränder,
 som nålen dragit, och derigenom göra dessa liniers
 former tydliga för hans öga. Detta kräfde en gan-
 ska lång tid, och Albrecht hade ännu icke kommit
 fullt på det klara med saken, då det redan var
 midnatt. Men slutligen kröntes hans sträfvanden
 med framgång. Han kunde vid pass en half timme
 efter midnattsstunden konstatera, att på bordet var
 medelst ett hvasst instrument — förmodligen en
 större nål — inristadt följande:

- »Juliana W. — Bortföres af Nyendank. — Innestängd
- »här för natten. — Till Stockholm. — Jag har hört
- »honom till en af följet nämna namnet Alf Grenerot.
- »— Beden för mig, I helgon alla!»

Albrecht von Segebaden var — märkvärdigt nog
 på den tiden — både läs- och skrifkunnig. Detta
 tros hafva berott derpå, att han från början varit af
 sina föräldrar bestämd att, i sin egenskap af famil-
 jens yngre son, tillhöra det andliga ståndet och
 att han därför erhållit sin undervisning i ett klo-
 ster. Hvilka nu de omständigheter mån-
 de hafva varit, som föranledt vår väpnare att utbyta mäss-
 boken och latinets svärdet och brynjan — derom
 saknar man tillförlitlig kännedom, men bland dem
 som hafva rättmätiga anspråk på att känna saken,
 är den åsigten gängse, att unge Albrecht en gång
 fått se stolts jungfrun Juliana Windhausen och blif-
 vit redan vid första anblicken upptänd af kärlek
 till henne samt att detta — såsom ofta på den tiden

var händelsen -- gjorde både mässä och latin förhatliga för honom. Från den dagen tros han hafva fattat en innerlig afsky för alla de kroppens späkningar, hvarmed noviserne i klostren skulle bereda sig till upptagandet såsom verkliga bröder i det »heliga» förbundet. Hvarken det i hans cell upphängda i trä groft, men kraftigt utskurna krucifixet eller madonnabilden i nichen öfver hans bädd förmådde -- det förmodar man -- utdrifva ur hans kropp och själ den glödande kärlek, som Juliana ingifvit honom. Och skall detta hafva varit den egentliga orsaken till, att Albrecht slutligen kastade mässboken midt i pannan på den honom förmanande klosterabboten och med stolta, fasta steg aflägsnade sig. Det berättas -- men kanske är det en saga blott, ty historiskt giltiga bevis för sanningen deraf saknas -- att lekmannabrodern-portvaktaren ville hejda honom och hindra hans bortgång från klostrets helgade område, men att unge Segebaden banade sig väg med sina två starka armar och händer med så stor framgång, att icke allenast han sjelf snart stod ute i det fria, der inga klosterregler gälde, utan äfven brodern-portvaktaren måste under en hel månad derefter ligga i klostrets sjukrum och smörjas med priorns aldra fetaste och bästa salfvor. En annan gammal handskrift, som afhandlar denna sak, förtäljer, att brodern-portvaktaren visserligen steg upp såsom till kroppen frisk, men att hans förstånd aldrig blef, hvad det fordom varit hade. -- Nog af, Albrecht begaf sig ut i verlden, glömde sin mässä och föraktade sitt latin, blef sven hos konung Magnus Smek och upphöjdes i sinom tid till konungens väpnare.

Sedan vi nu redogjort för Segebadens tidigare lefnadsöden, lär det icke förvåna någon af våra läsare, om vi säga, att Albrecht alltid förde med sig de redskap och ting, som behöfdes för att skriva. I klostret hade han lärt sig den ädla konsten. Na-

turligtvis — det inses lätt — kunde han icke allvarligt tänka på att på sin färd medföra bordskifvan, hvilken bar Julianas egen handskrift. Men han föresatte sig att köpa bordet af tawernens egare, hvilken ju kunde förvara det såsom en relik, till dess Albrecht en gång satt eget bo och kunde flytta det till sitt eget hem. Emellertid var han nu icke sen att framtaga sitt skrifttyg, och afskrifva den underrättelse, som Juliana Windhausen hade inristat i bordskifvan. Och afskriften, verkställd på en af de små pergamentlappar, som han alltid förde med sig i sällskap med skrifttyget, gömde han sedan under sin lifrock i närheten af hjertat bredvid den tyglapp, som innehöll Julianas första underrättelse till sina vänner.

När detta blifvit uträttadt, kastade han sig ned på den mjuka bädden, tillsåg, att hans elddon befann sig i hans närhet, släckte lyktan och insomnade efter några minuter.

Någon riktig sömn var det likväl icke — endast ett slags dvala, förorsakad af den trötthet till kroppen, som den föregående dagens strapatser nöjaktigt förklarade, och den slapphet till själen, som var en ovilkorlig följd af alla de sinnesrörelser, de senast förflutna två dygnen hade medfört. Äfven under en sådan dvala infinna sig drömmar. Enda skilnaden är den, att de drömmar, som sysselsätta den slumrande hjernan under en verklig sömn, äro mera lugna och mindre uppfyllda af förfärliga bilder eller fruktansvärda tilldragelser, medan deremot den medvetlösa dvalans drömmar äro fulla af allt slags fasa och merändels hafva den egenheten att oafåtligen å nyo hundratals eller tusentals gånger å rad efter hvarandra framgyckla samma enformiga, men förskräckliga bilder, hvilka den i dvala försänkta feberheta människan gerna ville undfly, men som oupphörligt det oaktadt upprepas med allt mera stigande tydlighet. Af det

senare slaget voro de drömmar, som plågade vår hjelte.

Nu är att nämna, att han, då han lade sig, hade med bommar och riglar förvissat sig om, att dörren till skålan icke kunde öppnas af någon, som utifrån gjorde ett försök i denna riktning. Men han hade icke så noggrant undersökt skålans väggar, att han upptäckt en annan, mindre dörr, hvilken befann sig på en af skålans långväggar. Den hade på inre sidan hvarken rigel eller bom. Om någon illasinnad person befann sig utanför, kunde han alldeles obehindradt genom denna mindre dörr stiga in i Albrecht von Segebadens sofkammare.

En och en half timme efter midnatt hade förlidit. Vår tappre och olycklige väpnare låg ännu i samma tunga och af plågsamma drömmar uppfyllda dvala. Allting var tyst. Man kunde, om man varit der, icke hafva hört annat ljud, än den sofvande väpnarens korta och oregelmsässiga andedrag. Mörkret var så djupt, att en person, som befunnit sig inne i skålan, icke skulle hafva förmått se sin egen hand på en fjerdedels tums afstånd från ögonen.

Då öppnades den mindre dörren... Sakta!... Nästan ljudlöst!

De menniskor, som i denna sena timma och på detta obehöriga sätt beredde sig tillträde till Albrechts sofkammare, hviskade med hvarandra, innan de — efter dörrens öppnande — gjorde något försök att träda in i skålan. Liksom om vår stackars väpnare hade i sin feberheta dvala känt, att fiender närmade sig, vände och kastade han sig i sängen. Några obegripliga ord frammumlade han. Men i nästa ögonblick var han sjelf återigen lika stilla och dvalan lika djup. Fienderne, huru många eller få de nu voro, hörde endast hans häftiga och om feber vittnande andedrag.

Nu stego de med smygande steg in i skålan,

trefvande hit och dit. Uppenbarligen voro de icke hemmastadda i lokalen. En af dem råkade med sin fot sparka till det »ben», på hvilket den väggfasta bänken hvilade. En annan stötte mot bordet, som rubbades ur sitt läge och dervid frambringade det i ett dylikt fall egendomliga och af oss alla väl kända missljudet. En tredje halkade omkull på någon ojemnhet å golvet. Allt detta buller förorsakades naturligtvis af det ogenomtrågliga mörkret. Men en person, hvilken förmodligen var våldsmännens anförare, tog fram en blindlykta, hvars sken han nu lät sprida sig i skålan. Utom denne anförare funnos i skålan sex karlar, alla beväpnade ända till tänderna, alla försedda med vildt skägg och hotfulla ögon, som gnistrade i skenet från anförarens lykta.

»Sen eder före!» hviskade anföraren för förbrytarebandet. »Han är farlig att möta, då han är vaken och har vapen i sin hand. Vi måste gripa honom, medan han sofver. Rören eder tyst härinne, eller — ännu heldre — stån alldeles stilla, till dess jag gifver eder tecken! Men gripen honom då med snabbhet! Eder belöning kommer att mätas med samma mått som den raskhet, I läggen å daga.»

Anföraren steg nu fram till bädden och lät lyktans sken falla på den sofvande väpnarens anlete.

»Det är han», mumlade anföraren, hvars eget ansigte i detta ögonblick också belystes af lyktans ljusstrålar. »Gripen honom!»

Hans sex hejdukar störtade sig vid detta tecken på en och samma gång öfver den ensamme och i dvala försänkte mannen. Med förskräckelse vaknade denne upp och såg vid skenet af lyktan ett välbekant ansigte. I samma ögonblick, då hejdukarne snodde de första banden omkring hans ben, utropade han:

»Klaus Nyendank!»

Och så förlorade han ånyo medvetandet.

Vid dörren stod en kvinna i trasiga kläder och skrek med all den styrka, hennes gälla stämma förmådde åstadkomma: »pungen! pungen! pojkar mina! Låt icke knektarna taga den!»

FJORTONDE KAPITLET.

Äfventyret i tawernen.

När den visserligen pratsjuke, men dock tappre och trogne samt äfven kloke svennen Erland Thurgoth lade sig till hvila i storskålan, gaf han noga akt på, hvad de öfriga i rummet närvarande personerna företogo sig samt på hvilka platser, hvar och en af dem sökte sin nattliga bädd. Han hyste intet förtroende till de tre knektarna, fastän dessa icke buro hvarken harnesk eller vapen, ty han insåg lätt, att de kunde hafva sina vapen och rustningar gömda antingen inne i skålan eller utanför denna och i dess närhet. Men aldra mest misstrodde han den gamla qvinnan, som han sett vid spiselelden. Han kunde icke värja sig emot den öfvertygelsen, att hon hade något ondt i sigte och att hon var minst lika farlig som knektarna. Hennes likt eldkol brinnande ögon hade gjort ett djupt, ja, ett nästan hemskt intryck på den redlige svennen. Och hennes trasiga dräkt var icke heller egnad att ingifva förtroende.

Till följd af dessa oroliga tankar låg Erland Thurgoth vaken. Visserligen försökte han inbilla sig, att de tre knektarnes närvaro i tawernen inga-

lunda var någon anmärkningsvärd omständighet, då dylikt förekom hvarje dygn på nästan alla tawerner i riket. Och visserligen var det en lugnande omständighet, att de syntes vara alldeles obeväpnade. Men den ene knektens nyfikna och närgångna frågor till Albrecht von Segebaden om den riktning, som han nästa dag skulle vid sin afresa taga, hade ingjutit i hans hjerta ett djupt misstroende till de tre männen. Och visserligen tycktes en gammal och skröplig, med tvinhosta behäftad qvinna icke vara någon synnerligen farlig fiende, men käringens elaka blickar och det alltför tydligt å daga lagda intresse, hvarmed hon åhörde samtalet, hade hos vår trogne sven alstrat både en djup afsky för den gamla qvinnan och en aning om, att hon i sjelfva verket — fastän hon var så skröplig, att en vindpust tycktes kunna kasta omkull henne och ett fallande eklöf krossa henne — likväl kanske vore farligare än de tre knektarna. Vid sådant förhållande är det ganska naturligt, att Erland Thurgoth icke kunde somna. Och då man riktigt noga besinnar, huru klok denne trogne sven egentligen var, lär man icke finna underligt, att han föresatte sig att — åtminstone under nattens första timmar — noggrant bevaka dem alla.

Man skulle hafva illa eller högst ofullkomligt känt Erland Thurgoth, om man trott, att han skulle ligga med vidöppna ögon och derigenom låta hvar och en af de misstänkta personerna tydligt veta, att han bevakade dem. När samtliga de i skålan varande personerna gingo till hvila, kastades ett fång stockved på elden. Stugorna på den tiden voro kalla, illa sammanfogade och otäta. Här och der lemnade de tillträde för både storm och snö. Under vinterns tid måste därför elden på härden underhållas såväl natt som dag. Stugan var alltså upplyst, och de misstänkta personerna skulle så

mycket mindre hafva kunnat undgå att se svennens vidöppna ögon, som han hade sin hviloplats just der, hvarest skenet från stockelden kastade den aldra klaraste belysningen öfver föremålen, medan deremot den gamla hexan och de tre misstänkta knektarne lågo i omkretsen för de skuggor, som spiselmuren kastade åt båda sidor.

Följaktligen måste en så klok yngling, som vår tappre sven, låtsa att han sof. Och detta gjorde han som en mästare i den ädla förställningskonst, hvilken i alla tider beundrats och ännu beundras af en mensklighet, om hvilken det heter, att den »vill bedragas och blir bedragen». Ehuru hans ena öga var så öppet, att det kunde lemna honom en fullt trogen bild af hvad som tilldrog sig i skålan, kunde detta dock icke märkas af de andra. Hans djupa andehemtningar, hans tunga och efter naturen väl tillskapade snarkningar voro egnade att ännu mera öfvertyga de förmodade fienderna derom, att en djup sömn redan slöt honom i sina vallmodoftande armar. Ja, om han hade till aftonvard spiset vallmogröt, skulle hans sömn icke hafva synts mera naturlig.

Minuterna flögo bort. Troligtvis tyckte vår sven, att de togo alltför dröjande steg, ty tiden synes oss aldrig så lång, som då vi befinna oss i ett stadium af väntan. Troligt är också, att hexan och knektarne funno tiden lång, der de lågo och bespejade vår af elden belyste väpnare. Åtminstone är det visst och otvifvelaktigt, att den gamla qvinnan mumlade mellan sina ingalunda fulltaliga tänder åtskilligt, hvilket ingalunda skulle kunnat intagas i en bönbok såsom uttryck för ett åt helgonen hän-gifvet sinnes önsknningar. Vår sven hörde det nog och »skref upp det i minnets bok», men blef så mycket mera ifrig att utspionera hexans företag och — när tiden dertill var inne — lägga sådana hinder i vägen för dem, att hennes planer kunde

på ett så lysande sätt som möjligt bringas på skam. Och naturligtvis bemödade han sig efter detta ännu mera om att efterhärma en djupt sofvande meniska.

Men icke allenast minuterna runno bort och försvunno i »evighetens haf». Redan hade nära en hel timme förflutit. Ännu låg Erland Thurgoth vaken, fastän hans ögon började tyngas af sömn, såsom naturligt var, då under denna långa tid ingenting hade tilldragit sig, som kunde förtjena någon synnerligen stor uppmärksamhet. Men då tiden hade framskridit till ungefär midnatt, och man hvarje ögonblick kunde vänta att få höra tolf-slaget förkunnas af klockan i den närbelägna byns kyrktorn, blef vår tappre Erland plötsligen fullt vaken, när han såg, att alla de tre knektarne samtidigt lemnade sina nattläger på de väggfasta bänkarna i spiselhärdens närhet och klädde sig. Djup tystnad iakttogo de naturligtvis. Icke ett enda ljud, som af dem frambragtes, skulle hafva stört en verkligen sofvandes sömn. Men — som vi väl veta — Erland Thurgoth sof icke. Han såg alltsammans. Och tydligt är, att han blef mera vaken än någonsin, då han iakttog dessa misstänkta rörelser bland knektarna. Ja, han iakttog till och med, hurusom de tre knektarne uppsökte sina under den väggfasta bänken liggande vapen och rustningar samt iklädde sig dem. Allt skedde emellertid så tyst, att hvarken tawernens egare eller någon annan af husets folk märkte det. Endast den gamla hexans skelande ögon och Erland Thurgoths af ögonlocken beslöjade blickar skådade hvad som här tilldrog sig i nattens tysta timme.

De tre männen smögo sig, så snart de voro fullt rustade och väpnade, nästan ljudlöst ut ur skålan. Om Erland Thurgoth icke hade varit så fullkomligt vaken, som han blef genom åsynen af de tre knektarnes misstänkta uppförande, skulle

han hafva trott, att det var ett sällskap af osaliga andar, som nu ljudlöst vandrade genom skålan och begåfvo sig ut i det fria. När de passerade förbi hans bädd, märkte han, att de hade bundit ylletrasor omkring stålskorna, och denna list förklarade nogsam, hvarför deras steg voro lika tysta som kattens. Det enda ljud, som skulle hafva kunnat väcka Erland Thurgoth, om hans sömn icke varit endast låtsad, var dörrens knarrande på de rostiga gångjernen, när den öppnades och stängdes.

Från den plats, der Erland låg, kunde han visserligen vid brasans sken skymta de öfriga i skålan innevarande personerna, men enär alla lågo i skuggan af spiselmurarna, var det honom icke möjligt att se, huruvida de voro försänkta i sömn eller icke. Derfor ansåg han det vara klokast att ligga stilla och tyst en stund för att i detta hänseende göra sina iakttagelser. Fyra eller fem minuter förgingo, utan att ett enda ljud hördes i skålan med undantag af de sofvandes långsamma och tunga andehemtningar, och han var redan öfvertygad om, att alla hvilade i sömnens ljufva famn samt hade redan fattat sitt beslut att ofördröjligen lemna sin bädd, kläda sig och begifva sig ut i de tre knektarnes spår, då ett egendomligt prasslande i ett hörn, der — såsom han visste — den gamla hexan hade sitt hviloläger, föranledde honom att åter draga den redan framsträckta foten in i bädden. Med lika stor förvåning, som häpnad blef han nu varse, att den åldriga qvinnan steg upp och insvepte sig i sina paltor, medan hon mumlade någonting mellan sina nästan tandlösa käkar. Hvad hon sade, det kunde Erland icke urskilja, ty dels talade hon icke högt, dels var afståndet ganska långt mellan dem båda och dels vågade eller ville han icke resa sig upp på bänken, så att hans öron kunnat göra fullständig tjänst. Men ögonen åtminstone begagnade han, fastän han ansåg sig böra

göra äfven detta med försigtighet, för att icke väcka någon misstanke hos den gamla hexan.

Så snart hon hade fått sina trasor på sig, smög hon sig bort till härden och lade ett par stockar på elden. Den försigtighet, som hon härvid iakttog, och hennes synbara rädsla för att väcka husfolket samt de bäfvande blickar, som hon kastade omkring sig, läto Erland Thurgoth noggsamt förstå, att käringen var stadd på vägar, hvilka hon ansåg klokast att så mycket som möjligt dölja. Sedan hon ombesörjt, att elden icke skulle släckas under de närmaste timmarna, smög den gamla hexan sig på tå bort till väpnarens bädd. Denne trodde till en början, att hon ämnade mörda honom, och han beredde sig redan på motvärn, men hon endast stannade för att efterforska, om hans sömn var verklig eller låtsad. Hon tycktes vara nöjd med resultatet, ty nu smög hon sig på tå till dörren. Hon tycktes vara hemmastadd i konsten att smyga, ty ehuru Erland Thurgoth visserligen såg hennes vandring öfver golftiljorna, kunde dock hans öra icke uppfånga ett enda ljud af hennes fotsteg. Med stor försigtighet och synbar rädsla för att väcka de sofvande — bland hvilka, enligt hennes föreställning, äfven svennen befann sig — öppnade hon den knarrande dörren, gick ut och stängde den efter sig. Men medan hon smög sig fram öfver golfvat, beredde Erland sig till att omedelbart följa henne. Han hade icke afklädt sig. Svärdet låg vid hans sida och hjälmen stod på golfvat nedanför bänken. Rustningen bar han på sig, såsom naturligt var, då han redan på aftonen hade misstänkt, att ett förräderi föreläge, om icke såsom någonting visst, så likväl såsom en möjlighet. Knappt hade hexans långa och stripiga hår försvunnit genom dörren, innan den raske väpnaren stod på sina fötter. Hjelmhufvan var snart påsatt. Han skyndade sig att så tyst som möjligt väcka Gudmar

Knutsson, tawernens egare. Denne sof godt, men vaknade, när svennen ruskade honom.

»Hvad står på? ... Är fara på färde?» sporde han yrvaken.

»Fara nog, Gudmar», sade Erland, »då gästerna i din tawern öfverfallas och kanske mördas. Både de tre knektarne och den gamla hexan hafva begifvit sig ut, smygande som kattor. Jag misstänker, att man ämnar bryta sig in i lillskålan, der min herre ligger. Du är en redlig man, Gudmar Knutsson. Stig upp! Skynda dig! ... Jag går före bort till uteskemman, der väpnaren Albrecht von Segebaden har sitt nattläger. Skynda dig att komma efter mig. Kanske kan hans lif ännu räddas.»

»Underliga ting talar du, sven, men skynda! ... Inom en minut skola vi vara hos dig, både jag och drängarna mina. Och goda svärd skola vi medföra. Och leka svärdsdans med dem, som vilja ofreda resande i min tawern, det leker mig i hågen.»

Innan Gudmar Knutsson hade hunnit sluta sitt tal, var han nära färdigklädd, men då befann Erland Thurgoth sig längesedan utanför storskålan. Till en början var allting svart och mörkt för hans ögon, och han urskiljde ingenting, då han från den af stockelden upplysta stugan kom ut i det fria. Men han spände öronen, lyssnade åt alla håll, och då han stått stilla en minut, hade hans ögon vant sig vid mörkret, så att han kunde se, hvar lillskålan låg och trodde sig kunna finna vägen dit.

Också var det hans mening att ofördröjligen begifva sig till den koja, som hans herre erhållit till qvarter för natten. Men denna hans afsigt blef icke genast verkställd. Och var anledningen dertill följande, som nogsamt förklarar hans dröjsmål.

Då hans ögon hade blifvit vanda vid mörkret, såg han några mensklige gestalter, hvilka smögo sig framåt på några alnars afstånd från honom. I spetsen gick en qvinna, och Erland hade icke svårt

att i denna skuggfigur igenkänna den gamla hexan, som han nyss hade sett stiga upp från sin bädd inne i storskålan och smyga sig ut. Efter henne följde med smygande steg sex manliga gestalter. Då de passerade förbi det lilla fönstret till skålan, genom hvilket skenet från brasan utströmmade, kunde vår tappre sven konstatera, att de sex karlarne icke buro rustningar, men visserligen hade svärd vid sidan. Erland Thurgoth insåg noggsamt, att de tre knektarne, som före hexan lemnat skålan icke befunno sig ibland dessa sex, ty de nämnda tre hade vid bortsmygandet varit iklädda fullständiga rustningar, sådana som förnämliga mäns svenner på den tiden plögade bära.

Här förelåg alltså en dubbel fara, det insåg Erland, ty en aning, som gränsade till visshet sade honom, att äfven de tre stålklädda männen hade ondt i sinnet till hans herre och på samma gång till honom sjelf. Till och med Erland Thurgoths modiga hjerta bäfvade, då han nu fann, att han och Albrecht väpnare voro omgifna af fiender på alla sidor. Men den tappre svennen hörde icke till dem, som tappa modet, när faror hota. Han endast förde handen till svärdfästet, hvilket var ett tillförlitligt tecken till hans mod och hans håg att gripa in med uppjudande af alla sina krafter. Men till en början måste han inskränka sin verksamhet till att lyssna, och han blef vittne till följande samtal, i hvars åhörande han naturligtvis fann ett stort intresse:

»Han ligger här borta i lillskålan», muttrade den gamla hexan. »Och penningar har han i sin pung. Jag såg den vid stockelden i storskålan i kväll. En hel rikedom! en massa örtugar i silfver!¹ Det är en fet stek, mån I tro, sönerna mina.»

»Men om han är vaken och tager oss emot med svärdet i hand, så lära vi duka under, så

¹ En silfverörtug motsvarade närmast 1 kr. 33 öre.

många vi äro», yttrade till svar en af hexans sex söner. »Ty han är vapenför och helt visst mera vand att strida, än vi, som sällan varit borta från plogen.»

»Var icke feg eller rädd, min son Knut!» hväste hexan. »Besinna, att om vi blifva egare till väpnarens pung och alla hans örtugar, så äro vi rika . . . Friskt mod, sönerna mina! Här är ingen fara på färde, så visst som jag heter Kerstin och är allas er moder.»

»Men . . .»

»Tyst Knut och kom!»

»Men . . .»

Mera hörde icke Erland Thurgoth, enär de sju personerna för länge sedan passerat förbi honom. Han sade till sig sjelf:

»Detta är alltså intet svek, som Klaus Nyendank har tillställt. Det är helt enkelt ett vanligt rån och de handlande personerna äro stråtröfvare . . . Men hvar mände de tre stålklädde svennerna hafva tagit vägen? Mig synes, att dessa tre äro för oss vida farligare än de der sju. Utan tvifvel tillhöra de tre svennerna Nyendanks anhang. Nå, vi få väl se! För ögonblicket är det mest af vigt att följa efter dessa skurkar och hindra dem från att mörda väpnaren . . . Om endast Gudmar Knutsson ville komma! Men kanske tillhör han sjelf hexans snygga sällskap? Hvem vet, om icke också han är hennes son? Sju söner — ja, det låter visserligen tänka sig. Dock ser Gudmar Knutsson alltför redbar ut. Det är orätt af mig att misstänka en man, som icke gifvit ens den aldra minsta anledning till att tro honom om något ondt.»

Kanske skulle vår väpnare ännu länge hafva fortsatt denna tysta monolog, om icke just nu Gudmar trädt ut ur skålan genom en dörr på husets baksida, hvarifrån eldskenet icke kunde märkas af hexan och hennes sex söner. Snart stod den redlige tawernegaren vid Erlands sida och hviskade:

»Har ni upptäckt någonting, ärlige och tappre vapensven?»

»Ja, de äro derborta vid lillskålan, hexan och hennes sex söner. Just nyss gingo de förbi mig här. Deras mening — ty den uttalade de tydligt, vid de gingo förbi — är att öfverfalla och mörda min herre samt tillegna sig örtugarna i hans pung.»

»Vi skola dock», menade Gudmar Knutsson, »hindra dem derifrån, så visst oss hjelpe Gud och sanct Erik konung!»

»Men vi måste», hviskade Erland Thurgoth, »med stor försigtighet smyga oss i deras spår. Hör, huru de samtala, medan de närma sig din lillskåla, Gudmar! Men man kan icke urskilja, hvad de hafva att säga hvarandra, denna värdiga mor och dessa sex förhoppningsfulla söner. Nu är tid för oss att följa efter.»

Erland och Gudmar följde efter hexan och hennes afkomma. På några alnars afstånd från lillskålan måste de likväl stanna, ty det åtgick någon tid, innan hexan kunde öppna skålans mindre dörr. Under det arbete, som var härmed förenadt, hördes hon mellan sina bristfälliga tandrader mumla åtskilliga långa meningar, men dels var afståndet mellan Erland och henne alltför långt, dels talade hon i en hväsande och svag ton och dels vållade bristen på tänder, att hennes ord voro mycket otydliga, så att hvarken Erland eller den redbare Gudmar förstodo, hvad hon sade.

Men de uppfattade tydligt med sina öron, då en af sönerna, förtretad — som det tycktes — öfver hennes långsamhet, frambrummade följande ord, som af nattvinden fördes till våra vänner:

»Alla onda andar utöfve sina konster på käringen! Hon har lockat oss hit och låtit oss ligga i bakhåll i skogen en half dag utan mat och dryck, medan hon sjelf smort sitt krås med de feta anrättningarna derinne i tawernen. Och då hon nu borde

kunna visa, att hon förberedt allting så väl, som hon låtit påskina, nu står hon der, den gemena käringen, och kan icke öppna låset... skynda dig, gamla hexa, annars går jag härifrån, och du får försöka att med dina egna hvassa klor, som så ofta rifvit skinnet af ansigtet på mig och bröderna mina, roffa till dig pungen från ungersvennen, som slumrar derinne... Nå, skynda dig, käring!»

Den gamla hexan svarade ingenting, utan fortsatte att vid det svaga skenet af en lykta, som hon hittills hållit dold under sina trasor, försöka göra sig förtrogen med den låsinrättning, hvarmed Gudmar Knutsson försett yttre sidan af den lilla dörren till denna uteskemma. Alla sönerne brummade.

Erland Thurgoth och Gudmar ämnade just framträda i ändamål att genom sitt plötsliga ingripande skrämja dessa nidingar på flykten, då ännu en person uppträdde på skådeplatsen. Huruvida den gamla hexan hade väntat honom och huruvida det var just i väntan på hans ankomst, som hon fann svårigheterna vid dörrens öppnande så stora — derom ega vi icke tillförlitliga vittnesbörd i de historiska källor, som vi rådfråga. Säkert är emellertid, att uppenbarelsen af denna person var för Erland Thurgoth och tawernmannen en öfverraskning.

Bakom denna person syntes tre andra, hvilka buro blanka rustningar. Man kunde icke misstaga sig derom, ty skenet från hexans lykta skimrade mot det polerade stålet.

»Aha!» hviskade Erland till Gudmar. »Der hafva vi de tre knektarna och deras anförare. Mig lyster att se, huru allt detta mände aflöpa. Vi vilja tillsvidade förhålla oss stilla och vara tysta. Det synes mig, som om två partier — det ena bestående af käringen och hennes sex söner, det andra bestående af den der karlen i hjälm och harnesk samt hans tre hejdukar — hafva utan att veta nå-

got om hvarandras planer — på ett högst märkvärdigt sätt här sammanträffat.»

Det förhöll sig också helt visst så, som svensken förmodade. Kanske blir detta för våra läsare mera klart, om vi låta dem lyssna till det samtal, som nu uppstod.

»Hvad ämnar du göra här, gamla hexa?» sporde den, som gick i spetsen för de andra tre rustade männen och tydligen var deras anförare. »Ämnar du mörda svensken derinne?»

Den gamla qvinnan blef vid detta oväntade tilltal så häpen och bestört, att hon tappade den nyckel, hvarmed hon ämnat öppna den lilla bakdörren till Albrechts sofrum.

»Milda helgon alla, bevaren mig!» suckade hon. »Jag är fattig och saknar bröd till mig och mina sex söner. *O culpa mea!*»

»Dina sex söner synas mig vara stora nog och starka nog att kunna försörja sig sjelfva. Svare emellertid utan fruktan på min fråga: hvad vill du här? Törhända hafva vi ett och samma mål, när vi räknas vid. Äfven jag har ett otaladt ord med den der väpnaren derinne. Måhända kunna vi båda gemensamt med förenade krafter vinna våra ändamål. Du vill — neka ej dertill! komma åt väpnarens pung; jag vill bemäktiga mig hans person. Låtom oss hjälpa hvarandra, så få du och dina söner hans örtugar, och jag får honom sjelf. Äro vi öfverens om den saken, gumma?»

»Ers höga nåd», stammade hexan, »har endast att befalla.»

»Nå, öppna dörren då, och det på ögonblicket, om du har medel dertill! Jag och svensken mina skulle för länge sedan varit derinne och haft väpnaren i vårt våld, om vi endast hade vetat, huru det skulle tillgå att öppna dörren.»

»Ack, ers höga nåd, jag tappade nyckeln», hväste den gamla hexan.

»Lys hit med din lykta, käring, så finna vi den väl!... Der ligger den... Tag upp den! Öppna genast!... Men nej, inne i storskålan ligger, enligt hvad mina svenner berätta, en sven — en karsk och barsk sate. Och på tawernkarlen kunna vi icke heller lita. Bäst är, att tre af dina söner ställa sig härute på vakt, medan vi gå in i skålan och utföra vårt arbete... Du gamla, förtorkade hexa, befall tre af dina söner att stanna härute och hafva ett öga på storskålan, medan vi gå in i den här uteskemman och utföra, hvad vi alla hafva föresatt oss att göra.»

Käringen neg och gjorde alla möjliga, höfliga konster.

»Ers höga nåd eger att befalla», yttrade hon med stor ödmjukhet.

»Jag krossar ditt gamla hufvud med ett slag af min knytnäfve», hväste de tre knektarnes anförare, »om du icke ögonblickligen befaller tre af dina söner att hålla vakt omkring storskålan derborta, medan vi utföra vårt arbete. Skynda dig, hexa! Det gränslösa tålmod, jag visat dig, är nu slut.»

»Ack, ers höga nåd, pungen!... Pungen! Den sköna pungen!»

»Pungen får du behålla», hväste den stålklädde kämpen. »Men karlen tager jag sjelf. Nå, hexa, skynda dig!»

»Allt efter ers nåds befallning!... Vi hade icke tänkt utgjuta blod, utan endast rikta oss en liten smula... Men ske ers nåds vilja!»

»Hvem, i alla skärseldslågors namn, har tänkt på att utgjuta blod?» hväste käringens motpart. »Jag vill hafva karlen fången, ingenting annat... Skynda dig nu, hexa, annars torde mitt tålmod tryta, och då blir snart ditt eget blod utgjutet. Tycker du icke, att du har något öfverflöd af den varan, så må du icke längre förhala tiden!... Be-

fall, att tre af dina söner gå till storskålan och bevaka den, medan vi gripa vårt rof.»

Erland Thurgoth och Gudmar Knutsson skattade sig lyckliga, att de redan funnos på platsen och icke behöfde först bryta sig fram genom vaktposter kring storskålan.

»Hafven I icke hört hans nåds nådiga vilja, era latmaskar?» hväste den gamla qvinnan till sina söner. »Du, Knut, och du, Johan, och du, Arngrim, ställen eder genast på vakt vid storskålan. I sen henne derborta. Det är det högsta huset af alla här i tawernen. Ingen lefvande själ, om det också vore endast en katt, får lemna det huset, innan vi säga eder till... Marsch! Annars skola alla skärseldslågorna i evighet bränna edra skinn!... Nå, ändtligen!»

De tre karlarne smögo sig bort till storskålan för att, om det blefve af behofvet påkalladt, nedhugga en och hvar, som ville lemna det huset och begifva sig ut i det fria.

»Nå, du gamla hexa, blir det någonting gjordt?» hväste den stålklädde anföraren. »Hvar har du nyckeln till dörren?»

»Här!... Här! Ers nåd!... Det skall vara gjordt inom ett ögonblick. Men pungen, nådig herre, pungen! Den sköna, rara pungen!»

»Den och alla andra egodelar, som väpnaren för med sig, skall du hafva. Klaus Nyendank sviker aldrig ett gifvet löfte... Skynda dig nu att öppna!... Det vore sannerligen mycket underligt, om icke väpnaren derinne redan hade blifvit uppväckt ur sin sömn af allt det buller och oväsen, som vi hafva tillstält här... Skynda dig, hexa, eljest klyfver jag din skalle!»

»Strax!... Genast!... På stunden!... Ögonblickligen!... Innan ni hinner blinka!... Seså!... Nu är det gjordt... Dörren är öppen.»

»Det var en lycka för dig, gamla hexpulver»,

hväste Nyendank, »ty min dolk var mycket nära din rygg. Nå, nu träda vi dristeligen in och fullborda vårt värf.»

Han var sjelf den förste, som trädde in i lillskålan, der Albrecht von Segebaden låg i en af plågsamma drömmar uppfylld, feberaktig dvala. Efter honom kommo hans tre stålklädda knektar jemte hexans tre söner. Sist bland alla kom också den gamla qvinnan in. Hon stannade i dörröppningen.

»Det är han», ropade Nyendank, sedan han vid skenet från lyktan, som han frånryckt den gamla hexan, hade betraktat Albrechts anlete. »Gripen honom! Binden honom!»

Då var det, som Albrecht von Segebaden — enligt hvad i ett föregående kapitel nämndt är — vaknade upp ur sin plågsamma dvala och, efter att hafva kastat en blick på den persons ansigte, som lutade sig öfver honom, utropade:

»Klaus Nyendank!»

Kanske var det åsynen af de sex män, som åtföljde Klaus väpnare, kanske var det i stället åsynen af den vid dörren stående hexan, som vålade, att Albrecht förlorade medvetandet och att de tre stålklädda knektarne kunde obehindradt börja sammanbinda hans fötter.

»Äntligen har jag dig fast», dundrade Klaus Nyendank, som med välbehag åskådade, huru hans knektar sammansnorde den stackars väpnarens ben så hårdt och obarmhertigt som möjligt. »Hårt! . . . Binden hårdt! . . . I binden som stympare!» röt han.

Nu rusade den gamla hexan fram och skriade med en röst, så gäll och skarp, att den kunnat höras vida vägar:

»Pungen!» skriade hon. »Pungen! Pungen! Den är min och ingen annans. Gifven hit den! Jag behöfver den. Den är min. Det är ärlig och god öfverenskommelse mellan oss och den bälde riddersmannen . . . Pungen och örtugarna!»

»Der har du den», svarade Nyendank, hvilken samtidigt tog Albrechts på bordet liggande penningpung och kastade den handlöst till den gamla qvinnan med sådan påföljd, att hon träffades midt i ansigtet, så att näsan började blöda.

En ringa sak för henne var nu detta, enär hon samtidigt blef egarinna af pungen och örtugarna. Hon tog skyndsamt upp penningpåsen från golfvvet, der den fallit, efter att hafva gjort en intim bekantskap med hennes näsa, och hon skyndade ut ur skålan, skrånande:

»Pungen!... Pungen och örtugarna!... Nu äro de mina.»

»Stanna!» ljöd nu en hviskande röst i hennes öra, just då hon kom ut i det fria. »Hit med pungen, som du röfvat!»

Och samtidigt grep en jernhård hand omkring hennes arm och höll henne fast, så att hon icke kunde springa längre, utan måste hejda sitt vilda lopp, hvilket troligen annars skulle hafva fortsatts, ända till dess hon uppnått sin usla koja, hvar den nu än månne hafva varit belägen inne i den vilda skogstrakten.

»Låt mig vara!» skriade kärningen ilsket. »Pungen är min, och mina äro också örtugarna, som skramla derinne med så ljuflig klang... Pungen är min... Låt mig vara!»

Men pungen vreds ur hennes hand af Erland Thurgoth, som gömde den i sin egen ficka. Der-efter släppte han den gamla hexan, men hon, som förut var så angelägen att komma bort från platsen, så länge hon hade Albrechts pung i sina händer, stannade nu qvar, utan att någon behöfde fasthålla henne. Det är troligt, att Erland Thurgoth och Gudmar Knutsson gerna skulle hafva sett, om hon lupit bort från platsen, ty den tidens vidskep-liga föreställningar gjorde, att de äldre qvinnorna voro allmänt fruktade af den anledningen, att de

ansågos tilltaga i hexkonst och trolleriförmåga i samma mån, som antalet af rynkorna i deras anleten ökades. — Men denna hexa stod envist qvar och skrek oafåtliga: »pungen är min!»

Emellertid lemnade Erland Thurgoth hennes opposition utan afseende. Allt hennes skrik om pungen var fruktlöst. De båda männen trädde in i lillskålan, der Albrecht von Segebaden nu låg bunden till både händer och fötter af Nyendanks tre knektar och den gamla hexans tre söner.

»Den sköna pungen är min», ljöd det utanför dörren.

FEMTONDE KAPITLET.

Hos konung Håkan på Lödöse.

Ett par månader efter den tid, då de i närmast föregående kapitlena omförmälda tilldragelserna timade, satt konung Håkan — den ene af Magnus Smeks trolösa söner — på det åt honom af en alltför älskande, alltför mild och alltför god fader på god tro anförtrodda slottet Lödöse, hvilket var den aldra starkaste fästningen inom Sveriges landamären på den tiden. Slottet Lödöse, hvars namn så ofta förekommer i medeltidens historia, var beläget inom det nuvarande Wenersborgs eller Elfsborgs län i en, åtminstone vid tiden för vår berättelse, skogig och ofruktbar nejd. Nu för tiden kallas det »Gamla Lödöse» och omförmäles i de geografiska läroböckerna såsom en »fordom ansenlig

och välbefästad stad». Här är icke platsen att närmare och djupare ingå i en beskrifning om de förhållanden, som gjorde Lödöse till den säkraste platsen, der en konung kunde vid den tiden hålla sitt hof inom Sveriges rikes gränser. Dertill skulle erfordras en hel volym, innehållande systematisk utveckling af den tidens befästningsvetenskap. Och dertill sakna vi här utrymme, om vi än icke kunna alldeles fränkänna oss förmågan att under mera gynnsamma förhållanden ega tillräcklig kännedom om saken, för att kunna framställa den på ett någorlunda begripligt sätt. Endast det vilja vi nämna, att konung Magnus Smek å daga lade en oförlätlig svaghet, då han öfverlemnade denna fästning — Sveriges aldra säkraste värn på den tiden — åt sin son, enär denne, såsom norsk konung, naturligtvis härigenom fick fast fot i sin faders rike. Men — man må ju icke undra så mycket derpå, om man besinnar, huru gerna en vänsäll och älskande fader ser sina barn lyckliga, mäktiga och rika. Bland alla de fel, som dessa historieskrifvare, hvilkas hela vetenskap består uti konsten att draga mer eller mindre falska slutsatser, hafva tillskrifvit den »gode och milde» konung Magnus Smek, är visserligen detta det aldra största, att han åt sin listige son Håkan öfverlemnade slottet Lödöse med den omgifvande lilla staden — detta slott, som var på *den* tiden Sveriges enda skydd mot Norge.

Kung Håkan bodde tryggt på Lödöse slott. När han på sina ofta återkommande jagtpartier stundom såg Götha elf, tänkte han icke alls på, huru han skulle kunna göra detta vattendrag — väldigt att skåda, väldigt till sina verkningar — till ett för riket gagneligt samfärdsmedel. Kung Håkan tänkte — må han därför på helgonens förböner få förlåtelse i himmelen! — endast på att söka rycka Sveriges rike ur den alltför »gode och milde» Magnus Smeks, hans egen faders, händer. Sällan, om

ens någonsin, har väl historien sett och haft att skildra en så låg karakter som kung Håkans. Men sant är också, att på den tiden fanns i Norge ett parti, hvilket icke ville låta konung vara konung, utan ansåg, att konung vore detsamma som öfverste tjenare, ett redskap för de magtegendes godtycke, och troligt är, att kung Håkan — huru simpel karl han än var till sin karakter — likväl icke skulle hafva begått så grufliga brott mot den lag, hvilken bjuder oss att »hedra fader och moder», om han icke hade blifvit dertill påtryckt (visserligen af det svenska s. k. riksrådet, men hufvudsakligen) af sina egna undersåter, eller, rättare sagdt, af ett fåtal ibland dem — ett fåtal, som skaffat sig en oberoende ställning på de andras bekostnad och därför tyckte sig kunna befalla sin konung att göra hvad som helst, som föll dem i sinnet.

Vid den ofvan omförmälda tidpunkten — alltså under senare hälften af Februari månad 1362 — bodde den förrådiske sonen och norske konungen Håkan på Lödöse slott, der han utan tvifvel kände i sitt hjerta en stor fröjd öfver att hafva sin »gode och milde» fader fjettrad på Kalmarnehus och öfver att — som den dåren trodde — nu vara enväldig konung öfver både Norge och Sverige. Han tog icke Sveriges s. k. riksens herrar med i sina beräkningar eller, om han räknade äfven med denna faktor, förstod han icke dess hela betydelse. Krypande och bugande samt med många smekande och smickrande ord hade de svenska »riksens herrar» nalkats honom och bedt honom göra dem fria från »bondekonungen» Magnus Smek. Men de hade icke alls låtit påskina, att deras mening var att sjelfve regera. Med denna deras mening tego de — åtminstone till en början. Och Håkan — sjelf en nedrig varelse — lät dem öfvertala sig (och det skedde utan alltför stor svårighet) att taga sin egen

fader till fånga och låta hylla sig sjelf såsom Sveriges konung. Detta gjorde han naturligtvis i den tanken, att dessa bångstyriga riksens herrar, som aldrig tålt och aldrig lydt hans »gode och milde» fader, skulle nu beredvilligt i alla möjliga afseenden underkasta sig hans vilja. Så invaggar menniskan sig ofta i bedrägliga förhoppningar och — blir bedragen. Med användande af någon eftertanke borde det hafva varit en för konung Håkan lätt sak att genomskåda de förnämliga herrarnes planer och inse, att det icke alls var en ny konung, utan blott ett nytt regeringssätt, som dessa »riksens herrar och män» åsyftade.

Den 15 Februari 1332 läto herrarne hylla Håkan såsom Sveriges konung, hvilket skedde i Uppsala, och konung Håkan, hvilken nu således bar två kronor på sitt svaga hufvud, hade med ett stort följe af riddare, svenner och prelater nyss (d. v. s. för ett par dagar sedan) återkommit från färden till Uppsala.

Konung Håkan satt omförmälda dag i en af de stora och ståtliga salarna på Lödöse slott och var omgifven af en stor mängd herrar, bland hvilka sågos Jon Hjerne och Peter Bonde samt biskop Nils af Linköping. Äfven voro naturligtvis en mängd norska män närvarande, och bland dessa märkte man Erling Widunsson, hans son Bjarne Erlingsson, Ivar Agmundsson och den åldrige biskop Hakon i Bergen. Dessutom funnos der naturligtvis många andra, mindre förnämliga riddare, herrar och väpnare. Öfverallt rådde glädje, ty nu, sedan Håkan blifvit konung äfven i Sverige, tyckte alla, att deras vilja och önsknningar blifvit genomdrifna. Här och der skämtade man öfver kung Magnus och hans öde, och alla tyckte rätt vara, att »bondekonungen» satt i tornet på Kalmarnehus, så att »riksens herrar» nu kunde få styra.

Den gamle norske biskopen skakade sitt hvita

hufvud och strök med betänksam min sitt långa isgråa hagskägg, då han hörde sådana yttranden föllas. Den ärevördige prelaten — en af sin tids klokaste män — trodde synbarligen icke mycket på, att konung Håkan skulle blifva en mot de svenska herrarna mera eftergifvande regent, än hans fader varit.

»Ni ser så betänksam ut», yttrade riddaren Jon Hjerne till biskop Hakon, »och ni skakar på hufvudet, värdige fader i Gudi, liksom om ni icke satte tro till konung Håkans försäkringar?»

»Hvad har då vår unge konung försäkrat eder?» sporde prelaten.

»Jo, naturligtvis, att vi, rikets herrar, skola sjelfva få stifta och skipa lag samt att alla offentliga angelägenheter i riket skola så ombesörjas, som vi riddare och herrar finna godt och nyttigt vara.»

»Ni gör mig högst förvånad», sade biskopen lugnt. »Om ni icke vore en ärlig riddersman, skulle jag vilja påstå, att ni antingen talar mot bättre vetande, riddar Jon, eller att något missförstånd eger rum.»

»Edert högvärdiga stånd och er höga ålder, biskop Hakon», utropade den hetsige svenske riddaren, »skydda eder mot faran att stå till svars inför mig för hvad I sägen . . . Tron I då, värdig fader biskop, att riddar Hjerne ljuger?»

»Om han ljuger, vet jag icke», yttrade den gamle biskopen med lugn fattning, »men hvad jag vet, det är, att hans nyss fälda yttrande om kung Håkans försäkringar förvånar mig mycket.»

Nu började äfven några af de kringstående riddarne att blanda sig i samtalet, och alla stälde sig på Hjernes sida. Riddaren Peter Bonde yttrade:

»Derom äro vi dock alla vissa, att om konung Håkan icke hade lofvat oss detta, att han aldrig skall göra sin vilja gällande i rikets styrelse, så hade han icke heller någonsin blifvit vår konung.»

»Men, ädle herrar riddare», sade biskopen fogligt. »Sägen mig då, när, hvar och med hvilka ord han gifvit eder denna försäkran?»

Frågan väckte stor förlägenhet i riddarnes krets. Ingen kunde gifva den kloke norske biskopen besked i den saken. Slutligen bemannade sig riddar Hjerne och sade:

»Visserligen har han icke, så vidt till mina öron kommit, gifvit oss sådan försäkran hvarken i tal eller skrift, men saken faller ju af sig sjelf, då han nogsamnt känner de verkliga förhållandena och icke är okunnig om anledningen till vårt missnöje med hans fader Magnus, hvilken vi herrar kalla Magnus Smek, därför att han smeker Sveriges allmoge och glömmet den gamla goda grundsatsen hos oss, riksens herrar och män, att man aldrig bör göra en bonde hvarken rätt eller godt...»

»Detta är en farlig grundsats», inföll biskop Hakon. »Den är ock lika okristlig, som den är vådlig. Känner jag Sveriges styfsinta, men för storverk fallna allmoge rätt, så lärer den icke i längden tåla sådant förtryck, som edra ord innebära, riddar Jon. Och ehuru jag ingalunda gör anspråk på att vara profet och siare, ser jag dock tydligt, att den dagen måste komma förr eller senare, då Sveriges allmoge afkastar sig förtryckarnes ok och insätter en konung, hvilken stöder sin magt på allmogen och icke på riksens vankelmodiga och rofgiriga herrar... Men, riddar Jon, jag kan icke förstå eder mening. Å ena sidan säger ni, att vår unge konung Håkan aldrig har hvarken i tal eller skrift afgifvit försäkran att låta riksens herrar ensamma regera riket, och å den andra sidan säger ni, riddar Jon Hjerne, att denna försäkran, att han aldrig skall blanda sig i riksens angelägenheter, likväl är afgifven af kung Håkan. Jag förstår icke detta. Utom tal och skrift vet jag icke något medel, hvarigenom man kan afgifva försäkningar och

löften. Kanske har ni, riddar Hjerne, uppfunnit ett tredje sätt? Det lyster mig att höra talas derom. Visserligen är jag nu en gammal man; dock anser jag mig icke vara för gammal att lära.»

Riddaren Jon Hjerne fann aldrig vägen lång mellan handen och svärdet, ty han var af naturen häftig och tidens sed bland Sveriges ädla ridderskap var icke sådan, att man behöfde lägga band på sina lidelser. Han slog äfven nu med handen på värjfastet, ty det fina hån, som låg i Bergenbiskopens lugna ord, hade icke undgått honom. Lyckligtvis erinrade han sig, att han befann sig i konungens egen sal och att det icke var rådligt att der börja en allvarsam träta eller draga svärd. Derför bemästrade han någorlunda sin vrede och tog handen bort från svärdfastet. Men att det sjöd och brusade inom honom i hans obändiga sinne, det blef klart, då han nu med skälfvande stämma ingick i svaromål.

»Ingalunda», sade han, »ingalunda gör jag anspråk på att uppfinna någonting annat här i verlden, än möjligen nya sätt att svinga ett svärd i slagtingens hvimmel eller enskildt mot en förrädares hufvud, och vill ni komma i personlig erfarenhet, vördig biskop, om hvad uppfinningar jag i detta afseende gjort, så skall jag med nöje stå er till tjenst med ett svärdshugg eller två, närhelst det kan behaga eder. — Hvad beträffar Håkans konungaförsäkran, hvarom vi ju här egentligen tala, så har han — om än icke i ord eller skrift — så dock genom sina gerningar afgifvit en sådan.»

»Ni är alltför blygsam, herr riddare», svarade biskopen, hvilken alltjemt bibehöll sitt sublimala lugn. »Det är icke endast inom krigskonstens områden, som ni gör uppfinningar. Ni har ju verkligen funnit ett tredje, hittills obekant, sätt att afgifva löften och försäkringar. Förut kände vi endast till tal och skrift. Ni, ädle herr riddare, har

uppfunnit det tredje, som väl, om jag förstått eder rätt, lär bestå uti gerningar. Nåväl, ädle riddersman, genom hvilka gerningar har då vår unge konung gifvit de svenska herrarna den försäkran, att han aldrig skall blanda sig i riksens angelägenheter?»

Biskop Hakons oböjliga logik tycktes dock icke genera den på det sunnda förståndets vägar obevandrade riddaren.

»Jo», ropade riddar Hjerne hetsigt, »genom den gerningen, att han mottog konungaskapet. Han visste, att vi afsatt konung Magnus just därför, att han ville sjelf regera. Och deraf borde han kunna förstå, att vi, riksens herrar, vänta af konung Håkan motsatsen, det vill säga, att han skall lemna magten i våra händer. Om han icke hade velat detta, borde han icke hafva mottagit kronan.»

»Och I hafven icke tagit konungens bref och insegel derpå?»

»Visserligen icke!»

»Jag har förmenat, att bland Sveriges herrar funnos många kloka män. Nu inser jag, att jag bedragit mig», yttrade biskopen kallt, hvarefter han vände sig om och lemnade kretsen samt begaf sig till en annan del af den stora salen.

De svenska riddarne stodo handfallna. Och en lång stund tego de, men blickade frågande på hvarandra. Sanningen i biskopens tal måste de alla medgifva.

»Som dårar hafva vi handlat», sade slutligen en ibland dem. »Men uppfyller icke konung Håkan våra förväntningar, skall han icke länge vara vår konung, så sant mig hjelpe Gud och sanct Erik!»

Alla instämde häruti. Och sedan spredo de sig åt andra trakter af den stora konungsalen.

I en fönsternisch vid salens öfra ända satt konung Håkan sjelf och skämtade gladt med några

unga riddare. Sjelf var konungen ung. Han hade ännu icke sett flera än tjugoen somrar, och ännu hade skägget knappt börjat växa på hans haka. Liten var han till växten, men temligen axelbred. Hans ansigte kunde icke ens af hans aldra bästa vänner räknas till dem, på hvilka ögat skådar med odeladt nöje och välbehag. Det var tvärtom obehagligt att skåda. Näsan hade genom ett olycksfall under barndomen blifvit vriden något till venter om det lodräta läge, som är det för denna framstående kroppsdel naturliga. Ögonen hade att kämpa emot en viss svårighet att stadigt fästa sig vid något föremål — en omständighet, hvilken blef aldra tydligast uppenbarad, då detta föremål var ett klart och ärligt manligt öga, som försökte blicka in i hans och läsa i dem, hvad hans själ tänkte. Det vackraste på hela konungen var det guldgula och lockiga håret, hvilket ovilkorligen skulle hafva förskaffat honom alla qvinnors beundran, om det blott hade omgifvit ett mera tilltalande anlete. Emellertid gjorde hans förnäma och verkligen konungliga skick och later, att man gerna glömde, huru obehaglig han egentligen var, isynnerhet som han talade väl och sällan förfelade att draga sina åhörare med sig, ja, stundom väcka deras hänförelse. Uppfostrad hade han redan från barndomen blifvit i Norge, enär han redan från födelsen var ämnad att blifva Norges konung. Derunder hade han naturligtvis varit i beröring mest med norska män och qvinnor. En eller ett par svenska väpnare, som tillhörde hans betjening under uppväxten, voro de enda, som talade med svensk tunga i hans omgifning. Följden här af blef naturligtvis den, att han lärde sig tala ett blandadt språk, bestående af tre fjerdedelar norska och en enda fjerdedel svenska — allt naturligtvis endast ungefärligen räknadt — och här af blef återigen en följd, att de svenska herrarne funno hans tungomål mindre tilltalande.

Allmogen i Sverige kunde icke ens förstå, hvad han hade att säga dem, och därför älskade de honom icke.

»Du säger således», yttrade den unge konungen till en af de lika unga och lättsinniga riddarna, »du säger således, att vår gode och trogne väpnare Klaus Nyendank har bortröfvat en svensk riddardotter och att han fört henne till vår svenska hufvudstad på Stockholmen?»

»Ja, ers höga nåd», genmålde den vackre unge riddar Widkund Agmundsson. »Jag färdades en dag fram på den väg, som från Stockholm leder norrut. Som ers nåd torde erinra sig, hade jag i edert ärende rest dit, för att till borgmästaren på Stockholmen framlemna bref från eder, och var nu stadd på återvägen hit till Lödöse. Det var några dygn efter heliga tre konungars dag. Då mötte jag en i sporrstreck framflygande ryttare, hvilken framför sig på sadeln förde en bunden jungfru. Vi kände genast igen hvarandra och stannade. Det var Klaus Nyendank. Jag sporde honom, hvarthän han ärnade sig, och han svarade: 'Till Stockholm med min skatt'... 'Den skatten har du röfvat, din skälm', sade jag. 'Naturligtvis!' var hans svar... 'Och hvad heter den sköna?' sporde jag honom. 'Juliana Windhausen', svarade han, hvarefter han ofördröjligen lät sin springare på ett ganska obarmhertigt sätt smaka sporrarna. Han försvann med sin ljufva börda likt en stormvind eller en fräsande blix... Det var, på min riddaretro, en vacker unge, den der stolts jungfrun.»

»Juliana Windhausen!» utropade den unge konungen. »Henne har jag sett vid min faders hof, och hon var i sanning en fager jungfru. Jag svärmade sjelf för henne någon tid, men hon var obeveklig, och dessutom blefvo mina små intriger upptäckta af min vaksamma moder, drottning Blanka. I kännen henne, mina riddare och vänner? Drott-

ning Blanka är en qvinnå, som ingen vågar upp-
reta. Jag måste afstå från mina föresatser, men
det förtretar mig, att den fagra Juliana skall hafva
fallit i händerna på en sådan bof som Klaus Nyen-
dank, ty ehuru han är min egen väpnare, kan jag
icke kalla honom en bra karl. Om jag icke vore
så långt borta från min svenska hufvudstad, skulle
jag försöka befria henne ur Nyendanks klor.»

»Ers nåd torde dock besinna», inföll en af de
unga riddarna, »att ers nåd icke ensam kan bära
alla vackra flickors färger, som finnas i ers nåds
båda riken. Några bör ers nåd öfverlemna åt sina
trogna riddare och väpnare.»

Hvad kung Håkan möjligen hade ämnat svara
på denna gent emot en konung icke alldeles under-
dåniga insinuation, det fick aldrig någon men-
niska veta, ty just i detta ögonblick hördes en
skrällande trumpetstöt utanför borgporten. Alla
skyndade till fönstren för att se, hvad som mån-
de vara på färde. Det var dock icke fruktan för ett
fiendtligt anfall, som vållade denna rusning till
fönsterlufterna, ty man visste icke af någon fiende
och det var en otänkbar sak, att någon af de tal-
rika, i Sverige på den tiden kringströfvande röfvere-
riddarna skulle våga ett anfall mot det bäst be-
fästade slottet i hela Skandinavien.

Slottets fogde, en från Holstein till Sverige
inflyttad man, som kallade sig Didrid Vereghe och
en tid varit höfvidsman å Kalmarnehus, men nu
innehade samma befattning på Lödöse, inträdde i
salen och anmälde för konungen, att, såsom han
sade:

»Den ädle och gode svenske riddaren Eren-
gissel Sunesson jemte fem andra män af riksens
råd, åtföljda af en stor hird af riddare, väpnare och
svenner, stå utanför borgporten och begära inträde
inom Lödöse slotts portar i riksens herrars namn,
för att med deras nyss utkorade konung öfverlägga

om riksens angelägenheter och meddela konungen de beslut, som riksens herrar fattat.»

När Didrid Vereghe yttrat detta, blef han qvarliggande på knä för att afvakta konungens vilja och besked i saken.

Naturligtvis talade den holsteinske riddaren icke ens så god svenska, som den bristfälliga, på hvilken vi här ofvan hafva öfversatt hans besynnerliga tungomål. Ehuru han vistats i Sverige mera än tjugo år, hade dock den ädle holsteinaren endast högst ofullkomligt inhemtat våra fäders språk. För att tydliggöra detta och på samma gång visa, hurusom vårt fädernesland på den tiden — tack vare ridderskapets hersklystnad! — befolkades med främmande elementer, vilja vi i det följande försöka att ordagrant framställa den bälde riddaren Didrid Vereghes yttranden.

Konungen blef både blek och röd om kinden, när han hörde, att man hade »i riksens herrars namn» uppmanat borgfogden att öppna portarna till ett slott, der konungen sjelf befann sig och således visserligen ansåg sig vara den ende, som egde rätt att bjuda och befalla. Håkan lemnade naturligtvis genast det samtal, han hittills fört med de unga och lättsinniga riddarna. Han rusade upp med en fart, som om någon mekanisk kraft hade skjutit honom upp från sätet i fönsternischen.

»Hvad vågar du säga, borghöfding? . . . Sade man i riksens herrars namn?»

»Jakk hafer ten hel sak nun perettet. Unt den ridder Erenngissel Sunesson ist ein heders unt så micke brav man, unt terför pehefves ter icke resunires eller diskutires.»

Naturligtvis var det Didrid Vereghe, som yttrade sig på ett så välljudande sätt.

Om icke biskop Nils af Linköping hade kommit till och hviskat några lugnande ord i konungens öra, skulle utan tvifvel ett utbrott hafva in-

träffat, hvilket redan nu — endast några dagar efter hyllningen i Uppsala — skulle hafva föranledt den brytning mellan kung Håkan och de s. k. riksens herrar, hvilken någon tid derefter verkligen inträffade. Det lyckades emellertid den i alla slags intriger och ränker väl förfarne biskop Nils att lugna konungen. Men utan tvifvel var det både starka och goda skäl, som Linköpingsbiskopen hade att anföra, ty eljest hade näppeligen den ursinnige konungen låtit så snart lugna sig.

Medan kung Håkan och biskop Nils samtalade i hviskande ton, stod biskop Hakon af Bergen midt emot riddaren Jon Hjerne, hans motståndare i den nyss utkämpade ordstriden. Biskop Hakon nickade till riddar Hjerne och smålog. Hans spådom började redan gå i fullbordan i fråga om dess första del — kung Håkans sinnelag. Men riddaren Jon Hjerne fann saken ingalunda skämtsam. Han blickade bistert på den unge konungen och knöt handen kring svärdfästet. Det var för honom obegripligt, att icke konung Håkan genast med en slafs eller tjenares fjeskande skyndsamhet befalde, att borgens portar skulle öppnas för dem, som fordrade inträde i »riksens herrars namn». Ty »riksens herrar» voro i Jon Hjernes tanke den aldri högsta myndigheten i hela vida världen. Hos den gode riddaren hade denna bland »herrarna» allmänt utbredda åsigt blifvit genom särskilda omständigheter, för hvilka vi icke här hinna redogöra, stegrad ända till den abnormitet af själslif, som vi kalla storhetsvansinne. Och många, många andra riddare på den tiden ledo af samma sjukdom.

Den bälde holsteinaren tyckte emellertid, att den hviskande öfverläggningen mellan kung Håkan och biskop Nils dröjde alltför länge, ty han reste sig upp och gjorde en underdånig bugning, sådan den på den tiden förmodligen endast i Holstein brukades, upplät sin skäggiga mun och sade:

»Jakk peter um att få vete, um jakk schkall den dörr öffnen eller nicht. De shtore unt mech-tike schwenske riksens herrer unt män sind alle-zusammen heders und så micke brave karler, unt jag vill hafe min pesked.»

»Tig, hund!» röt den uppretade konungen, i det han lade handen på svärdfästet.

»Jakk schall mans tige, jakk... Aper nun går jakk att schware te shtore unt mäktike riksens herrer, att te icke få komme in i Lödöse. Unt om de mäktike riksens herrer nu hugge mikk in hundert eller fire hundert deler, så komme mein röte blot öfver ten könig Hakons hufud... Nun går jakk, ti her pehefver icke micke resonires. Helet ten sak är micke klar.»

»Stanna!» dundrade Håkan. »Öppna portarna för de gode herrar och män, som söka inträde! Säg, att jag såsom Sveriges konung bjuder och befaller dem att genast inställa sig inför mig.»

Med en af sina aldra mest konstmessiga bugningar svarade Didrid:

»Gut! Gut!... Jack schkall fisserligen fram-päre ten königs pefallning unt pud... Te shtore riksens herrer sitte unt frise på sine häster, unt te äre tock heters unt så micke brafe män. Terför måste jakk mikk schinde att pefalle dem stige inne till ten könik.»

Efter ett knäfall och en ytterst konstnärlig bugning afträdde Didrid Vereghe.

Konung Håkan stod blek och tyst och orörlig som en bildstod.

SEXTONDE KAPITLET.

Ombuden från "riksens herrar".

»Her får jakk inför ten mächtige konung Hakon af Norge framfere någre sctore unt vältige herrer af Schwedens riksråt. Te äre så heterlike unt brave manne allezusammen.» Så ropade Didrid Vereghe, då han en stund efter de i föregående kapitlet omförmälda uppträderna införde i konungens höga sal de nyss anlända svenska herrarna. »Konungens vakt!» ropade han nu utåt de yttre rummen. »Så kommen mans, edre schlinglar! Schall ten nåtige könig mottake ampassaterer, uten att vare omgifven af sin vacht?»

Några knektar, anförda af en väpnare, marscherade in och uppstälde sig i led vid riddarsalens nedra ända.

Under tiden stego de svenska »riksens herrar» fram till konungen, begagnande sig af hofmannalater och visande idel solskensansigten — som man plägar säga. Men kung Håkan, som nu först började ana, att man i Sverige stälde andra anspråk på honom, än han kunde uppfylla — stod der likblek och, att döma af utseendet, mycket upprörd i sitt sinne.

De svenska herrarne voro Erenghissel Sunesson, Nils Thuresson Bjelke, Bengt Philipsson, Karl Ulfs-son, Amindus Hemmingsson Sture och Bo Jonsson Grip. Att dessa voro hufvudmännen i denna deputation från Sveriges »riksens herrar», det syntes granne- ligen, redan då de gingo fram i konungens höga sal, ty dessa sex bildade en flock för sig, hvilken

gick i spetsen, lemnande åtskilliga alnars mellanrum mellan sig och sviten. Men det må icke förnekas, att äfven bland följet befunno sig många bålda riddare och ståtliga väpnare, hvilka uppträdde i lika blankpolerade harnesk och buro lika blanka hjälm på hufvudet. Hela den samlade skaran bildade en grupp, hvilken var både ståtlig och imponerande.

Deputationens ordförande tycktes vara Eren-gissel Sunesson, ty han trädde dristeligen fram till konungen och gjorde ett knäfall.

»Riksens råd och riksens herrar hafva funnit nödigt att genom oss, här närvarande sex ledamöter af riksens råd, sända eder ett budskap om rådets och riksens herrars vilja och befallning uti en sak, hvilken ganska nära rör eder, herre konung.»

»Då du, Eren-gissel Sunesson, är den, som skall frambära budskapet från riksens råd till riksens konung, så månde det vara ett ganska ovanligt ärende, som I nu hafven att underställa eder konungs och herres bedömande, ty der ditt ansigte, riddare Eren-gissel, är med, der är alltid någonting ovanligt på färde och oftast någonting, som icke kan lända riket till nytta och välfärd.»

»Rätt sägen I, konung Håkan, högborne och värdige herre, det är ingen småsak å färde, då Eren-gissel Sunesson blandar sig deri. En riddare, så båld som jag, blandar sig icke i småsaker. Det mågen I veta.»

»Ja, han er min sant ein heters und så micke braf mand», bekräftade Didrid Vereghe, utan att någon behöfde bedja honom om detta ingripande i den redan förut intressanta dialogen. »Ten ritter Eren-gissel Sunesson är på min heter en braf karl.»

»Tig, nöt!» röt Eren-gissel till holsteinaren. »När folk talar, bör få tiga . . . Alltså, herre konung, nu vilja vi med edert bifall skrida till att inför eder, i närvaro af alla dessa goda män, riddare,

väpnare och svenner, framlägga, uttyda och förklara den befallning, som riksens herrar och män hafva beslutat sända eder genom oss. Må ers nåd låna oss ett uppmärksamt öra!»

Ända hittills hade konung Håkan under en lång stund iakttagit en obrottslig tystnad. Under det att Erenghissel riddare talade, stod Håkan stolt och stel och rak. Icke en muskel rörde sig i hans ansigte. Ej en enda lem skälfde af vreden, som sjöd i hans inre. Han liknade en i sten uthuggen staty. Endast ögonens gnistrande gaf tillkänna, att lif fanns i hans bröst och att detta lif var i fullt uppror. Nu upplät den unge konungen sin mun och sade med konungsligt majestät:

»Riddare Sunesson! Detta är intet passande sätt för en undersåte att nalkas sin konung. Men jag vill vara nådig och öfverseende emot eder för denna gång. Nästa gång I kommen inför mig med dessa stolta later, denna pockande och befallande ton, skolen I förvisso få till lön försmäkta i mitt torn här på Lödöse, till dess I hunnit lära eder att visa eder konung den vördnad, som honom tillkommer enligt lands lag och rätt... Nu mån I dock underdånigt säga ut, hvilken bön vårt svenska riksråd vill genom eder frambära... Är min vakt här?... Godt! Varen redo!... Den här riddaren kommer, om han fortsätter sin oförskämhet, att sofva i vårt torn i natt... Nå, nu har du hört det, riddare Erenghissel!»

»Må ers nåd icke förgrymmas!» svarade riddaren temligen lugnt, ehuru hans anlete vardt blekt. »Riksens råd äro dock för mera än konungen, och hvad riksens herrars vilja är, det skolen I åhöra med tålmod, eljest viljom vi snart skaffa oss en annan konung, lika god som I ären... Så vet då, att riksens råd genom oss nu bjuda och befalla eder, att I skolen ofördröjligen uppsäga eder trolofning med den holsteinska hertiginnan Elisabeth

och i stället å nyo trolofva eder med Margaretha Waldemarsdotter af Danmark, den danske konungen Waldemars dotter. Visserligen är sant, att I hafven redan ingått äktenskap med bemälda hertiginna Elisabeth, men hon har blifvit väderdrifven till Danmark och är nu fången hos konung Waldemar tillika med alla de svenska herrar, som blifvit utsända till att möta henne och ledsaga henne hit. Emellertid är det alla riksens herrars mening, att vi må bibehålla vänskapen med Danmark, och nu önskar Waldemar Atterdag, att det redan i eder barndom beramade äktenskapet mellan eder och hans dotter Margaretha må fullbordas. Påflig dispens från edert äktenskap med Elisabeth kan så mycket lättare erhållas, som I, herre konung, sjelfve aldrig hafven sett hertiginnan Elisabeths ansigte, utan I hafven, vid äktenskapets fullbordande, varit företrädd af ett ombud, såsom sedvanligt i våra dagar är, då personer af kunglig börd och boende på skiljda orter förmälas med hvarandra. Riksens herrar, efter hvilka I, konung Håkan, naturligtvis hafven att eder rätta i alla ting, anse vänskapen med konung Waldemar Atterdag vara för riket och isynnerhet för dess herrar nyttig, och därför har jag nu att å riksens herrars vägnar bjuda och befalla Eder, herre konung, att I ofördröjligen ombesörjen, hvad som nödigt är för det edert äktenskap med Margaretha Waldemarsdotter, som nu blifvit eder föreskrifvet. Jag har talat, och I, högborne och värdige herre, hafven nu hört riksens herrars vilja.»

»Ja, du har talat», yttrade Håkan med sammanbitna tandrader, »du har talat, men det må jag säga dig, att du näppeligen skulle hafva fått tala till slut, om jag icke hade önskat se, huru långt de svenska herrarnes oförskämdhet kan gå. Så vet då, och glöm det aldrig, riddare Erengissel Sunesson, att både du och andra riksens s. k. herrar äro mina undersåter, hvilka ingalunda ega att någonting

bjuda mig eller befalla. Skulle du ännu en gång i min närvaro glömma detta, så blir du ett hufvud kortare, innan solen gått ned. I svenska herremän, som yfvens så stort och plägen kalla eder 'riksens herrar', I hafven sjelfve vållat, att min fordna trolofning med Margaretha Waldemarsdotter blef upphäfd. Då önskaden I, att jag skulle äkta hertiginnan Elisabeth. Nu upphäfven I edert eget verk och viljen drifva mig tillbaka i den danska prinsessans armar. Med sådana herrar är intet godt att uträtta. Om jag handlade rätt mot mig sjelf och riket, skulle jag låta eder alla försmäkta i tornet. Gån emellertid bort ur min åsyn! I morgon skolen I vid denna tid på dagen få skriftlig under rättelse om mitt beslut genom min kansler. Och dermed mågen I låta eder åtnöja ... Gån!»

»Men, herre konung...», började Erengissel för andra gången.

»Om du är klok, Erengissel Sunesson, så går du nu genast, innan min vrede öfver din oförskämhet flödar öfver», yttrade konung Håkan ... »Gå! Besked om *min* vilja får du i morgon!»

De svenska »riksens herrar» sågo på hvarandra och qvarstodo ännu en stund, men aflägsnade sig slutligen, utan att helsa någon och utan att blifva helsade, fastän de räknade många goda vänner bland konungens hirdmän. Men bistra voro deras anleten, och en dyster eld glimmade i deras ögon.

Så snart de, beledsagade af Didrid Vereghe, hade försvunnit ur salen, återvände konungen genast till sitt skämtsamma samtal med de yngre riddarna. Han hade nu återvunnit sitt lugn, så att ingen kunde se, huru vred och upprörd han hade varit. Ja, det säges i krönikorna, att han nu visade sig mycket muntrare än tillförne. Men visserligen glödde elden under askan.

En del af konungens aldra trognaste män, och bland dem biskopen i Bergen, Hakon, närmade sig

nu konungen och anhöllo att få med honom ett samtal i hans lönkammare. Konungen reste sig och lemnade de unga riddarnes krets, dock ännu i sista stund utkastande ett skämtord, som bland det muntra sällskapet naturligtvis framkallade en stormande skrattsalva. Derefter blef hans ansigte med ens icke endast allvarsamt, utan till och med bekymradt, och han fattade biskop Hakons arm samt drog honom med sig med en ifver, hvilken uppenbarade sig uti hans nästan krampaktiga rörelser. Och man kan icke undra stort på, om hans inre var stadt i uppror. Han hade ju blifvit af Sveriges »riksens herrar» förolämpad i närvaro af hela hofvet. Han skulle hafva varit mera än en menniska, om icke detta hade upprört hans sinne.

Konungen och dessa utvalda trogna försvunno i hans lönkammare, och hofmännen fördelade sig uti en mängd grupper, i hvilka samtale fördes i hviskande eller åtminstone endast halfhög ton. Naturligtvis saknades icke samtalsämnen.

De, som stodo närmast den dörr, genom hvilken konungen bortgick, försäkrade sig hafva hört honom säga till biskop Hakon:

»Mig ångrar, hvad jag gjort min fader Magnus, ty nu först förstår jag, hvad han månde hafva lidit af dessa sjelffrådiga »riksens herrar» och huru omöjligt det är att på samma gång vara rikets konung och »riksens herrars» slaf. *Culpa mea! Culpa mea!* Jag har förskyllat alltsammans.»

SJUTTONDE KAPITLET.

Försätet i skogen.

Det är nu tid att återvända till Albrecht von Segebaden för att beskrifva utgången af det äfventyr, hvori han råkat i Gudmar Knutssons tawern. Vi lemnade dem, just då Klaus Nyendanks knektar voro sysselsatta med att sammanbinda hans ben. Samtidigt stodo Erland Thurgoth och tawernegaren Gudmar Knutsson utanför dörren till Albrechts sof-kammare och ämnade just stiga in i stugan, för att med lämpliga medel afbryta Klaus Nyendanks och hans hejdukars arbete. Det återstår dock att förtälja, huru detta äfventyr aflopp.

Erland Thurgoth var icke ovand vid affärer af detta slag. Han insåg nogsam, att då han och Gudmar voro ensamme emot Klaus Nyendank, tre stålklädda knektar och tre rånare, så blefve detta två emot sju — en proportion, hvilken ingalunda var egnad att tillförsäkra de två en seger. Men seger måste han vinna, och då han nu icke kunde vinna den genom öfvermägt, så var han icke sen att försöka skaffa sig den genom list. Kunde han endast inbilla bofvarna, att han och Gudmar hade till sitt förfogande en större hop utanför, hoppades han, att nidingarne icke skulle stanna qvar för att utkämpa en oviss strid, utan hals öfver hufvud fly, innan den inbillade hjälptruppen kunde hinna anlända till platsen.

Gudmar rusade först in och svängde sitt svärd samt tillfogade en af rånarna ett ganska farligt, om än icke dödligt sår. Samtidigt vände Erland Thurgoth sig om i dörren och ropade utåt:

»Hjalte, ryck hit med tjugo man!»

Derefter rusade han sjelf in i skålan och gaf Klaus Nyendank ett hugg, hvilket skulle hafva förpassat denne till Valhalls sälla jagtmarker, om icke hans goda stålrustning hade skyddat honom mot Erlands svärdsegg.

Erland fortfor att ideligen ropa:

»Hitåt, Hjalte, med dina tjugo man! Skynda dig, Hjalte! Ingen enda af dem får undkomma. Med rånare göra vi inga omständigheter... Hitåt, Hjalte!»

Hjalte var, som läsaren nogsamst förstår, en inbillad person allena, men den var dock tillräcklig att skrämma bofvarna. Då de hörde, att en viss Hjalte var på väg till skålan, glömde de sju våldsmännen att draga sina svärd. Så fort deras ben kunde föra dem från platsen, flydde våldsmännen ut ur Gudmars lillskåla, hals öfver hufvud, och voro snart försvunna i den närbelägna skogen. För att ännu mera öka deras förskräckelse, stälde Erland Thurgoth sig i dörren och ropade utåt den mörka gården:

»Hjalte! Sätt efter dem! De flydde in i skogen. Skona ingen enda af dem!... Skynda dig!... Nej, icke der, Hjalte!... Nej, litet mera åt norr!... Seså, nu har du den rätta kosan, Hjalte... Skynda dig nu!... Hugg ned hvarenda man bland de röfvarna! Men tag deras anförare, den nedrige bofven Klaus Nyendank till fånga, om du kan! Han är en sådan bof, att han bör stekas lefvande. Skynda dig, Hjalte!»

Så fortsatte Erland en stund, medan Gudmar Knutsson befriade Albrecht från hans band, hvilket icke dröjde länge, enär illgerningsmännen icke hade hunnit binda honom ordentligt.

Nu måste man naturligtvis fatta ett raskt beslut. Ingalunda vågade man låta Albrecht tillbringa återstoden af natten i lillskålan, enär det var tro-

ligt, att Klaus Nyendank skulle senare på natten återvända för att försöka fullborda sitt dåd, sedan allting kommit i ro på gården. Derför beslöts det, att väpnaren skulle gå till hvila i storskålan hos de andra samt att alla tre männen skulle sofva fullt påklädda, för att genast vara till hands, i den händelse någonting skulle inträffa, som erfordrade ett ögonblickligt ingripande. Lillskålans mindre dörr tillslöts så starkt och omsorgsfullt, som möjligt var. Derefter gingo de tre männen tvärs öfver gården till storskålan. Af hexans tre söner, som skulle stå på vakt der, syntes icke något spår, icke heller af den mordiska gamla qvinnan sjelf. Sannolikt hade de gripit till flykten, eller också lågo de i skogsbrynet vid vägen för att skaffa sig ersättning för förlusten af Albrechts pung och örtugar genom att råna någon under natten tilläfventyrs förbi passerande resenär.

Stockelden i storskålan försågs med ny ved, hvarefter alla lade sig till hvila. De föresatte sig emellertid att sofva blott med ett öga, som man säger, ty de kunde icke veta, om eller när den till antalet betydligt starkare fienden skulle våga ett anfall.

Emellertid förflöt natten utan äfventyr för våra vänner. De vaknade och lemnade sina hviloläger, så snart det var dager. Ingenting hade händt, åtminstone icke i storskålan. Men de upptäckte snart, att uteskemmans dörr var uppbruten. Alltså hade Klaus Nyendank och hans knektar under nattens senare del gjort ännu ett försök att bemäktiga sig Albrecht von Segebadens person. Men till ett anfall på storskålan hade de icke haft mod. Måhända trodde de verkligen på tillvaron af den der Hjalte och hans tjugo kämpar.

Efter ett hjertligt afsked från den redlige Gudmar Knutsson stego Albrecht och hans sven till häst samt färdades vidare. Ännu hade de ett långt stycke kvar af den vägsträcka, som Erland Thur-

goth hade vid sitt förra besök i orten undersökt. Till en början måste de rida i skridt, emedan dagern icke ännu var tillräckligt stark för att belysa alla vägens ojemnheter, alla till hinderns liggande stenblock, trästubbar och trädrötter, alla gropar och annat sådant, som skulle kunnat vålla ryttaren ett vådligt fall, om man rusat framåt med oförsigtighet. Här fick således Erland Thurgoth ett kanske efterlängtadt tillfälle att sätta sin lifiga och rastlösa tunga i rörelse. Den hade på senare tiden saknat öfning.

»Ers nåd», sade han till väpnaren, »vet ni väl, hvad min salig mor, den hederliga själen, alltid plägade säga?»

»Huru skulle jag kunna hafva någon kännedom derom, min vän?»

»Visserligen icke personligen!» medgaf Erland. »Men ers nåd kunde möjligen hafva hört det af någon annan, ty mor min var bekant i mer än tjugo kyrksocknar för sin visdom, och därför, herr väpnare, därför är det, som jag har fått ett så blixtrande förstånd.»

»Lycklig den, som kan säga sig ega ett sådant», svarade Albrecht von Segebaden tankspridt och försjönk sedan å nyo i sig sjelf.

»Lyster det nådig herren att höra, hvad min mor sade?»

»Ja... ja, visst! Tala om det, min gode Erland!... Men var kort!»

»Så kort, som ämnets vigt och våra närvarande, mer än tvifvelaktiga förhållanden medgifva!» försäkrade Thurgoth.

»Nå, låt mig nu höra, och lemna mig sedan åt mina egna tankar!»

»Som ers nåd befaller!... Jo, min salig mor, den aldrig klokaste gamla qvinna, som någonsin sjungit latinsk messa ur obegriplig messbok, hon plägade alltid, då jag hade bedrifvit någon odygd

eller gjort henne ett spratt, och det hände — skam till sägandes — ganska ofta, yttra: 'inte kan jag förstå, hvarför Gud i sin godhet icke har gifvit oss menniskor ögon både fram och bak!' ... Var icke detta rätt sagdt, herr väpnare? Jag för min del har aldrig hört något klokare.»

»Jo!... Åhjo!... Jo, visst!... Men hvarför kommer du nu på denna besynnerliga tanke? Jag förstår dig icke, redlige Erland.»

»Jo, ers nåd, nu skulle jag för min del önska, att den gode Guden gifvit mig ögon både fram och bak, liksom mor min önskade, när jag varit elak. Tag dock icke mina ord till misstycke, herr väpnare! Jag vill ingalunda dermed hafva sagt, att vi två hafva varit elaka. Tvärtom! Men jag kan icke slå Klaus Nyendank ur hågen.»

»Klaus Nyendank!» utropade väpnaren, som med ens vaknade till full besinning. »Han har troligtvis redan aflägsnat sig från denna nejd, och vi hafva helt visst ingenting att nu frukta af honom.»

Erland svarade icke med ord, men han uttryckte sitt tvifvel genom att börja hvissla. Det var ingalunda någon melodi, han hvisslade, men det skarpa ljudet hade en så mycket djupare betydelse, det insåg Albrecht von Segebade nogsamt. Han började först nu inse, att svennens osammanhängande tal hade någon mening.

»Hvad menar du, trogne Erland?» sporde han. »Tror du verkligen, att vi löpa någon fara? Tror du, att Klaus Nyendank...?»

»Honom tror jag om allting, ers nåd, och hvad det beträffar att löpa fara, så vet jag icke, huruvida herrar väpnare anse armborstskott och svärds-hugg och lansstyng och dylika småsaker innebära någonting farligt. Men säkert är, att om en armborstskytt låge dold bakom buskarna der i vägkanten, skulle han lika lätt kunna skjuta oss, som en jägare skjuter orrtuppen i arla morgonstunden.

Och om fyra förtviflade sällar rusade ut ur skogen och stängde vägen för oss och omringade oss och toge oss till fånga, innan vi hunnit föra handen till svärdfästet, så vore detta en för oss mycket olycklig omständighet... Och intet af allt detta är en omöjlighet.»

»Kanske har du rätt, ärlige Erland! Låtom oss se oss för!»

»Ja, ser ni nu, nådig väpnare, att min gamla pratsjuka mor hade rätt, då hon beklagade sig öfver att icke ega ögon både i ansigtet och i nacken. Jag skulle dessutom vilja ega ett par vid hvarje sida af hufvudet, ungefärligen der öronen sitta.»

»Nåväl, låtom oss hålla vår uppmärksamhet spänd, under det att vi rida framåt, jag på högra och du på venstra sidan af vägen... Och nu... i galopp!»

Det gick framåt med stor skyndsamhet en stund, ty nu hade dagen inbrutit och solstrålarna smekte och förgylde redan skogstopparna i när och fjerran. Vindstilla rådde, men kölden var skarp och bitande, så att rörelsen och den derigenom alstrade värmen gjorde våra resenärer godt. Med samma snabbhet fortgick färden nu en fjerdedels mil eller kanske något längre, utan att någonting inträffade, som störde deras resa.

Plötsligt hviskade Erland, utan att dock luta sig intill väpnaren:

»Låtom oss sakta farten! Jag tyckte mig se en lansspets eller ett svärd glänsa derborta bland buskarna.»

De läto — utan att möjligen befintliga spejare kunde förstå anledningen — sina hästar på ett mycket naturligt sätt öfvergå från galopp till traf och derefter till långsam skridt.

»Vid helgon och martyrer alla bedyrar jag, att jag såg blankt stål glänsa i buskaget derborta... just der vägen kröker sig.»

»Menar du det?» yttrade Albrecht. »Kanske var det endast solstrålarna, som spelade fram mellan grenarna.»

»Ja, om buskarna burit löfverk, kunde jag hafva trott det, men som ni ser, herr väpnare, äro de alldeles nakna. Och jag är icke så blind, att jag icke förmår skilja ett blankt stål från en framsmygande solstråle.»

»Nå, hvad är nu att göra? . . . Jag håller före, att vi böra söka komma förbi stället i galopp. Menar icke du detsamma, redlige Erland?»

»Visserligen riskera vi, att det oaktadt få armborstskott genom de ställen på våra kroppar, der vi icke skyddas af stål . . . Men låt gå, om ni så vill, nådig herre! Kanske är detta bästa sättet att undkomma.»

»Ned då med hjälmgallren, och sedan framåt!» -
hviskade Albrecht.

I fullt galopp nalkades våra resenärer det misstänkta buskaget.

Just då de började tro sig kunna utan fara passera förbi det hotande försåtet, sprungo fyra män fram ur skogen och stälde sig i deras väg. Dragna kortsvärd (af den sort, som kallades slaghök) buro de i händerna. Och naturligtvis dröjde det icke länge, innan äfven våra vänner hade dragit sina huggpampar.

Hästarna hejdades af de fyra männen, fastän djuren befunno sig i skarpaste fart. Nu vexlades hugg å ömse sidor.

»Nedrige hund!» dundrade Albrecht, som angrep anföraren. »Du skall döden dö, så visst som du heter Klaus Nyendank.»

»Se bakom dig!» röt Nyendank. »Du är omringad på alla sidor af mitt folk och kan icke undkomma . . . Gif dig! Du är min fånge.»

»Och kan jag icke undkomma dina legda mördare», yttrade Albrecht, som hastigt kastat en blick

bakom sig och dervid funnit, att fyra eller fem beväpnade män nalkades honom bakifrån, »så skall jag åtminstone klyfva din skalle, Nyendank, och derigenom befria världen från en af de största bofvar, som någonsin trampat och besudlat Guds sköna jord. *Vade retro, satanas!*»

Ett förfärligt hugg drabbade i detsamma Klaus Nyendanks hjälmhufva, så att den trycktes tillsammans öfver hjessan, dock utan att klyfvas. Men tryckningen var så stark, att den inverkade på hjernan. Nyendank förlorade medvetandet och föll.

Under tiden hade Erland Thurgoth ådagalagt att, om han också var en väldig pratmakare, så var han på samma gång en mycket väldig krigare. En af hans motståndare hade redan bitit i gräset, då Nyendank föll, och han ansatte de båda andra så hårdt, att det endast erfordrades en mycket ringa hjälp af Albrecht för att drifva dem båda på flykten in i skogen.

Nu var vägen fri framför våra resenärer, men så blefvo de också i detta ögonblick bakifrån anfallna af fem stålklädda knektar, hvilka redan med sina svärd hamrade på deras ryggar. Det var en lycka, att deras pansarbeklädnader voro smidda af skickliga vapensmeder och af godt stål. Eljest hade de för visso aldrig gått med lifvet ur denna strid, der de ursprungligen befunno sig två mot nio. Att kunna stå en mot fyra, fem eller tio — det låter ganska väl i ett skaldestycke eller i en diktad roman. Men när sådant sker i verkligheten, då är den ene i vanliga fall oundvikligen förlorad.

Naturligtvis dröjde våra tappra två vänner icke att kasta om hästarna och möta den nya fienden. De hade visserligen kunnat sporra sina springare och ila från platsen, men det hade varit att fly, och ordet flykt fanns icke i deras ordförråd. Fly för fem bepansrade drängar! Bah! . . . »Nej, framåt», ropade båda på en och samma gång. Och duktiga

hugg utdelade de. Men äfven motståndarne voro behjertade män. Det blef en hård strid.

Bataljens enskildheter se vi oss icke i stånd att skildra.

Nog af — två af de fem stannade på valplatsen efter ungefär en fjerdedels timmes kamp. Ännu låg Nyendank vanmächtig. Icke heller syntes en skymt af de två, som förut flytt. Då grepos de tre kvarvarande af en oemotståndlig fasa. Utan tvifvel hörde de redan dödslockorna ringa i deras öron och förnummo dödsengelns tunga vingslag i deras närhet. En panisk förskräckelse grep dem. De flydde.

Våra två vänner sutto på sina hästar såsom segrare i denna till en början ojemna och farliga strid. I ungdomligt öfvermod hördes nu Erland Thurgoth utbrista, i det att han svängde sitt svärd öfver hufvudet:

»Finnas här flera, som vilja hafva klyfda skal-lar?»

Men ingen erbjöd sig, såsom ju också naturligt var.

»Hvad skola vi göra med Klaus Nyendank?» sporde Albrecht.

»Ränna ett svärd genom hans kropp, så att han aldrig mera vaknar!» föreslog Thurgoth. »Det är bästa sättet, ers nåd.»

»Fy!... Döda en värnlös fiende!... Nej, aldrig! Må han då heldre ligga, der han ligger! Så snart vi ridit bort, lära nog de bortsprungna hejdukarne komma tillbaka, så att han icke behöfver dö i saknad af menskligt bistånd... Kom, låt oss fara!»

»Ja... men det klokaste är att gifva honom nådestöten. Sedan kommer han aldrig att gå i vägen för ers nåd... Får jag?»

»Nej, redlige Erland!... Nej! Om vi hade haft ännu en häst, skulle jag hafva fört honom med

mig såsom fånge, men döda honom, der han ligger värnlös, det vill jag icke.»

»Ah!» utropade nu Erland. »Den skälmen har undgått min nådestöt... Se, ers nåd! Hans plats är tom. Medan vi tittat åt andra håll och tvistat om denna dumma sak, har han kommit till sans och smugit sig bort... Men om ers nåd vill hålla min häst, skall jag löpa in i skogen och snart taga honom fatt... Det skall icke dröja fem minuter, ty han är troligen ännu vimmelkantig efter det dråpliga hugg, ni gaf honom... Tag tygeln här... det skall gå lika lätt som en dans i midsommartider.»

»Nej, nej, redlige Erland!... Låt honom löpa! Vi vilja icke förkorta hans nådetid. Kanske kan han, om han får lefva, ännu bättra sig, och måhända blir det en dag en redlig man af honom.»

»Tror ni, herr väpnare, att satan kan bättra sig?... Nej, det tror ni icke... Lika litet bättrar sig Klaus Nyendank. Herr väpnare, jag har aldrig framställt någon bön till eder. Afslå icke den första! Låt mig sätta efter lymmeln och göra honom oskadlig!»

»Nej, redlige Thurgoth, nej! Nu färdas vi vidare! Må Gud och helgonen alla förbarma sig öfver den uslingen!

»Men ni kommer att ångra eder... Och här är ett så ypperligt tillfälle! Ett sådant kommer aldrig två gånger i händerna på en menniska... Låt mig springa efter honom!»

»Han är visserligen min dödsfiende», sade Albrecht med ädel ton och hållning, »men i denna stund är han en värnlös man, och mot en sådan lyfter jag aldrig min hand, ej heller tillåter jag någon af de mina att göra detta... Nu åstad, redlige Erland!»

»Men det är ändå min åsigt, att ni får ångra er», utropade svennen, i det han satte sin häst i

snabb rörelse för att följa sin herre. »Om ni icke inom år och dag får skäl att ångra denna eder barmhertighet, så må ni kalla mig en dumbom, en åsna, ett nöt och allting annat, som är mindre smickrande för en människas egenkärlek . . . Så dumt! . . . Och nu hade vi ändå skurken i våra händer! Han skulle icke hafva undkommit oss . . . Jag borde verkligen hafva dödat honom mot eder vilja.»

»Var nu icke missbelåten, redlige Thurgoth», yttrade Albrecht, medan de båda resenärerna i skarpt traf ilade framåt vägen. »Om vi träffa honom en annan gång, och han då är i tillfälle att försvara sig, så må du med honom förfara enligt den sed, som råder mellan män af vapen. Men mot värnlös man, äfven om han är din och min argaste fiende, får du icke höja din slaghök, så länge vi två färdas tillsammans.»

»Men jag tror likvisst, att ni kommer att ångra eder», brummade den missnöjde svennen. »Och det säger jag eder för sant, att härnäst jag står öga mot öga med Klaus Nyendank, så dräper jag honom, vare sig han är värnlös eller icke. Han är i intet afseende bättre än de vilda djuren, som man jagar . . . Ja, ja . . . tro mig, ni får ångra eder blodsinthet.»

Efter en stund yttrade Albrecht, då de båda resenärerna voro, i anseende till vägens dåliga skick, nödsakade att färdas i skridt:

»Bäst hade kanske varit att taga honom till fånga, för att tvinga honom till uppenbarande af Julianas vistelseort. Och om han icke hade kommit till sans och så oförmodadt försvunnit, skulle han vid uppvaknandet hafva funnit sig fjettrad med de här starka läderlinorna . . . Nu är emellertid icke tid att ångra sig . . . Framåt på vår bana, redlige Erland!»

»Den ånger, som kommer för sent, är föga bättre än ingen ånger, plägade salig mor min, den

galanta människan, alltid säga», brummade Thurogoth, som tydligen var missnöjd.

Båda påskyndade sin färd. Solen steg allt högre upp på himlafästet. Morgondimmorna försvunno. Det var en, på det hela taget, angenäm färd i den efter solens uppgång icke alltför märkbara kölden. Luften var frisk, och vindstill rådde. Och millioner rimfrostkristaller blixtrade i solljuset både på träden och på gräset och på de förtorkade sommarväxterna i väggkanten, liksom om hela naturen varit af goda féer beströdd med diamanter. En och annan fogel qvittrade bland buskarna och i trädens toppar. »Domherrar» och »talgoxar» och andra af luftens älskvärda och bevingade invånare hoppade muntert omkring i träden och på marken. I denna för öfrigt ödsliga nejd, der icke en enda människoboning kunde upptäckas, tycktes modren naturen hafva vridit spiran ur sina barns, människornas, händer, för att på gamla dagar sjelf få förlusta sig med en stunds regering.

Men Albrecht väpnare och Erland vapensven hade icke stort intresse för den fridfulla och angenäma omgifningen. Det är endast i de bekymmerfria stunderna, som människohjertat vidgas och ögat öppnas för naturens under. Och båda resenärerne hade, som vi nogsamt förstå, sina bekymmer, hvilka under den snabba färden fördunklade deras ögon och minskade känsligheten i deras hörselorganer. Till och med om det hade varit verkliga diamanter, som glittrat i skogen, skulle de troligen icke hafva sett dem. Och till och med om fogelqvittret varit ännu hundra gånger mera harmoniskt, skulle de icke hafva lyssnat eller beundrat. Vår unge hjelte var naturligtvis i djupet af hjertat bekymrad för Juliana, och han tänkte uteslutande på de båda frågorna:

- 1:o Hurudant är hennes öde?
- 2:o Hvar finnes hon?

och Erland Thurgoth, som tycktes hafva bättre än hans herre uppfattat faran af att lemna Klaus Nyendank lös och ledig, satt på sin hästs rygg under dess snabba framfärd och undrade — ja, verkligen, undrade — öfver den bålde väpnarens oklokhed att icke, då ett så ypperligt tillfälle gafs, försäkra sig om Nyendanks person.

Naturens aldri rikaste skatter skulle icke hafva väckt deras uppmärksamhet eller ens aflockat dem en enda blick.

Men huru djupt försänkta i sina tankar de än voro, underlätto de dock icke att påskynda sina springare. Färden gick med stor snabbhet, och redan vid middagstiden nalkades de den plats, der Erland Thurgoth förlorat spåret och varit nödsakad att avsluta sina efterspaningar.

Resan ledde dem allt närmare hafvet. På ett och annat ställe hade de redan sett Östersjöns böljor glittra i vinterdagens solsken. En timme efter den stund, då solen stod högst på himmelen, förde vägen dem ned till ett litet fiskläge vid kusten. Snart mötte de en menskelig varelse — en ålderstigen qvinna, hvilken i skogsbrynet samlade torra grenar och annat bränsle. Vid hennes sida lopp en sex- eller sju-årig pojke, som var mycket flitig att samla ved, troligen emedan han var mycket rädd för att frysa.

»Hvad heter fiskläget derborta?» sporde Albrecht von Segebaden, i det han hejdade sin svettiga gångare.

»Hvar är *han* ifrån?» frågade den gamla.

»Derom är icke nu fråga . . . Säg mig, hvad platsen heter, så får du en örtug! . . . Här ser du den . . . Nå, svara!»

»Jo, det här är Hargshamn, och den skogsbeklädda ön, som ni ser derute i hafvet, heter Singö . . . Men nu får jag myntet?»

Naturligtvis fick hon örtugen, men, följande

sin natur, ropade hon efter de båda ryttarna länge, sedan de voro utom hörhåll:

»Men hvar har ni hemma? Och hvarthän skolen I?»

Frågan blef naturligtvis helt och hållet obesvarad, i synnerhet som Albrecht och Erland redan befunno sig alltför långt borta för att höra den. I raskt traf färdades de ned till fiskläget.

Då nu Albrecht blickade omkring sig i Hargshamn, såg han en rad af kojor vid stranden och en liten flottilj af fiskarebåtar, hvilka lågo bundna innerst i en vik och gungade på de lätta vågorna. Endast en enda människa syntes. Det var en medelåldrig fiskare af kraftig kroppsbyggnad. Han hade åtskilligt att ombestyra i sin lilla farkost, troligen i ändamål att göra den i ordning till fiske. Det var just tid att bege sig till hafs.

Fiskaren blef en smula häpen, då de två ryttarne höllo bakom honom och ropade honom an. Han hade icke förut blifvit dem varse. Men han aftog sin mössa och helsade ödmjukt.

Albrecht frågade, om han hade sett en stålklädd ryttare, hvilken bar framför sig på hästryggen en bunden jungfru.

»Nej, ers nåd!» svarade fiskaren. »Sådant har jag icke sett. Men troligtvis har jag likväl sett de personer, som I söken.»

»Berätta!... Jag skall rikligen betala dig, om du talar sanning.»

»Torkil fiskare», genmälde karlen, »talar aldrig annat än sanning. Min biktfader, mäster Martin, är en mycket sträng man. Han kunde förneka mig absolution för en enda lögn skull. Men så har han också lofvat att, om jag i alla stycken fullgör de botöfningar, han ålägger mig, skall jag undslippa skärseldens plågor... Det är en helig man, mäster Martin.»

»Utan tvifvel!» yttrade Erland Thurgoth, »men

var nu god och besvara nådig herrns fråga! Eljest skall jag med mitt svärd gifva dig på din rygg en absolution, efter hvilken du icke längtar.»

»Nå, jag har intet emot att berätta, hvad jag vet händt och sant vara», utlät sig Torkil fiskare, »isynnerhet om jag kan derigenom förtjena en örtug till hjälp åt mig och de mina i dessa bistra tider, då lybeckarne fördyra saltet för oss och norr-männen sälja sin sill endast till tredubbla priset.»

»Du får två örtugar», sade Albrecht, »om du fattar dig kort!»

»Tackar ers nåd af allt hjerta!» genmälde Torkil.

»Nå, börja nu! Mig lyster att höra din berättelse, min vän!»

»Det var nu så», sade fiskaren, i det han satte sig på båtkanten och sysselsatte sig med att ordna sina segel och tåg, medan han talade, »det var nu så, att jag en dag befann mig långt ute till hafs. Mina nät voro utkastade, och jag spådde mig sjelf den rikligaste fångst, ty både hafvets tillstånd och väderleken voro gynnsamma för mitt hårda yrke. Då blef jag varse ett köpmansskepp med tre master och tretton roddarbänkar. Det sköt fram förbi Singö norra udde och styrde kosan rakt in till Hargshamn. I vår lilla vrå af verlden se vi ytterst sällan så stora skepp. Ja, år kunna löpa förbi, utan att vi se andra farkoster, än våra egna enmastade båtar. Derfor tycktes det mig genast underligt vara, att ett så stort köpmansskepp syntes ibland våra skär, dit sällan något af Hansans fartyg förra sig... Emellertid seglade skeppet rakt in till Hargshamn, och min nyfikenhet växte. Jag skyndade mig att berga mina nät, ehuru vinsten af fisket endast var half, och knappt ens detta. Och så snart jag hade alltsammans — både nät och fiskar — i min båt, rodde jag raskt mot hemmet och, för att komma ännu fortare, spände jag upp mitt

vadmalssegel. Vinden var gynnsam. Jag gjorde hemfärden med stor snabbhet; här voro bråda ting på färde, ty jag misstänkte, att fråga var om ett strandhugg, och jag ville komma hem för att frälsa min hustru och mina barn, om ännu möjligt vore. Emellertid ankrade det tremastade skeppet ett stycke ute i sjön, men jag såg, huru en skeppsbåt sattes i vattnet, bemannad med två karlar; den roddes af dem rakt in i vår lilla vik här vid Hargshamn... Nå, mot två reder jag mig, tänkte jag och rodde oförtrutet vidare, tagande min väg i en vid båge omkring skeppet...»

»Du är en olidlig pratmakare, Torkil fiskare», ropade nu Erland Thurgoth. »Fatta dig kort, min vän, annars skall jag...»

»Sjelf plägar du icke fatta dig på kortast möjliga sätt, min redlige Erland», inföll väpnaren. »Låt Torkil nu tala, som han är vand!»

Thurgoth brummade någonting, som icke var fullt begripligt.

»Fortsätt!» yttrade Albrecht von Segebaden till Torkil fiskare.

»När jag lade min båt vid stranden, såg jag ingenting ovanligt, annat än den främmande båten, hvilken låg innerst i viken. Båda roddarne sutto kvar i farkosten. Jag insåg nu, att ingen fara för de mina var på färde, och jag ångrade, att jag hade afbrutit mitt lofvande fiske. Men hvad som gjordt och skett var, kunde naturligtvis icke ändras. Jag sysselsatte mig med att skilja fisken från näten, men kastade emellanåt en blick bort till det främmande fartygets skeppsbåt, hvilken fortfarande låg stilla invid strand. Uppenbarligen väntade man på någon, som skulle infinna sig och med båten forslas ut till köpmansskeppet. För länge sedan hade jag afslutat mina göromål. Näten voro ordentligt sammanlagda, och fisken låg på skeppsbotten. De, som lågo ofvanpå, befunno sig ännu

vid lif. Mitt största bekymmer var att tillse, att icke någon af ålarna slingrade sig öfver farkostens reling och störtade sig tillbaka i sjön, der jag naturligtvis icke skulle hafva återfunnit den, om jag än velat söka i hundra år och hundra till, ty hafvet är stort.»

»Skynda på, Torkil!» dundrade Erland. »Du är en odräglig pratmakare.»

»Du också ibland, redlige Thurgoth», sade Albrecht skarpt. »Den här mannens berättelse intresserar mig. Derför tig!... Fortsätt, min vän!»

»Jag ämnar så göra», sade fiskaren tryggt. »Jo, medan jag satt der i min båt vid stranden, hörde jag plötsligt ett buller af galopperande hästar inne i skogen. Tydligt kunde jag förnimma, att de ridande närmade sig Hargshamn. Snart visade de sig. Det var en trupp af tio stålklädda män, utom anföraren. Midt ibland sig förde de på en ädel engelsk gångare...»

»Hvem? ... hvem? ...» utropade Albrecht, nästan utom sig af längtan.

»Jo, en bunden qvinna!» fortfor Torkil fiskare. »En den fagraste ungmö!... Om icke garparnes öfvermagt varit — naturligtvis till skada för stolts jungfrun — så stor, skulle jag hafva ilat till hennes hjälp. Men de torde hafva inom ett ögonblick huggit mig i stycken, om jag hade varit så dumdrestig. Jag kunde ingenting annat göra, än betrakta den sköna stolts jungfrun med deltagande och medlidande.»

»Det inser jag nogsam», yttrade Albrecht. »Nå... sedan?»

»Jo, sedan blef den flickan förd ned i båten, och efter henne stego sju af de stålklädda svennerna om bord. Båten lade ut från stranden och roddes ut till det tremastade skeppet, som genast hissade segel och sakta styrde kosan söderut, med den fagra jungfrun om bord. Jag följde fartyget

med mina ögon, ända tilldess det försvann för min blick, då det på sin färd hade passerat förbi Singös södra udde.»

»Jag erinrar mig, att du nämnde, att ryttarehopen bestod af tio män utom anföraren. Sju stego i båten. Hvad tilldrog sig sedan med anföraren och de tre svennerna? Nog vet du äfven detta?»

»Visserligen, ers nåd, vet jag det, ty naturligtvis satt jag qvar i min båt, tilldess alla voro borta. Anföraren för svennerna satt qvar på sin häst nere vid stranden, ända tilldess han fann det lämpligt att försvinna. Så snart anföraren sett, att jungfrun blifvit förd ombord på det ståtliga köpmansskeppet, ropade han till sina svenner:

»Nu rida vi tillbaka! Kanske lyckan står oss bi, så att vi fånga Albrecht väpnare» . . . Ja, så sade han . . . Albrecht väpnare, sade han, och han ropade så högt, att det hördes vida omkring.»

»Derefter redo anföraren och hans tre svenner tillbaka in i skogen. Jag såg dem icke mera, utan började sysselsätta mig med att taga vara på min fisk, tackande Gud och helgonen alla i mitt sinne, att ingen större olycka skett.»

»Olyckan är stor nog, tycker jag», inföll Albrecht. »Stolts jungfrun blef således bortförd på det tremastade skeppet? Och de foro söderut?»

»Ja, åt söder togo de kosan, derom är jag viss, ers nåd», sade Torkil.

»Hörde du någonting, som kan lemna oss upplysning om, hvarthän det stora fartyget ämnade styra kosan?»

»Jo, det tror jag nog, att jag hörde, ty sedan stolts jungfrun blifvit förd ombord på båten, ropade anföraren, som hade lyft upp sitt hjälmgaller, till sina i båten varande knektar två ord, hvilka ännu icke gått ur mitt minne, så klent detta än är.»

»Och hvilka voro dessa ord?»

»Det ena var: 'Stockholm!' och det andra var

namnet 'Alf Grenerot'... Ers nåd kan vara öfvertygad om sanningen af hvad jag säger.»

»Jag tror dig», utlät sig Albrecht, »och detta så mycket heldre, som dina ord fullkomligt öfverensstämma med de underrättelser, hvilka jag från annat håll inhemtat... Se här, redlige Torkil fiskare, här har du dina tio örtugar, och här har du ytterligare tio, för att bereda dina barn någon liten glädje.»

Den fattige fiskarens tacksägelse voro innerliga och så mycket hjertligare, som han troligen aldrig tillförne hade i sin hand på en gång haft en så stor penningesumma.

»Kan du nu ock», yttrade Albrecht, utan att besvara hans tacksägelse, »kan du nu ock säga mig, hvar jag, inom närmaste håll, skulle kunna för mig och min sven erhålla sjölägenhet till Stockholm, så vore jag dig tacksam.»

»Sjölägenhet till Stockholm?» upprepade Torkil, hvilken tycktes djupt eftersinna svaret på frågan. Slutligen sade han: »Nog torde jag väl det kunna, nådig herre. Min egen båt kan föra eder dit. Jag har förr mången gång seglat dit med den, och jag har på de resorna låtit den rida ut mera än en storm på hafvet... Om ni vill begagna min farkost, så stå både den och jag till ers nåds tjenst... Visserligen är den liten, men den är naggande god.»

»Men är den icke väl liten för en så lång och vådlig färd?» frågade Albrecht med betänksam min.

»Ingalunda, herr väpnare!» sade Torkil. »Den simmar som en svan och är snabb som en fiskmå. Med förstäfven rakt mot vågorna eller med dessa anstormande mot aktern, är den lika trygg som en tremastare.»

»Om vi följa kusten, torde väl ingen egentlig fara vara för handen», menade Erland Thurgoth. »Skulle tecken till storm och oväder visa sig, kunna vi ju alltid söka oss in till land.»

»Jag mottager gerna ditt anbud», yttrade Albrecht. »Men två saker vålla mig bekymmer. Först och främst våra hästar! Hvad skola vi göra med dem?»

»Med dem är ingen nöd, herre», inföll Torkil. »En ung man, som är syskonbarn till mig, rider dem till Stockholm och aflemnar dem på den plats, som ers nåd bestämmer.»

»Och vidare bekymrar det mig, hvad din hustru månde säga?»

»Min hustru har ingen annan vilja än min», genmälde fiskaren i fullkomlig öfverensstämmelse med tidens sed att betrakta förhållandet mellan man och hustru såsom ett förhållande mellan herre och trälinna. »Hvad som synes mig godt, dermed måste hon nöja sig.»

»Men innan vi segla bort, bör du väl gå till ditt hem och säga henne, hvarthän du far, samt lemna henne några af de nyss förvärfvade örtugarna, till underhåll för henne och barnskaran under denna tid, då du stannar borta.»

»Nå, onödigt kunde detta vara», svarade Torkil, »men jag vill lyda ers nåds vilja till alla delar. Då jag ändå måste gå upp i byn för att kalla min unge slägting, som skall taga hand om herrarnes hästar, så skall jag titta in i min stuga på samma gång. Om deras nåder nu vilja stiga af djuren, skall jag föra dem med mig upp i byn. Men ... hvar i Stockholmen skola de aflemnas?»

»På värdshuset 'Mogna drufvan' ... Skynda nu, Torkil!»

»Men vi måste hafva proviant i båten», inföll Erland Thurgoth med en viss häftighet. »Det blir en lång färd, och våra magar torde åtskilliga gånger behöfva förstärkning, innan vi lägga till vid Stockholmens skeppsbro. Men hvar få proviant i denna öken?»

»Låt mig sörja för den saken!» sade Torkil.

»Bröd och sofvel skall jag medföra från mitt eget hus, och ett krus öl af det bästa från Hargshamns värdshus skall jag anskaffa.»

»Och ett par flaskor vin derjemtel!» utropade Erland Thurgoth, som genom Torkils ord såg en utsigt öppnad till möjligheten att göra sjöresan mera angenäm, än han hade föreställt sig. »Här äro några fullvigtiga örtugar!... Köp vin för summan!»

Sedan Torkil aflägsnat sig med hästarna, dröjde det något mera än en halftimme, innan han vände tillbaka med de varor, som skulle utgöra de sjöfarandes proviant under en färd, hvilken, i anseende till farkostens litenhet och vägens längd, kunde beräknas blifva ganska långvarig.

Under tiden satt Albrecht stilla och nästan orörlig på en sten och blickade tankfullt utåt hafvet, der Singöns skogbeklädda strand mötte hans öga i fjerran. Men Erland Thurgoth gick fram och tillbaka på stranden, hvisslade muntra visor, klappade de små fiskarebarnen och var tydligen glad i hågen. Denna glädje berodde antagligen derpå, att han nu snart skulle vara på väg till Stockholmen, der han aldrig förut hade varit. Hufvudstaden lyser alltid i ett sagolikt skimmer för landsortens invånare.

Snart hade Torkil utspänt sitt segel, och den lilla farkosten ilade snabbt som en fiskmå's utåt hafvet, tagande riktning mot söder.

»En bågare för lycklig resa!» utbrast Erland Thurgoth muntert, då Hargshamn försvann och bortskymdes af uddarna och skären.

ADERTONDE KAPITLET.

Handelsman Alf Grenerots hem.

Den som en afton, några dagar senare, hade vandrat framåt genom den smala Skomakaregatan i närheten af dåvarande S:t Gertruds kapell eller, såsom det nu nämnes, Tyska kyrkan i Stockholm, skulle hafva der mött fyra manliga gestalter, hvilka sakta färdades framåt i riktning mot Stortorget. Mörkt var det visserligen icke, ty på fästet strålade månen klart. Men dock var det så dunkelt, att de mötande ingalunda skulle hafva förmått igenkänna hvarandras anletsdrag. Dessutom öfverhöljdes himlahvalfvet emellanåt af svarta och digra moln. Och isynnerhet voro dessa fyra män oigenkänliga, emedan de hade dragit sina hättor djupt ned, så att deras anleten voro beskuggade. En af dem var en reslig och axelbred man, hvilkens spänstiga gång vittnade derom, att han ännu icke kunde hafva uppnått någon hög ålder. Den andre røjde också i sitt uppträdande, att han knappast öfverskridit ynglinga-åldern. Men de två sista vaggade i sin gång på det sätt, som är egendomligt för de menniskor, hvilka vistats mycket på hafvet. Huruvida de voro gamla eller unga, kunde dock icke afgöras, enär båda två hade den kraftiga, men säfliga gång, hvilken åtminstone då för tiden var utmärkande för både unga och gamla män af allmogeklassen.

Endast ett par af de få och små boningshus, som lågo vid Skomakaregränd (som den kallats ända in i senare tider), voro invändigt upplysta. De fyra männen, hvilka tycktes åtlyda en gemen-

sam, om ock hemlighetsfull impuls, stannade samtidigt framför ett af dessa hus, det största bland dem alla, emedan det var det enda i gränden, som hade två våningar. Dessutom företedde detta hus, genom åtskilliga för tiden och hufvudstaden egenomliga arkitektoniska prydnader, redan i sitt yttre tillförlitliga vittnesbörd derom, att egaren eller åtminstone den, som ursprungligen uppbyggt huset, befann sig i lyckligare ekonomiska förhållanden, än de öfriga hus- och tomtgarne vid denna obetydliga gata.

Måhända hafva våra läsare redan gissat namnen på dessa fyra män, som nu stannade utanför det, enligt den tidens begrepp, icke oansenliga huset. Naturligtvis var det aldrig först Albrecht von Segeboden, och sedan hans trogne och redlige sven Erland Thurgoth. Men hvilka voro de båda andra? Den ene var fiskaren Torkil, hvilken hade för den manhaftige väpnaren fattat så stort tycke, att han — utan att vara derom ombedd — bestämdt hade förklarat, att han ville vara Albrecht väpnare biständig — ty det ordet begagnade man på den tiden — till att befria den fagra Juliana Windhausen. Den andre af de båda var Torkils kusin, den raske unge Åke Ivarsson — densamme, som hade landvägen fört väpnarens och svennens hästar från Hargshamn till hufvudstaden och redan för ett dygn tillbaka aflemnat dem på värdshuset »Mogna Drufvan», der han sammanträffat med de andra.

De fyra männen befunno sig nu utanför Alf Grenerots bostad, hvaröfver väl den af våra läsare icke lär förundra sig, hvilken kommer ihåg, att både i Julianas senast lemnade underrättelse (på bordet i Gudmar Knutssons lillskåla) och sedermera af Klaus Nyendank sjelf i Hargshamn detta namn blifvit nämndt — namnet Alf Grenerot. Gården liknade utvändigt mot gatan alla andra sådana på den tiden — en port i midten och ett fönster på

hvarje sida om denna. Här funnos dock två på hvarje sida. Och af dessa fyra tillhörde de två butiken, ty det var seden, att köparne icke stego in utan uppgjorde sina affärer under skyddet af ett ofvanför fönstret fästadt skärmtak af bräder samt på ett framför fönstret vid dess nedra kant anbringadt bräde. De två på portens andra sida befintliga fönstren tillhörde Grenerots bostad. — Denne Grenerot — hvilken vi, i ett följande band af detta arbete, komma att träffa såsom en af de s. k. hättbrödernas anförare — var tydligen köpman, ty eljest skulle icke det stora magasin funnits, hvilket nu låg bredvid hans hus och tydligen — enligt hvad man lätt såg — fortsattes långt in på gårdsplatsen. Synbarligen dref han en ganska stor handel med från utlandet inkommande varor, kanske hufvudsakligen röda, blåa och gula engelska kläden och dylika saker, ty våra fyra män hade icke länge stått dolda i skuggan af porten, som hörde till det midt emot liggande huset, innan de sågo en tungt lastad rustvagn komma från kyrkbrinken vid S:t Gertruds Gillestuga och det åt detta helgon af fromma män helgade kapellet, samt köra in på Alf Grenerots gård, och en hvar bland våra fyra vänner insåg nogsam, att de stora balar, med hvilka rustvagnen var belastad, innehöllo engelska kläden, af hvilken vara ännu många flera arter och färger, än de nyss nämnda, funnos i handeln inom riket. Våra vänner öfverlade just med hvarandra, huruvida de skulle smyga sig in genom porten in på Alf Grenerots gård, medan porten ännu var öppen. Men innan de hunno fatta något afgörande beslut i saken, blef porten stängd, och de stodo qvar på gatan i skuggan af det midt emot liggande huset.

»En af oss måste gå in i huset, för att försöka skaffa kännedom om, huruvida stolts jungfrun finnes derinne», yttrade Erland Thurgoth under den hviskande öfverläggning, som hölls. »Innan vi

hafva derom erhållit visshet, kunna vi ingenting företaga. Min gamla mor, den goda själen, plägade alltid säga, att ingenting är så bra här i världen, som att vara viss på sin sak. Det sade hon äfven engång, när höken tagit hennes bästa höna, så att hon var säker om att hafva förlorat den.»

»Vi gå in båda två, både du, redlige Erland, och jag. Men du går in i stekarehuset och söker stifta bekantskap med husets tjenstehjon. Jag sjelf deremot går in i sjelfva säterstugan. Under tiden kunna Torkil och Åke vänta oss härute.»

»Detta synes ock mig vara det klokaste rådet», yttrade Torkil fiskare. »Visserligen blåser vinden kallt och hårdt derute på gatan, men vi befinna oss i lä härinne i porten, och dessutom äro vi vanda vid hafsstormarna, hvilka äro mer än ett hundra gånger starkare än denna lilla bris... Gån således, mina herrar!»

De smögo sig öfver gatan — Albrecht och Erland — medan de redliga fiskarne blefvo kvarstående i portgången.

Erland begaf sig längsefter muren, för att söka inträde på Alf Grenerots gård, äfven om han måste vinna detta inträde genom att klättra öfver ett plank eller en mur.

Lyckligtvis för honom behöfdes icke några så utomordentliga åtgärder. I den stora porten, som blifvit stängd efter rustvagnen, var nämligen infattad en mindre gångport, hvilken dagligdags begagnades. Mörkt var det i gränden. Der var skunt redan vid dagsljus. Om qvällen rådde der ett ogenomträngligt mörker. Men Erland Thurgoth visste råd. Han kände framför sig med händerna. Han trefvade längsefter muren. Slutligen nådde han porten. Äfven der försökte han genom fingrarna öfvertyga sig om ställningen.

Redan hade fingrarna några ögonblick trefvat

sig fram på de plankor, af hvilka porten blifvit sammanspikad, då han plötsligt förnam endast tomma luften och i nästa ögonblick med sin hand vidrörde ett varmt och mjukt menniskoskinn. Till en början häpen, nästan bestört, sansade han sig dock snart och kände ytterligare framför sig med händerna. Nu erfor han, att det skinn, han vidrört, var en tärnas kind, och att denna tärna befann sig midt i den lilla, nu öppna gångporten.

Någonting måste naturligtvis vår sven säga, men här voro goda råd dyra. Hvarmed skulle han inleda samtalet?

Tärnan — huruvida hon var vacker eller ful, kunde Erland icke i mörkret afgöra, men då månen just nu seglade fram förbi ett moln och några ögonblick lyste klart, tyckte han sig skymta konturerna af hennes anlete, och dessa föreföllo honom icke obehagliga — tärnan kom honom emellertid på ett högst oväntadt sätt till hjälp. Hon inledde samtalet på följande sätt med ganska omild, men mycket välklingande stämma.

»Jaså, du kommer nu omsider?... Jag har redan väntat dig här en halftimme, såsom vår öfverenskommelse var, då vi skiljdes från hvarandra i söndags afton.»

»Ja, nu äntligen är jag här», yttrade Erland Thurgoth, hvilken naturligtvis fann sig nödsakad att icke förneka sin identitet, ehuru han visste sig vara oskyldig till allt hvad som möjligen hade inträffat den senast förlidna söndagsaftonen.

»Kom nu fort med mig in, så få vi talas vid om bröllopet!» hviskade tärnan, på samma gång hon drog svennen in genom gångporten och slog denna i lås efter sig.

Erland började finna hela saken kuslig, då han förnam, att den möjligen skulle komma att sluta med bröllop. Derpå var han icke beredd. Men han fann nödigt att icke förråda sin motvilja mot

äktenskapets sakrament och lät utan motstånd tärnan fatta hans hand och draga honom med sig in på gården samt bort till en dörr, hvilken ledde in i stekarehuset. Detta i hvarje hem nödvändiga rum var svagt upplyst af ett par brinnande torrvedsstickor.

Snart stodo dessa två personer af olika kön, hvilka under så egendomliga förhållanden gjort hvarandras bekantskap, inne under det vidlyftiga stekarehusets sotiga tak, och nu först blef Erland Thurgoth i tillfälle att närmare granska utseendet af den qvinna, som så plötsligt ville locka honom med sig till kullerstolarna. Till sin glädje fann han henne vara en ganska vacker tärna, hvilken säkerligen icke ännu hade sett nitton somrar, och föga fattades, att Erland Thurgoth genast hade blifvit kär på fullt allvar... Men en betänklighet fanns. Hvad skulle hon väl säga, då hon, efter att hafva förbommat dörren, komme att vända sig om och blifva varse, att en helt och hållet främmande mansperson genom hennes eget förvållande kommit in i detta stekarehus eller kök, hvilket utan tvifvel — om man fick döma af en i vrån stående bädd — på samma gång utgjorde hennes jungfrubur.

Länge behöfde den tappre svennen icke vänta på, hvad den vackra, men kanske något väl mycket sotiga tärnan skulle säga. Hon hade nämligen knappt slutat sitt besvärliga arbete med dörrens låsande, innan hon vände sig om och, med alla tecken till en gränslös förfäran, slog samman händerna och utbrast:

»Men det är ju icke du, Sten! Det är icke du själf, Sten?»

»Jo, nog är det jag», inföll Erland leende, »men jag hvarken heter Sten, ej heller är jag gjord af sten, men jag har...»

»Bevare mig helgonen alla!» ropade tärnan ångestfullt.

»Åh, lugna dig, fagra ungmö!» yttrade Erland med all den höfviskhet, som han inhemtat i upplandslagmannens hus, ett af de finaste och mest belevade i riket på den tiden.

»Hvad skall Sten säga, när han får veta detta?» utropade tärnan, medan hon dolde sina ögon i den venstra handen. Den högra höll Erland Thurgoth fast och kysste den med värme.

»Lugna dig, min väna ungmö! Om du förlorar en Sten, så får du någonting bättre i stället. Här ser du en sven, hvilken om några veckor stiger till väpnare och inom få år blir dubbad till riddare! Vill du öfvergifva den der grofve Sten, som förmodligen endast är en lärgosse...»

»Nej», inföll tärnan häftigt, »han är gesäll i det hederliga smedskräet, skall jag säga. Och en bra karl är han.»

»Men jag är ännu bättre än den der Sten. Det finner du väl, fagra och dyrkansvärda Ranild!»

»Jag heter inte Ranild», ropade tärnan lika hetsigt som förut. »Mitt ärliga namn är Walborg, skall jag säga er.»

»Så mycket bättre», sade nu den inställsamme svennen. »Jag ordentligt fruktade för, att du skulle heta Ranild. Alla helgon vare lofvade och sanct Erik konung desslikes, att du heter Walborg! I sanning ett vackert namn på den aldra vackraste qvinna, jag någonsin skådat med mina ögon! Och hör nu, Walborg lilla, mitt hjertas önskan!»

»Hvad vill ni då?» sporde den sotiga, men det oaktadt fagra ungmön, i det att hon samtidigt med stor blygsamhet kastade en hastig blick upp till svennens ansigte, hvarvid hon inom sig gjorde den iakttagelsen, att svennen såg bra ut — mycket bättre än smedgesällen Sten Bengtsson.

»Jag vill, att du öfvergifver Sten och blir min ... Tänk själf efter, Walborg lilla, huru treffligt det månne en gång blifva att sitta som riddarefru

på en eller annan borg, som min herre och konung utan tvifvel kommer att förr eller senare tilldela en man med mina stora förtjenster om honom och riket. Nå, Walborg, lyster det dig icke att blifva riddarefru vid min sida?»

»Jag... jag vet icke...», stammade tärnan blygt, men det var tydligt, att hennes inre fångslades af de lysande utsigter, som den listige väpnaren förespeglade henne. Till hans heder må vi dock nämna, att det i en framtid visade sig, att der i hans ord denna afton låg mera allvar, än man kunde förmoda.

»Hör du, Walborg lilla, jag tycker så mycket om dig.»

»Åh!»

»Jo, det är säkert.»

»Kan jag tro det? Ni endast vill skämta med en stackars flicka.»

»Nej, vid helgonen alla!... Jag är förtjust i ditt fagra anlete, fastän jag måste medgifva, att dina kinder äro mycket sotiga.»

»Det beror på röken från spiselelden här i detta otäcka stekarehuset», utropade tärnan och skyndade bort till en vattenså.

Snart hade hon tvättat af sotet. Derefter dröjde det — såsom läsaren lätt förstår af det redan nämnda — icke länge, innan fullkomlig fred och odeladt samförstånd egde rum mellan dessa båda själar, hvilka så plötsligt lärt att känna hvarandra.

Troligtvis stod den arme Sten i denna stund utanför Alf Grenerots port och drog tunga suckar ur sitt breda bröst, undrande öfver, att den lilla gångporten icke blef öppnad för honom. Det var helt visst inga vänliga tankar, han den qvällen tänkte om Walborg. — Men kanske han aldrig kom till mötesplatsen, utan redan hade vändt sin håg och sina förhoppningar åt annat håll.

Erland och Walborg sutto snart vid hvarandras sida på den väggfasta bänken i närheten af spiselbrasan. Och svennen var nog djerf att lägga sin arm omkring tärnans lif, hvilket ock tilläts honom, utan att Walborg knotade.

Innan han aflägsnade sig, hade han inhemtat allt hvad tärnan Walborg visste. Några svenner hade en dag eller, rättare sagdt, en aftonstund, sedan skymningen inbrutit, ankommit till handelsmannen Alf Grenerot, hennes herre och husbonde. De medförde såsom fånge en förnäm jungfru, som hette Juliana och hvilken nu hölls inestängd i ett rum inom gården. Walborg gjorde så tydligt reda för rummets läge, att Erland Thurgoth tyckte sig se det för ögonen.

Med löfte att återkomma följande afton vid samma tid, aflägsnade sig efter en timme Erland. Den väna tärnan följde honom till porten och blickade länge efter honom, då han vandrade upp mot Stortorget. Den listige svennen hade naturligtvis förstånd nog att inse, att det, om han fortfarande ville behålla Walborgs förtroende, icke var rådligt att genast gå direkt öfver gatan in i portgången, der hans vänner dolde sig. Derför gick han med fasta och hörbara steg ända fram till torget, men vände der om och smög sig, gynnad af det nästan absoluta mörkret, tillbaka samma väg, ända till dess han träffade sina vänner, hvilka länge och icke utan otålighet väntat hans ankomst.

* * *

Under tiden hade Albrecht sjelf upplefvat följande:

Efter att hafva höfligt, genom några knackningar på dörren till Alf Grenerots bostad, gifvit till känna sin åstundan att vinna inträde, öppnade han själf dörren och steg in.

Det var ett stort rum, men väggarna voro icke höga och taket hvilade nästan på de innevarandes hufvuden, om de stälde sig i upprätt ställning. Det var utan tvifvel den i borgarehusen s. k. säterstugan (hvardagsrummet), som motsvarade »skålan» i allmogens hem. Att så förhöll sig, var tydligt redan derigenom, att Alf Grenerots hustru och ett par unga flickor, förmodligen hans döttrar, sutto der kring ett bord, sysselsatta med handarbeten. Af Alf Grenerot syntes icke en skymt, ty i hela säterstugan fanns icke någon mansperson närvarande, såvida man icke såsom mansperson får räkna en liten sex- eller sju-årig parfvel, hvilken kröp omkring på det med mattor belagda golfvet och tycktes icke hafva annat för händer, än försöken att göra de stora systrarna all möjlig förtret.

Bohaget i denna sal var sådant, som det gemenligen på den tiden begagnades i de rikare borgarehemmen. Bordet var visserligen i sig sjelf enkelt och bestod endast af två korsbockar, hvilka uppbyro skifvan, men bockarna voro fint, ja, rent af konstnärligt utskurna med gotiska motiv. En väggfast bänk sträckte sig längsefter hvar och en af de två långväggarna. Äfven dessa bänkar voro utskurna, ehuru mindre konstnärligt. Ett par kistor, försedda med rika bildhuggeriarbeten i rundbågstil, samt ett likaledes smyckadt skåp och ett par jette-stora och med sparlakan försedda sängar utgjorde — jemte några stolar — rummets hela möblering. En i form af en orm snidad hängstång sträckte sig under taket i närheten af eldstaden och uppbars af starka, i taket fästa snören.

På bordet lyste två talgljus, hvilka underhöllo en nästan fåfäng strid mot mörkrets magter.

Albrechts inträde väckte naturligtvis stort uppseende, för att icke säga fruktan, hos qvinnorna af Grenerots familj. De blickade nästan med förfäran

på den i fullständig stålrustning klädde ynglingen. (Han hade hängt sin vida kappa på en spik i förstugan.) Men han trädde lika dristigt, som höfviskt fram och helsade qvinnorna. De yngre bland dessa rodnade väckert, men modren blickade på honom med ganska tydligt misstroende, och hennes ögon voro ingalunda vänliga.

»Hvem söker ers nåd?» frågade husfrun temligen skarpt.

»Jag önskade träffa Alf Grenerot», genmälde Albrecht utan att blinka. »Jag medför till honom ett budskap från en af hans goda vänner . . . Behagar det eder kanske att säga mig, om handelsman Grenerot är hemma? Jag vore högst tacksam . . .»

»Hvem har skickat eder?» sporde qvinnan med en likgiltighet, som, om den var låtsad, utgjorde ett lysande prof på skådespelaretalang. »Ni talar om en god vän till min man. Hvem menar ni?»

»Det skall jag hafva äran säga er man personligen.»

»Jaså!» inföll hustrun spetsigt. »Men antag då, att ni aldrig får träffa min man! . . . Antag, att jag icke tillåter det!»

»Detta voro så mycket större skada för honom, min fru.»

»Bah! . . . Alf Grenerot är en karl, som reder sig i alla vindar och väder . . . Nå, vill ni nu säga, hvem som skickat er hit? . . . Förr än ni sagt detta, tager jag icke ett enda steg för att tillkalla min man eller ledsaga eder till honom.»

»Då måste jag väl säga det, ehuru jag gör det högst ogerna. Jag medför ett budskap från min gode vän, väpnaren Klaus Nyendank. Han är god vän i huset, det vet jag.»

En af Grenerots döttrar rodnade som en ros, då hon hörde dessa väpnarens ord. Men husfrun

betraktade Albrecht von Segebaden med skärpa och yttrade efter några sekunder:

»Ni känner således Klaus Nyendank, herr väpnare? Men kanske finnas flera personer med samma namn.»

»Det är icke troligt», menade Albrecht. »Namnet är så ovanligt.»

Utan att direkt svara på detta, riktade fru Grenerot å nyo sin genomträngande blick på vår unge väpnare och sade:

»Den Nyendank, som vi känna, är svarthårig, liten till växten, haltar på högra foten och har mörk, nästan brun hy. Är det densamme?»

»Tvärtom, min fru!» yttrade Albrecht lugnt. »Den Klaus Nyendank, som haft den förmånen att blifva mottagen såsom vän i Alf Grenerots hus, har ljust hår, är lång och smal till växten, helbregda i båda fötterna och har en ljus hy, på hvilken dock hans kärlek till bågaren har satt en liten smula röd färg.»

»Nå, det må nu så vara», yttrade fru Grenerot med en viss förlägenhet. »Men ni kan lika gerna meddela mig ert budskap, som meddela det åt min man... Hvad budskap sänder han?»

»Ack, det gäller utan tvifvel den stackars Juli...»

»Tyst!» röt fru Grenerot med vrede till sin dotter, hvilkens ord dock hade ljudit såsom himmelsk musik i väpnarens öron, emedan de öfvertygade honom, att hans hjertas älskling verkligen fanns här i detta hus. »Tyst!» upprepade hon ännu en gång med ännu större eftertryck. »Barn skola tiga som muren, till dess de blifva tilltalade, och icke opåkalladt inblanda sig i äldre personers samtal... Nå», hon vände sig nu till svennen och upprepade sin fråga.

»Det budskap, som min vän Nyendank skickar, kan jag endast meddela åt er make... Är handelsman Grenerot hemma?»

»Jag har ju sagt eder, att ni kan lika tryggt till mig som till min man säga, hvad ni har på hjertat.»

»Ursäkta mig, min fru, men jag har lofvat vännen Klaus...»

»Nå... gå då Kristina», sade hon till ena dottern, »gå då och tillsäg din far, att någon är här och önskar ett samtal med honom... sitt ned så länge, herr väpnare!»

Medan ungmön var borta, öfverlade Albrecht med sig sjelf, huruvida han skulle våga presentera sig för Alf Grenerot under sitt rätta namn. Det föreföll honom vara klokast att antaga ett främmande namn, ty det var mer än sannolikt, att Nyendank hade — på samma gång han lät sina sju svenner föra Juliana till Stockholm — sändt Alf Grenerot ett bref, hvori denne varnades för en viss Albrecht von Segebaden. Innan Albrecht emellertid hunnit fullt komma öfverens med sig sjelf om det namn, han skulle antaga, anlände oförmodadt handelsman Grenerot till säterstugan.

Den hedervärde köpmannen var en lång, mager, högst osympatisk person. Hans borstiga röda hår och de skelande ögonen gånge åt det i sig sjelf fula anletet ett rent af afskyväckande utseende. Han gjorde vid inträdet en half bugning för väpnaren.

Albrecht kände väl till det öfvermod, hvarmed riddare och väpnare på den tiden plägade behandla personer af handelsklassen. Derfor icke ens reste han sig upp vid Alf Grenerots inträde, ej heller besvarade han dennes bugning på annat sätt, än genom en nådig nick.

»Hvem är ers nåd, och hvarmed kan jag stå eder till tjänst?»

»Jag är väpnaren Erland Thurgoth», genmälde Albrecht, som i hastigheten icke kunde finna något mera passande namn, än det, som tillhörde hans sven.

»Och hvad har väpnaren Erland Thurgoth att säga mig?»

»Klaus Nyendank, min gode vän, ja, jag kan gerna säga, den äldste bland mina vänner, sände mig hit till eder för att bringa eder ett budskap rörande stolts jungfrun, som han har lemnat i eder vård... Ni vet, hvem jag menar?»

»Jungfru!... Min vård!» utropade Alf Grenerot med synnerligen väl spelad förvåning. »Ni yrar, herr väpnare! Ni är galen!»

»Bah! Icke behöfver ni förställa eder inför mig, herr handelsman», yttrade Albrecht så lugnt som möjligt. »Jag är, som ni nog hör, redan invigd i hemligheten.»

»Hvilken hemlighet? Och hvilken jungfru?... Jag tror, att ni förlorat förståndet, herr väpnare. Ni är galen, bindgalen.»

»Åh, slingra er icke som en ål, handelsman! Nog känner ni stolts jungfrun Juliana Windhausen, som sju af Klaus Nyendanks svenner förde hit för några dagar sedan?»

»Jag känner ingen Juliana», sade Alf Grenerot kärft.

»Åh, skämta nu icke, handelsman! Ni ser och hör ju, att jag är invigd i saken och att ni således ingenting kan förråda genom att tala öppet och ärligt med Erland Thurgoth.»

Köpmannen betänkte sig ett ögonblick och sade derefter, i det hans skelande ögon försökte skåda till djupet i Albrechts själ:

»Nå, ni får ju då inbilla er detta, om ni så behagar. Mig rör det icke, om det skulle falla er in att tro, att Nyendank skickat mig hit till förvaring sjelfva påfvens farmor. Men låt nu höra, hvilka andra galenskaper, er upphetsade hjerna har utkläckt! Ni talade om ett budskap?... Huru lyder det?»

»Jo», yttrade Albrecht, dragande djupt efter

andan, »Klaus Nyendank, min gode vän, anser sig icke längre hafva stolts Juliana i säkerhet här. Han har därför uppdragit åt mig att afhemta henne och föra henne till Kalmarnehus.»

»Ha, ha, ha!» skrattade handelsmannen. »Allt bättre och bättre! Hör på, herre, ni är galen. Gå hem och gå till sängs samt låt gifva eder ett feberstillande medel!»

»Ni vägrar således?»

»Min Gud, ja! Jag måste ju vägra, då jag icke har i mitt förvar hvarken någon stolts jungfru eller någonting annat, som tillhör den der herren, hvad han nu heter.»

»Klaus Nyendank!» utropade den yngsta af flickorna — den, som nyss rodnade så vackert. »Nog minnes väl far...?»

En bister blick ur fadrens skelande ögon var den enda belöning, hon af fadren fick för sin opåkallade inblandning i saken.

»Hör på, herr väpnare! Nu vill jag ock ställa en fråga till eder. Kan ni säga mig den lösen, som är öfverenskommen mellan mig och väpnaren Klaus Nyendank? Äh!... Kan ni det?»

Nej, det kunde naturligtvis icke Albrecht von Segebaden, och icke heller ansåg han det löna mödan att försöka gissa sig fram. Han försökte därför reda sig ur knipan, genom att säga:

»Han glömde att gifva mig någon lösen, ty han hade stor brådska, när vi åtskiljdes. Han skulle nämligen gifva sig ut på spaning efter en viss Albrecht von Segebaden, som lär vara hans fiende. Men af min bekantskap med hela denna hans hemlighet borde ni kunna förstå, att jag är stadd på rätt väg.»

»Bah!... Min unge herre, jag är en alltför gammal räf att låta lura mig af en sådan ung spoling som ni. Det skulle icke alls förundra mig, om ni sjelf vore den der Albrecht von Segebaden ...

Gå nu, herre, innan jag tillkallar alla mina handelsbetjenter och magasinskarlar för att drifva er ut!»

»Nå, mig gör det ingenting», yttrade Albrecht med så stort lugn, han förmådde tillkämpa sig. »Ni får själf stå till ansvars inför Klaus Nyendank, därför att I icke hafven velat åtlyda den befallning, som jag i hans namn har tillfört eder . . . Lycka till! Nyendank har sällan lång väg mellan handen och svärdfästet. Men lycka till, herr handelsman! . . . Farväl! *Sis salvus!* som min biktfar plägar säga.»

Med en stolt bugning aflägsnade Albrecht sig, under det att Alf Grenerots disharmoniska skratt skallade bakefter honom. I den mörka förstugan uppsökte han snart sin kappa och kastade den öfver rustningen. Visserligen var utbytet af hans försök icke stort, men han var dock ganska tillfredsstäld, då han nu beträdde gränden och sakta trefvade sig fram till portgången, der Torkil och Åke, de båda redliga fiskarne, väntade honom. Då hade den verkliga Erland Thurgoth ännu icke återkommit. Albrecht hade därför god tid att för Torkil och Åke skildra sitt besök i Alf Grenerots säterstuga.

Slutligen, efter en half timmes väntan, anlände Erland sven till sina vänner. Han var idel glädje och fröjd, ja, den muntre ynglingen försökte till och med att taga sig en dans i portgången, men då han oupphörligt under sina häftiga rörelser stötte mot de obevekliga stenmurarna, måste han omsider afstå från denna förlustelse och förhålla sig jmförelsevis lugnt och beskedligt.

»Nu är ingen sorg. Jag vet, hvar hon är, stolts Juliana. Jag har sett det fönster, innanför hvilket hon suckar och känner sitt lilla hjerta brinna af längtan efter friheten.»

»Du har sett detta?» utropade Albrecht von Segebaden.

»Ja, visst! Och jag har redan skaffat mig en liten sotig fästmö derinne i huset... I morgon qväll befria vi stolts Juliana. Men kommen nu med till värdshuset 'Mogna Drufvan', så skall jag berätta eder alltsammans!»

»Så stå vi då nu ändtligen nära målet!» mumlade Albrecht, medan de trefvade sig fram genom den i absolut mörker försänkta Skomakaregränd.

NITTONDE KAPITLET.

Julianas befrielse.

Läsaren erinrar sig troligen med lätthet, att Erland och Walborg hade stämt möte till den följande aftonen efter mörkrets inbrott. Mötesplatsen skulle naturligtvis vara den in till Grenerots gård från den mörka Skomakaregatan ledande porten. Och tiden för mötet var densamma, som då dessa två unga människor första gången sammanträffade med hvarandra qvällen förut. Naturligtvis — det inser man lätt — hade Walborg icke underrättat sitt herrskap om det besök, hon så oväntadt fått i stekarehuset, ej heller om det »förbund för hela lifvet», som då — sannolikt till stor smärta för en viss medlem af det hedervärda smedskräet — ingicks mellan två delvis så likartade och delvis så olikartade medlemmar af människornas släkt. Ty gentemot invånarna på andra i rymden kringirrande planeter, må man visserligen hafva rätt att betrakta samtliga jordinvånarna såsom en enda släkt. —

Alltså sväfvade handelsman Alf Grenerot och hans skarpa fru i fullkomlig okunnighet om Walborgs hemlighet. Och å andra sidan må jemväl medgifvas, att skön Walborg icke erhöll den aldra minsta kunskap om det besök (af Albrecht von Segebaden), som husbondefolket haft vid ungefär samma tid.

Några minuter före den utsatta tiden stodo våra fyra vänner i samma porthvalf, som föregående qvällen hade skänkt dem sitt skydd. Och nu började man öfverlägga.

»Jag har uppgjort en ofelbar plan», förmälde Erland Thurgoth.

»Låt oss höra den!» uppmanade Albrecht väpnare. »Goda och isynnerhet ofelbara planer äro sällsporda i våra dagar!»

»Jag skall sedermera på passande tid hafva äran redogöra för, hvad jag menar. Blifven kvar här, tilldess jag kommer tillbaka! Det skall icke dröja öfver en qvart.»

I nästa ögonblick var den redlige svennen försvunnen. Den plats, der han stått i mörkret, var tom, när Albrecht trefvade efter honom. Men i denna nästan ljudlösa tystnad kunde de höra hans smygande fjät öfver grändens gyttjiga yta.

»Å, han är redan på väg!» mumlade vår, i den aldra högsta själsspänning varande, väpnare. »Och likväl hade jag ännu några goda råd, som jag ämnat gifva honom! Men han är så häftig.»

»Var icke orolig, herr väpnare», hviskade Torkil fiskare. »Den der ynglingen är så uppfylld af list och slughet, att han reder sig fram vida bättre utan råd och föreskrifter, än med sådana.»

»Nå, vi få väl se», mumlade Albrecht, som skakades af de frossbrytningar, hvilka stundom framkallas af en stor oro och många bekymmer.

»Låtom oss lyssna!» uppmanade Torkil. »I detta ögonblick måste han hafva träffat sin sotiga ungmö, och utan tvifvel samtala de nu i port-

öppningen ... Låtom oss lyssna! Vi ställa oss i lä här bakom den utskjutande pelaren.»

»Nå, må gå då!» brummade den af stor oro anfäktade väpnaren.

Snart stodo de på den af Torkil anvisade platsen. Naturligtvis kunde de ingenting se. Men de hörde verkligen ett hviskande samtal, som fördes ungefär på den plats, der våra vänner ansågo, att Alf Grene-rots port borde vara belägen. Afståndet befanns emellertid vara så långt, att hvarken Albrecht eller fiskarne kunde urskilja, hvad det var, som hviskades.

Emellertid hade de icke lyssnat en minut till hviskningarna, innan dessa upphörde och våra vänner hörde gångporten slås igen med stort buller. Äfven förnams ljudet af reglars förskjutande och annat dylikt, hvilket tydligen bevisade, att man omsorgsfullt befäste porten på insidan.

»Han är likväl en förrädare!» utbrast nu Albrecht. »Det är tydligt, att han skulle hafva lemnat porten öppen, om han varit en verklig vän ... Der finnes då således på hela jordens krets icke ett enda hjerta, på hvilket man kan lita!»

Äfven fiskarne funno saken besynnerlig, men Torkil sade dock med dämpad stämma, i det han i mörkret uppsökte Albrechts hand:

»Tålen eder, herr väpnare! Kanske kommer han igen!»

»Föga tror jag därpå! ... Men då vi nu i alla händelser icke hafva någonting att uträtta ... nåväl, så låtom oss vänta!»

Tio minuter förgingo, utan att den nattliga tystnaden stördes af någonting annat, än nattväktarens rop på Stortorget och bullret af en vagn i närheten af S:t Gertruds gillestuga.

»Vi måste hafva tålamod!» hviskade den kloke Torkil. »Ingen vet, med hvilka svårigheter svennen har att kämpa därinne.»

»Hm!» brummade den otålige väpnaren dystert till svar.

Några ögonblick senare förekom det dem, som om ett buller hördes vid Grenerots port, och då de under andlös tystnad lyssnade, blefvo de snart öfvertygade om, att innanför porten någon aflyfte bommarna och sköt från reglarna.

»Låtom oss nalkas porten!» hviskade Albrecht, hvars hjerta genomströmmades af nya förhoppningar. »Kanske är Erland ändock trogen... Tyst och sakta, mina vänner!»

Redan stodo de vid porten, och nu hörde de tydligt, att man sysslade med låsinrättningarna på portens innersida. Det var tydligen en ovan hand, som arbetade, ty våra vänner förnummo ljudet af ett oroligt trefvande på andra sidan af plankorna.

Albrechts hjerta klappade så högt, att icke allenast han sjelf, utan äfven hans sidokamrater borde kunnat höra de starka och oroliga slagen.

Ändtligen öppnades porten fullständigt, och en person smög sig ut. Denna person råkade emellertid falla rakt i famnen på Albrecht, ty väpnaren, som till en början hållit sig vid sidan, steg fram midtför gångporten, så snart han märkte, att denna var nära att blifva öppnad. Det är ganska troligt, att den utrusande personen skulle hafva begagnat sin dolk, om han fått tid dertill, ty på den tiden voro männen icke sena, utan tvärtom alltför snara att gripa till vapen. Men — som nämndt är — han fick icke tid till att begå en gerning, hvilken han i detta fall skulle hafva ångrat och begråtit hela sitt lif. Den utrusande var ingen annan än den redlige Erland, och han igenkände nästan ögonblickligen sin herre, då denne brummade:

»Hvem du än må vara, så är du nu fast. Gör reda för dig!»

»Grip då icke så hårdt kring mina armar, herr väpnare!» bad Erland sven. »Jag ämnar ju icke

rymma. Jag ämnade uppsöka eder, för att föra eder in på Grenerots gård.»

»Ah!... Är det du, redlige tjenare?... Nåväl, så låtom oss då gå in!»

Snart befunno de sig inne på gården, men porten blef endast lätt tillsluten, så att äfventyrarne med lätthet skulle kunna försvinna, om hinder mötte för utförande af deras föresats eller eljest någonting oväntadt skulle inträffa. Och äfven i den händelse man lyckades befria stolts Juliana, var det ju en stor fördel, om utgången var fri, så att aflägsnandet kunde ske med största möjliga snabbhet. Af dessa skäl invände ingen någonting mot åtgärden.

Erland ledsagade nu sina vänner till en afsides belägen liten byggnad, som visade ett enda fönster mot gårdssidan.

»Derinne är stolts jungfrun!... Söken att komma in! För att icke väcka misstankar måste jag nu ögonblickligen återvända till min sotiga ungmöderuppe i stekarehuset... När I hafven lyckats utföra eder föresats, så må en af eder låta en skarp hvissling ljuda. Jag skall då snart vara hos eder eller åtminstone följa eder tätt i spåren. Om åter någon fara hotar och I behöfven hjelp, så klappen tre gånger i händerna... Lycka till!»

Dermed försvann Erland Thurgoth inne i stekarehuset.

De öfriga voro nu öfverlemnade åt sig sjelfva. Obekanta, som de voro, med förhållandena, skulle de svårligen hafva funnit sig till rätta, om icke Albrecht hade försett sig med en blindlykta, hvilken han hittills burit under den mörka, vida kappa, hvarmed han hade öfvertäckt sin rustning. Nu kom denna lykta väl till pass. Albrecht tog fram den och lät dess sken sakta fara fram öfver det af Erland Thurgoth utpekade huset. Hela denna operation kräfde endast några få ögonblick, och Albrecht

dolde sedan lyktan å nyo under sin kappa, ty då de befunno sig midt inne uti en af menniskor bebodd gård, var han naturligtvis rädd för att genom ett alltför långvarigt ljussken väcka invånarnes uppmärksamhet. Det ljus, som blindlyktan hade under de få sekunderna kastat öfver väggytorna, var emellertid tillräckligt att visa honom, hvar dörren fanns till huset. Afven sedan lyktan blifvit gömd, rönte han ingen svårighet att uppsöka den. Han begaf sig direkt dit, och hans vänner, de trohjärtade fiskarne, följde honom.

Det befanns, att dörren var låst, men i mörkret var det icke möjligt att skaffa sig kännedom om, huruvida den var stängd utanför eller från inre sidan. Lyktan måste å nyo tagas fram, och vid dess sken upptäcktes snart, att utvändigt icke fanns någon låsinrättning och att således stängningen hade skett på dörrens innersida. Detta var en upptäckt, hvilken ingalunda var egnad att fröjda våra vänner. Slutsatserna lågo mycket nära till hands. Om dörren kunnat låsas innantill, bevisade detta ovedersägligen, att en eller flera personer funnos derinne för att bevaka den fångna jungfrun, ty det var otänkbart, att hon sjelf skulle stänga invändigt, och lika otänkbart var det, att Alf Grenerot, den listige skälmen, skulle försumma att barrikadera dörren på yttre sidan och derigenom lemna stolts Juliana ett ypperligt tillfälle till att fly.

»Hon är alltså bevakad», hviskade Albrecht till sina vänner.

»Ja, det är tydligt», svarade Torkil hviskande. »Men af hvem och af huru många — se, det är hufvudfrågan!»

»Bäst löses den frågan genom att försöka bryta upp dörren», menade Åke, som var full med åstundan efter att slutligen komma från ord till handling. »Låtom oss allesammans på en gång störta oss emot dörren, så spränga vi den visserligen, och

detta så mycket lättare, som den synes mig vara gammal och till mer än hälften förmultnad... Nå, raskt!... Ett!... två!...«

Men hans »tre!» blef aldrig uttaladt, ty Albrecht grep den ena af Åkes armar och Torkil den andra, medan den förre hviskade:

»Hvad?... Bryta upp en dörr midt inne i en väl bevakad gård!»

»Vi få icke förorsaka starkare buller, än nödigt är», sade Torkil lika tyst. »Om vi lydde ditt råd, Åke, skulle vi snart hafva hela anhanget på halsen. Mitt råd är, att vi försöka komma in genom fönstret.»

»Liksom tjufvar!» brummade den nu mycket otålige Åke.

Ingen svarade honom, och detta berodde utan tvifvel derpå, att våra vänner — alla tre — tyckte sig märka rörelse och ett doft buller inne i huset. Emellanåt nåddes deras öron till och med af ett ljud, som liknade klang af vapen. Det var tydligt, att husets försvarare och Julianas väktare voro i rörelse och att det icke längre kunde ens blifva föremål för någon öfverläggning, det af Åke framställda förslaget att spränga dörren.

Albrecht öfverlade några ögonblick med sig sjelf och drog derefter sina båda vänner med sig in uti en smal gång, hvilken — på fädrens vis — fanns emellan gaflarna på det hus, der Juliana satt fången och den derintill belägna byggnaden. Och knappt hade de hunnit gömma sig der, innan dörren öppnades och ett starkt ljussken strömmade ut på den hittills mörka gården. Men in i den smala gången, der våra vänner stodo, nådde icke skenet. Der var ännu fortfarande lika mörkt.

Men ljusskenet var — såsom man lätt kan tänka sig — icke det enda, som i detta kritiska ögonblick strömmade ut från det lilla huset. Samtidigt rusade icke mindre än sju fullt rustade knek-

tar ut på gården. Svärd af det kortare slaget buro de i händerna, och deras blanka rustningar glimmade i skenet af det inifrån kommande ljuset.

»Hvar äro de?... Hvert togo de vägen?» ropade de om hvarandra.

»Kommen hit, skall jag slå eder ihjäl?» skrek en af knektarna.

»De hafva gömt sig någonstädes.»

»Vi måste uppsöka dem och spetsa dem på våra svärd!»

Under dylika utrop spredo sig de sju svennerne åt olika håll på gården. Ett ögonblick bäfvade Albrecht för möjligheten, att någon af dem kunde förirra sig till våra vänners gömställe. Vapnaren stod med draget slagsvärd i handen och hade föresatt sig att i sådan händelse nedhugga den nyfikne, innan han uppgåfve ett enda ljud, som kunde ditlocka de andra.

Medan dessa knektar — uppenbarligen voro de alldeles desamma, som hade skiljt sig från Klaus Nyendank i Hargshamn och gått ombord på det tremastade köpmanskeppet i sällskap med den fångna Juliana — medan de nu förgäfves letade efter våra vänner på hvarje vrå af gården, som de kände till, erhöll Albrecht plötsligt en af dessa lyckliga ingifvelser, som ofta uppkomma midt i farans stund och ofelbart leda till räddning. Med några få ord underrättade han sina fiskare om planen, och i nästa ögonblick blef den satt i verket, sedan Torkil och Åke framhviskat sitt bifall.

Sakta smögo de tre männen sig in genom den dörr, hvarigenom de sju svennerne nyss hade kommit ut. Och knappt befunno de sig derinne, förrän de skyndade att draga dörren till efter sig. De på gården kringströfvande svennerne sågo visserligen, hvad som förehades, men de voro alltför långt borta för att kunna hinna fram, förr än reglarna på dörrens inre sida blifvit förskjutna och de starka bom-

marna lagda i sina hakar. Med ett tjut, som icke kunde hafva varit mera illa ljudande, ej heller uttryckt ett djupare raseri, störtade de sig mot dörren, men den motstod alla deras ansträngningar. Den var uppenbarligen icke så murken och dålig, som Åke en stund förut hade föreställt sig.

Rolerna voro nu ombytta. Fångvaktarne stodo utanför och de, som föresatt sig att storma fångarhuset, befunno sig nu derinne. Att Albrechts glädje var lika stor som de sju svennernas raseri, det är en helt naturlig sak, hvilken icke tarfvar närmare beskrifning.

Tydligt är också, att allt detta buller på gården måste väcka uppmärksamhet. Snart visade sig Alf Grenerot sjelf, temligen lätt klädd och bärande en lykta i handen. Hans bodbetjenter och gårdskarlar infunno sig äfven, om det än icke skedde med fullt så andlös brådska. Snart voro minst tjugo manspersoner samlade på gårdsplatsen. De sju svennerne fingo naturligtvis berätta sin historia.

De hade suttit omkring den på härden i vakt-rummet upptända brasan. Allting tycktes vara lugnt och tryggt, ty de hade nyss varit inne i stolts jungfruns rum och funnit henne sofvande. Men plötsligt hade de förnummit ljud, liksom om någon rörde sig sakta utanför dörren. Denna deras iakttagelse funno de så mycket vissare, som deras öron tillika uppfångade ljudet af fingrar, hvilka trefvade på dörrens yttre sida. Då steg en af svennerna upp på ett tomt ölfat och blickade ut genom gluggen och såg tydligt en man, hvilken bar i handen en lykta, samt två andra, hvilka befunno sig i lyktbärarens närhet. De insågo genast, att här förelåg ett försök att befria fången. Då tänkte de sju svennerne, att det skulle vara bättre att förekomma, än att förekommas, hvarför de drogo sina »slaghökar» och störtade ut. Men då kunde de icke varseblifva någon fiende. Derför spredo de

sig omkring på gården för att uppsöka dem. Under tiden hade fienderne troligtvis stått gömda någonstädes i närheten af dörren, ty de hade plötsligt ilat fram och in i huset. Innan svennerne hunno fram eller kunde på annat sätt hindra utförandet af fiendernas listiga plan, hade dessa tillbommat dörren invändigt. Så stodo sakerna nu, och svennerne förklarade sig vara mycket villrådiga.

»I ären sjufaldiga nöt», röt Alf Grenerot, sedan han åhört denna märkvärdiga berättelse, »och I ären lika stora slynglar som nöt.»

»Men besinna...», sökte en af svennerna börja en invändning.

»Besinna mig hit och besinna mig dit», väsnades den ursinnige Grenerot, »så lära vi icke komma långt dermed. Men jag skall laga, att I blifven hängda, om I icke hafven dragit skälmarna ut vid håret och det inom en half timme. Stormen huset, rifven ned det, om intet annat hjälper! Ut skola de, om jag också sjelf med min egen hand skall tända eld på rucklet.»

Det var dock en öfvendrifven blygsamhet, då egaren kallade detta med all soliditet byggda hus ett ruckel. Men Alf var ursinnig, och därför vägde han icke orden så noga. Icke heller var det hans allvar, då han talade om att rifva ner huset och att han i nödfall sjelf skulle sätta eld derpå. När menniskor äro vreda, yttra de oftast, hvad de icke mena och hvad de vid lugnt sinne ångra. Husets egare var ju han sjelf. Och husegarna på den tiden voro helt visst icke olika husegarna i alla andra tider i fråga om de mest utmärkande kännetecknen på denna egendomliga gren af släktet *homo sapiens* — bland hvilka kännetecknen man alltid funnit den omständigheten vara en af de mest utmärkande, att de älska sina hus lika högt, som de älska sig sjelfva. Albrecht, som inne i huset befann sig på en sådan plats, att han kunde höra Alf Grene-

rots hela utgjutelse och fullständigt uppfatta dennes med hög röst utslungade hotelser, smålog, ja, till och med skrattade rätt godt, ty han visste väl, att det skulle dröja länge, innan husets egare i verkligheten utförde sina grymma hotelser, för så vidt dessa rörde ödeläggandet af hans eget hus.

Och att Albrecht icke saknade människokänedom, det visade sig snart, ty då svennerne liksom med en mun ropade: »handelsmannen har rätt, låtom oss rifva ned huset!» och lupo hit och dit för att uppsöka lämpliga verktyg till detta nedrifningsarbete, så kallade han dem tillbaka med mycken ifver.

»Nej, nej, I gode svenner», yttrade han nu med betydligt större lugn, då han såg sin »egande» byggnad hotad med förstörelse. »Nej, nej, låtom oss hafva tålamod... Tålamodet är en moder till alla andra dygder, hvilka pryda en man... Låtom oss öfverlägga!... Låtom oss icke handla alltför brådstörtadt!... I ären ju tappra svenner, vanda vid krigiska bedrifter och utan tvifvel uppfostrade i Klaus Nyendanks, min gode väns, skola. Han är en krigsman af aldra bästa sort — modig i striden, listig i rådslagen. Sådan, mina ärade vänner, bör en krigsman vara, och om jag vore konung, skulle Klaus Nyendank sättas i spetsen för alla mina härar till lands och alla mina krigsskepp till sjös... Nå, nå, nå», och härvid klappade den listige Grenerot den närmast stående svennen på hans stålklädda skuldra, »I, som hafven åtnjutit förmånen af en så bård krigshjeltes undervisning, I kunnen visserligen uppfinna något medel att taga skälmarna ut ur huset, utan att vi behöfva skada byggnaden. Det kostar pengar, mycket pengar, alldeles otroligt med pengar att bygga det upp igen.»

Den sista punkten innehöll — såsom läsaren nogsammt förstår — hela det långa talets korta syftemål och mening.

Man samlades kring Alf Grenerot för att tillsammans med honom öfverlägga och besluta om de lämpligaste åtgärderna. Under tiden stodo bodbetjenterne och gårdskarlarne på vakt utanför dörren, på det att icke fienden måtte smyga sig ut.

»Jag anser, att vi böra aldrig först skicka efter stadsvakten», föreslog nu, vid början af detta krigsråds session, en af de sju svennerna. »Den lagliga ordningsmakten är den bästa.»

»Nej, nej!» utropade Alf Grenerot med stor ifver, ja, nästan med häftighet. »Nej, ingen stadsvakt, intet buller... Du förstår?... hm!... du begriper väl?... Du kan väl inse, att ... hm!...»

»Nej, herr handelsman, jag förstår icke, hvarför vi icke skulle kunna påkalla hjälp af dem, som äro satta till att öfvervaka ordningen inom staden, då den saken är obestridlig, att tre våldsverkare hafva brutit sig in i ert hus mot eder vilja.»

»Men så inse då!... Jungfrun, begriper du väl, min vän!»

»Ah, nu förstår jag äntligen handelsmannens mening.»

»Det var då innerligt väl, det», utlät sig Alf Grenerot.

»I hafven sjelf ett sjukt samvete, därför att I hållen stolts jungfrun fången för väpnare Nyendanks räkning... Och I hafven rätt... Det är kanske klokast att undvika stadsvakten.»

»Ja, min vän, och ju tystare vi kunna bringa denna angelägenhet till ett godt slut, desto bättre är det... Men huru skola vi nu gå till väga, mina vänner? Gifven ett godt råd!»

* * *

Medan Alf Grenerot öfverlägger med Klaus Nyendanks hejdukar, vilja vi träda in i huset och der uppsöka våra vänner samt tillse, hvad som tilldragit sig derinne.

Huset tycktes vara indeladt i två afdelningar — en yttre, hvilken uppenbarligen var ämnad till stekarehus, och en inre, till hvilken en liten dörr ledde. Sannolikt befann sig stolts Juliana Windhausen i den inre afdelningen, medan det fordnä stekarehuset med dess ofantligt stora eldstad tydligen hade blifvit upplåtet till bostad åt de sju svennerna, som hade uppdrag att bevaka den af Klaus Nyendank röfvade skatten och hindra dess bortröfvande, i den händelse någon af den fagra jungfruns vänner skulle vara nog skarpsinnig att kunna spåra henne ända dit. Väpnaren Nyendank var, som man finner, en mycket försiktig man. Och när är icke den elaka människan försiktig.

Det var verkligen en snillrik tanke, Albrecht fick, då han beslöt kasta sig in i huset och sålunda med ens förvandla sig från angripare till anfallen, från belägrare till belägrad. Utom andra fördelar, hvilka han först småningom började skatta till deras fulla värde, fann han sig genast i besittning af följande två, nämligen aldrig först för månen att befinna sig under samma tak som Juliana samt alldeles i hennes närhet, och vidare den i de närvarande förhållandena alldeles oskattbara fördelen att få strida under betäckning af murar, hvilka tycktes vara särdeles fasta, uppbyggda som de voro af granit eller ölandssten, han kunde icke genast afgöra, hvilketdera det var, samt af en jernbeslagen ekdörr, hvilken tycktes vara i stånd att trotsa en katapult.

Motståndarne deremot befunno sig nu utan betäckning, derute på den vidsträckta tomma gårdsplanen. Till stor glädje för Albrecht varseblef han, att de sju svennerne hade vid utrusandet underlåtit att medföra sina arborst och pilkoger. Sju synnerligen präktiga exemplar af detta fruktansvärda skjutvapen hängde i rad på väggarna, och pilar funnos i öfverflöd. Albrecht gjorde sina två

fiskare uppmärksamma på denna fördelaktiga omständighet, hvarefter alla tre skyndade att åt sig utvälja hvardera ett armborst samt en knippa pilar.

Ingen af dem tänkte i detta ögonblick på att försöka upptäcka någon lämplig skottglugg eller derpå, att utan skottgluggar skulle dessa, på fria fältet eller i väl inrättade fästningsverk fruktansvärda, krigsredskap här vara alldeles onyttiga. Detta fick blifva en senare omsorg. För ögonblicket gälde det att förbomma dörren så starkt som möjligt, på det att våra vänner måtte vinna andrum. Också var, inom förloppet af fem minuter, dörren så starkt tillsluten, att både Albrecht och hans redliga fiskare kände sig lugna i detta afseende.

Detta var just det ögonblick, då Alf Grenerot kom ut och med sin högljudda och skrofliga stämma befalde svennerna att rifva ned huset samt hotade att sjelf tända eld på det, blott för att få det nöjet att draga våra vänner ut »vid håret». Som vi redan förut nämnt, skrattade Albrecht rätt godt åt denna hotelse.

Ett ögonblicks lugn inträdde, då Alf Grenerot, såsom vi veta, drog sig tillbaka med de sju svennerna, för att med dem öfverlägga om de krigiska mått och steg, som borde vidtagas.

Detta rådtrum begagnade Albrecht på klokaste sätt. Sedan han stält sina vänner invid dörren, tog han en brand från spiselbrasan och företog sig att undersöka rummet. Den första upptäckt, han gjorde, var att rummet hade två fönster, hvilka båda voro belägna utåt Alf Grenerots gård. Små voro de, liksom nästan alla fönsterlufter på den tiden, och skulle svårligen hafva tillåtit en vuxen karl att krypa genom dem. Dessutom voro de försedda med starka jerngaller. Han frågade sig sjelf, huruvida icke det vore klokast att hänga någonting framför gluggarna, så länge elden brann på hårdan och upplyste rummet, och han kunde icke

förneka inför sig sjelf, att hans fiender skulle kunna begagna dessa gluggar till att utifrån taga honom, hans vänner och ställningen derinne i betraktande. Visserligen sutto gluggarna så högt uppe under taket, att ingen karl i verlden — om han varit än så lång — skulle hafva kunnat genom dem se in i stekarehuset utan att stiga upp på någonting. Men Albrecht insåg också noggsamt, att på en handelsmans gård alltid finnas tömda tunnor eller lådor, hvilkas innehåll blifvit urpackadt, och att det icke skulle för hans fiender möta någon svårighet att finna, hvad de i detta afseende ville söka. Derför beslöt han att, såsom en första åtgärd till betryggande af säkerheten, hänga någonting framför de små fönstren. Och han behöfde icke länge söka efter, hvad som till detta ändamål behöfdes.

Svennerne hade, när de tidigare om aftonen satte sig ned i ro kring den värmande brasan, afkastat en del af sina klädesplagg, och när de sedermera, då fienden upptäcktes, skulle i all skyndsamt påtaga sina rustningar, glömde de i brådskan en del af kläderna. Dessa funnos således nu till hands, och det dröjde icke länge, innan Albrecht hade hängt ett par af dem framför fönstren, så att ingen kunde utifrån skåda in till våra vänner. Likväl sade Albrecht:

»Klokast månde nu vara att låta elden släckas, ty eljest kunna vi icke begagna oss af fönstren för att se ut på gården. Om jag ville sticka upp mitt hufvud i gluggen, skulle det belysas af eldskenet, och jag skulle snart, förmodar jag, hafva en arm-borstpil genom hufvudet.»

»Derför finnes råd, ers nåd», hviskade Torkil fiskare.

»Huru? . . . Hvad menar du? . . . Tror du, att det finnes någon möjlighet att låta elden fortfarande brinna och likväl dölja dess sken för fienden? . . . Bra vore, om det kunde ske!»

»Vi hafva här tre vida och fotsida kappor. Om vi fästa dessa tillsammans till ett enda täckelse och hänga detta framför elden, så skall den förvisso brinna lika bra, men vara alldeles osynlig utifrån.»

»Förslaget är godt, och vi vilja genast bringa det i verkställighet. Men först vilja vi rulla fram dessa stora ölfat och resa dem på ända, ett under hvarje glugg. De blifva der till nytta, om vi finna ett tillfälle att genom fönstren skicka fienden en pil då eller då... Så der! Det är bra... Nu skrida vi till att dölja elden med de vida kapporna.»

Många minuter dröjde det icke, innan allt detta var ombesörjdt. Torkil och Åke intogo åter sina platser vid den mest hotade punkten i rummet — dörren. Och Albrecht, som hade funnit ett talgljus och påtändt det vid brasan i spisen, begaf sig ut på en ny upptäcktsfärd.

Nu styrde han sina steg till den lilla dörr, som, enligt hans öfvertygelse, ledde in till Juliana Windhausens rum eller fängelse, hvilketdera det nu må rättast kallas.

Att hans hjerta klappade hårdt, då han nalkades denna dörr, derpå undrar sannolikt ingen, hvilken sjelf en gång har älskat med ett ungt och friskt hjertas hela kärlek. Han blef stående några ögonblick framför dörren, innan han ens började undersöka dess beskaffenhet. Och han förde med en nästan krampaktig rörelse handen till hjertat, liksom för att stilla dess oroliga slag och liksom om han befarat, att de skulle spränga hans bröst... Men han bemannade sig snart och började lysa framför sig på alla delar af dörren. Två starka bommar såg han, och fyra eller fem jernreglar.

Naturligtvis dröjde han icke att aflyfta träbommarna och frånskjuta reglarna. Detta var ett lätt och fort gjordt arbete. Men sedan stannade han återigen och liksom tvekade. Med en kon-

vulsivisk rörelse förde han å nyo handen till sitt våldsamt klappande hjerta, och han hviskade:

»I goda helgon alla, gifven, att stunden må vara inne! ... Skall jag träffa henne här? Och hurudan skall jag möta henne? ... Men friskt mod, Albrecht!» sade han till sig sjelf, »förr eller senare måste du ju få veta sanningen.»

Med en våldsam kraftansträngning — mycket större, än nödvändigheten kräfde — ryckte han upp dörren och steg in. Rummet, i hvilket han inträdde, var ganska litet och utgjorde tydligen endast ett bihang till det utanför belägna gamla stekarehuset. Sannolikt hade det ursprungligen varit endast en förvaringsbod för matvaror, men nyligen blifvit med hast omändradt till ett torftigt boningsrum. Väggarna voro synbarligen helt nyligen hvitmenade med kalk, och äfven andra omständigheter tydde på, att inredningen skett med stor brådska.

Aldraförst iakttog Albrecht, att rummet hade endast ett enda fönster och att detta var försedt med jerngaller. Men han uppehöll sig icke länge vid denna omständighet, utan skyndade vidare, lysande framför sig med sin rinnande talgdank. Han tänkte icke ens på, att dankens dunkla sken gjorde honom synbar för de på gården varande fienderna, om någon af dem nalkades detta obetäckta fönster. Han sökte sin Juliana och han fann henne snart. Hon låg — utan att vara afklädd — på sin bädd och vände sig oroligt af och an, tydligen i sömnen, plågad af svåra drömmar och föreställningar.

Knappt hade Albrecht blifvit henne varse, innan han stälde trästaken med talgljuset på golfvet och föll på knä framför Julianas bädd. Hennes ena arm låg vårdslöst kastad öfver sängkanten och handen hängde ned. Albrecht fattade den och öfverhöljde den med kyssar. Juliana vaknade med

alla tecken till förfäran och reste sig häftigt upp i bädden:

»Ah, bödel!... Är du nu här igen?... Gå, Nyendank! Aldrig vinner du min hand eller min gunst...»

Dessa betydelsefulla ord hörde Albrecht med stor glädje. Hans Juliana var således ännu hans. Det värsta hade icke skett.

»Känner du icke igen din Albrecht, min Juliana?»

»Jo... jag ser nu!... Alla helgon vare lofvade! Det är du, min egen hjertevän!... Det är du, Albrecht... Bedraga mig icke mina ögon? Du har kommit för att befria mig ur den eländiges våld?... O, kom till mitt hjerta! Efter dig har jag törstat och längtat, liksom den jagade hunden längtar efter vatten... Alla milda helgon i himmelen vare lofvade!»

»Ja, genom otaliga faror har jag sökt dig, och nu... nu må du anse dig befriad, ty jag är ju vid din sida.»

I det ögonblick, då de unga människorna höllo hvarandra fast omfamnade, hördes utifrån gården det ljud, som uppkommer, då en båge aflossas. En pil sönderkrossade en af rutorna och passerade förbi Albrechts hufvud så nära, att den till och med tog med sig en del af hans rika hår.

TJUGONDE KAPITLET.

Belägringen.

Den pil, som genom fönstret afskjutits in i det rum, der Albrecht och Juliana firade återse-

endets glädje, var signalen till stridens början. Alf Grenerot och Klaus Nyendanks sju svenner tycktes hafva fattat ett beslut och öfverenskommit om en anfallsplan, hvilken, efter deras mening, skulle på samma gång ofelbart kunna leda till målet, som den lemnade garantier för, att den förestående striden skulle kunna utkämpas, utan att man behöfde blifva alltför bullersam, så att stadsvakten kunde finna sig föranlåten att ingripa i ärendet med sin diktatoriska myndighet och kolossala dumhet.

Vi lemna emellertid för några minuter de stridande partierna åt sig sjelfva och begifva oss upp i det rätta stekarehuset, der frid rådde och de närvarande tycktes komma synnerligen väl öfverens. Erland Thurgoth och skön Walborg sutto förtroligt bredvid hvarandra på den väggfasta bänken och samtalade om framtiden d. v. s. deras gemensamma framtid. Svennen, som till en början icke hade afsett annat, än att genom Walborgs tillhjälp befria stolts Juliana, blef mer och mer betagen i den unga flickan, som så plötsligt fattat kärlek till honom. Visserligen skymtade för Erlands inre blick i fjerran en skugga -- en väldig en, med kalfskinnsförkläde och med slägga i handen, en viss Sten, ledamot af Stockholms hedervärda smedskrå. Och visserligen fördystrade denna bild den leende framtidstaflan för vår sven. Men huru mycket än den bedragne smedens bild gjorde sitt till för att afskräcka honom från all verklig förbindelse med Walborg, så tog dock hjertat ut sin rätt, och han blef mer och mer betagen.

Troligt är därför, att det var helt och hållet allvarligt menadt, då han försäkrade henne om sin kärlek. Om någon hade i denna stund kommit fram till honom och erbjudit honom riddarslaget och guldsporrarna, med vilkor att han skulle afstå från Walborg, så hade sannolikt vår sven kastat denne någon på dörren och tagit Walborg i famn

samt slutit henne till sitt hjerta, förklarande, att han heldre ville förlora allt annat i verlden än skön Walborg.

Sålunda kuttrade de för hvarandra, och emellanåt torde väl hafva händt, att deras läppar möttes till en visserligen varm, men dock kysk och ärbar kyss.

Plötsligt uppstod larm på gården. Man sprang omkring, så att stegen genljödo mot de kullersteinar, hvarmed Alf Grenerot hade låtit belägga sin gård. Och man ropade, så att Walborgs lilla hjerta klappade fort af bäfvan.

Erland Thurgoth bibehöll sitt lugn. Han visste väl, hvad som var på färde, ehuru han naturligtvis icke kunde känna till detaljerna. Och ingalunda kunde Walborg misstänka, att denne Erland, som hon nu kallade »sin egen», hade någon del uti det bullersamma uppträde, som störde den nattliga tystnaden dernere. Ty han hade gått mycket fintligt till väga, för att blifva i tillfälle att öppna porten för sin herre och hans båda fiskare. Se här, huru han hade med stor list bedrifvit denna viktiga angelägenhet!

Då han med Walborg trädde in genom porten från Skomakaregränd in på Alf Grenerots gård och hon just hade förbommat porten, låtsade han sig få åtskilliga betänkligheter. Han stannade tvärt och sade:

»Men tänk, om din matmor är deruppe i stekarehuset!»

»Hon plägar aldrig komma dit vid denna tiden på dygnet», genmälde Walborg i hviskande ton.
»Vi äro trygga.»

»Men gå ändå, käraste Walborg, gå ändå dit upp och se till, huru det förhåller sig! Och vill du göra mig riktigt trygg och nöjd, så gå in i husbondefolkets rum och se efter, hvad de företaga sig ... Du förstår? ... Jag skulle högst ogerna

vilja vålla dig den förlägenhet, som blefve en oundviklig följd, om jag blefve öfverraskad och upptäckt i din jungfrubur... Gå således, skön Walborg!»

»Men jag försäkrar dig, att det icke är af nöden», sade hon.

»Gör mig likväl till viljes, min fagra unge!... Och när du finner allting tryggt, så öppna dörren och klappa händerna ett enda slag mot hvarandra. Jag skall stå stilla som en bildstod och icke röra mig ur fläcken. Så fort du gifver tecknet — en enda handklappning — kommer jag upp till dig.»

»Nå, jag måste väl göra dig till viljes», sade Walborg en smula misslynt. »Men det hade då varit alldeles onödigt, min vän.»

»Försigtighet skadar aldrig! Gå nu, och gif mig snart det öfverenskomna tecknet!»

Skön Walborg aflägsnade sig. Nu ville ödet denna afton visa sig särdeles gynnsamt mot Erland Thurgoth och våra öfriga vänner, ty det ingaf fru Grenerot att låta Walborg uträtta åtskilliga sysslor, så att en half timme gick om, innan Walborg blef fri och kunde skynda att kalla sin nye älskling.

Under tiden hade — som vi lätt förstå — Erland öppnat porten för sin herre och de båda fiskarne. Men när Walborg sakta öppnade dörren till detta stekarehus, hvilket på samma gång utgjorde jungfrubur, stod Erland Thurgoth — trogen sitt löfte — orörlig som en bildstod på alldeles samma plats, der Walborg hade lemnat honom. Hon klappade sakta samman sina händer, och Erland var icke sen att följa denna kallelse. Snart försvann han i stekarehusets inre och dess dörr stängdes med ännu större försigtighet, än den, hvarmed den öppnats.

Sådan var den af oss nyss omförmälda list, som Erland Thurgoth begagnat och genom hvilken han ansåg sig hafva fört Walborg bakom ljuset.

Men när nu det märkvärdiga bullret började höras på gården, i förening med slamret af vapen och rustningar, sprang Walborg upp och ilade fram till fönstret, för att om möjligt undersöka, hvad som månne vara på färde. Men det var icke möjligt, ty derute rådde ett ogenomträngligt mörker. Måhända skulle hon, om hon befunnit sig dernere, hafva kunnat skymta någon liten del af det som tilldrog sig, men från detta högt upp på väggen belägna fönster, hvilket till och med — såsom naturligt och sedvanligt var på den tiden — hade mycket dunkla rutor, var det henne en omöjlighet. Icke ens de sju svennernas blanka rustningar lyste i mörkret.

Nu vände hon sig om till Erland och hotade honom med ett det mest välformade finger i verlden.

»Detta har du tillstått, Erland», sade hon förebrående.

»Jag!» utropade han, liksom om han blifvit högst förvånad.

»Just du!» fortfor hon. »Du har öppnat porten för vänner till stolts Juliana, som hålles fånglad dernere och till hvilken jag plägar bära mat tre gånger dagligen.»

»Du skämtar!» var Erlands förlägna svar.

»Neka icke, Erland! Mitt förstånd säger mig, att det måste hafva tillgått så. Man håller nu på att befria jungfrun.»

»Nå, om så skulle vara, älskar du mig mindre för den skull?»

»Det beror på omständigheterna.»

»Hvilka omständigheter, ljufva ungmö?»

»Jo», återtog Walborg, »äfven jag har tyckt det vara synd om den sköna jungfru Juliana, och jag skulle gerna sjelf hafva befriat henne, om icke de sju liderliga svennerne befunnit sig i rummet utanför hennes samt dag och natt bevakat henne...»

»Sju svenner?» utropade Erland häpen. »Sade du verkligen sju?»

»Ja, visst! Sju stycken! Så många voro de, när de i qvällsmörkret förde stolts jungfrun hit. Och lika många äro de ännu . . . Stackars den fagra och snälla jungfru Juliana!»

»Sju svenner!» mumlade Erland Thurgoth. »Då lär min herre sväfva i stor fara dernere. Jag måste ila till hans hjälp.»

»Vänta litet! . . . Det gläder mig att höra, att det är för din herres, och icke för din egen räkning, som du gjort detta, ty det lemnar ännu någon möjlighet qvar för mig att tänka, att du icke narrats med . . . d. v. s. att du menat allvar . . . i allt.»

»Allvar! . . . Vid himlatronen och helgonen alla, jag älskar dig . . . Men jag måste skynda min herre till bistånd.»

»Ännu en gång, vänta! . . . Jag har ett förslag. För att ständigt få vara nära dig, Erland, skulle jag gerna vilja vara kammartärna hos stolts Juliana. På detta sätt behöfde vi aldrig, eller åtminstone högst sällan, skiljas åt, min älskade. Vore icke det förträffligt?»

Och hon smög sig intill honom på det ljufva sätt, som endast en älskande qvinna förmår använda.

»Nå väl, min älskade», yttrade Erland, sedan han med verklig förtjusning tryckt henne till sitt hjerta, »aldrig kunde du påhitta ett förslag, som förmådde bereda mig större glädje än detta . . . Men nu måste vi gemensamt tänka på att understödja Albrecht von Segebaden, min herre, och befria stolts Juliana Windhausen . . . Och nu skall det gå, derom är intet tvifvel, sedan du vill hjälpa oss. Säg nu, hvartill du råder mig? Hvad skall jag först företaga? Du, min hulda Walborg, känner ställningen bättre än jag.»

»Vi måste först undersöka, hurudan ställningen

är», hviskade skön Walborg. »Men för att kunna detta göra, måste vi hafva mörkt omkring oss här inne. Eljest se de oss nerifrån gården... Så der! Nu är det mycket bra!»

Och mycket bra var det, ty hon hade ställt talgljuset på golvet och hvälft deröfver en kolossal jerngryta. Derunder skulle ljuset kunna brinna flera timmar, utan att luftens syre behöfde förnyas. Rummet var alldeles mörkt, så att de båda goda vännerna kunde utan fara stiga fram till fönstret och blicka ned på gården. Med armarna om hvarandras lif lutade de sig öfver det bord, som hade sin plats framför fönstret.

Det var just i samma ögonblick, då pilen sköts genom fönstret och var nära att träffa Albrecht von Segebaden i hufvudet.

* * *

Naturligtvis insåg Albrecht, så snart pilen inkommit och innan den ännu hade upphört att dallra på den plats i den mot fönstret motsatta väggen, der den fastnat, att både han och Juliana lupo fara till både lif och lemmar, om talgljuset fortfarande finge brinna och genom sitt visserligen dunkla, men dock tillräckliga sken vägleda de utanför fönstret församlade mördarna.

Ögonblickligen släppte han Juliana och grep ljusstaken samt släckte ljuset. Knappt hade han hunnit utföra detta, innan en ny pil susade genom fönstret, krossade en annan ruta och fastnade i sängkanten.

»De skjuta med armborst som stympare», mumlade han. »Men det oaktadt är du icke i säkerhet här inne. Låt mig föra dig ut i det yttre rummet. Dit kunna inga pilar nå. Kom, Juliana, låtom oss aflägsna oss! De lära icke upphöra med pilskjutningen, så länge de hafva någon utsigt att träffa någon af oss. Låt mig bära dig, Juliana!»

Och han lyfte henne nu upp på sina starka armar samt bar henne bort mot dörren till det gamla stekarehuset, der Torkil och Åke ännu stodo på vakt. Sedan han der hade stält henne ned på golvet, ilade han tillbaka in i det inre rummet efter en stol, på hvilken han bjöd henne sitta.

Att han genom denna åtgärd frälste Julianas och sitt eget lif, är mycket troligt, ty redan innan han hunnit bära stolts jungfrun halfvägs till dörren, kom en hel skur af pilar susande in i rummet. Rutor krossades. Och just då Albrecht fattade tag i den stol, som han ämnade bära in till Juliana, kom en ny skur af samma lifsfarliga slag. Man åtnöjde sig icke längre med att skicka en och en. Man tycktes hafva ondt om tid, ty man skickade dussinet fullt hvarje gång.

Det kan måhända förefalla våra läsare underligt, att så många pilar kunde på en och samma gång afskjutas af fienderna, då vi erinra oss, att de sju svennerne, när de rusade ut ur stugan för att, som de trodde, i en enda munbit uppsluka fienderna, glömde medtaga sina armborst och att således dessa funnos kvar i det gamla stekarehuset. Saken är emellertid mycket lätt förklarad. Alf Grenerot dref en vidlyftig handel med en mängd olika varor. Visserligen utgjorde engelska, skottiska, nederländska, tyska och böhmiska kläden samt purpurian, särduk och röd foderduk hufvudparten af den varumängd, som han årligen omsatte. Men han handlade också med många andra varor, och bland dessa funnos också vapen af olika slag. På Alf Grenerots befallning hade från magasinet nu blifvit utburna mängder af svärd, armborst och pilar, så att de fiender, som belägrade Albrechts och Julianas tillflyktsort, visserligen voro väl rustade och försedda med allt, hvad den tiden kunde i fråga om lätta vapen anskaffas.

När Albrecht nu hade beredt Juliana en någor-

lunda bekväm plats i närheten af elden, yttrade han:

»Åke kan ensam vara tillräcklig här för ögonblicket. Kom du, redlige Torkil, med mig hit in, så vilja vi se till, om vi icke kunna betala dem för alla de pilar, som de hafva sändt oss! . . . Tag armborst och pilar med dig, ärlige vän!»

»Mig synes ock», yttrade Torkil, »att det kunde vara på tiden att komma till något allvar i den här saken. Här hafva vi nu, Åke och jag, stått på vakt nära två timmar, utan att vi hafva haft ett enda tillfälle att göra något gagn.»

»Nu vilja vi börja, käre Torkil!» svarade Albrecht och drog Torkil med in i den inre kammaren.

Försigtigt närmade de sig fönstret, men det fiendtliga partiet fortsatte att skjuta sina pilar in genom de nu alldeles krossade fönsterrutorna, så att det var förenadt med stor fara att träda ända fram. En ny skur af pilar, som utifrån skickades in i den lilla skålan, bevisade detta. Men Albrecht var vuxen en så farlig situation. Just då fiendernas pilar hade hunnit fastna, somliga i den mot fönstret motsatta väggen och andra i sängens bräder, kommanderade den unge väpnaren:

»Nu, Torkil!»

Båda männen trädde fram midt för fönstret. Mörkt var det, ty icke ens ljuset från fru Brita Grenerots stekarehus kastade nu något skimmer ned på gården. Vi erinra oss, att Erland Thurgoth och Walborg hade, vid en viss punkt i deras samtal, släckt skenet genom att ställa talgdanken under en gryta. Häraf var en naturlig följd, att ett absolut mörker herskade på den fyrkantiga gårdsplanen. Derfor var det ock för våra två djerfva vänner omöjligt att taga något sigte. Men deras öron hade lemnat dem underrättelse om, i hvilken riktning pilarna hade färdats genom skålan. Deraf drogo de en ofelbar slutsats rörande den plats, från

hvilken de blifvit medelst armborsten afskjutna. Logiken, äfven den rent naturliga, som icke eger en enda skymt af vetenskaplig anstrykning, är verkligen en ovärderlig gudagåfva. Våra två vänner, Albrecht och Torkil, insågo genast, att der armborsten funnos, der måste också de män vara, som buro dem, spände dem, lade pil till sträng och aflossade dem. Och då nu denna punkt var gifven, föll det af sig själf, som man säger, att det just var till denna punkt, som Albrecht och Torkil riktade sina pilar.

Två med hvarandra sammansmältande jemmerrop bevisade nu mångahanda ting. Först, att logiken är en ofelbar vetenskap. Vidare, att Albrecht väpnare och Torkil fiskare voro ganska starka i logiken. Och slutligen, att pilar kunna träffa äfven i det djupaste mörker, om de endast riktas efter den naturliga logikens regler.

Det var tydligt, att två bland fienderna voro dödsskjutna.

»Ännu en gång!» ropade Albrecht von Segebaden. »De der menniskorna äro senfärdiga. Vi hinna aflossa ännu ett par pilar, innan de hafva hunnit ladda . . . Gif nu akt! På en gång! . . . Nu!»

Vid ordet »nu!» aflossade båda sina pilar, men denna gång icke mot samma punkt, utan mot en plats, som var belägen ett par alnar till höger om den förra. Återigen var det örat, som gjorde tjenst, då ögat af helt naturliga skäl måste afsäga sig all delaktighet i operationerna. Våra vänner hörde nämligen, att fienderne veko till sidan, när de två dödsskjutna, under jemmer och veklagan, störtade till marken. Och samma öra, som inberättade detta, underrättade jemväl våra vänner derom, att denna reträtt företogs till höger samt att den omfattade endast ett par alnars afstånd. Starka i den naturliga logiken, som de voro, riktade de följaktligen nästa gång två alnar längre åt högra

sidan. Äfven denna gång visade sig, att deras beräkningar voro riktiga. En man föll under hemsk veklagan. Och samtidigt hördes det ljud, som uppkommer, då en pilspets stöter mot blankt stål. Det senare skottet hade, det insågo våra vänner, träffat en af de sju svennerna, hvilka alla voro skyddade af sina stålrustningar

»Ögonblickligen tillbaka, Torkil!» kommenderade nu Albrecht.

De drogo sig tillbaka i skyddet af väggen just i lagom tid, för att undgå den pilskur, som nu stormade in genom det alldeles sönderskjutna fönstret. Ty nu hade fienden hunnit spänna armborsten och lägga pil till sträng. Helt och hållet oskadliga, fastnade pilarna i väggen, och så stort var deras antal samt så stark deras fart, att deras dallrande, sedan de borrar sig in, frambringade en ganska ljudlig, om än icke harmonisk ton, liknande den, som åstadkommes af en s. k. stämgaffel. Men naturligtvis voro Albrecht och Torkil redo att afskjuta sina armborst, så snart fienderne hade aflossat denna salva.

Återigen hördes två skrån. Två af deras fiender hade stupat.

Så fortgick striden mer än en half timme.

Emellanåt hördes Alf Grenerot påskynda och uppegga sina mordiska hejdukar. Högt vågade han dock icke ropa. Det kunde hafva väckt stadvaktpatrullens uppmärksamhet, och han ville, så vidt möjligt var, undvika att väcka uppseende. Derför dämpade han sin röst, så mycket som möjligt var. Dock hörde våra vänner tydligt allt hvad han sade.

»Tio mark i örtugar åt en och hvar ibland eder!» sade han en gång. »Men med vilkor, att I inom en half timme dragen skålmarna vid håret ut ur skålan!»

En annan gång var han ännu mera frikostig.

och yttrade med samma tydligt hörbara, men dämpade stämma:

»Jag skall göra eder alla oberoende för lifvet, om I än skolen lefva i hundrade år. Men gripen dem!... Dragen dem ut, lefvande eller döda!... I ären ju mer än tjugo mot tre. Skam vare er, om I icke under så lyckliga förhållanden kunnen vinna seger!»

Ja, hvad skulle Alf Grenerots hejdukar egentligen göra, för att komma i åtnjutande af denna stora belöning? Att skjuta in genom fönstret till skålan gagnade uppenbarligen till intet. Redan hade de skjutit bort det första pilförrådet till ingen nytta. Man hade varit nödsakad att från Alf Grenerots väl försedda magasin hemta flera.

Nu höjde sig en röst, hvilken — hes, som den var — yttrade:

»Till intet tjenar att anfälla fönstret. Låtom oss angripa dörren och — måtte alla skärseldens plågor i evighet martera mig och måtte mina fäders grafvar förorenas! — om jag icke inom tio minuter lär eder konsten att bryta upp dörren och taga till fånga hela detta sällskap, som gör oss så mycket besvär.»

Tydligen var det en af Nyendanks svenner, som nu hade talat, ty Albrecht hörde handelsman Alf Grenerots stämma infalla:

»Rätt har du för sannt, Sixten Sven! Anfallen dörren till skålan och det gamla, obegagnade stekarehuset!... Raskt framåt, mina vänner!»

Den beväpnade skaran aflägsnade sig från fönstret och smög sig med tysta, men dock icke ljudlösa steg bort till den dörr, på hvars inre sida Åke fiskare stod på vakt. Dervid gingo de något oförsigtigt till väga, ty då Åke hörde, att fienderna befunno sig alldeles intill dörrens yttersida, begagnade han sig af en bland de fyra eller fem springorna, som funnos mellan de plankor, af hvilka dörren

blifvit sammansatt. Det tunna, spetsiga och hvassa svärd, med hvilket han beväpnat sig, stack han ut genom denna springa, och detta med sådan kraft, att det genomborrade kroppen på en af hejdukarna, hvilken befann sig alldeles midt för svärdsspetsen. Karlen, som på detta högst oväntade sätt erhöll sin kallelse till inträde i dödsrikets iskalla regioner, der de mörka molnen simma öfver evighetshafvet, skrånade vildt, och Åke hörde grannt, huru hans kropp föll till marken.

»Detta gick bra», mumlade den redlige Åke.
»En gång till!»

Spetsen af hans svärd uppsökte snabbt en annan springa i dörren. Med den raskhet, han förut visat, handlade han äfven nu. Blixtnabbt körde han klingan ut genom remnan i dörren. Ett nytt jemmerskri! Ett nytt, tungt fall af en människokropp!

»Mycket bra!» brummade Åke temligen högt.
»Ännu ett försök!»

Men då han nu upprepade sin manöver, träffade hans svärd icke något föremål, som gjorde motstånd. Det enda, som svärdspetsen genomskar, var luften. Uppenbarligen hade fienderne, gripna af fasa vid de två kamraternas för dem obegripliga fall, aflägsnat sig från dörren.

Nu kom Torkil till hjälp. Äfven Albrecht inträdde, samtidigt med Torkil, i stekarehuset, men han gick icke genast fram till dörren. Ingen lärer väl finna underligt, om vi berätta, att hans första tanke vid inträdet i köket gälde Juliana och att hans första göromål var att skynda fram till henne, der hon, dold af de framför spisen upphängda kapporna, satt vid brasan inne i spisens väldigt stora område, hvilket ensamt för sig bildade ett rum, nästan lika stort som det, hvori hon hade suttit en fånge. Men Albrecht fann henne sofvande. Kanske var detta den första lugna sömn, den stackars ungdomen hade njutit, sedan hon blifvit af Alf Grenerot

innestängd, ja, kanske ända sedan hon af Klaus Nyendank — den nedrige qvinnoröfvaren — togs till fånga i närheten af Israel Birgerssons slott Finnta... Naturligtvis tog Albrecht sig till vara för att väcka henne. Gerna skulle han hafva tryckt en kyss på hennes rena panna, men han fruktade för att icke kunna göra den så lätt, att den icke skulle väcka henne. Derför måste han afstå från sin föresats, ehuru det kändes i hans sinne alldeles så, som om det gällt att uppoffra lifvet... Han öfvervann dock manligen sig sjelf och tänkte endast på att ställa det så väl för den fagra ungdomen, som tid och omständigheter tilläto. Då han nu såg, att hon satt för nära elden, så att den derifrån utstrålande värmen brände på hennes kind, skyndade han att mellan henne och den väldiga stockelden upphänga en kappa, mot hvilken de hetaste strålarna af värmen måste återstudsas. Och åtskilliga andra omsorger egnade han sin kärleks föremål.

Men snart återkallades han till verkligheten från den drömverld, i hvilken hans själ förirrat sig, då han nu befann sig i den älskades närhet. Bullret vid dörren, stridsropen af fienderna derute och de två redliga fiskarna derinne tilltogo i oroväckande grad. Albrecht insåg, att ett hufvudangrepp förestod, och han skyndade att — sedan han kastat en öm och innerlig afskedsblick på den sofvande Juliana — inställa sig på den mest hotade punkten af den lilla fästning, som han hade att försvara.

TJUGOFÖRSTA KAPITLET.

Erland Thurgoth får en lycklig idé.

Sedan Erland och Walborg lyckligt dolt den Alf Grenerot och hans skarpa fru tillhöriga talg-danken under den väldiga grytan, började de — såsom i ett föregående kapitel omförmäldt är — att försöka med sina unga, friska och skarpa ögon genomtränga mörkret och iakttaga tilldragelserna på den rike handelsmannens gård. Då författaren för fem eller sex år sedan — i ändamål att på ort och ställe öfvertyga sig om möjligheten af de nästan otroliga uppgifter, som de af honom rådfrågade handlingarna innehålla — besökte denna gård (den var svår att finna) qvarstod ännu den af Alf Grenerot belägrade skålan, ehuru den blifvit i många afseenden moderniserad. Och den fönsterluft, tillhörande stekarehuset, genom hvilken Erland och Walborg togo scenerna på gården i betraktande, fanns också qvar. Dock hade naturligtvis fönsterbågar och dylikt blifvit kanske tio gånger förnyadt sedan den tidrymd, inom hvilken vår berättelse rör sig. Men ännu funnos qvar två af dessa bokstäfver, som man fordomdags smidde och insatte i murarna såsom änd- och hållpunkter för »jernförbanden». Det såg ut ungefär så här:

A. G.

Vi betvifla icke, att dessa bokstäfver, dessa feta latinska kapitåler utgöra begynnelsebokstäfverna till Alf Grenerots namn.

Med armen kring hvarandras lif och tätt slutna intill hvarandra, lutade de sig öfver bordet, för att, om möjligt var, förskäffa sig kunskap om, hvad som försiggick dernere.

Tydligt hörde de både armborststrängarnas egendomliga klang, när pilskotten aflossades, och de döendes jemmerrop. Walborg skakades af en icke oförklarlig frossa. Sådana uppträden äro icke egnade för qvinnors veka hjertan. Hvarje jemmer-skrän påminde den vackra Walborg om döden. Och det finnes ingenting, hvilket en vacker qvinna fruktar så mycket, som påminnelsen om blommornas förvissnande och all jordisk fågrings förgängelse.

Erland Thurgoth var naturligtvis mera lugn. Han var van vid sådant. Hans sinne hade i detta afseende blifvit hvad man kallar förhärdadt, huru vek och mjuk som vax och böjlig han än kunde vara och verkligen var, då det gälde qvinnan och kärleken. Den tappre svennen skulle icke hafva motstått en varm blick ur ett eldigt qvinnoöga, men han skulle utan fruktan hafva blottat sitt breda bröst mot ett hotande pilskott, ja, till och med för en s. k. scharfmesser¹ eller en »notslanga» med aderton pundts kulor.

Den »redlige Thurgoth» — som Albrecht alltid benämnde honom, sedan han blifvit pröfvad och befunnen gedigen — åhörde utan fruktan de stridsljud, som från Grenerots gård trängde upp till honom och Walborg i det nya stekarehuset. Sådant hade han hört mången gång tillföre och sjelf befunnit sig midt uti sådant och ännu värre stridsbuller. Det kunde icke föfrära honom. Men han försökte, så godt han kunde, trösta och lugna skön Walborg.

¹ Scharfmesser var ett på 1300-talet brukadt skjutvapen, hvilket utslungade kulor af ett hundra pundts vikt. På italienska: *masticana*. I rimkrönikan: »stora moysan.»

»Var lugn, min Walborg», yttrade han bland annat, under utöfningen af tröstarekallet, »var blott lugn och oroa dig icke, min älskling!... Om jag känner min herre, Albrecht väpnare, rätt, så sköter han saken klokt och kommer icke att gifva sig, innan han försökt allt, hvad en människas hjerna förmår uppfinna. Vi hafva således god tid, och jag tror nog, att jag skall kunna finna något lämpligt och tjenligt medel att komma honom till hjälp i hans sträfvande efter att rädda sig och stolts jungfru Juliana... Min salig mor sade alltid, att jag var den slugaste unge, som någonsin vandrat på jorden i ett par nedkippade skor. Och hon hade rätt, den hedersgumman!... Låt mig hållas, Walborg lilla, och jag vill våga mitt hufvud på, att jag skall uppfinna någonting...»

»Men medan du uppfinner ditt osvikliga räddningsmedel, taga de lifvet af jungfrun, och jag ville likväl så gerna blifva hennes kammartärna.»

»Du skall så bli, skön Walborg!» försäkrade Erland Thurgoth, ehuru han i den stunden icke rätt visste, huru han skulle gå till väga för att hålla ett sådant löfte. »Låt mig endast taga ställningen i betraktande och sedan eftersinna... Du kan vara alldeles lugn, min fagra Walborg. Värre hade det i sanning varit, om äfven jag varit innesluten i skålan och det ruskiga gamla stekarehuset dernere. Då hade jag icke kunnat komma dem till hjälp. Men nu är jag — tackade vare alla helgon och icke minst min skyddspatron Sanct Knut! — nu är jag fri och lös och ledig och kan utifrån komma våra vänner till undsättning.»

»Men de döda henne...», hviskade Walborg. »Hör du inte, huru strängarna på deras armborst klinga? Hör du inte dessa fasliga jemmerrop, hvilka isa hjertat med förfäran?»

»Om jag icke hör?... Visserligen hör jag, men det är ingenting... Våra vänner kunna be-

täcka sig mot pilskotten genom att hålla sig bakom murarna. Och naturligtvis försummar Albrecht väpnare icke att iakttaga alla möjliga försigtighetsmått.»

»Hu!... Hvilket rysligt dödsskrän!... Hvem månede det hafva varit, som nu släppte lifvet till? ... O, det är fasansfullt!»

»Utan tvifvel var det någon af Alf Grenerots hejdukar, som skickades till Valhall af våra vänner!... Skriet kom från den öppna gårdsplatsen och ingalunda från det belägrade husets inre... Han är säker på sin post, väpnaren. Derfor var nu lugn, min sköna Walborg!... Och var tyst!... Låt mig eftersinna!»

»Det är hemskt», utlät ungmön sig, men sedan teg hon.

Länge fortforo Erland Thurgoth och Walborg att från det nya stekarehusets fönster iakttaga stridens gång, ehuru de — i det rådande mörkret — naturligtvis icke kunde med full säkerhet bedöma stridens resultat. Slutligen sade Erland till sin fagra väninna, som förfärad tryckte sig intill honom och nästan hvarje ögonblick suckade.

»Hvem eger den andra gården till venster om oss?»

»Hvilken gård?»

»Jo, naturligtvis den, som gränsar intill Alf Grenerots och som ligger alldeles bakom huset, der våra vänner befinna sig?»

»Det är ingen gård», hviskade skön Walborg. »Hvad menar du?»

»Om det icke är någon gård, hvad är det då, fagra Walborg?»

»Det är en obebyggd tomt — en upplagsplats för sopor och annat odugligt skräp här i nejden... Men säg mig, hvad du menar?»

»Du skall för visso få veta det... Ser du, jag är sysselsatt med att uppgöra en plan, och när jag

uppgör planer, är jag i behof af en absolut tystnad... Tig därför, om du vill mig väl!»

»Ah!... Du har en plan? Planer äro förträffliga ting.»

»Ja, men tig nu, så att jag får utveckla mina tankar!... Nå väl -- en obebyggd tomt ligger bakom huset... Skönt!... Den kan blifva till nytta... Men på hvilket sätt? Ah, nu har jag funnit det.»

»Du har funnit?» hviskade den af det alltjemt fortfarande stridsbullret upprörda Walborg, tryckande sig intill hans sida.

»Ja, skön Walborg, jag har funnit ett sätt att draga dem alla dernere — d. v. s. alla fienderna — vid näsan. Det blir bra.»

»Men... säg! Hvaruti består din ypperliga och ofelbara plan?»

»Du skall få det att veta, när tid blir... Men låt höra!... Har du någonting, som du vill medföra på vår flykt, så skynda dig att samla det tillhopa!... Lägg det tillsammans till ett knyte!... Dröj icke!... Minuterna äro dyrbara... Men — en annan sak!... Vet du händelsevis, hvar man här i gården kan finna ett dugande jernspett? Långt!... Starkt!... Spetsigt!»

»Sådana finnas i hundratal i Grenerots stora magasin!»

»Skönt! som min salig mor alltid plägade säga, när hon i sin klädningsficka hittade någon bortglömd örtug... Samla du nu tillhopa ditt, min vän, min ros, mitt förgyllande skrin!... Och var redo, när jag kommer tillbaka med jernspettet, ty då lemna vi genast för alltid detta håll!»

»Vi skola således fly?» utbrast den häpna och öfverraskade skön jungfrun, hvilken kanske tyckte, att hennes nye älskare var mera bråd än den gamle. »Och jag får följa dig, Erland?»

»Naturligtvis! Knäfveln sjelf skall inte hindra oss, min söta.»

»O, då skall jag skynda! . . .» utropade hon med en glädje, som sannolikt tydligt afspeglade sig i hennes för aftonen renskurade anletsdrag.

Med en hurtig rörelse af handen upplyfte hon den stora grytan, som dolde talgdanken, och med denna ljusbärare i handen började hon sammanleta sina små tillhörigheter. Samtidigt smög Erland sig ned på gården. Naturligtvis önskade han att icke komma i någon beröring med Alf Grenerots på gården svärmande hejdukar. Och ännu mindre med handelsmannen sjelf! Derfor öppnade han så tyst som möjligt dörren till stekarehuset och smög sig ljudlöst öfver gården bort till den byggnad, hvilken hans sköna Walborg hade för honom utpekadt såsom Grenerots magasin. Den förståndiga tärnan hade också gifvit honom noggrann beskrifning om, på hvilken plats i magasinet jernstängerna förvarades. Erland Thurgoth trodde sig kunna mycket lätt träffa denna plats äfven i det becksvarta mörker, som naturligtvis måste vara rådande derinne i den höga byggnaden.

In i magasinet lyckades han komma, utan att någon af fienderna upptäckte honom. Dörrarna stodo öppna, ty en karl hade fått i uppdrag att från magasinet hemta och till stridsplatsen bära den ena bördan af pilar efter den andra, så många han kunde medhinna.

Men nu ville Erlands otur, att Alf Grenerot tyckte karlen vara för långsam i sina rörelser. Verkliga förhållandet torde också hafva varit, att Alf Grenerots hejdukar bortslösade pilarna fortare, än en ensam karl förmådde framforsla dem. Ty både de sju svennerne och de kvarlevande af gårdskarlarne och bodbetjenterna sparade ingalunda på dessa pilar, hvilka icke kostade dem någonting, utan fritt levererades af Grenerot till huru stort antal som helst. I mörkret blefvo förmodligen också åtskilliga pilbundet liggande obemärkta. —

Alf Grenerot blef ursinnig på den — enligt hans förmenande — försumlige gårdskarlen. Efter att hafva kallat honom »slyngel» m. m., befalde han, att ännu en karl skulle skilja sig från den stridande skaran och biträda vid framförlandet af de outhärliga krigsredskapen. Och för att ännu mera påskynda detta arbete, lopp han sjelf med stor fart jemte de båda karlarna till magasinet, dit han anlände i deras sällskap, endast några sekunder senare än Erland Thurgoth.

Inne i magasinet var icke så mörkt, som Erland sven hade föreställt sig. Den late gårdskarlen hade, för sin egen höga bekvämlighets skull, tändt två lyktor, hvilka spredo ett icke alltför svagt sken omkring sig. Med bevingade steg ilade nu Erland mot den plats, som blifvit honom af skön Walborg anvisad såsom förvaringsrummet för jernspetten. Men han hade icke ilat långt in i magasinet, förr än han hörde brådslande steg och ljudet af menniskoröster utanför ingången till den väldiga byggnaden. Det var naturligtvis Alf Grenerot och hans båda hejdukar, som kommo löpande.

Till en början kunde vår oförvägne sven icke tro annat, än att man sett honom smyga öfver gården och in i byggnaden samt att dessa ljud betydde, att man nu ämnade jaga och fånga en på denna plats i sjelfva verket så obehörig människa.

Hvar skulle han nu dölja sin person? Goda råd voro dyra.

Endast ett par sekunder egde han till beslutets fattande, men hans »salig mor» hade icke utan orsak berömt hans påhittiga hufvud. Äfven denna korta tidrymd var fullt tillräcklig för Thurgoth att både öfverskåda förhållandena och besluta sig. En stege stod några alnar från honom, upprest mot en öppning i taket. Det var lätt att inse, att man på denna stege kunde komma upp i magasinets andra våning. Fördelen af denna anordning gick

icke förlorad för svennens spanande öga. Med en skyndsamhet, som utan tvifvel skulle hafva förskaffat honom priset, om frågan gäلت en kapplöpning, ilade han bort till stegen och uppför denna. Sällan har någon menniska med så stor hast klättrat uppför ett samfärdsmedel af så obeqvämt slag som denna groft tillyxade stege, hvars pinnar befunno sig på minst en half eller kanske två tredjedels alns afstånd från hvarandra.

Just då Alf Grenerot — ursinnig af vrede och ifver — rusade in i magasinet, tätt åtföljd af sina båda drängar, försvunno Erland Thurgoths ben vid stegens öfra ända och doldes af den öppna takluckans kanter. Om icke den hedervärde handelsmannen hade varit så vred eller så ifrig och icke haft så brådt, skulle han utan tvifvel hafva både hört det buller, som Erland Thurgoth, trots sina bemödanden och trots all omtanke, icke kunde undgå att åstadkomma, och sett hans båda ben försvinna deruppe i luckan. Men Alf Grenerot märkte nu ingenting. Han endast grälade på gårdskarlarna, hotade och svor vid »sanct Erik konung», att han skulle låta skjuta dem tjugo pilar hvardera genom hjertat, om han icke såge dem skynda sig. Vår oförvägne sven undgick således upptäckt.

Men utan oro var han naturligtvis icke, och visserligen lade han handen till svärdfästet, medan han försigtigt lutade hufvudet ut öfver öppningen och bespejade den vrede handelsmannen och hans hejdukar. »Huru lätt», tänkte han, »huru lätt kunna de icke hafva ärende hit upp, och om de då medföra lyktor, så är jag utan tvifvel förlorad . . . Men jag skall sälja mitt lif så dyrt som möjligt . . . Jag vill lefva för att älska min sköna Walborg, och det skulle gå mycket underligt till, om jag icke skulle kunna besegra dessa slynglar. De äro ju blott tre.»

Ännu hårdare omfattade hans högra hand svärd-

fästet, och den venstra sökte med feberaktig brådska fästet till den snebak¹, som hängde i hans bälte.

Men han behöfde icke använda något af dessa fruktansvärda vapen — hvarken »slaghöken» eller »snebaken» — ty både Alf Grenerot och drängarne hade snart belastat sig med så många pilbuntar, de förmådde bära, och aflägsnade sig, utan att fördröja sig en sekund längre än nödigt var.

Knappt voro de ur sigte, förr än Erland Thurgoth steg ned utför den obehärliga stegen, uppsökte ett jernspett, ja, till och med två, samt aflägsnade sig med detta tunga byte. Först smög han sig till porten och stälde der de båda jernstängerna. Sedan begaf han sig, så ljudlöst som möjligt, upp till skön Walborg i det nya stekarehuset. Så stor och omsorgsfull försigtighet hade han dock icke behöft iakttaga, ty detta inträffade just då fiendernas uppmärksamhet upptogs af det skrån, som i dödssekunden utstöttes af två hejdukar, hvilka träffats af Albrechts och Torkil fiskares pilar.

Walborg var färdig. Alla sina tillhörigheter hade hon samlat i ett litet knyte, och sjelf hade hon klädt sig på bästa sätt enligt råd och lägenhet samt efter den tidens sed. Hennes öfverplagg bestod af en snäf och rynkad kappa, tillskuren i nästan fullständig likhet med nunnekåporna och försedd med en halfkrage, hvilken slutade ett stycke ned på ryggen. Hennes hufvudbonad var ett slags mössa, nästan lik den, som morakullorna ännu i det nittonde seklet begagnat. Drägten var ingalunda vacker, men då svennen såg, att hon så beredvilligt öfverlemnade sig i hans vård, rördes hans hjerta och han tog den unga flickan i famn. I samma ögonblick släckte Walborg talgdanken, så

¹ »Snebak» kallades ett slags knif med vriden eller nedböjd egg. Endast riddarne begagnade »dart» d. v. s. dolk.

att det aldrig kunnat konstateras, huruvida den djerfve väpnaren derjemte röfvade en kyss. Men troligt är det likvisst, då nu tillfället var så lägligt, flickan så tillgifven och hennes fagra läppar så varma.

»Nu gå vi!» hviskade han. »Aldrig, Walborg lilla, aldrig — det svär jag vid alla helgon — skall du ångra, att du följer mig.»

Walborg tryckte svennens hand. Sedan smögo de ned på gården och derifrån ut på gatan: Han glömde icke att medföra de två jernspetten. Men hvad ämnade han nu göra?

* * *

Vi lemnade Albrecht, just då han kallades bort från sina kärleksfulla omsorger om stolts Juliana. Det som tvingade honom att lemna henne var — som vi minnas — ett starkt buller vid stekarehusets ytterdörr samt de stridsrop, hvilka höjdes både utanför och innanför denna dörr. Se här, hvad som vållade detta afbrott i den stillhet, som båda partierna hade iakttagit, sedan Åkes svärd hade för alltid afskurit för två bland hejdukarna all möjlighet att deltaga i ännu flera skurkstreck här i denna snöda världen!

Alf Grenerot eggade alla sina medhjelpare med de mest rundliga och frikostiga löften. Belönin-garna, sådana de på detta stadium af striden utlofvades, räknades icke i örtugar, utan marker silfver. Och på samma gång hotade han sina hejdukar med de aldra grymmaste straff — bland hvilka hängning i den stora stads- och riks-galgen på Brantberget¹ eller död för bödelsyxan på Åsöna voro bland de lindrigaste — om de icke inom så eller så lång tid »drogo banditerna ut vid håret». Naturligtvis kunde så kraftiga uppmuntringar icke blifva utan verkan. Alla stormade på en och samma

¹ Brantberget = Brunkeberg. Åsöna = Södermalm.

gång mot dörren. Jernstänger stuckos in i mellanrummet mellan dörren och karmen. Yxhugg larmade på den lyckligtvis rikt jernbeslagna dörren, på hvilken de likväl icke utöfvade någon verkan. Och stridsropen upphäfdes af alla hejdukarna i alla tänkbara tonarter och hemtades från alla möjliga områden, der den menliga naturens ilska någon sin funnit tankar och ord för att gifva uttryck åt sinnets brusande förbittring. Äfven Åke och den nu till hans undsättning komne Torkil sparade icke sina lungor.

Men om de icke sparade lungorna, så sparade de icke heller svärden.

Samtidigt sköto de dessa ut genom springorna i dörren och — det behöfva vi knappt säga — två af fienderna föllo under dödsskrän till marken, för att aldrig mera resa sig. I mörkret förmådde Alf Grenerots hejdukar icke se, hvad dödsorsaken månne vara. Sannolikt trodde de, att de i natten och mörkret kringsvärande gastarna hade »kramat» lifvet ur deras stallbröder. Trampande på deras lik, stormade de öfriga ännu häftigare mot dörren. Jernspetten bände ännu mera våldsamt. Yxhuggen larmade ännu högre. Det var ett under, att Juliana Windhausen kunde under slika ogynnsamma förhållanden fortsätta sin lugna och djupa sömn. Endast den trötthet, hon kände, och den långvariga sömnlösheten förmå förklara detta. Hon sof tryggt, då hon visste, att hon var i Albrechts hägn.

Albrecht trädde — såsom vi nämnt — fram till sina vänner, de båda redliga fiskarena. Några få ord af Torkil voro tillräckliga att förklara, hvad som var på färde. Albrecht eftersinnade några minuter, under hvilkas lopp larmet och stridsropen fortforo att ljuda.

»Tydligt och visst är», sade han omsider, »att de skola inom en half timmes förlopp hafva brutit upp dörren. Och om de väl komma in här i detta

gamla kök, så äro vi visserligen förlorade, ty de äro betydligt mera manstarka än vi. Då skulle för oss återstå endast att sälja lifvet så dyrt som möjligt. Dermed vore dock icke Juliana hulpen, äfven om vi kunde ådagalägga en odödlig ära, innan vi stupade. Andra utvägar måste användas. Vi måste försöka uppfinna något medel att tvinga dem till att aflägsna sig från dörren. Hvad synes dig, Åke? Och du, redlige Torkil? . . . Om vi skulle krossa rutorna på de der två små gluggarna deruppe och derifrån beskjuta våra fiender? . . . Jag menar, att de icke länge skola motstå våra skott, utan snart nog öfvergifva försöket att bända upp dörren eller sönderhugga den med sina yxor. Hafven icke också I denna mening?»

»Jo, så menar jag ock», svarade Torkil. Och Åke instämde.

Nu dröjde det icke länge, innan Albrecht sjelf klättrat upp till det ena lilla fönstret och Torkil till det andra. Åke skulle under tiden stå innaför dörren, dels för att försöka drabba ännu en eller annan genom att stöta svärdet ut genom springorna mellan dörrens plankor och dels emedan någon måste vara tillhands, i den händelse det skulle lyckas Alf Grenerot och hans medhjälpare att spränga upp dörren.

Glasrutornas söndersprängande uppmärksammades icke af hvarken Alf Grenerot eller någon af hans genom beständigt stegrade löften uppeggade män. Deras rop, deras yxhugg, deras löpande hit och dit, deras buller med jernstängerna -- allt detta förtog så obetydliga ljud som sönderspringandet af en bräcklig och tunn glasruta. Albrecht och Torkil kunde derfor lätt rikta sina arborstpilar mot den invid dörren tätt sammanpackade hopen af fiender. Strängarna klingade skarpt. Två pilar sökte sig i nästa ögonblick väg in i två hejdukars hjertan eller åtminstone in i den del af deras kroppar, der vanliga

menniskor bära ett hjerta. Dessa karlar voro emellertid så förhärdade i synd och brott, att man kunde hafva trott dem sakna en dylik kroppsdel. Att de föllo, förvånade mindre våra två vänner, som sjelfva skickat dem dödens bevingade budbärare — pilarna — än deras stallbröder och medhejdukar, hvilka naturligtvis icke hade väntat sig ett anfall från detta håll. Samtidigt lyckades det den redlige och oförtrutet sökande Åke att finna en springa, der hans svärdsudd mötte hinder, då den förts fram mellan plankornas hela tjocklek. Raskt drog han det ett par tum tillbaka och stötte det med så mycket större fart och styrka ut mellan dörrplankorna. En af hejdukarna blef dödligt träffad, och hans dödsjemmer och qvidande blandades med deras, som träffats af Albrechts och Torkils pilar.

Nu hade emellertid manspillan bland Alf Grenerots folk blifvit så stor, att inga löften i verlden kunde förmå de öfverlevande till att förnya anfallet mot denna lilla fästning, hvilken tycktes vara ointaglig och der döden hotade från de mest oväntade håll samt gastar och andra »i vädret» kringflackande odjur drefvo sitt hemlighetsfulla och farliga spel, så att balda kämpar föllo döda till marken utan någon i natten synbar orsak. Förgäfves fördubblade, ja, tredubblade Grenerot sina löften. Ingen ville lyda. Alla drogo sig tillbaka till ungefär midten af gården, och Alf Grenerot ansåg naturligtvis sitt eget lif vara så dyrbart, att han icke fick dröja kvar ensam på den farliga platsen. Småsvärjande begaf han sig ofördröjligen efter de andra. Han sprang fortare än de, sedan han börjat.

»Vid skärseldens alla lågor», sade han till sina män, när han upphunnit dem, »ären I icke fegare än hundar! I edra bröst klappa icke modiga mäns hjertan, utan harhjertan. Edra själar äro kanin-

själar. I borden blygas». Och mycket annat sade han i sin ohejdade vrede och djupa bedröfvelse.

Men hvarken dessa förebråelser eller förnyade löften förmådde stålsätta karlarnas mod eller drifva dem till ett förnyadt anfall mot en port, der en viss död hotade dem.

»Så länge det är mörkt, kan ingenting göras», sade en sven.

»Genom våld få vi dem aldrig fatt», menade en annan. »Jag anser, att en ordentlig belägring är det enda möjliga sättet. Vi hafva intet skyddsvärn mot deras pilar, då deremot de lätt finna skydd till lif och lem bakom sina murar... Men låtom oss anordna en verklig belägring, så lærer det icke dröja länge, förr än hungern drifver dem till att gifva sig på nåd och onåd.»

»Ja, ja... vi vilja svälta dem ut», ropade nu flera röster.

Och dervid blef det.

Alla Alf Grenerots bemödanden att förmå dem till ett mera verksamt och mindre tidsödande uppträdande gent emot fienden lemnades utan afseende. Han bad, han utströdde rundliga löften, han svor vid alla helgon i kalendern, ja, han stampade i marken och fälde tårar af raseri, men ingenting — icke ens de grymmaste hotelser — kunde förmå dem att ändra mening.

De stälde sig, två och två på olika punkter, omkring det hus, som nu skulle underkastas belägring. Så länge nattens mörker rådde, kunde dessa posteringar utan fara förläggas i husets omedelbara närhet, om de endast iakttogo en absolut tystnad och icke genom sina rörelser förrådde för de belägrade, hvilka punkter man hade besatt med manskap. Det blef emellertid beslutadt, att dessa vaktposter skulle i dagningen draga sig tillbaka och förskansa sig bakom de på gården liggande skräphögarna.

Förgrymmad i sitt hårda sinne, begaf Alf Grenerot sig in i den s. k. farstugan¹ för att söka en eller annan timmes hvila och kanske för att inhemta råd och vinna stöd hos sin ännu mera hårda och manhaftiga hustru.

Denna älskvärda qvinna hade, under aftonens och stridens lopp, åtskilliga gånger varit ute på gården midt ibland stridsmännen, hvarken fruktande pilar eller dödsskrän, men uppmuntrande sin mera fege makes kämpar på det för en qvinna af hennes art egendomliga sättet. Att det icke var milda eller ens qvinliga ord, som hon slungade omkring sig bland karlarna, derom tviflar ingen, som ur samtalet mellan henne och Albrecht aftonen förut har hemtat en riktig föreställning om den sedermera i dessa skildringar djupt ingripande qvinnans karakter och väsende. Ty karakter hade Brita Göstafsdotter. Denna heder kunde icke ens hennes aldra argaste fiender förneka henne. Men felet var utan tvifvel, att hon hade alltför mycket af den sorten. Äfven de goda egenskaperna i vår menckliga natur blifva fel och brister, om de öfverdrivas och uppnå en höjd, en styrka, en intensitet, som är sjuklig. Man vet ju, att vissa sjukdomar af aldra farligaste beskaffenhet bero just på ett sjukligt stegrande af kroppens lifsverksamhet i lokala delar. Och mellan kroppens och själens sjukdomar finnas analogier, ehuru vetenskapen kanske har hittills alltför djerft eller alltför ligkiltigt förbisett dessa.

Men det är — deri har du rätt, värde läsare! — icke någon vetenskaplig afhandling, vi här hafva för händer, utan en enkel och okonstlad skildring af händelser, som verkligen timat.

Vi återgå derfor blygsamt till vår berättelse.

* * *

¹ Med »farstuga» menade man på den tiden sängkammaren.

Albrecht och hans så lyckligt funna vänner Torkil och Åke, hade visserligen hört Brita Göstafsdotters inblandning i männens företag och på rösten igenkänt, att det månne vara en qvinna, som talade så manhaftiga och säkra ord, en af det »svagare könet», som ordade om död och blodsutgjutelse och pilskott och svärdshugg och annat dylikt med samma hårda lugn, som om hon talat om slända och sparrlakan, handdukar med hedensöm¹, nattmössor, badstufvulakan, drägeldukar eller silkesömmade borddukar af finsk eller holländsk lärft. Den manhaftiga amazonen yttrade sig i frustugan om »öfverkastning» och »utkastning», om »vepor» (= faltar) och »ryen» (= täcken) lika ilsket, som hon här på gården bland sin mans hejdukar allä, talade om pålyxor, spjut, pilar och orgelbyssor².

Och våra vänners skarpa hörsselförmåga hade jemväl satt dem i stånd att uppfatta hufvudsakerna af den öfverläggning, som slutligen, midt på den vidsträckta gården, hölls mellan Alf Grenerot och hans män — denna öfverläggning, hvars slutresultat blef, att man skulle genom hunger drifva de belägrade till underkastelse. Naturligtvis kunde våra vänner icke förneka inför sig sjelfva, att fienden genom detta beslut hade funnit ett ovedersägligen verksamt och ofelbart medel. Om de hade kunnat bäfva, skulle nu varit ett lämpligt tillfälle till denna föga angenäma kroppsöfning.

Och om skenet från stockelden icke hade varit dämpadt genom de tre fotsida och framför spisen upphängda och utbredda kapporna, skulle våra vänner hafva i hvarandras bleka, ehuru beslutssamma anleten läst många bedröfliga tankar. Att dö för svärd eller pil eller annat krigsvapen var i sjelfva verket endast en småsak mot hungersdöden.

¹ »Hedensöm» = broderi.

² »Orgelbyssa» = kulspruta.

Döden i strid är vanligen ögonblicklig. Att dö af svält medför många dygns olidliga qval.

Men Albrecht fattade snart mod igen och sökte uppmuntra sina trogna medhjelpare, hvilka tycktes mycket modfälda, kanske därför att de under deras sträfsamma och torftiga lif hade fått en klarare föreställning om hungerns förfärliga qval än Albrecht, som alltid left i rikt öfverflöd och aldrig haft tillfälle att blicka nöden rakt in i de ihåliga ögonen.

Det hade nu med ens blifvit alldeles tyst på gården. Nattugglans hemska skri från magasinets höga tak var nästan det enda ljud, som förnams i denna nattliga stillhet. Men derom bekymrade sig ingen, ja, man var så vand dervid, att man knappt hörde det.

Man hörde annars nästan intet ljud utifrån. Mindre erfarna och försigtiga män, än våra vänner voro, skulle måhända hafva ansett denna nattliga stillhet och tystnad, hvilken afbröts endast af bullret af ett och annat på aflägsna gator framrullande åkdon, såsom ett bevis på, att faran nu vore öfverstånden och att man nu med trygghet kunde lemna sitt tillhåll samt söka sin räddning genom att fly — fly ut genom porten och bort genom Skomakaregränd. Men våra vänner läto icke bedraga sig af denna dödstystnad. De stannade visligen qvar inom de skyddande murarna och öfverlade ifrigt om, hvad som vore att i denna trängande nöd företaga.

»Något utfall kunna vi icke företaga, förrän solen går upp igen», menade Torkil, och deri instämde naturligtvis de båda andra. »Ty», fortsatte Torkil, sedan han hört bundsförvandternas bifall, »utan tvifvel stå de på lur någonstädes i närheten.»

»Ja, derom är intet tvifvel», genmälde Albrecht, »och vi kunna vara derom så mycket mera öfvertygade, som vi nyss åhörde deras öfverläggningar i saken. Men när morgonen inbryter och vi

kunna öfverskåda deras ställning, vilja vi öfverenskomma om bästa medlet att undkomma ur denna svåra nöd.»

»Mig undras», inföll den tystlåtne Åke, »mig undras storligen, huruvida Grenerot skulle tillåta oss fritt aftåg med alla våra tillhörigheter, om vi försökte parlamentera.»

»Då kunde vi lika gerna och med större framgång försöka att parlamentera med djefvulen», inföll Torkil med en viss häftighet i ton och åtbörder. »Hin är barmhertigare än han.»

»Så tror jag ock», sade Albrecht mera lugnt. »Föga eller ingen sannolikhet finnes för att vi skulle kunna dermed uträtta något till vår och stolts jungfruns räddning, och vi hafva ju öfverenskommit, att vi icke draga härifrån annorlunda än i sällskap med henne. Om vi endast hade med Grenerot sjelf att göra, skulle vi möjligen kunna uppträda så hotande, att han blefve rädd och gafve efter. Och äfven hans hejdukar skulle vi möjligen kunna skrämma. Men, mina redliga vänner, bakom dem alla står en qvinna — en qvinlig afgrundsande är kanske det mest träffande ordet. Alf Grenerots hustru Brita Göstafsdotter är, tron mig, af en sådan natur, att hon aldrig någonsin viker en enda tum från sina föresatser. I hörden ju hennes röst? I hafven sjelfve bevittnat de yttranden, hon fälde midt under stridstumultet nyss? ... Mot Alf Grenerot och hans knektar kunna vi strida, vi hafva till och med, som jag nämnde, en god utsigt att kunna skrämma dem, men mot Brita Göstafsdotter äro vi vanmäktiga. Hon är stålsatt af elakheten och skärpt af menniskohatet. Hon kommer icke att — om det på henne beror — låta oss undslippa med lifvet.»

»Men vi kunde ju ändå försöka parlamentera», menade Åke.

Detta hans inlägg i samtalet blef emellertid

aldrig af Albrecht von Segebaden besvaradt, enär Juliana Windhausen nu hade vaknat och trädde fram på skådeplatsen, i det att hon med sin välformade hand sköt undan en af de upphängda kapporna och på detta sätt skaffade sig fri passage.

»Ack, min egen Albrecht», sade hon, på samma gång hon slog de skönaste armar i världen omkring Albrechts hals, »jag har sofvit och drömt så ljuft. Det gör så godt att få sofva, då man är trött och utvakad... Ack, så härliga drömmar, som hafva hägrat för min själ! Skola de väl någonsin blifva verklighet?... Hjelp mig att derom bedja till alla helgon och framför allt till den heliga madonnan, Jesu moder!»

Albrecht besvarade hennes tal med några ömma ord, hvilka vi naturligtvis icke vilja förråda för våra läsare.

Han lemnade den sittplats, han intagit på den uppåt vända botten af en tunna, och ledsagade stolts jungfrun tillbaka till närheten af den ännu brinnande och af Torkil emellanåt uppriskade stockelden, i det att han samtidigt yttrade:

»Kölden är här ute för sträng för dig, min själs älskling, sedan alla fönsterrutorna blifvit krossade och den kalla nattluften således kan fritt spela in... Låtom oss samspråka en stund vid elden!... Hållen god vakt, mina redliga vänner!»

En hel timme förgick, och tiden mände väl nu hafva framskridit till mellan klockan ett och två på natten. Åtminstone beräknade våra fiskare detta, ty någon tidmätare egde de icke att rådfråga. Men de egde erfarenhet och hade ända från barndomen blifvit — liksom alla män af deras yrke — vanda vid konsten att beräkna de nattliga timmarnas flygt utan några mekaniska hjälpmedel.

Albrecht von Segebaden och Juliana Windhausen samtalande med hvarandra i denna halfhöga ton, som gör samtalet mellan två älskande så ljuft.

Ännu hade från gårdssidan icke hörts ett enda ljud, åtminstone intet, som var af sådan beskaffenhet, att det kunde oroa våra vänner. Torkil och Åke språkade halfhögt om deras hem i Hargshamn och om hustrur och barn, som de hade der lemnat. När detta ämne blifvit uttömdt, försjönko de i djupa tankar, och en stunds tystnad rådde i det gamla stekarehuset. När Torkil och Åke å nyo började samtala, gälde det fisket och andra ämnen, med hvilka deras lefnadsyrke hade gjort dem förtroliga.

Plötsligt hördes ett doft buller. Alla våra vänner tystnade. Äfven Albrecht och Juliana hade hört det.

Men detta buller kom icke från framsidan af huset d. v. s. det förorsakades icke af någonting, som tilldrog sig på gården.

Man lyssnade uppmärksamt en stund, och Torkil fiskare fick det snart klart för sig, att bullret härörde från någonting, som man företog sig på bakväggen af huset, den vägg, hvilken gränsade intill grannens tomt.

»Fienden anfaller oss från andra sidan», tänkte han och skyndade sig att underrätta Albrecht om denna tanke.

I sjelfva verket hade det — så tyckte våra vänner — varit högst underligt, om icke Alf Grenerot eller någon af hans knektar skulle hafva uppfunnit ett så enkelt och ofelbart medel som detta. Baksidan af huset hade inga fönster. Der behöfde man icke frukta hvarken pilskott eller stötar af mördande svärdspetsar. Der kunde man »arbета» utan lifsfara.

Det hördes, som om någon varit sysselsatt med att nedbryta muren. Men Albrecht förklarade, att han tyckte dessa arbetare gå alltför försigtigt till väga, för att kunna tillhöra deras fienders antal. Det var ingalunda något högljudt buller. Albrecht ansåg verkliga förhållandet vara, att någon sökte,

genom försigtigt användande af jernspett, lossa stennarna i bakväggen.

»Låtom oss icke förtvifla, mina vänner!» sade han. »Det kan vara vänner, som på detta sätt arbeta för vår befrielse ur denna djupa nöd . . . Mig synes, att om det vore fiender, skulle de gå mindre försigtigt till väga, än de nu göra.»

»Vänner?» utropade Juliana, som stod i närheten af de tre öfverläggande männen. »Vi hafva ju inga vänner här. Ingen känner oss, och ingen frågar efter, om vi lefva eller dö.»

»Jo, min Juliana, vi hafva en vän, hvilken är fri . . . åtminstone har jag skäl att tro honom vara fri.»

»Ah!» utropade hon med en viss oskrymtad glädje, och hoppet kom hennes kinder att rodna, hennes nästan svarta ögon att blixtra. »Vi hafva då en vän — en, hvilken arbetar för vår befrielse . . . Hvem är den vännen, min Albrecht?»

»Det är min redlige väpnare Erland Thurgoth», svarade Albrecht. »Honom hafva vi att tacka för, att vi kommo in på gårdsplatsen här. Trogen och verksam är han. Först nu, under den sista nattens timmar, har jag tänkt på honom. Mig förefaller det, som om detta dofva buller vore ett bevis på, att Erland Thurgoth funnit en af oss icke hittills anad utväg till vår befrielse . . . Sanct Erik konung gifve, att så månne vara!»

»Ja, och helgonen alla!» hviskade stolts Juliana Windhausen.

»Mig synes, att vi böra uppsöka den plats, från hvilken detta dofva buller härleder sig», föreslog Torkil.

»Deri har du rätt, min redlige vän», genmälde Albrecht von Segebaden. »Endast så kunna vi vara redo att med svärdsudd mottaga dem, om de äro fiender, eller understödja deras arbete, om de äro vänner . . . Så låtom oss alla närma oss den plats, från hvilken bullret kommer!»

Naturligtvis vågade man icke tända ljus, enär man visste, att fienderne voro utposterade i närheten af den lilla skålan, der Juliana hållits fången. De utställda vakterne skulle genast hafva sett dem, och en skur af pilar skulle troligen genast hafva genomborrat dem. Ty det dofva och till sin natur obestämbara bullret härledde sig tydligen just från samma vägg, der hundratals pilar hade fastnat vid stridstumultets början. Så vidt man icke finge antaga, att fienderne sofvo, skulle ett tändt ljus i våra vänners händer, då de stego in i skålan, ovilkorligen visa fienderna fyra lefvande menniskor, fyra skott-taflor af kött och blod — en syn, sådan att de ingalunda kunde antagas försumma att begagna sig deraf.

I mörkret trefvade de sig fram, vägleda af detta dofva ljud, som hade under senast förflutna halftimmen ådragit sig deras odelade uppmärksamhet. Nu stodo de invid väggen. Ljudet hördes mera tydligt. Att någon sökte, under iakttagande af största möjliga tystnad, genombryta väggen, detta var genast klart för våra vänner. Men den aldram viktigaste frågan var ännu oafgjord. Företogs detta nattliga arbete af vänner eller fiender, af Erland Thurgoth eller af den grymme Alf Grenerot och hans ännu grymmare hustru?

Våra vänner stodo lyssnande. Ljudet af jernspettets skrapande mot stenarna hördes allt tydligare — ett bevis på, att arbetet fortskred och att hvarje minut förde den arbetande närmare målet. De tre männen stodo med dragna svärd i händerna, beredda att äfven här utdela blodiga pannor och dödliga sår åt fienderna, om det skulle visa sig, att det var dessa, som utförde det hemlighetsfulla arbetet.

Juliana satte sig på en stol i närheten af fönstret, dock — på Albrechts yrkande — så, att ingen utifrån aflossad pil skulle kunna träffa henne.

En timme förgick. Hela denna långa tidsafdelning tillbringade våra vänner i andlös tystnad. Allt närmare kom den arbetande. Och slutligen for hans jernspett in genom den nu tunna återstoden af muren. Den träffade Albrechts knä och förorsakade honom någon smärta. En mängd af kalkbruk föll till golvet inne i skålan, och sand och grus runno i strida floder, såsom sedvanligt är, då gamla husväggar rifvas. — Nu var emellertid en öppning gjord, och den kalla nattluften strömmade in i kammaren.

Våra vänner stodo stilla och iakttogo sträng tystnad.

Och hårdare än hittills grepo de kring svärdfästena.

Plötsligt hörde de en utanför stående person med ljuf, qvinlig stämma, snarlik en flöjtton, yttra följande:

»Tror du, att de ännu lefva, käre Erland? Tror du?»

Detta var tillräckligt för Albrecht att fatta situationen, men han gaf icke ännu sin närvaro till känna, emedan han insåg, att i Sveriges rike fanns mer än en enda Erland och att ingenting hindrade, att bland Alf Grenerots svenner kunde finnas någon med detta namn. Men nu hörde han en för honom väl bekant röst svara:

»Var lugn, min Walborg! . . . Jag känner min herr väpnare. Du kan vara alldeles öfvertygad derom, att han skulle kunna ett helt år försvara detta hus mot både Alf Grenerot och Klaus Nyendank och alla deras drängar och svenner.»

»Ja, men . . .», hördes flickstämman säga.

»Var blott lugn, Walborg lilla! Du skall få se.»

»Hvem månne skön Walborg vara?» sporde Albrecht. Men han vågade endast framhviska frågan.

Juliana hörde den dock och hviskade till svar:

»Det är handelsman Grenerots piga. Hon har burit till mig maten under den tid, jag suttit en fånge här. Walborg har många gånger uttalat sitt deltagande för mig. Jag tycker mycket om henne. Är hon derute, så löpa vi alls ingen fara.»

Återigen hördes den qvinliga, ljufva flöjtstämman.

»Nå, min trogne Erland, arbeta nu på! Låtom oss icke försumma tiden! Det nalkas snart till morgon, och då böra vi alla vara fjerran härifrån... Hör du intet ljud inifrån?»

»Nej, intet!» svarade karlrösten. »För tusan! De måtte väl icke vara döda... Här är tyst som i en grafkammare. Knäfveln!... Skulle vi hafva kommit försent?»

Nu fann Albrecht det vara tid att yppa sin närvaro.

»Visst lefva vi, Erland», yttrade han halfhögt, i det han förde sina läppar till närheten af hålet i väggen.

»Alla helgon vare lofvade för detta!» utropade svennen. »Nu skall allt gå som en dans... Jag har gjort, hvad jag har kunnat, ers nåd, men den här muren är den aldra hårdaste, som jag någonsin genombrutit... Vill ers nåd hjälpa mig?»

»Visserligen vill jag det gerna, men jag saknar verktyg.»

»Jag skall genom hålet räcka er ett jernspett. Men begagna det med försigtighet, så att de bofvarne icke höra något! Inga våldsamma stötar! Endast ett lugnt bändande! Se, der har ni, hvad ni behöfver!... Men ännu engång — var försiktig, ty om de derinne på gården höra buller från denna sidan, skola de genast erinra sig, att tomten här är obebyggd, och om de påminna sig detta, äro vi alla förlorade.»

»Jag skall göra mitt bästa», hviskade Albrecht till svar på dessa ganska välbetänkta råd. »Lita

på mig!... Tack! Nu har jag jernstången i min hand... Låt gå nu! Sakta, men säkert!»

Med förenade ansträngningar lyckades det snart att göra hålet så stort, att det kunde genomsläppa en människa.

Och ännu hade man troligen på gårdsplanen icke märkt någonting, ty Åke, som blifvit sänd till dörren, för att lyssna och spionera, återvände med beskedet, att på Alf Grenerots gård var så tyst och stilla, som om ingen människa hade befunnit sig der. Allt var lugnt och tryggande.

Våra vänner hemtade sina kappor och andra tillhörigheter. Juliana ikläddes skyndsamt sina ytterplagg, hvilka till formen liknade dem, som tillhörde skön Walborg och hvilka vi nyss beskrifvit såsom denna unga qvinnas egendom. Enda skilnaden var, att Julianas voro af mycket dyrbarare tyger, emedan dertill blifvit använda sidenatlas, kartek, gyllenduk, karmosinsammet, gyllencamlott samt skinn af mård, lo, hermelin, zobel och svart bäfver. Derefter började man stiga ut i fria luften. Albrecht var den förste. Sedan kom Juliana Windhausen, som af väpnaren mottogs med öppna armar. Derefter steg Åke ut, och aldra sist den lugne och redlige Torkil fiskare.

»Haf redlig tack, Erland Thurgoth!» yttrade Albrecht, sedan alla voro befriade. »Utan denna din kraftiga hjälp, hade vi måhända fått släppa lifvet till derinne. Jag skall aldrig förgäta den tjänst, du nu gjort mig och oss alla.»

Erland Thurgoth blef förlägen och svarade icke direkt på denna tacksägelse. Han endast tog sin Walborg vid handen och förde henne fram till stolts Juliana, sägande:

»Se här, stolts jungfru, min trolofvade, skön Walborg, som utbeder sig ert beskydd, er ynnest och bevågenhet!»

»Ah!» utropade Juliana. »Det är du, Walborg.

På mig skall det icke bero, om vi åtskiljas i brådkastet. Du var den enda bland människorna derinne, som bevisade mig vänskap. Du kan räkna på mitt beskydd i alla lifvets skiften.»

Naturligtvis tackade skön Walborg för detta löfte, men vi vilja icke uppehålla oss längre vid skildringen af deras samtal. Icke heller blef detta samspråk synnerligen långt, ty Erland Thurgoth afbröt det, genom att halfhögt säga:

»Tid är icke nu till att öfverlägga om ting, som ligga i framtidens sköte. Vi må skynda oss. Klockan är nu minst tre... Eller hvad säger du, redlige fiskare?»

»Hon är nära fyra», sade Torkil tvärsäkert, och Ake instämde.

»Så mycket större skäl då för oss att icke längre fördröja oss här! Vi befinna oss nu i början af årets första månad, och följaktligen börjar det dagas omkring klockan sju. Vid den tiden böra vi vara långt från Stockholmen, om icke den listige Alf Grenerot skall få oss fatt... Låtom oss skynda!»

Med Erland Thurgoth i spetsen såsom vägvisare, uppnådde sällskapet snart den öppning i planket, genom hvilken tomten stod i omedelbar förbindelse med Skomakaregränd. Just då de kommo ut på gatan, stötte Walborg emot en karl, som tycktes gå och patrullera i gränden utanför handelsman Alf Grenerots hus. Skön Walborg uppgaf ett rop af förskräckelse, der hon gick vid stölts Julianas venstra sida. Vid stöten igenkände hon mannen.

Det var Sten Bengtsson, hennes nu afskedade fästman, medlem af hedervärda smedskrået eller, som det också, då man ville vara utomordentligt höflig, kallades, smedgillet i Sveriges sköna hufvudstad.

Sällskapet passerade med raska steg förbi S:t Gertruds kapell och gillestuga samt anlände inom en half timme till värdshuset »Mogna Drufvan».

TJUGOANDRA KAPITLET.

Ett oväntadt besök.

Det är nu så länge sedan vi lemnade den olycklige konung Magnus och hans trogne väpnare Palle Friis på Kalmarnehus i det starka slottets starkaste torn, att vi — både författare och läsare — utan tvifvel känna ett behof af att nu se till, huru den ädle, men olycklige konungen hade det, när det led fram emot Christi Himmelsfärds Dag, hvilken år 1362 inföll den 26 Maj.

Det hade genom användande af all den list och förställning, som stod i Palles förmåga att utveckla, lyckats honom att skydda konungens lif, men ännu tre dagar före Himmelsfärdsdagen¹ hade han icke ens kunnat tänka på utförandet af en rymningsplan. Tusende sådana hade han under de tysta, ensliga, dystra och långsamt framflytande dagarna uppgjort, men hittills icke funnit något lämpligt tillfälle att utföra någon enda af dem.

¹ Olika uppgifter om dagen för konungens befrielse föreligga. Somliga påstå, att han var fri redan den 15 Februari och sjelf var närvarande vid Håkans konungaval i Upsala. Andra inskränka tiden till den 20 Mars eller 27 April. Det i denna fråga mest och säkrast bevisande dokumentet är emellertid en anteckning i minoriternas i Wisby annaler för år 1412, hvarest med bestämdhet uppgifves, att konung Magnus Smek satt fången ända till Christi Himmelsfärds Dag år 1362.

Konungen hade på senare tiden varit vid ett mycket dystert lynne, isynnerhet sedan tidenderna om, att konung Håkan blifvit den 15 Februari 1362 vald till Sveriges konung, hade nått hans öron. Emellertid hade han först vid midten af April erhållit kännedom derom, och det var då den råde och grofve Nils Thuresson Bjelke, som på ett skoningslöst sätt bringade honom denna underrättelse.

En omständighet, hvilken Palle Friis, vid uppgörandet af alla sina rymningsplaner, hade gjort till en väsentlig faktor i beräkningarna, var den, att han till hvilket pris som helst måste blifva god vän med Herman von Vitzen, den bälde krigshjelten och höfvidsmannen å Kalmarnehus, hvilken både slottet och staden och all landsbygden deromkring voro, i det då för tiden så mycket missbrukade »konungens namn», skyldiga en nästan undersåtlig vördnad och lydriad.

Svenska män tyckte visserligen illa vara, att rikets säkraste borgar och värn anförtroddes åt utländska män. Men då, såsom i våra dagar, plöjde allmogen sin jord och sådde, skördade, tröskade, bakade och åt, utan att stort bekymra sig om de offentliga och hela folket rörande angelägenheterna, åtminstone icke förr än förtrycket blef alldeles olidligt och faran alltför märkbar. Herman von Vitzen var hatad af folket, men Palle Friis, hvilken — såsom läsaren lätt finner — icke saknade slughet, beslöt att göra honom till sin »bäste» vän.

En följd häraf var naturligtvis, att vår redlige väpnare upphörde med sina gäckerier mot den bälde slottshöfvidsmannen. Han skämtade icke numera med hans yfviga mustascher och icke heller med hans dumma uppsyn. Ej heller ritade han upp hans profil med träkol på kalkväggarna eller formade dockor af filter och hufvudkuddar, hvilka skulle — enligt hvad han på den tiden öppet sagt till Herman von Vitzen — vara denne bälde krigs-

mans aldra närmaste släktingar. Alla andra små förtretligheter, som han beredt och gjort sig en glädje af att bereda Herman von Vitzen, upphörde också ungefär i midten af April månad.

Nils Thuresson — hvilken Palle fruktade mer än någon annan — befann sig då på resor, och Palle Friis åtnjöt den förmånen att slippa se hans oädla anlete under flera veckor. Riddaren var upptagen af sina politiska intriger och litade fullkomligt på att Herman von Vitzen skulle, nästan lika bra som han sjelf, bevaka hans och de andra »riksens herrars» intressen i fångtornet på Kalmarnehus. Dessa «riksens herrar» kunde ju när som helst afskeda tysken från hans indrägtiga befattning såsom höfvidsman på ett af rikets aldra säkraste slott och fästen, och detta borde — menade Nils Thuresson — vara skäl nog för von Vitzen att förblifva trogen mot »riksens herrar».

Men Palle Friis förstod att ställa sig in hos den på förståndets vägnar klent utrustade höfvidsmannen, hvars mest framträdande egenskap var den odrägliga egenkärleken.

Det har aldrig blifvit bekant, hvilka medel vår trogne väpnare använde, för att tillförsäkra sig Herman von Vitzens vänskap. Troligt är, att Palle Friis smickrade hans högmodiga sinne, men hvad han för öfrigt gjorde, derom förmåla hvarken de allmänna krönikorna eller de särskilda handlingar, som ligga till grund för denna berättelse, någonting.

Nog af — det månne nu hafva skett genom det ena medlet eller genom det andra — visst och bevisadt är, att Palle Friis redan i början af Maj månad 1362 var så god vän med Herman von Vitzen och i så hög grad hedrad med dennes förtroende, att man tillät väpnaren vistas hvar som helst inom slottets område. Detta hade eljest Nils Thuresson Bjelke å »riksens herrars» vägnar strängeligen förbjudit. Men Herman von Vitzen kunde

naturligtvis icke vägra någonting åt en så god vän och munter dryckesbroder som Palle Friis, ty det är att i förbigående anmärka, att ett af de medel, genom hvilka väpnare Palle lyckades innästla sig i den lefnadslustige höfvidsmannens förtroende, var den uthållighet, med hvilken han deltog uti von Vitzens dryckesgillen, och den glädtighet, de muntra, om ock stundom ganska grofva, skämt-historier, med hvilka han ökade deras glada innehåll och alltså äfven deras värdefullhet i den föga sedesamme borghöfdingens ögon.

Åtskilliga af de historier, som vår väpnare vid dylika muntra och nästan hvarje afton — då Magnus Smek gått till hvila — återkommande dryckesgillen förtäljde under bågarnas klang, finnas beskrifna i våra urkunder, men då vi påräkna icke allenast läsare, utan äfven läsarinor, och då vi dessutom skrifva egentligen för Sveriges ungdom af båda könen, så förbigå vi dem med tystnad, isynnerhet som de förmodligen icke skulle lända Palle Friis till någon synnerligen stor heder och ära. Men Herman von Vitzen skrattade hjertligt åt alltsammans och hade obeskrifligt roligt, då Palle Friis kredensade hans vinbägare med en mustig historia från hofvet eller från allmogelifvet. Att Palle dervid aldrig underlät att låta konung Magnus Smek spela en mindre beundransvärd, stundom ömkelig rol, detta kunde naturligtvis icke annat än stärka Herman von Vitzen i hans förtroende till den uppsluppne och muntre väpnaren, som med stormsteg eröfrade hans hjerta.

Ibland infunno sig gäster från staden till dessa nattliga dryckesgillen, i hvilka Palle Friis med så okonstlad öppenhet och så väl speladt muntert sinne regelbundet deltog i den stora riddaresalen, som ännu kan ses och beundras på Kalmar Slott. Men om salen — stor och väldig, som den är — var uppfylld af pratande och sorlande menniskor

eller den endast inneslöt den enfaldige, men af högmodsan den regerade slottshöfvidsmannen Herman von Vitzen och hans »bäste vän» Palle Friis, så var den senares munterhet alltid lika stor. Han började slutligen att äfven af von Vitzens förtroliga umgängeskrets anses såsom en »munter gosse», hvilken lefde endast för att skämta och vara glad.

Tydligt är, att konung Magnus — ehuru olyckorna hade gjort honom slapp och slö -- icke kunde undgå att märka denna tilltagande förtrolighet mellan hans väpnare och den brutale borg-höfvidsmannen. Den stackars konungen, som så ofta hade under en lång lefnad blifvit bedragen af ej endast sina vänner och tjänare, utan till och med af sina egna söner, började naturligtvis misstänka sin trogne väpnare, ehuru denne — såsom för oss är lätt att förstå — endast åsyftade konungens väl med alla sina gerningar.

En följd af denna misstänksamhet blef också, att Magnus Smek blef vresig till lynnet och lät Palle Friis uthärda många svåra stunder, hvilka skulle hafva drifvit en mindre trogen man till att begagna sig af höfvidsmannens vänskap, för att fly ensam och lemna konung Magnus qvar i fångtornet på Kalmarnehus.

Palle Friis — så lättsinnig han än var till sin natur — tillhörde likväl icke det slags menniskor, som öfvergifver sina vänner i nödens stund. Han skulle hafva gått i döden för den »gode och milde konungen» . . . Derfor stannade han också qvar, trots konung Smeks vresighet, och fördrog med exempelöst tålmod alla dennes otåliga och otåliga nycker.

Men dryckeslagen under nattens timmar fortsatte han, ehuru han nogsam kunde inse, att konungen hvarken förstod deras syfte, ej heller gillade hans deltagande i dem. -- Under dessa sorgens och smärtans och bekymrens dagar hade Palle Friis endast en enda tanke — den att befria konungen

ur fångtornet och åter insätta honom såsom regerande konung öfver Sveriges rike. Då nu hans samvete bar honom vittne om dessa goda afsigter, lade han icke synnerligen hårdt på hjertat den olycklige konungens vresighet eller utbrotten af »hans högborna värdighets» lynne. Fastmera behandlade han den stackars kungen, såsom man behandlar ett barn, då man i alla afseenden försöker att bereda dess väl, men icke lemnar det något förtroende rörande de medel, som man ämnar till åstadkommande af denna välfärd använda.

Ungefär midt i Maj månad kom Nils Thuresson Bjelke tillbaka från sin politiskt vigtiga resa. Han fann Herman von Vitzen och Palle Friis såsom goda vänner och såta dryckesbröder.

Ingalunda må man föreställa sig, att Nils Thuresson, denne bistre krigare med de jettelika mustacherna och det vildt nedhängande haksågget, till en början betraktade den mellan krigshöfvidsman von Vitzen och väpnare Palle Friis rådande vänskapen med synnerligen blida ögon. Men då Nils Thuresson sjelf var en ofta sedd deltagare i de nattliga dryckeslagen, för att icke säga orgierna, å Kalmarnehus, blef äfven han snart intagen af väpnarens muntra och glädtiga lynne samt åhörde med förtjusning och högljudt bifall de saftiga historier, af hvilka Palle Friis tycktes ega ett outtömligt förråd. De flesta af dessa berättelser voro sådana, att de icke kunnat utan rodnad åhöras af en kvinna och icke utan afsky af ett helgon.

»Aldrig trodde jag, att du var en så glad sällskapsbröder, redlige Palle Friis!» utropade Nils Thuresson mer än en gång, då det hade lyckats väpnaren att berätta någonting, som föll den obildade riddaren i smaken. Och man kan vara derom förvissad, att sådana berättelser icke skulle hafva passat hvarken i en drottningssal eller i en köksas stekarehus.

»Ja, man lär, så länge man lefver», genmälde muntert Palle en afton, när Nils Bjelke hade i ungefärligen de nyss anförda ordalagen gifvit sitt höga och mäktiga bifall till känna.

»Riktigt nog, du väpnarepojke!» utlät sig riddare Nils. »Jag har nu lärt mig, att om en väpnare får ett uppdrag, ett viktigt uppdrag vid Mårtensmessotid, så har han icke utfört det, då man följande året snart står i beredskap att fira himlafärdens högtid... Hvad säger du om det?»

»Jag har endast det att säga», svarade Palle med lugn stämma, ehuru för visso hjertat klappade hårdt i hans barm, »endast det att säga, att jag icke begriper ett enda ord.»

»Inte?... Du minnes väl den der *gerningen*, som skulle göras?... Ännu är den, så vidt jag vet, ogjord.»

»Nej, dryckesbröder!» utropade nu värden d. v. s. höfvidsmannen på Kalmarnehus. »Nu är icke tid att tvista om obetydligheter. Palle gör *nog den der gerningen*, så snart han kan... Låtom oss tömma våra bägare och njuta af drufvans ädla saft, medan vår vän Palle förtäljer oss några lustiga bitar!... Lefve glädjen! Hvad vore lifvet utan glädje?... Endast en vinflaska, hvars vin man druckit ur och som således är tom, innehållslös — värdelös! Nej, lefve glädjen!... En bägare för glädjen, verdens tröstarinna!»

Och den muntre höfvidsmannen drack »glädjens» skål så ofta, att han vid midnattstimmen var redlös.

Men Nils Thuresson — en väldig kämpagestalt, lång och mager — var ännu icke mera än half-rusig, då Herman von Vitzen redan låg under bordet. Palle var alldeles nykter. Ingalunda kunna vi göra honom den hedern att påstå, att han hade någon naturlig böjelse för att vara mera nykter än hans dryckesbröder. Om icke ett hotande spöke

hade sväfvat öfver honom, om han hade varit i alla afseenden fri, skulle Palle Friis förmodligen varit den aldra förste, som dukat under för »vingudens» förkrossande inflytande. Men han visste, att hans och konungens lif berodde på hans ståndaktighet, och därför hade han förtärt endast föga af de goda och gamla vinerna.

Slutligen låg äfven Nils Thuresson under bordet, brummande ännu i början af den orediga sömnen någonting om »gerningen, som skulle göras». Palle Friis grubblade ett ögonblick. Förmodligen öfverlade han med sig sjelf, huruvida han skulle våga redan denna natt försöka befria konungen och sig sjelf ur fångenskapen på Kalmarnehus. Men hvarjehanda hinder funnos i vägen. Visserligen hade han nu när som helst kunnat taga alla slotets nycklar från den druckne borghöfdingen. De hängde vid von Vitzens bälte, och denne man skulle icke hafva märkt, att Palle beröfvade honom dem. Men hans förstånd sade honom, att han svårligen skulle slippa genom de vaktposter, hvilka dag och natt bevakade såväl murar och vallar, som alla portarna i de inre och yttre befästningslinierna. Något medel måste påhittas för att göra alla dessa vakter oskadliga. Men hvilket? Det var på denna fråga, den redlige Palle Friis uttömde alla sin påhittiga hjernas krafter, utan att dock finna, hvad han sökte. Slutresultatet af hans öfverläggning blef emellertid, att han för ögonblicket ingenting förmodade företaga, men att det redan var en vinst för honom och den olycklige konungen, att det lyckats honom dricka de två bålde kämparna under bordet. Hvad som i detta afseende skett den ena aftonen, borde också kunna ske en annan qväll eller natt, när Palle Friis hunnit ordentligt bereda sig på utförandet af de öfriga, till planen hörande detaljerna. Och på denna plan ville han oförtrutet arbeta natt och dag, till dess det kunde lyckas honom att be-

fria den gamle konung Smek, hvilken han var så af allt hjerta tillgifven.

Då nu emellertid de bålda riddarne lågo under bordet, ansåg vår väpnare sig oförhindrad att, innan han lemnade herresalen, taga någon ersättning för allt det vin, han under aftonens lopp hade försummat att dricka. Med rask och, som det tycktes, äfven vand hand fylde han en silfverbägare och skulle just föra den till sina läppar, ja, han inandades redan genom sina utspärrade näsborrar det ädla vinets ljufliga doft, då han — helt plötsligt fann sig hejdad midt i en så angenäm verksamhet.

Den omständighet, som föranledde Palle Friis att med skyndsamhet flytta bägaren från läpparna tillbaka till bordet, förtjenar en närmare in i detaljer gående beskrifning.

Herresalen var belägen i slottets andra våning och egde fönster endast ut emot den lilla trånga borggården. Men bakom salen lågo två mindre kamrar, till hvilka dörrarna stodo öppna. Palle Friis hörde en fönsterruta klinga derinne i det ena af dessa rum. Glasbitarna föllo till golfvet och gingo der i ännu smärre stycken. Oberörd af vinångorna, som vår redlige väpnare var, kunde han icke undgå att höra detta ljud. Djerf och modig som en af de gamla vikingarna, tvekade han icke ett enda ögonblick i frågan om, hvad här väl månne vara att göra. Silfverbägaren sattes ned på stembordet. Och i nästa ögonblick flög Palles svärd ur slidan. Han ilade med snabba steg in i sidorummet, hvilket icke var upplyst genom något annat sken än det lilla, som strömmade dit från ljusen och facklorna i riddarsalen.

Men Herman von Vitzen och Nils Bjelke sofvo sött under bordet.

En lycka var, att Palle Friis icke genast nedhögg en manlig gestalt, hvilken stod midt på golf-

vet i det halfmörka rummet — en kortväxt och ingalunda mager gestalt, klädd i en dräkt af engelskt kläde, men utan någon rustning. Genom det sönderslagna fönstret ilade den kalla nattvinden in i rummet och flyttade än den ena än den andra af de i kammaren befintliga lättare föremålen från deras platser. Påfågelfjedrar och hårfina virkningar yrde omkring, och ett stycke sindal (= taft), som troligen härstammade från Brabant, träffade vår redlige väpnare, just då han, uppgifvande ett fruktansvärdt stridsrop, nästan besinningslöst rusade in i kammaren. Det var den i rummet kringhvirflande brabantiska duken, som räddade den hemlighetsfulla gestalten från att blifva nedhuggen på stället, ty den förblindade väpnaren och hejdade hans högt upplyfta arm samt gaf den främmande personen, hvilken på ett så besynnerligt och föga vanligt sätt beredt sig inträde innanför slottsmurarna, tid att granska och igenkänna väpnaren samt utbrista:

»Palle Friis! Lyckligare möte kunde jag på denna min väg aldrig fått.»

Men Palle ryckte den brabantiska duken bort från ansigtet och slungade den långt bort, hvarvid han yttrade några ord, som icke ens hans aldra bästa vänner kunde hafva kallat en välsignelse.

»Hvem är ni?» dundrade han, raskt stigande fram till den hemlighetsfulle gästen. »Ert namn! ... Fort! ... Och huru kännen I mig?»

»Ha, ha, ha!» gapskrattade den främmande. »Kommer du mig icke i håg, Palle, sedan vi såsom barn tumlade om med hvarandra bland backarna i vår hembygd? Du klädde mig dugtigt ibland, ty du var både äldre och större än jag. Min salig mor, som nu var den aldra visaste menniska, hvilken någonsin kokt en grynvälling eller sotat ner sig i en spis, plägade alltid säga, att jag visserligen skulle besegra dig, när jag blefve större och starkare.»

»Ah!» utlät sig Palle Friis. »Jag tycker mig känna igen din röst... Kom in i salen, så att jag må vid facklornas och vaxljusens sken skåda ditt ansigte!... Jaså, är det du, Erland Thurgoth?»

»Ja, just jag sjelf», svarade denne i obesvärard ton, men med dämpad stämma, ty hans qvicka och skarpa öga hade redan observerat de två under bordet liggande, slagna dryckeskämparna, och han fruktade naturligtvis att väcka dem. »Min visa mor sade alltid ungefär så här: 'sök alltid att *vara* dig sjelf och att *bereda* dig sjelf alla fördelar, som gudarne skänka dig, eller som de göra det för dig möjligt att vinna. Rata ingenting', sade hon, 'icke ens en rostig spik på allfariväg! Tag för dig så mycket du förmår, Erland lille, mina ögons ljus — tag för dig! Låt ingenting i verlden hindra dig från att taga för dig!'... Ser du, min vän Palle, — ty du är förmodligen min vän ännu, fastän du stigit till väpnare och jag endast är en fattig sven — ser du, nu såg jag på min vandring framför mig Kalmarneborg, och jag hade icke förr sett dess väldiga murar och oomkullrunkeliga torn, förr än jag kom i håg min visa mors goda råd. 'Tag för dig!' hade hon sagt. Jag beslöt att lyda henne. Jag 'tog för mig', som du ser. Jag har eröfrat Kalmarneborg — ensam och allena. Du kan gerna skrifva under på, att min salig mors lärdomar voro goda.»

»Om inte», sade Palle Friis, sedan han fört sin så oförmodadt återfunne barndomsvän bort i en vrå, der de icke lupo fara, att någon skulle kunna höra dem, »om inte ditt hjeltemod, vän Erland, och ditt förstånd hade varit bättre än mordins lärdom angående nödvändigheten att 'taga för sig', så skulle du för visso icke nu hafva stått innanför Kalmarneborgs murar. Ty icke tjugo tusen man kunna med våld intaga Kalmarnehus.»

»Nå, det måste jag medgifva», yttrade Erland

Thurgoth blygsamt, »det måste jag medgifva dig, att mitt skarpsinne öfverstiger i klarhet andra människors. Min äldre bror var känd för sitt goda förstånd. Sådant är smittosamt. Vi lågo alltid på samma bädd. Du förstår...?»

»Skämta nu icke, Erland», afbröt väpnaren. »Hvad vill du?»

»Ja, se det är en qvistig fråga! Hvad tänker du om vår Smek?»

»Om konungen?»

»Jaha!»

»Jag tänker, att om det, utom mitt, funnes ännu ett enda redligt hjerta i Sverige, skulle Magnus Smek snart komma till sin rätt.»

»Alldeles som jag tänker!» inföll Erland Thurgoth. »Se, här har du i min person detta redliga hjerta, som du söker!»

»Du?»

»Ja, just jag!»

»Men huru?»

»Ja, det är en lång historia, och jag nästan tycker, att du kunde föra mig till ett tryggare ställe än denna höghvälfda riddarsal, der två svin ligga under bordet sofvande. Snart kunna de vakna. Jag behöfver naturligtvis icke göra en person af ditt eminenta förstånd uppmärksam på, att mitt hufvud snart skulle sitta på spetsen af en lansstång uppe på kärntornets höga topp, om de der riddarne blefve mig varse.»

»Var trygg!... De lära icke vakna, innan morgonen gryr.»

»Men — af försigtighet likväl! — En annan, tryggare plats!»

»Det torde jag kunna förskaffa oss, Erland... Följ mig! Men var tyst!»

»Tyst som en smygande orm!... Det är just min princip, det.»

Palle Friis förde sin så oförmodadt återfunne

vän upp till sin egen kammare. Konungen, genom hvilkens rum de, som vi veta, måste passera för att komma in i väpnarens, låg vaken och frågade, hvem det månne vara, som rörde sig i rummet. Palle gaf Erland ett tecken, att han borde tiga, och svarade sjelf:

»Det är endast er trogne Palle, ers nåd!... Jag har deltagit i borghöfdingens dryckeslag, och därför kommer jag vid denna sena timme.»

»Ack, Palle, Palle!» suckade konungen. »Om du vore din konung trogen, skulle du icke sällskapa med dessa förrädare.»

»Det är just min trohet mot eders nåd, som föranleder mig...»

»Dumt snack, Palle!... Ack, om du, som är ung och rask, ville befria mig från dessa tryckande bojor och åter försätta mig i den ställning, som genom min börd och genom laga val och hyllning tillhör mig — ack, i hvilka härliga dryckesgillen skulle du icke då få deltaga i mitt hof i de höga riddarsalar, der bägare på bägare skulle åt oss kredensas af sköna tärnor, och våra egna och våra fäders hjeltebedrifter skulle besjungas af sångare och lutenister¹.»

»Jag skall göra, hvad jag förmår, högborne och värdige herre», genmålde Palle Friis, hvars sinne lifvades af konungens fantasirika skildring. »Och jag tror mig kunna lofva eders nåd, att vi skola vara utanför Kalmarnehus, innan verlden blir tre dygn äldre, än den i dag månne vara.»

»Huru?... Du är således ingen förrädare såsom alla de andra?»

»Mitt hjerta är redligt, om än förmågan hittills varit ringa. Sof dock nu, ers nåd, och styrk eder till de mödor, som förestå! Innan Christi välsignade himmelsfärdsdag går till ända, skola vi vara fria.»

¹ Lutenister = mästare i konsten att spela på lutan.

»Gifve den gode guden och helgonen alla, att du må vara sannspådd», suckade den olycklige konungen och lade sig till ro i det mörka rummet. Ty man bestod icke konungen något ljus vid nattetid. Seden var, att en af slottsknektarna afhemtade konungens ljus hvarje afton klockan nio och lemnade det tillbaka följande morgon, sedan solen redan stod högt på himmelen.

Palle fattade Erlands högra hand och ledsagade honom in till sig. Der tände väpnare Friis snart en lampa. Man må icke tro, att han bekommit denna lampa af Herman von Vitzen eller ens med dennes medgifvande. Äfven med fara att förminska våra läsares intresse för Palle Friis, måste vi — i sanningens namn — bekänna, att han erhållit lampan af en bland slottets tjenande tärnor, med hvilken han, under de på senare tiden tillåtna ströftågen inom borgen, hade stiftat en lycklig bekantskap.

»Berätta nu din historia!» uppmanade Palle sin vän, medan han sjelf ur ett väggskåp framhemtade två bägare och ett vinkrus — ting, hvilka jemte lyktan bestyrkte, att Palle Friis icke hade förslösat sina fria och lediga stunder.

Snart sutto barndomsvännerna bredvid hvarandra, och sedan de druckit hvarandra till, började Erland Thurgoth sin berättelse.

Han skildrade de äfventyr, han tillsamman med Albrecht von Segebaden hade upplefvat vid Juliana Windhausens befrielse ur Klaus Nyendanks våld. Derefter fortfor han på följande sätt:

»Så snart det lyckats oss att rädda våra vänner, dröjde vi naturligtvis icke länge qvar på Stockholmen. Hästar till oss alla hade vi i beredskap. Äfven de båda redliga fiskarne, Torkil och Åke, följde med oss. De hade lyckats försälja sin båt på ganska förmånliga vilkor och hade nu beslutat att icke lemna oss, förr än vi befriat den gode och

milde konungen ur hans bojor. Innan solen befann sig högt på fästet den följande dagen, voro vi åtskilliga mil från Stockholm, stadda på väg till Finnsta gård, der vi skulle lemna stolts Juliana i lagmannen Israel Birgerssons händer. Detta skedde, och sedan drogo vi män vidare till drots Nils Ambjörnsson, för att tillsammans med honom bereda allt till konungens räddning ur riksens herrars och konung Håkans våld. Vi träffade drotsen på hans fäderneärfda gård och öfverlemnade till honom ett digert bref från upplandslagmannen. Längre lågo vi sen sysslolösa eller nästan sysslolösa hos den tappre och redlige drotsen. Det drog ut på tiden, emedan Nils Ambjörnsson måste underhandla med sina vänner, på det att alla måtte handla gemensamt i konungens sak. Bud kommo och gingo dagligen. Sjelf måste jag tre gånger rida till erkebiskopen i Uppsala, Peter Thorgilsson af Färntuna, med bref och tidender. Två gånger red jag till Skara med budskap från drotsen till biskop Nils — de kalla honom eljest Nils af Kållan. Ombud måste också afgå till allmogen här och der, dels för att ransaka folkets sinnesstämning och dels för att meddela dem, hvilken dag och på hvilken plats de borde samlas. Och nu hafva vi redan en här...»

»En här!» utropade Palle Friis, utom sig af glädje. »Men det är väl i alla händelser endast en krigshär af föga stridsvan allmoge?»

»Icke sämre för det, om så hade varit!... Dock hafva de båda nyssnämnda biskoparne stött till oss med några hundra stålklädda och fullt rustade svenner. Äfven en och annan riddare, som förblifvit sin konung trogen, räkna vi bland oss, och de hafva fört med sig alla sina väpnare och knektar. Jag försäkrar dig, att vår lilla krigshär ingalunda är föraktlig. Alla brinna af mod och lust att befria den gode och milde konung Smek. Och vi

skola icke ens bäfva för att storma Kalmarnehus, om det blir nödvändigt.»

»Det förefaller mig vara en underlig tidende, du förtäljer, Erland Thurgoth», yttrade Palle Friis. »Om en så stor här verkligen vore i rörelse, skulle för visso underrättelse för länge sedan hafva anländt hit, men visst är, att hvarken von Vitzen eller riddare Nils Thuresson visste något derom i qväll, ty om de än hade kunnat dölja det för mig, så länge de voro nyktra, skulle de snart hafva sqvallrat, när vinet steg dem åt hufvudet... Hvar befinner sig hären?»

»Vid ett ställe, som heter Sjunnebo och ligger icke långt härifrån. Nils Ambjörnsson, biskoparne och de andra förnäma herrarne bo i sjelfva Sjunnebo gård hos bonden Ulf. Men hären har lägrat sig i de omgifvande täta skogarna. Och hvad det beträffar, att underrättelse icke kommit till Kalmarnehus angående våra företag, så hafva vi därför att tacka den stora klokhet och försigtighet, hvarmed drotsen och biskoparne hafva uppgjort planerna och öfvervakat deras utförande. Du inbillar dig väl icke, att vi kommit dragande med hela hären nedåt den stora vägen?... Nej, endast mindre hopar hafva visat sig, och sådant har icke kunnat väcka något uppseende eller föranleda något prat. Först i Sjunnebo hafva alla de små truperna sammanträffat. Under fjorton dagars tid hafva de samlats. Och nu äro vi redo att när som helst storma Kalmarnehus. Om tio timmar kan hären omgifva slottet. Mig afskickade man emellertid hit för att taga kännedom om ställningen.»

»Och hären bryter icke upp, förr än du kommer tillbaka till Sjunnebo?»

»Alldeles så!»

»Bäst torde också vara, att låta den blifva kvar, der den är.»

»Ar du från dina sinnen, Palle?... Menar du, att vi skulle hafva företagit allt detta arbete till ingen nytta? Det tyckes verkligen, som om den gamle kungen derinne hade rätt, då han nyss uttalade den förmodan, att äfven du blifvit en förrädare mot din herre. Trodde jag detta, skulle du aldrig lefvande komma öfver denna tröskel, så visst som jag heter Erland Thurgoth! Du skall stå mig till svars, Palle!»

»Lugna ditt upprörda sinne, gamle vän och lekkamrat! Jag menar det lika väl med konung Smek, som du eller någon annan man i den här, som I hafven samlat vid Sjunnebo gård.»

»Men tillåt mig...»

»Tillåt äfven mig att tala till punkt! Du skall snart inse, att jag har rätt... Ser du, man har hela tiden farit efter konungens lif, och jag är egentligen hitskickad för att förgifta honom...»

»Förrädare, hvad vågar du säga?» utropade Erland med häftig uppbrusning, i det han sprang upp och drog sin slaghök. »Vore du också hundra gånger min barndomsvän, skulle du dock efter denna bekännelse dö för min hand. Drag blankt och försvara dig!»

»Bah!... Lugna dig, min hederlige vän!... Jag sade icke, att jag någonsin haft för afsigt att förgifta kung Smek. Jag yttrade endast, att man velat förmå mig till ett sådant nidingsverk och att för mig, om jag ville rädda honom, icke fanns någon annan utväg, än att låtsa mig gå in på deras mordiska planer. Hade jag nekat, skulle man skickat hit en annan, hvilken måhända icke alls hade gjort sig samvete öfver att utsläcka konungens lifsgnista. Nu har det emellertid lyckats mig att under allehanda förevändningar uppskjuta den af konungens fiender tillämnade gerningen — och detta under så många månader. Jag har vakat öfver honom, såsom en moder öfver sitt barn.»

»Det var lycka för dig», mumlade Erland, medan han åter fäste svärdet vid sin sida och satte sig ned igen bredvid vinbägaren.

»Och för konungen också, skulle jag tro!» inföll Palle Friis med godmodigt lugn.

»Visserligen! Visserligen! Och redlig tack skall du hafva både af mig och af alla trogna män inom Sveriges landamären! Men jag förstår likväl icke ännu din mening. Huru skulle deras mordiska planer kunna hindra oss att rycka fram och omringa Kalmarnehus?»

»Lätt borde det vara dig att inse detta! Så snart edra skaror lägrade sig utanför slottets portar, skulle slottshöfdingen sjelf med egen hand gifva konungen dråpslaget, och således vore alla edra ansträngningar fåfänga. Om I utfören eder plan, kommer den gode och milde konungen aldrig med lifvet härifrån.»

»Ah! Nu börjar jag att förstå», yttrade Erland. »Och du har måhända rätt, du! Jag trodde aldrig, då vi såsom gossar tumlade om med hvarandra, att du skulle få något högre mått af förstånd, men vid alla helgon och martyrer betygar jag, att allt det der var så klokt och förståndigt sagdt, som om det runnit upp i min egen hjerna.»

»Smickrare!» var Palles gäckande svar.

»Bah! Nej, jag smickrar icke. Men du erinrar dig förmodligen, att jag i vår barndom alltid var dig betydligt öfverlägsen i fråga om förstånds-gåfvor? Det är en egenhet inom vår släkt att hafva bättre förstånd än andra människor... Salig mor min var likadan.»

Palle Friis log på ett sätt, som kunde af Erland Thurgoth tydas huru som helst. Det kunde betyda både tvifvel och bifall. En natur, så blygsam som Thurgoths, valde naturligtvis den senare uttydningen.

»Men huru skola vi då ställa till det?» frå-

gade han, sedan de båda vännerna tömt sina bägare och å nyo påfyllt dem.

»Jag vet det ännu icke, men en sak torde vara nödvändig, och det är, att du redan i morgon söker vinna inträde i slottet på ett annat sätt, än du i natt begagnat.»

»Då stannar jag heldre qvar, medan jag befinner mig här.» Derigenom sparar jag besväret att...»

»Duger icke, min vän!... Din repstege, som ännu hänger qvar på balkongen, och det sönderkrossade fönstret skulle förråda dig, och dessutom blir det nödvändigt, att du eger full frihet att röra dig inom slottets hela område. Derfor måste ditt inträde här ske genom stora slottsporten och vid ljusa dagen.»

»Man lärer neka mig inträde, om jag förstår saken rätt.»

»Icke troligt, om du använder det rika förstånd, som du säger dig hafva ärft efter din mor! Låt nu upp alla din hjernas skatter!»

»Ja, om blott min mor hade varit här! Hon hade snart funnit någon god utväg ur detta bryderi. Ingen menniska på jorden, icke ens den helige fadren i Rom, har varit så rik på utvägar.»

»Men då vi nu icke hafva förmånen af hennes biträde, få vi väl försöka att hjälpa oss sjelfva... Du måste förskaffa dig ett anbefallningsbref från kung Håkan till Herman von Vitzen!»

»Ett an... anbefallningsbref!» stammade Erland Thurgoth med häpnad.

Ja, visst!... Det kan väl icke vara svårt. I ert läger finnas ju flera skrifkunniga män — de båda biskoparne till exempel! Och dessa hafva naturligtvis sina kanslerer med sig... någon af dem uppsätter en skrifvelse och undertecknar den med den norske konungens namn, så att den ser ut att vara utfärdad af denne. Och med en sådan skrifvelse på fickan inställer du dig i morgon här på slottet.»

»Mycket bra! . . . Sannerligen, vän Palle, börjar jag tro, att du har vuxit till dig i förstånd ganska betydligt under de senare åren.»

Palle Friis smålog åt detta okonstlade smicker och fortfor:

»Spelar du sedan din rol bra, så har du von Vitzens fulla förtroende och kan vara mig till stort gagn, då jag utför min plan.»

»Du har alltså en plan?»

»Naturligtvis! . . . Och sedan vi nu uppgjort denna öfverenskommelse, återstår mig endast att säga, att du skall i morgon afton sammanträffa med mig här uppe på min kammare . . . Och nu — en enda bågare till! Sedan måste du begifva dig bort samma väg, du kommit . . . Men ännu en sak! Din repstege måste du lemna qvar.»

Bågaren dracks, och de båda sammansvurna smögo sig tyst ned i riddaresalen, der Nils Thuresson och Herman von Vitzen ännu lågo i deras rusiga sömn. Snart hade Erland Thurgoth firat sig ned på repstegen och försvunnit i mörkret der nere. Förgäfves spanade Palle Friis med både ögon och öron efter honom.

Ända sedan ankomsten till Kalmarnehus hade Palle väpnare icke varit så glad och belåten som nu, då han, med den sammanrullade repstegen under armen, smög sig upp till sin lilla kammare, för att söka hvila och sömn på sitt torftiga läger framför konungens dörr. Det var i första hane-gället.

TJUGOTREDJE KAPITLET.

Klaus Nyendank uppträder ånyo.

I skogen vid Sjunnebo rådde ett lustigt lif eller åtminstone ett lif af verksamhet. Den af Erland Thurgoth, under samtalet med Palle Friis, omförmälda bondehären hade slagit läger under träden och i buskarna, ty det var naturligt, att i denna ödsliga trakt tak öfver hufvudet icke kunde beredas åt flera tusen menniskor. Men granarna och furorna bildade betäckning nog för dessa här-dade odalmän, hvilka oafåtligen lefvat i strid och kamp mot en karg natur och nordens oblida klimat. De stålklädda väpnare och svenner, som tillhörde biskoparnes och herrarnes följen, hade lägrat sig i skogen något afsides från allmogen, liksom om de föraktat att förbrödra sig med folk af »lägre» klass. Redan på den tiden hade rangen börjat spela en rol här i landet, fastän vida mindre än i senare tider.

Lägereldar brunno här och der, dock mindre för att underhålla kroppsvärmen (ty man befann sig i slutet af Maj månad och väderleken var blid, om ock blåsig) än för att tillaga mat åt folket. Sagoförtäljare berättade sina förtrollande historier. Här och der förtäljde man historier om gastar och spöken, varulfvar och bäckahästar, dvergar, troll och alla andra fantastiska inbillningsfoster, hvar med okunnigheten befolkade skog och mark. På ett och annat ställe sjöng man visor, somliga af lustigt innehåll och syfte, men andra uppfyllda af det allvar, för att icke säga den vedmodsfullhet,

som utmärkte våra förfäders enkla dikt- och sångkonst. Under tiden fejade man sina vapen eller lagade sina kläder eller låg overksam och drömde om hemmet, som man lemnat till en tid, för att bistå konungen i hans nöd. En liten skara hade lägrat sig invid bäcken, möjligen för att få höra »Necken» spela på sin gullharpas strängar.

I allmogens läger, hvilket var betydligt större än de rustade svennernas, syntes ock här eller der en tunna öl, hvilken fann villiga och tacksamma afnämare. Hos svennerna deremot drack man mjöd eller vin, som man fört med sig på resan.

Det hade redan dagats, ehuru visserligen solen ännu icke hade stigit så högt upp, att dess sken kunde finna väg ned mellan trädtopparna med samma lätthet och styrka, som några timmar senare på dagen, då den lysande och lifgifvande himlavandraren kommit så långt på sin bana, att dess strålar kunde falla mera lodrätt ner. En sparsam dager rådde därför på de aldra flesta ställena i de båda lägren. Endast der uthuggningar blifvit gjorda i skogen, rådde full och odämpad dager.

Drotsen, biskoparne Peter Thorgilsson och Nils af Källan samt herrar riddare sofvo troligtvis ännu inne i Ulfs stugor, hvilka denne hade med beredvillighet upplåtit åt dem, medan han sjelf och hans eget husfolk beredt åt sig en ganska god tillflyktsort inne uti ett tätt snår af hassel och rönn. Men erkebiskopens uppassande svenner ilade ut och in, bärande vatten från källan eller födoämnen från förrådshusen eller uträttande andra göromål, som tillhörde morgonens arbete i rik mans tjänst.

Ulf kom sakta gående från sin fristad och närmade sig gården. Med hjertans glädje — den lyste fram i hans redliga drag — skådade han alla dessa krigare, som voro spridda i hans skog och som skulle användas till den milde och gode konungens befrielse. Föga eller intet tänkte han på den skada,

som de förorsakade honom sjelf, genom att nedtrampa hans åkertegar eller föröda hans skogslott. För honom — liksom för all Sveriges allmoge på den tiden — var troheten mot en rättvis och god konung en så naturlig sak, att han ingalunda på guldvigt vägde sina uppoffringar i Magnus Smeks tjänst.

Vi vända oss emellertid till allmogens läger, hvilket sträckte sig nästan ända ut i närheten af landsvägen, dock så, att äfven yttersta flygeln var betäckt och icke kunde upptäckas af förbipasserande. Här hade — bland många andra — fiskarne Torkil och Åke från Hargshamn deras plats. De hade nyss vaknat och redde sig till att aflösa den vaktpost, som blifvit utstald i närheten af vägen, för att under natten vaka öfver de sofvandes säkerhet. Torkil hade redan fäst sitt goda svärd vid lifgördeln, och Åke var alldeles redo. Det hade blifvit dem ålagdt att vid denna sida bestrida vaktgöringen under dagens förra hälft. Deras hästar stodo tillreds, ty det är tydligt, att vaktposterna måste vara beridna, i händelse ett förföljande skulle komma i fråga.

Då kom Albrecht von Segebaden gående tvärs öfver från svennernas lägerplats. Uppenbarligen var hans mening att träffa just de två fiskarna, ty han stälde kosan rakt mot dem, d. v. s. så rakt, som buskar och snår eller trädens stammar tilläto. Efter att hafva med dessa bepröfvade vänner vexlat en hjertlig helsning, yttrade han, att han förmodade dem må väl, hvartill de svarade jakande.

»Hvarthän, gossar?» sporde derefter väpnaren med munter stämma.

»På vakt, ers nåd!»

»Då följer jag eder, ty mig lyster att med er hafva ett samspråk.»

»Så begifva vi oss åstad! Vi äro redo.»

Åke och Torkil ledde sina hästar vid tyglarna,

och Albrecht följde dem. Efter en stund befunno de sig i sjelfva utkanten af skogen. Nattvakterna aflöstes och skyndade till lägret, för att förskaffa sig mat och hvila. Innan de gingo, meddelade de, att natten förflutit lugnt och att endast en gammal stafkarl passerat vägen.

Våra tre vänner satte sig ned på tre af de stenar, som funnos öfverallt mellan träden, och valde härvid sådana platser, att de på samma gång hade god utsigt öfver vägen och sjelfva voro dolda för en och hvar, hvilken komme att gå förbi.

»Mig undrar storligen», yttrade väpnaren, »huru det månne stå till på Finnsta gård. Min sömn i natt har varit uppfylld af oroliga drömmar. Jag vaknade med förskräckelse, just då jag drömde, att det ännu en gång lyckats Klaus Nyendank att rövva stolts Juliana bort derifrån. Om icke det ärende, vi här förehafva, gälde en så viktig sak som konungens räddning ur ulfvaklor, så skulle jag för visso genast sadla min gångare och ila till Finnsta. Mitt hjerta är brinnande uti mig.»

»Drömmar hafva ofta ingen betydelse, ers nåd», var Torkils lugnande svar.

»Men stundom ega de en sådan, och jag fruktar högligen, att den nedrige väpnaren verkligen lyckats i sina planer... Mätte vi snart komma i verksamhet här, så att vi sedan få återvända till våra egna angelägenheter och göromål!... Mitt hjerta är verkligen oroligt.»

Så fortfor den förälskade väpnaren att klaga och fiskaren att trösta under en längre stund. Samtal af detta slag hafva den egendomligheten att aldrig vilja sluta, just emedan föremålet är af den beskaffenhet, att derom ingen visshet kan vinnas.

Redan hade solen hunnit halfvägs upp mot zenith, och redan en lång stund hade foglarna qvitttrat sina morgonhymner i trädtopparna, och lärkorna drillade redan uppe under skyn, medan flugor och

mygg, humlor och bin surrade muntert omkring våra vänner. Då hörde dessa ljudet af hästtramp på långt afstånd. Det var tydligen någon eller några, som följde landsvägen och i rask fart närmade sig den plats, der Albrecht och fiskarne lågo i bakhåll. Till en början var ljudet mera dämpadt, såsom naturligt var, då afståndet var stort, och det var omöjligt att urskilja, huru många de ridande väl månne vara. Men ju närmare de kommo, desto tydligare blef det, att ryttarne voro fyra eller fem och att de ilade framåt med stor snabbhet.

»Min dröm, min dröm!» utropade Albrecht, i det han sprang upp från stenen. »Fort, mina vänner, fort!... Jag drömde just detta i natt. I skolen få att se, att jag har rätt... Det är Nyendank, som kommer, och han för, utan tvifvel, stolts jungfru Juliana Windhausen med sig... Fort, Åke!... Ila till lägret och befall mina svenner att genast sitta upp! Du vet, att vägen just här börjar göra en stor krökning, medan deremot en genväg går rakt genom skogen till den punkt, der krökningen upphör. Med den snabbaste häst kan man icke, om man följer vägen, vara vid denna punkt på kortare tid än en timme, men på skogsvägen kunna mina svenner vara der inom en half... Men fort nu, Åke!... Fort, om du är min vän!»

Åke ilade med bevingade steg att utföra befallningen.

»Och nu, Torkil», utbrast Albrecht, darrande af otålighet, »nu stiga vi till häst! Min egen är icke här, men jag begagnar Åkes. Nu, alla helgon, bistån oss!... Äro vi redo, redlige Torkil?»

»Ja», svarade denne kort »Men föga tror jag, att vi behöfva rida någon lång ridt eller att detta är Nyendank. Förmodligen är det någon riddare, som är ute på plundringståg med sitt följe.»

»Min aning och mina drömmar bedraga mig

säkerligen icke. Låtom oss nu emellertid rida fram i sjelfva skogsbrynet!»

Under hela den tid, detta samtal upptog, hade bullret småningom och regelbundet tilltagit i styrka. Marken dånade, ja, nästan darrade under hästhofvarna. Inom få minuter måste de vara framme vid bakhållet i skogen. Albrecht var nästan utom sig af otålighet.

Han satt — liksom Torkil — till häst och båda försökte intaga en sådan ställning bland träden, att de fortast möjligt kunde få resenäerna i sigte, men så länge som möjligt sjelfva vara dolda.

Slutligen kom det ögonblick, då Albrecht kunde se de förmodade fienderna. Fem hästar! Fem ryttare, af hvilka den ena var en qvinna! . . . Albrechts hjerta klappade nästan hörbart.

»Ser du, redlige Torkil? . . . Jag månne visst få rätt till sist», frampressade väpnaren.

»Så börjar jag ock tro», svarade fiskaren. »Jag tycker mig känna igen Klaus Nyendanks rödbrusiga anlete. Och äfven jungfruns drägt!»

»Vid Gud och alla helgon, du har rätt . . . Nu ser jag dem ganska tydligt . . . både min Juliana och Nyendank, ja, nu . . . nu känner jag till och med igen hans svenner . . . Ah, Torkil, här äro goda råd dyra. Hvad skola vi företaga? . . . Skola vi rida ut på vägen och hejda dem, skjuta ned Klaus Nyendank med våra armborst och jaga de öfriga på flykten med våra svärd? . . . Befrias ur deras gemena röfvarehänder skall stolts jungfrun, om jag ock skall dervid sätta lifvet till . . . Hvertill råder du? Tio marker silfver för ett godt råd!»

Den framstormade ryttaretruppen befann sig nu på mindre än femtio alnars afstånd, då Torkil lugnt lade handen på Albrechts tyglar och lika lugnt yttrade till honom:

»Stilla! . . . Stilla, ärlige väpnare! . . . Mig synes bäst, att de få oantastade färdas förbi. Åke

har förvisso uträttat edert uppdrag, och när Klaus Nyendank ridit en timme, faller han i det bakhåll, som edra tjugo svenner hafva utlagt . . . Stilla, herr väpnare!»

»Jag kan icke . . . Raseriet sjuder i mina ådror, och mitt hufvud brinner, som om det vore fullt af eldslågor. Släpp tygeln!»

»Nej, ärlige väpnare, det gör jag icke. Ni skulle förgäfvets försöka hejda dem här. De skulle nedhugga er och sedan rida vidare.»

»Släpp, säger jag!» dundrade Albrecht.

»Nej, vid alla helgon, jag håller eder fast till eder egen välfärd . . . Se här! . . . Nu äro de framme. Nu kunna vi se dem.»

Trots alla ansträngningar, att skilja Torkils jernhand från väpnarens tyglar, lyckades det dock icke den senare att blifva fri. I samma ögonblick fiskaren hade släppt, skulle Albrecht hafva stormat fram på vägen och — såsom Torkil sagt — blifvit nedsablåd, innan han förmått röra en finger till Julianas räddning. Hvilka känslor, som bestormade ynglingens bröst, då han nu nödsagades i översamhet se Klaus Nyendank ila förbi med Juliana Windhausen fastbunden på en häst midt ibland ryttarna — det låter tänka sig, men en beskrifning derom skulle vara svår och sannolikt omöjlig. Vreden glödde i hans ädla drag, och hans ögon sprutade eldslågor. Torkil måste använda hela sin styrka för att qvarhålla väpnarens häst, medan denne sargade dess sidor med sina silfversporrar.

Som en hvirfvelvind stormade resenärerne förbi bakhållet.

»Aldrig förlåter jag dig detta», röt Albrecht till den redlige fiskaren. Derefter höjde han rösten och ropade efter Nyendank: »nedrige qvinno-röfvare! . . . skändlige usling! . . . grymme niding!»

Men de ridandes fart var så stor, att de icke

hörde dessa rop. Ej heller hunno de se våra i skogsbrynet varande vänner.

»Nu åstad efter dem!» uppmanade Torkil, sedan Nyendank och hans skara hunnit ett eller två tjugotal famnar förbi bakhållet. Och han föregick sjelf med godt exempel, i det han lät sin häst hoppa öfver gropen ut på landsvägen.

»Dock icke alltför fort, herr väpnare!» ropade Torkil, då Albrecht började med en pils hastighet ila efter fienderna. »Icke alltför hastigt! Intet vore vunnet, utan snarare allt förloradt, om de skulle märka oss, stanna och börja strid med oss.»

»Bah!... Det är ju endast fyra, och vi äro två... Raskt framåt!... I hack och häl efter de nidingarna!... Är du rädd, Torkil, så stanna qvar! Jag rider ensam, om så är af nöden.»

»Rädd!» brummade fiskaren. »Nej, det skall ingen säga om Torkil.»

Nu blef det en jagt, hvars like väl sällan har egt rum i dessa nejder.

Visserligen voro våra vänners hästar af en god ras, men också fienden var i besittning af utmärkta djur. Huru mycket Albrecht -- trots Torkils varningar och, man må väl säga det, nästan besinningslöst -- stormade framåt i akt och mening att förminska afståndet mellan sig och Klaus Nyendank, ville detta dock icke lyckas honom. Snarare vunno fienderne allt större försprång, och afståndet mellan de jagade och de jagande ökades småningom. Albrecht sporrade sin häst, så att dess sidor voro blodiga, men till föga nytta. Och Torkil, som måhända var sämre ryttare än fiskare, kunde icke hinna fram så fort som väpnaren, huru mycket han än ansträngde springaren. Men alla Albrechts bemödanden voro fåfänga, och han insåg till slut detta, men jagade ändå framåt, emedan han icke ville komma för sent fram till det ställe, der han hoppades, att Klaus Nyendank skulle falla i hän-

derna på hans till antalet betydligt öfverlägsna svenner. Och Torkil följde efter, så godt han förmodde, men den senares häst, hvilken icke styrdes af någon synnerligen skicklig hand eller uppmuntrades genom sporrhugg -- ty Torkil var icke utrustad med detta för en ryttare nödvändiga redskap -- började snart visa tecken till trötthet eller åtminstone den envisa halsstarrighet, som hästen i en mindre vand menniskas hand så ofta ådagalägger. Redlige Torkil lemnades allt längre tillbaka.

Så fortgick denna vilda jagt ungefär en hel timme.

Albrecht kunde icke veta, huruvida fienden hade upptäckt, att man förföljde den. Men han trodde icke, att de hade märkt hans närvaro, ty ingen enda gång hade han sett någon af männen vända sig om i sadeln.

Allt närmare kom man nu till det ställe, der Albrecht väntade, att han svenner skulle ligga i bakhåll. Redan såg han platsen, och hans hjerta klappade af oro. »Om mitt folk kommer för sent att här hejda qvinnoröfvarne, så är Juliana förlorad», sade han till sig sjelf och suckade djupt.

Just då han började misströsta, visade sig rakt framför de förföljda en ensam ryttare, klädd i stål-rustning, som glimmade i solskenet och spred omkring sig en så stark glans, att Albrechts bemödanden att igenkänna honom till en början voro fruktlösa. Men af hans hit väntade svenner syntes eller hördes intet.

Nu färdades qvinnoröfvarne och deras offer förbi det ställe, som Albrecht hade utsett för svennernas bakhåll. Men förgäfves hoppades ännu i sista ögonblicket vår väpnare, att svennerne plötsligt skulle rycka fram på vägen och afskära de förföljda från all möjlighet till flykt. Utom qvinnoröfvarne och Juliana visade sig, så långt hans öga

nådde, ingen annan, än den ensamme ryttaren. Men han visste icke, om denne var en vän eller ovän.

»Ha!» utbrast Albrecht, nästan i förtviflan. »Om den mannen ville uppehålla dem endast en half minut, så kunde jag hinna fram, och Juliana kunde ännu blifva räddad. *Ita me Deus juvet!*»

Den mötande ryttaren tycktes hafva på något outgrundligt sätt fått kännedom om dessa Albrechts tankar, ty vår misströstande väpnare hade knappt hunnit uttala dem, innan han, till sin stora glädje, såg främlingen stanna midt på vägen samt draga ett svärd, hvilket han höjde öfver sitt hjälmprydda hufvud och från hvars polerade klinga solstrålarna återkastades med förunderlig glans och styrka. Albrecht ansträngde sin häst till det aldri yttersta, för att, så snart som möjligt, komma denne oförmodade bundsförvandt till hjälp. Då vår väpnare nu vände sig om i sadeln, för att förskaffa sig visshet i fråga om, huru länge det kunde dröja, innan äfven fiskare Torkil skulle anlända till stridsplatsen, såg han till sin stora fröjd, att Torkil befann sig endast omkring tretio alnar bakom honom.

»Ett nytt altartäcke åt min hembygds kyrka och en ny madonnabild åt Kalmarne tempel, om jag lyckas med helgonens hjälp rädda det dyrbaraste jag eger!» utropade Albrecht von Segebaden, medan han i vild fart stormade framåt.

Klaus Nyendank hade icke förr varseblifvit den ensamme ryttaren, hvilken tycktes ämna afskära honom vägen, än han röt till sina ryttare en befallning. Hvad han sade dem, det kunde Albrecht naturligtvis icke på detta afstånd höra, men hans goda hörselorganer uppfångade ljudet af den hatade Nyendanks röst. Bland alla ljud i verlden fanns intet, hvilket var honom så förhatligt som den stämman. Med vild uppbrusning högg han sporrarna i sidorna på sin häst. Utom sig af smärta

ilade kreaturet ännu hastigare framåt. Och bakom sig hörde Albrecht flåsandet af den häst, på hvilken redlige Torkil färdades. Äfven fiskaren använde alla honom till buds stående medel, för att öka farten, men då ryttaren var i saknad af sporrar, lyckades det icke att drifva hästen till den högsta möjliga grad af snabbhet, förr än Torkil fick den tanken att draga sitt svärd samt genom väldiga slag med flata klingan mot djurets länd »uppmuntra» det till så stora ansträngningar, som lågo inom området för dess krafter och förmåga.

Dessa tecken bådade godt för Albrecht, tyckte han, och hans spänstiga sinne var redan på väg att från den djupaste förtviflan öfvergå till munterhet, då med ens en af Klaus Nyendank företagen manöver å nyo beröfvade vår hjälte alla förhoppningar.

Utan att låta sina fyra svenner sakta farten, fattade Nyendank tyglarna till Julianas häst och hejdade samtidigt både den och sin egen gångare. Hans svenner rusade vidare, den ensamme fienden till mötes, men sjelf red han med sin sköna fånge från vägen in i skogen, der han snart försvann för Albrechts blickar med sitt sköna byte.

Albrecht var för långt borta. Han kunde ingenting göra till hindrande af denna listiga åtgärd. Han höll inne sin häst och satt några ögonblick stilla, liksom slagen af fasa.

»Juliana är förlorad», mumlade han mellan sina bistert sammanpressade läppar.

TJUGOFJERDE KAPITLET.

Herman von Vitzens nye medhjelpare.

När det led framåt eftermiddagen dagen före Christi Himmelfärds Dag, som inträffade den 26 Maj 1362, instälde sig en väpnad sven, ridande på en god häst, framför stora porten i den yttre mur, som omgaf Kalmarnehus, och begärde ett samtal med borgens höfvidsman, riddaren Herman von Vitzen.

Vid porten stod en vakt, bestående af sex knektar under befäl af en väpnare. Den senare öppnade en lucka, som var infattad i den jernbeslagna porten, och tog den besökande i betraktande. Han hade nyss blifvit uppväckt ur sin sömn af den knekt, till hvilken främlingen hade aldrig först framställt sin begäran. Derför var han vresig till lynnet och röt, sedan han granskat den besökande från hufvud till fot, till den ovälkomne fridstöraren:

»Här slipper ingen in. Packen eder bort, eljest låter jag skjuta ned eder med armborstpilar!»

Dermed ville han nu betrakta samtalet såsom afslutadt och återvända till sin goda bädd.

Men den bälde främlingen, som med stor konst tumlade sin oroliga häst på den smala bryggan öfver slottsgrafven, tycktes hafva förutsett ett sådant beteende å den vresige väktarens sida, ty han var genast redo att sticka sitt svärd mellan luckan och den omgifvande delen af porten, och sålunda hindra luckans tillslutande.

»Vänta, vänta, min vän!» yttrade främlingen lugnt, sedan den vresige hade å nyo fullkomligt öppnat luckan. »Och gör icke om detta, dertill vill jag råda dig, såvida icke mitt goda svärd skall lära dig höflighet!... Vet du väl, hvem jag är?»

»Förmodligen en kringstrykande skälm», snäste väktaren.

»Du misstager dig... Jag är konung Håkans vapensven och förer bref från hans högborna värdighet till den gode riddaren Herman von Vitzen, konungens höfvidsman på detta hans slott.»

»Visa mig brefvet!» brummade svennen, dock med något mindre ohöflighet, än han hittills visat främlingen.

Den senare var icke sen att från en af sadelpåsarna framtaga ett stort, försegladt konvolut, hvilket han höll upp och visade den misstrogne svennen. Men då denne sträckte ut sin hand genom luckan för att mottaga brefvet och beskåda det på närmare håll, slog den obekante lätt med flatan af sin slaghök väktaren på fingrarna, på samma gång han skrattade, och sedan hans munterhet lagt sig, tog han till orda:

»Nej, min vän!... Håll dina fingrar i styr! En konungs bref till hans höfvidsmän, som i hans namn bjuda och befalla på hans slott, lemna man icke i sådana händer som dina... Och det säger jag dig, min vän, att om du icke önskar blifva innan qvällen hängd i toppen af borgens aldra högsta torn, till straff för dig och till varnagel för andra, så öppnar du porten för mig, och det genast.»

»Alla skärseldens lågor martere dig!» mumlade väktaren, medan han blåste på de omildt behandlade fingrarna, för att lindra deras smärta.

»Nå, skynda dig!... Ser du inte, att slottshöfvidsmannen står deruppe i fönstret till rummet bakom riddaresalen och betraktar oss... Tag dig i akt!... Kom i håg repet och högsta tornet!»

Den vakthafvande svennen vände sig om och blickade förskräckt upp mot sjelfva borgen, hvars öfre delar voro fullt synliga från den plats, der han befann sig. Och då han nu verkligen såg Herman von Vitzen stå i ett öppet fönster, vågade

han icke längre motsätta sig den djerfve främlingens önsknings.

Men om han vetat, att Herman von Vitzen i denna stund hvarken tänkte på honom eller ens såg, att en besökande hade inställt sig vid porten, skulle han sannolikt hafva ännu en stund fortsatt att göra invändningar och neka främlingen inträde. Ty verkliga förhållandet var, att von Vitzen stod just i det af Erland Thurgoth under föregående natten sönderslagna fönstret och att hans hjerna — måhända ännu i någon mån omtöcknad af nattens starka rus — endast sökte utforska, hvilka anledningarna månde hafva varit till fönstrets krossande. Vid hans sida stod en djupt och underdånigt bugande handtverkare från Kalmarne stad, hvilken blifvit tillkallad för att råda bot för skadan.

Porten öppnades för främlingen, och den vresige väpnaren nedlät sig att sjelf ledsaga honom genom de andra vaktposterna samt anmäla hans närvaro för den bistre riddaren Herman von Vitzen.

»Hvem och hvad är du?» sporde höfvidsmannen, sedan främlingen blifvit till honom införd. »Och hvilket är ditt ärende?»

»Jag är den högborne och värdige herre, konung Håkans sven Erland Thurgoth, hitsänd med bref och budskap till eder, så vida I ären den ärlige riddaren Herman von Vitzen, höfvidsman på denna borg.»

»Jag är densamma, som du efterfrågar. Gif hit brefvet!»

Och till den ännu qvarstående svennen, som infört Erland, sade han:

»Kalla hit slottskaplanen, att han må för mig uppläsa skrifvelsen!»

Pater Anselmus, en gråbrödrumk af obestämbar ålder, infann sig snart, och i hans händer öfverlemnades det kungliga brefvet, sedan han helsat slottshöfdingen med ett bleklagdt »*pax vobiscum!*»

Med en nästan pedantisk vördnad läste munken utanskriften:

»Ärlig och välbördig man, stränge riddare herr *Herman von Vitzen*, höfvidsman på vårt slott Kalmarnehus.

Derefter bröt han, under många vördnadsbetygelser, brefvet.

»Helsning vänligen, sänd med vår herre! Vi Haquon med Guds nåde konung öfver Sverige och Norge¹ bjuda och befalla dig, ärlige riddare, att lu hafver en sträng och oafbruten vaksamhet, så att vår kärlige fader icke må ur slottstornet undkomma. Här sände vi dig ock detta bref med en ärlig och trogen sven, hvilken vi i många faror och vådor bepröfvat hafva. Honom må du behålla till ditt biträde vid bevakningen.»

Dessutom innehöll brefvet några föreskrifter angående penningar, pantlåningar, uppbörd, inventarium o. s. v.

»Nåväl», sade Herman von Vitzen, sedan pater Anselmus afslutat uppläsningen, »konungens vilja skall ske... Du heter således Albrecht?...»

»Nej, herre», svarade den nykomne, »jag heter Erland Thurgoth.»

»Jaså, nå, Erland Thurgoth, hvartill duger du egentligen?»

»Bland annat duger jag till att skaffa gehör åt konungens bud», svarade Erland djerft. »För att kunna med visshet om framgång bevaka Magnus, måste jag emellertid hafva fri tillgång till alla delar af slottet, vare sig de tillhöra sjelfva borgen eller de yttre bevakningslinierna. Dessutom önskar jag, att I tillsägen alla slottets invånare, både höga och låga, att obetingadt hörsamma alla befallningar, jag gifver i hans värdiga nådes, konung Håkans, eller i edert namn, ärlige riddare.»

¹ Dessa namn skrefvos då för tiden Sverike och Norrike.

»Djerft talar du, sven, och djerf är jemväl din uppsyn. Men sådant folk är i min smak. Och jag helsar dig välkommen! Det skall blifva en kärkommen lindring för mig i den ansvarsfulla börda, som hvilar på mina skuldror... De nödiga befallningarna skola genast utfärdas, och du kan tills vidare välja ditt rum, hvarhelst du behagar i slottet.»

»Jag tackar eder, ärlige riddare Herman!»

»Och I, pater Anselmus, tagen med eder skrifvelsen och läggen den till de öfriga kongliga brefven i lönkammaren! Och nu — Gudi befalladt!...Jag måste sluta min öfverläggning med handtverkaren.»

»*Sis salvus!*» sade slottskaplanen under utförandet af en mycket ödmjuk och vördnadsfull bugning. »*Bonam tibi noctem preco.*»

Erland Thurgoth var naturligtvis mycket glad till sinnes, då han lemnade höfvidsmannen och begaf sig ned till stekarehuset, för att skaffa sig en måltid. Första delen af den mellan honom och Palle Friis uppgjorda planen hade haft fullständig framgång, och han betvivlade icke, att äfven den andra delen skulle lyckas. I synnerhet värderade han högt tillåtelsen att beträda alla slottets områden. Helst hade han valt ett rum till bostad, hvilket låg i samma torn, der konung Smek satt en fånge och Palle Friis bodde. Derigenom skulle förbindelsen dem emellan blifvit betydligt underlättad. Men med användande af en stunds klok eftertanke insåg han snart, att detta skulle kunna väcka misstankar om hans ärlighet, och han utsåg därför åt sig ett stort rum i slottets bottenvåning.

Innan aftonskuggorna den 25 Maj sänkte sig ned öfver denna lilla vrå af verlden, var han redan en gunstling hos alla slottets invånare. Han hade besökt hvarenda lokal, äfven de yttre vaktposterna, och samtalat med alla. Ingen fanns, hvilken icke tyckte, att den frispråkige Erland Thurgoth, som

drack öl tillsammans med svennerna och på ett så muntert sätt förde handen under hakan på de väna tärnorna, varen »glad gosse», hvilken alla måste tycka om och hålla af. Sjelfva Herman von Vitzen hade låtit bedraga sig af den skenbara ifver, med hvilken den sluge väpnaren vakade öfver, att alla försigtighetsmått vidtogos för att hindra konungens flykt eller slottets öfverrumpling af Magnus Smeks vänner.

Redan första aftonen begaf sig von Vitzen ned till staden, för att i Nils Thuressons hemvist fortsätta föregående qvällens dryckesgille. Han tyckte sig vara trygg, då kung Håkan nu skickat honom en så omsorgsfull och pålitlig medhjelpare. Äfven denna omständighet lände till förmån för de två väpnarnes befrielseplaner, ty då höfvidsmannen nu var borta, kunde icke heller det om aftnarna sedvanliga dryckesgillet i riddarsalen hållas. Palle Friis kunde icke hafva underlåtit att dervid infinna sig. Nu deremot var Palle ledig hela qvällen, och konungens befriare kunde således hålla sin berramade öfverläggning på Palles kammare.

Sedan Erland Thurgoth hade druckit en bägare öl med knektarna i stora borgstugan och berättat några mustiga historier, hvilka naturligtvis ännu mera ökade deras förtroende till honom och deras tillgifvenhet för hans person, begaf han sig upp i tornet för att uppsöka Palle Friis, hvilken hela dagen hade befunnit sig i spänd väntan att få höra någonting om Erland.

Konungen slumrade, då Thurgoth sakta knackade på dörren, som genast öppnades af Palle Friis. Sällan sof konungen hårdare, än att han genast vaknade vid det lättaste buller. Så skedde äfven nu. Han reste sig till hälften upp i sin bädd och betraktade med tydlig förfäran främlingen. Hans tankar om denne och om ändamålet med hans besök stodo att tydligt läsa i hans åldriga drag,

äfven om han icke gifvit dem tillkänna genom att utbrista:

»En ny mördare, som man skickar mig! Ha, din hund, gör fort din gerning!»

»Ack, ers värdiga nåde», sade Erland häpen. »Tro icke detta! Jag är eder vän och har med egen lifsfara kommit hit, för att vara behjelpig vid eder befrielse. Snart slår den timmen.»

»Befrielse!... Ja, du menar min befrielse från lifvets vedermödor i den död, som du blifvit hitsänd att tillfoga mig... Har jag väl någon vän?»

»Vi äro här två, som vilja våga lifvet för eders herrlighet», försäkrade Palle.

»Tig, förrädare, du, som sålt din konung! Huru mycket skall man betala eder för mitt usla lif? Jag är förvissad, att hvilken af eder som helst skall stöta svärdet genom mitt hjerta för några örtugar. Gån! Jag vill icke se eder... Försvinnen, mördare! Eller fullborden edert nidingsverk!»

Och konungens trötta hufvud sjönk åter ned på den hårda kudden.

Palle drog Erland Thurgoth med sig in i den inre kammaren.

En hel timme räckte deras öfverläggning. Liksom föregående qvällen höllo de samtidigt ett grundligt dryckesgille, till hvilket Palle hade på hemliga och af endast honom sjelf kända vägar anskaffat ett rikligt förråd af Herman von Vitzens bästa mjöd och ett krus ädelt vin från slottshöfvidsmannens innersta och dyrbaraste källare.

När Erland Thurgoth slutligen begaf sig derifrån, var planen fullständigt uppgjord, och alla dess detaljer voro noggrant öfvervägda.

»Alltså i morgon afton!» hviskade Erland Thurgoth vid afskedet.

»Ja, i morgon på Christi himmelfärdsdag skall det ske.»

Erland begaf sig tillbaka ned i borgstugan, för

att der med en nedlåtenhet, hvilken måste vinna hjertan, deltaga i svennernas och huskarlarnas nattliga förlustelser. Thurgoth var i detta uppslupna sällskap sjelfskrifven dryckeskonung.

TJUGOFEMTE KAPITLET.

Befrielseverkets början.

Det gick festligt till i Kalmarneborgs riddarsal om aftonen af torsdagen den 26 Maj 1362. Herman von Vitzen och Nils Thuresson Bjelke samt de bålda riddarne Thorkil Erengisleson och Amin-dus Hemmingsson sutto der tillsammans vid det stora bordet, som nästan svigtade af alla de rätter och dryckeskäril, hvilka blifvit framsatta för värden och hans gäster. Väpnaren Palle Friis hade också infunnit sig, men Erland Thurgoth syntes icke till.

Dock hade han blifvit inbjuden och infann sig verkligen vid festens början, men endast för att meddela, att han ansåg sig böra vaka öfver borgens säkerhet och den viktige fången, på det att herrar riddare måtte kunna i desto större trygghet egna sig åt bordets nöjen.

Herman von Vitzen blef förtjust öfver detta oegennyttiga förslag, men släppte icke Erland från sig, innan denne tömt en bräddfyll bägare af det skummande mjödet tillsammans med honom sjelf och gästerna.

Erland gick ut med hållningen hos en man, som är medveten om, att han bär en ansvarsfull börda på sina skuldror.

Och när han var borta, uttömde Herman von Vitzen sig i loford öfver den medhjelpare, som konung Håkan skickat honom. Nils Thuresson var dock icke alldeles tillfreds med denna tillökning i slottets personal. Han utfrågade noga alla omständigheter, men då han icke förmådde i dessa finna något stöd för sina misstankar, teg han, men föresatte sig att vid förstkommande lägliga tillfälle taga Erland Thurgoth i ett strängt förhör. Derefter egnade han sig uteslutande åt bordets njutningar. Herrarne åto med väldig matlust oxharen, viltbrådet, pastejerna och de stekta unghönsen. Men de drucko ännu mera. Den starka braunschweiger-mumman förtärdes i otroliga mängder, och mellan hvarje bågare af denna rusande maltdryck¹ nedstörtades i de balda kämparnes, som det tycktes, alldeles bottenlösa svalg stora bågare rödt och hvitt franskt vin eller — för omvexlings skull — då och då en bågare klaret — namnet på bordeauxvin af alla slag. Följderna här af dröjde icke att visa sig, och de framträdde med allt större tydlighet inför den fullkomligt nyktre Palles ögon. Det är naturligt, att redan ett så öfverdådigt frossande bland bordets kraftiga rätter skulle medföra en viss tungsinnighet och dåsighet. De starka dryckerna förmådde visserligen för ett och annat ögonblick höja lifsandarna, men det var endast tillfälliga stegringar af krafterna. Reaktionen lät icke länge vänta på sig. Samme riddare, som nyss hade störtat ned en bräddfull bågare klaret och strax derefter berättat ett lustigt äfventyr för sina dryckesbröder, sjönk nästa minut tillsammans och kunde med möda begripa, hvad de andra sade. Under senare delen af samqvämet måste Palle nästan ensam föra

¹ Drycken fanns redan långt före 1492, då den säges hafva blifvit uppfunnen af borgaren Mumme i Braunschweig, hvilken förmodligen endast förbättrat den och gifvit den namn.

ordet, och han gjorde detta med all önskvärd munvighet. Och mot slutet, då de fyra riddarnes hjeror blifvit ännu mera omtöcknade, talade ingen annan än han sjelf. De öfriga endast drucko. Och då sluträtten, som bestod af klenät och gammal ost, blef af skutulsvennerne¹ framburen och satt på bordet, var Herman von Vitzen redan så berusad, att han tog ett af faten ur svennens hand och kastade det med hela dess innehåll i ansigtet på honom. Den bälde höfvidsmannen var redan så »drucken», att han icke kunde med ett enda ord beledsaga den våldsamma handlingen. De andra tre riddarne skrattade på ett nästan fånigt sätt, och Palle Friis dolde sitt ansigte i ett ölkrus, på det att man icke skulle se, huru vidrigt han fann detta uppträde. Men han hade icke haft af nöden att vidtaga denna åtgärd. Alla de fyra riddarne befunno sig sedan en stund i det tillstånd, då det lekamliga ögat är betäckt af dimmor och då alla själens krafter äro bedöfvade.

Alla fat och födoämnen blefvo bortburna af skutulsvennerne. Endast dryckesvarorna lemnades kvar och begagnades fortfarande flitigt, ehuru visserligen de drickandes händer redan voro så svaga och darrande samt deras ögon så skumma, att det aldra mesta blef utspildt på bordet eller på golfvvet.

Och Palle fortsatte att berätta sina lustiga och stundom — det måste tyvärr medgifvas — äfven mustiga historier. När omsider de andra voro ur stånd att skratta, skrattade han sjelf så mycket högre. Ändtligen låg den siste riddaren under bordet — den vanliga sofplatsen för dryckeskämpar på den tiden. Deras åskliknande snarkningar buro vittnesbörd om, att sömnen var djup.

Nu steg Palle Friis upp och sparkade temligen

¹ Af fornnordiska ordet »skutill» = bord, alltså borduppassare.

omildt sin vän Herman von Vitzen. Troligen ville han försöka, huruvida denne var alldeles medvetslös. Riddare Herman rörde sig icke. Ej heller visade de öfriga tre riddarne något lifstecken, ehuru vår väpnare gick ännu mera omildt till väga med dem.

Tiden hade nu framskridit till omkring klockan half elfva.

Just då Palle ämnade lemna salen, trädde Erland in.

Sannolikt hade han redan länge stått utanför dörren och endast afvaktat dryckeskämparnes fall. Nu hade han hört dem snarka.

»Allt redo?» frågade Palle Friis med mycket häftig ifver.

»Ja, visst!... Hvarenda karl i slottet sofver som en sten. Jag blandade, enligt vår öfverenskommelse, sömndrycken i ölet, hvarmed jag trakterade dem...»

»Och vaktmanskapet vid portarna?» återtog Palle Friis.

»Äfven de sofva... Vägen är fri... Nu till konungen!»

»Men först en bägare, Erland!» föreslog Palle, som tyckte sig nu kunna utan fara förfriska sig. »Vägen blir lång och besvärlig, ty vi måste redan kort efter dagningen hafva fört konungen i säkerhet till Sjunnebo. Så snart han befinner sig omgifven af en här, är han i säkerhet, men icke förr... En bägare för en lycklig utgång!»

»Och den i botten!» utropade Erland Thurgoth med hänförelse.

Snart var denna lilla ceremoni öfverstökad, och de två vännerna gingo upp i tornet för att väcka konungen och börja den med så stor omsorg förberedda flykten. Konung Smek vaknade, som vanligt var, genast vid deras inträde. Ett svagt gnisslande, som dörren åstadkom, när den vred sig på

de rostiga gångjernen, var tillräckligt att störa hans af oroliga drömmar qvalda sömn.

»Mördare!» ropade han. »Har nu min sista timme slagit? Välan! *Dominus ac redemptor*...»

»Ack nej, högborne och värdige herre, det är icke dödens, utan befrielsens timme, som slagit... Upp, herre konung, och gör eder redo till flykt!»

»Flykt?» utbrast konungen, liksom om han icke trodde sina öron.

»Ja, flykt!» genmälde Palle Friis. »Allting är redo. Alla män inom Kalmarneborg sofva, utom vi tre... Men skynda, eders högborna värdighet, skynda! Inom en fjerdedels timme måste vi vara härifrån. Vid den lilla byn Sjunnebo väntar en talrik här, och när I hafven satt eder i spetsen för den, så ären I åter herre i Sveriges rike.»

»Alla englar och helgon vare lofvade! Men kan jag förtro mig till eder? *Vade retro, Satanas!* Ären I då icke de legda mördare, som jag trott eder vara?... Sen I dock, det skulle icke hafva gått för sig att mörda mig utan strid.»

Och konungen visade dem med nästan barnslig triumf en liten dolk, hvilken han hade gömd under hufvuddukden.

»Godt! Godt!» sade Palle. »Det är min egen egande dolk, ser jag... Den behöfves nu icke, ty här medför jag åt eder ett präktigt svärd, hvars fäste är inlagdt med guldsirater. Jag knäppte det nyss af den rusige slottshöfvidsmannen... Kläd eder skyndsamt! Eller ännu bättre: låt mig hjälpa eder!... Tre hästar hafva vi i beredskap vid den inre porten — de bästa, min vän Erland kunde finna i Herman von Vitzens stall... Men skynda, skynda!»

Konung Magnus Smek, som nu verkligen började tro, att det var allvar och att han snart skulle slippa lös ur detta dystra fångtorn samt åter intaga sin plats bland denna världens furstar, var utom

sig af glädje och sprang upp från sin bädd med större liflighet och kraft, än han någon enda gång under de senare månaderna hade visat. Trots Palles oupphörligt upprepade påminnelser om nödvändigheten af skyndsamhet, skedde dock påklädningen mycket sakta. Konungen var nästan yr af glädje och hade svårt att finna de till drägten hörande persedlarna, fastän Palle Friis belyste scenen med en ganska klart brinnande lykta, som han burit med sig från riddaresalen.

Erland Thurgoth brummade emellanåt, för att åtminstone gifva något aflopp åt sin missbelåtenhet med dröjsmålen, då han naturligtvis icke vågade högt uttala denna i hans »högborne och värdige herres» närvaro.

Slutligen var konungen färdig, och Herman von Vitzens dyrbara svärd hängde redan vid hans sida. Klockan var då öfver elfva, och Palle Friis var — som man säger — nära att spricka af otålighet.

Men då konungen var färdig och redan hade sagt sitt: »låtom oss gå!», svek honom hans styrka. Han föll af matthet tillbaka på bädden. Huruvida det nu var frihetens närhet, som grep honom så mycket starkare, då hoppet därom så oförmodadt runnit upp för honom, eller det var en i anseende till hans långa fångenskap naturlig eller åtminstone tänkbar kroppslig svaghet, som öfverväldigade honom — derom veta vi ingenting.

Palle Friis och Erland Thurgoth blickade med villrådighet på hvarandra.

»Hvad är att göra?» yttrade den förre med alla tecken till bekymmer.

»Ila ned efter en bågare vin!» tillrådde Erland. »Det finnes i riddaresalen.»

»Bättre då, om vi bära honom dit ned! Vi äro då åtminstone ett stycke på väg. Från riddaresalen stiga vi lätt ned i drabantsalen, och derifrån ut på borggården. Låtom oss skynda!»

»Men om det buller, som vi förorsaka, då vi bära konungen nedför trapporna, skulle väcka någon af de sofvande...»

»Dumheter, Erland! De sofva alla som stockar, och med undantag af oss finnes ingen vaken själ i hela slottet, utom naturligtvis tärnorna, som ligga i stekarehuset och angränsande rum så långt härifrån, att de omöjligen kunna höra, hvad som försiggår i denna ända af borgen... Nå, låt det nu gå fort!»

Palle Friis genomdref sin åsigt, och de båda vännerna upplyfte konungen från bädden och buro honom ned i riddaresalen, der de funno allt vara i samma tillstånd, som då de nyss lemnade den, d. v. s. de fyra båda riddarne sofvo ännu sin rusiga sömn under dryckesbordet.

Man satte konung Smek i en länstol och badade hans tinningar med vin. Småningom kom han åter till sans och drack en bågare hvitt franskt vin, hvilket tycktes styrka honom.

Men då hade redan tio dyrbara minuter försvunnit.

»Nu begifva vi oss åstad», sade konungen, sedan han förtärt ännu några droppar af vinet. »Om jag får stödja mig på edra armar, mina trogna vänner, skall jag nog uthärda mödan.»

Palle Friis fattade konungens ena arm och Erland Thurgoth den andra. Just då de voro på väg att ledsaga Magnus till trappan, blef deras företag emellertid på ett högst oväntadt sätt afbrutet.

En kraftig hornstöt, bådande ett besök, hördes utanför borgporten. Då naturligtvis ingen svarade, ej heller någon öppnade porten — ty alla vakterna sofvo djupt — blef hornstöten snart upprepad för andra, ja till och med tionde gången.

Konungen blef blek och måste åter nedsättas i länstolen. Hela hans kropp skälfdde.

»Nu är allt förloradt», var allt hvad Palle Friis yttrade, men i dessa få ord låg gömdt ett helt djup af förtviflan.

TJUGOSJETTE KAPITLET.

Ett oväntadt möte.

På morgonen af Christi Himmelfärdsdag och ett par timmar senare, än de uppträden inträffade på allfarivägen i närheten af Sjunnebo, i hvilka Klaus Nyendank spelade en, som vanligt, mindre hederlig rol och hvilka vi i ett föregående kapitel hafva skildrat, färdades en liten, men lysande skara samma väg, och äfven denna styrde kosan till Kalmarne. Den bestod af fem herrar, klädda i ridderlig drägt, en mindre verldsligt klädd, men dock icke alldeles vapenlös prelat samt en skara af tio väpnare och svenner, alla väl beväpnade med svärd, lansar och armborst. Alla voro väl beridna.

Prelaten igenkänna vi lätt. Vi hafva sett honom vid konung Håkans hof på Lödösehus. Det var nämligen biskop Hakon af Bergen — densamme, som å Lödöse uppträdde så manligt och frimodigt mot de svenske s. k. riksens herrars öfvermod. Äfven tre af riddarna igenkänna vi från samma tid. och ställe, nämligen Erling Widunsson, Bjarne Erlingsson och Ivar Agmundsson. Den fjerde hafva vi icke ännu sett. Han var emellertid en tysk man, som hette Wulf Gyler och börjat sin bana som kansler hos konung Håkan, men under ut-

öfningen af sin sekretarebefattning vunnit konungens tycke genom inställsamt sätt och allt slags ögontjenst, ja, eröfrat konung Håkans tillgifvenhet i så hög grad, att denne hedrat honom med riddarlaget, ehuru han ingalunda hvarken genomgått den för alla andra erforderliga prøfvotiden, ej heller utmärkt sig genom någon lysande handling, hvilken kunnat berättiga ett sådant undantag. (Huruvida denne Wulf Gyler var någon af stamfäderna till den tyske herre med samma namn, som lefde under Gustaf Wasas tid och här i Sverige gjorde sig känd som en arg förrädare, hafva vi förgäfves sökt konstatera.) Det är tydligt, att en så oerhörd framgång skulle hos den ännu knappt tretioårige Wulf Gyler alstra ett odrägligt högmod. Också satt han äfven denna morgon på sin häst riktigt pösande af högmod och blickade omkring sig lika stolt som Alexander den store, när denne tågade in i Babylon.

Återstår endast att nämna den femte riddarens namn.

Sannolikt har läsaren dock redan gissat det, då vi nu så omständligt redogjort för, hvilka de män voro, som följde honom.

Det var konung Håkan sjelf, ehuru man verkligen endast med svårighet kunde igenkänna honom, ty han var blekare än förr och hans anlete bar spår af utståndna lidanden eller åtminstone af stora bekymmer. Det tvåklufna hakskägget var icke så omsorgsfullt vårdadt som tillförne, och äfven åt sin klädsel tycktes han icke hafva egnat samma noggranna omtanke, som förut utgjort hans stolthet. Hans ännu knappt tjugotvååriga ansigte skulle man i närvarande stund hafva ansett vara minst tretiofemårigt. Äfven det enligt tidens sed långa håret, som alltid förr varit med stor konstnärlighet krusadt, hängde nu alldeles oputsadt kring hans hals.

Om arten af hans bekymmer få vi en klar

uppfattning, om vi dels erinra oss det förut skildrade uppträdet mellan honom och de svenska »riksens herrar» på Lödösehus och dels lyssna till det samtal, som nu fördes mellan honom och biskop Hakon, som red vid hans venstra sida.

»Illa handlade jag», yttrade konungen, just då vi nu taga kännedom om samspråket, »illa handlade jag, som icke lydde dina varningar, värdige fader i Gudi, biskop Hakon, då jag kastade mig i dessa svenska herrars händer. De hafva nu nästan pinat mig till döds med sina alltjemt växande anspråk. Riksens slott och län vilja de sjelfva råda öfver, och allmogen vilja de, trots min faders lagar, plundra efter godtycke och i mån af lägligt tillfälle. Och uttalar jag någon gång min vilja, så slå de mig genast i ansigtet dermed, att de icke hafva behof af en konung, som sjelf vill styra. Dessa högmodiga riksens herrar säga mig öppet, att de hafva valt mig till konung endast för att sjelfva få regera. Vill jag icke foga mig deruti, så slunga de mig i anletet hertig Albrechts af Mecklenburg namn och säga, att om det icke anstår mig att på de af dem uppgjorda vilkoren *heta* konung, utan att *vara* det, så vilja de kalla honom in i riket och handla mot mig, som jag handlat mot min fader. Om blott Albrecht af Mecklenburg kommer in och blir deras konung, så få de sjelfva vara herrar på täppan, mena de.»

Biskopen gaf ett lugnande svar på denna långa klagovisa.

»Väl hade eders högborna värdighet handlat, om I hadn lydt mina råd och i god tid slutit eder till eder fader samt tillsammans med honom bekämpat dessa obändiga herrar, hvilka snart icke vilja lyda hvarken Gud eller menniskor. Men varen vid en god tröst, herre konung! I hafven nu sjelfve lärt känna, hurudana dessa riksens herrar äro och hvad I kunnen af dem vänta. Och I ären ju nu

stadd på väg att godtgöra felen. Varen således icke misströstande! Vi vilja till himladrottningen och alla helgon önska och hoppas, att allt ännu må kunna blifva väl. Varen vid god tröst, nådige herre!»

»Ho kan förutsäga, hvad som skall ske?» yttrade konungen med missmod. »Jag har mig sjelf att skylla. *Mea culpa... mea culpa!*»

»Guds *misericordia* är stor och helgonens förböner kraftiga. *Ex profundis clamo, Domine!*»

»*Mea culpa...!* Ack, jag vore heldre död och begrafven, än jag längre ville vara Sveriges konung. Allmogen håller jag kär. För Sveriges allmoge ville jag lefva och verka. Men dessa riksens herrar kan jag icke tukta. De hafva mig i sina garn, och jag kan icke sönderslita näten. Jag har icke förr än nu insett, huru de menat det och huru de tyda min afgifna konungaförsäkran.»

»Slå nu alla dessa bekymmer ur hågen, ers värdiga nåde, och var munter och glad! Ungdomen bör vara glädjens tid, om eljest mannaåldern skall kunna blifva det trägna arbetets.»

»Ack, den som ännu kunde vara glad!» suckade konung Håkan och visade ett mycket bedröfvadt anlete.

»Här är — förlåt, att jag redligt säger eders härlighet det — icke fråga om att *kunna* vara glad, utan endast om att *vilja* detta. Viljan är, enligt alla de högt ärade gamla filosofernas mening, den aldra starkaste kraften inom människans naturliga väsende. Svenskarne hafva ett ordspråk, hvilket — för dem sjelfva visserligen omedvetet — hvilar på ett filosofiskt och således obestridligt underlag, nämligen detta: '*en man kan hvad han vill*'. Ers värdiga nåde må med all flit detta besinna! *Vill* vara glad, så *kan* ni det också!»

»Tala icke till mig om det, som I kallen filosofi, värdige fäder i Gudi!» svarade den misströstande

konungen. Ingen filosofi i verlden kan slå 'riksens herrar' på deras skallar, så att de aldrig mera försöka stiga upp igen.»

»Visserligen icke!» genmälde biskop Hakon lugnt. »Visserligen icke! Men filosofien — min älsklingslärdom, mina dagars tanke, mina nätters dröm — kan lära en konung att sjelf med de krafter och medel, som stå honom till buds, blifva herre öfver rikens herrar. *Si Deus annuerit!*»

»Om detta vore sant, ville jag gerna ett helt år egna mig åt studiet af filosofien under er ledning, vördige herre, i eder biskopsgård i Bergen... Men jag tror icke derpå. Eder kärlek till sjelfva vetenskapen öfverdrifver dess fördelar.»

»Ingalunda!... Filosofien är moder till ett lugnt sinne, nådig herre!»

»Rätt har du åtminstone, då du anser mitt sinne icke vara lugnt, värdige fader i Gudi... Men säg mig nu, du, som forskat så djupt i de filosofiska lärdomarna och har tagit så noggrann kännedom om nästan alla tiders och alla folks krönikor, säg mig: tror du verkligen, att ett folk kan blifva lyckligt, om det regeras af många hundra herrar, såsom förhållandet nu är i Sverige?»

»Ingalunda...! När ett folks lycka bygges på någonting annat än folket sjelf, så går det sin undergång till mötes. Och det är helt naturligt. Det är till och med lätt att genom en liknelse förklara. Vi tänka oss ett träd. Stammen af trädet, det är allmogen. Genom denna stam måste de lifgifvande och närande safterna vandra, innan de kunna komma ut i grenarna och der bilda blad, eller i qvistarna, för att der bilda blommor och frukt. Om jag nu liknar allmogen vid trädets stam, vid hvad skall jag då likna grenarna och qvistarna, dessa, som hafva förmånen att smyckas med blad och blommor, d. v. s. med all verldens härlighet?»

»Hittills har jag förstått dig, värdige fader i Gudi... Men fortsätt!»

»Grenar och qvistar måste jag förlikna vid borgerskap och adel. De blomstra friskt, de bära rik löfskrud, så länge stammen är frisk och förmår tillföra dem de behöfliga safterna. Och det är de små qvistarna, det är ridderskapet, som utvecklar blommorna och mest njuter af frukterna.»

»Ganska rätt!... Vidare!»

»Förstå mig nu, herre konung! Så länge stammen, d. v. s. allmogen, är frisk, blomstrar ridderskapet och borgerskapet grönskar. Men dödar man nu stammen, så vissna grenarna och qvistarna. Dödar man allmogen, så dö snart både borgerskapet och ridderskapet. Och det är just detta, som man, enligt mitt enfaldiga förmenande, nu gör i Sveriges rike. Allmogen suckar under ett olidligt förtryck, den förtvinar, det kan snart vara slut med dess motståndskraft... Se här således, hvad en konung bör göra — men förlåt min dristighet, eders högborna värdighet! — se här, huru I hafven att handla, om I viljen blifva en duglig konung och länge lefva i ett välsignadt minne hos edra folk: I skolen taga vård om stammen d. v. s. allmogen. Och härmed har jag gifvit det enda svar, jag kan gifva på ers värdiga nådes fråga, om ett rike kan ega bestånd under herreregemente och allmogens förtryck.»

»Aldrig tillförene har jag insett denna sak så tydligt som nu, värdige fader i Gudi», genmälde konungen. »Och jag skall lyda dina visa råd, så visst hjelpe mig Gud och sanct Knut konung!»

Under den senare delen af det mellan konungen och biskop Hakon förda samtale hade en viss oro förmärkts bland riddarna och svennerna, som utgjorde deras följe, och då nu konungen vände sig om i sadeln, för att fråga efter orsaken till deras högljudda utrop och lifliga samspråk, svarades honom:

»Vi hafva sett blankt stål framglänsa emellan träden.»

»Vid sidan?» sporde konungen icke utan oro. »Eller hvar hafven I sett det?»

»Rakt framför oss, högborne och värdige herre!» svarade en sven.

»Förmodligen endast skogstjufvar!» menade den stolte Wulf Gyler och lät sin gångare dansa, medan han sjelf pöste upp sig.

»Derom tviflar jag», sade svennen djerft. »De lysande punkterna voro alltför många... Och sen nu äfven vid andra sidan af vägen!... Se, huru vapnen lysa bland grönskan! Jag tycker mig se mera än hundra svärd och lika många lansar. Hören I icke ett doft buller?»

»Jo, sannerligen! Jo, visserligen!» svarades från alla sidor. »Så är det.»

»Det tyckes vara en hel här, som är stadd i rörelse inne bland träden.»

Knappt hade dessa ord blifvit uttalade, innan vägen både framför och bakom konung Håkan började fyllas af beväpnade män, hvilka plötsligt bröto fram ur skogen på båda sidor om vägen. Och inom förloppet af några få minuter var den lilla hopen af norrmän rundtomkring innesluten af beväpnade män, hvilkas antal ögat icke kunde uppskatta ringare än till två tusen. De flesta voro män af allmogestånd, men här och der syntes äfven herremän, omgifna af väpnare och svenner i glänsande rustningar.

En lycka för konung Håkan och norrmännen var, att de hade den gamle, kloke biskop Hakon i sitt sällskap, ty eljest hade de visserligen i ögonblickets uppbrusning dragit svärd och det hade kommit till en strid, hvars utgång icke kunde vara tvifvelaktig, då norrmännen voro så underlägsna till antalet.

»Sticken edra svärd i skidorna!» förmanade den

kloke prelaten. »Här kan ingenting uträttas genom våld, men allt genom klokhet.»

»Men skall jag tåla dylikt i mitt eget land af mitt eget folk?»

»Lugnen eder, högborne och värdige herre! Mig synes, att dessa allmogens söner icke se bistra ut, som om de vore våra fiender. Jag nästan tror mig förstå, hvad deras önskan är... Och I, ädle herrar, sitten icke längre med blottade svärd i händerna! Befallen jemväl edra svenner att gömma vapnen! I sen ju, att ingen enda man bland alla dessa, som omgifva oss, har dragit svärdet.»

Slutligen blef biskopen åtlydd, ehuru det skedde under högljudt mumlande å herrarnes sida och med åtskilliga, i en hög andligs närvaro mycket ohöfviska, svordomar å svennernas.

»Med ers värdiga nådes tillåtelse», sade biskopen till konungen, »vill jag tala till folket och höra deras åstundan.»

»Gör det!» sade Håkan, blickande bistert omkring sig, liksom om han trott sig hafva fallit i ett af riksens herrar tillståndt bakhåll.

»I gode män», ropade nu biskopen till de allmogemän, som stodo honom närmast, »hvad menen I med att spärra för oss vägen och kringluta oss, liksom om vi vore i fiendeland midt under en brinnande fejd?... Sägen mig det redligt, hvarför I så handlen?»

Då trädde vår gamle vän Ulf från Sjunnebo fram och helsade vördsamt på biskopen och konungen samt yttrade:

»Vi redliga svenska män hafva samlats här för att med godo eller ondo, genom underhandlingar eller våld befria vår gode och milde konung Magnus ur hans fångenskap. Och då nu våra spjare nyss berättat oss, att konung Håkan var på väg och snart skulle passera förbi vår lägerplats derinne i skogen, hafva vi ryckt upp på vägen, för

att få samtala med eder, högborne och värdige herre och konung, om vår åstundan. Ingalunda hafva vi kommit i någon fiendtlig afsigt. Eders värdiga nåde är, med hela sitt följe, till lif och egendom lika trygg som hemma i Norge. Men vi hoppas till Gud och alla helgon i himmelen, att I, nådige herre och konung, beviljen vår bön och åter försätten i frihet vår gode och milde konung Magnus, den vi ock Smek kalla, eftersom han alltid varit mild och vänlig mot Sveriges allmoge.»

»Och om jag vägrar?» frågade konung Håkan temligen kort. Han rynkade ögonbrynen.

»Det skall ers värdiga nåde icke göra», menade Ulf sakta.

»Men om jag ändå gör detta, hvad företagen I eder då?» var kung Håkans bistra fråga.

»Då vilja vi draga ned mot Kalmarne och taga slottet in med vapenmagt, så visst himladrottningen och helgonen hjelpe oss alla!»

»Du talar ett dristigt språk, min gode man», yttrade nu konungen. »Hvem är eder anförare? Och hvar finnes han?»

»Vi hafva utsett den ärlige riddaren och drottsen Nils Ambjörnsson att föra oss an i denna strid. Dock hoppas vi nu, att sedan vi sammanträffat med eders högborna värdighet, allting må aflöpa fredligt, ty — förlåten min dristighet, herre konung! — icke kan en son längre låta sin fader sitta fångslad, då han endast behöfver utsträcka ett finger för att bryta hans bojar? Och icke lär det heller vara med eder vilja, herre konung, som eder fader omgifves af dödsfaror på alla sidor, der han nu sitter?»

»Dödsfaror?» utropade konungen lifligt, på samma gång en ytterlig blekhet betäckte hans ansigte. »Hvem säger, att min fader konung, Magnus, sväfvar i någon fara till lif eller lem?»

»Det säger jag, Ulf i Sjunnebo, och jag står

vid hvad jag sagt. Dessa öfvermodiga män, som kalla sig riksens herrar, ehuru de heldre borde benämnas riksens förderfvare, hafva legat mördare, som skola afdagataga vår gode och milde konung. Jag har hört det af min broder, som är lekmanbroder och portvaktare i Gråbrödraklostret i Kalmar. Han var sjelf närvarande, då sammansvärjningen ingicks och mördaren legdes »

»Förunderliga och bekymmersamma tidender förtäljer du mig här, redlige odalman», yttrade konungen. »Men hvar är riddare Nils Ambjörnsson? Jag vill samtala med honom. Kalla honom!»

»Han kommer här, högborne och värdige herre», yttrade Ulf.

Bonden trädde blygsamt tillbaka, då drots Ambjörnsson, i sällskap med upplandslagmannen Israel Birgersson Brahe samt biskoparna Peter och Nils, trädde fram ur skogen och nalkades konung Håkan med all den vördnad, som hans höga stånd kräfde. Allmogen slöt en ännu trängre krets omkring dem, emedan alla, som kunde komma tillräckligt nära, gerna ville höra det samtal, som nu skulle börjas.

»Varen välkommen till våra orter, ers nåde», yttrade drotsen med värdighet, »om ers nåde kommer såsom en vän till Sveriges allmoge och har i sinne att godtgöra det onda, som timat!»

»Om det ändamål, för hvilket jag nu är stadd på resa till Kalmarnehus, vilja vi i sinom tid tala, drots Ambjörnsson. Men nu lyster mig att veta, med hvilken rätt I samlen en så stor häersmagt i mitt rike, utan att spörja mig till, som väl dock är rikets konung, dertill korad på Uppsala ting?»

»Om I ären detta rikets konung, lika visst som I ären son af konung Magnus, så ären just I, högborne herre, den rätte hjälparen för oss i denna vår nöd... Vi, landets allmoge och jag samt dessa

herrar och ännu ett fåtal riddare, vi hafva med sorg och grämelse förnummit, att vår gode, milde konung Magnus ännu suckar i fångtornet på Kalmarnehus. Tidender hafva också kommit till oss, att I, herre konung, sucken under riksens herrars regemente och att I icke råden eder sjelf, utan måsten lyda dem, emedan de hotat eder att i motsatt fall frångåta eder den krona, som de hafva satt på edert hufvud. Fullväl hafva vi insett, att så hjertlös son icke finnes i något land, der Gud och vår helige fader i Rom äro kända, att han skulle hålla sin egen fader fjettrad, om han hade magt att göra honom fri. I den tanken, högborne och värdige herre och konung, i den tanken, att I gerna önsken eder faders frihet, men icke egen magt att mot riksens herrars vilja göra eder önskan gällande, hafva vi samlat denna här för att taga konung Smek ut ur Kalmarnehus, äfven om vi till den ändan måste rifva ned slottet sten för sten.»

Konungen hade blifvit både blek och röd åtskilliga gånger, under det att drots Ambjörnsson talade. I synnerhet tycktes talet om hans beroende af »riksens herrar» förtreta honom.

»Men detta liknar ju ett uppror?» utropade han och blickade bistert omkring sig.

»Uppror!» eftersade Ambjörnsson med lugn. »Huru menen I detta, herre konung? Menen I uppror mot eder sjelf, så svara vi nej, det är intet uppror. Men om I menen, att det liknar ett uppror mot riksens herrar, som äro både edra och våra fiender, så svara vi manligen, att man gerna må anse våra åtgärder som ett sådant uppror.»

Det syntes tydligt, att konungen var villrådig om, huru han borde handla. Hittills hade han varit förtryckt af herrarna. Nu började äfven allmogen försöka beröfva honom hans sjelfbestämningsrätt såsom konung. Stora herrar, och konungarne naturligtvis aldramest, blifva gerna ömtåliga i fråga

om saker eller händelser, hvilka inskränka området för deras magt och myndighet.

Den kloke, gamle biskopen i Bergen märkte, att ett utbrott af vrede var nära, och lutade sig intill konungen samt hviskade några ord i dennes öra. Konungen blickade honom in i ögat och sade:

»Du har rätt, värdige fader biskop! Nåväl, mina herrar och män, vi böra icke föra dessa underhandlingar midt på en allfariväg. Hafven I icke en bågare vin och en måltid att bjuda konung Håkan i edert läger? Skulle den gästfrihet, som vårt folk ärft från sina fäder sedan urminnes tider, hafva dött ut i dessa bygder?»

»Vi ämnade just utbedja oss den äran, att ers nåde ville följa oss till lägret», svarade Israel Birgersson med ett ödmjukt knäfall.

»Huru?» utropade konung Håkan, hvars sinne var mycket misstänksamt. »Huru? Iärnaden bedja...? Är jag då eder fånge?»

»Visserligen icke!» svarade den alltid lika milde och fromme upplandslagmannen. »Dertill fördrista vi oss icke. I mån gerna fortsätta eder väg till Kalmarne, om I så viljen. Lederna skola, vid en vink af eder hand, öppna sig, för att gifva eder rum. Men vi hoppades mycket af en öfverläggning mellan oss och eder på en lugnare plats än denna. Jag, Upplands lagman, försäkrar och lofvar eder, att ingen fara, icke ens den aldraminsta, skall hota eder, om I bevisen oss den äran att medfölja till vårt läger, I mån nu gå in på våra planer och blifva vår medhjelpare i vårt stora värf eller icke.»

»Du har alltid varit en redlig och ordhållig man, Israel Birgersson. Och äfven dig, Nils Ambjörnsson, tror jag om godt, ehuru du har en ful ovana att alltid säga mig rakt i ansigtet, hvad du anser vara sannt...»

»Det är så min natur, ers värdiga nåde! Derför

kan också till och med en konung tryggt förlita sig på mina ord.»

»Nåväl, jag vill då på edra ord och löften begifva mig till eder lägerplats. Detta upptråde har tröttat mig och vi behöfva öfverlägga . . . Jag hoppas, att I skolen blifva nöjda med konung Håkan.»

De sista orden uppfattades af de nära stående allmogemännen såsom ett löfte om Magnus Smeks befrielse. Dessa närstående ropade:

»Han lofvar att befria den gode och milde konungen. Lycka ske konung Magnus!»

Detta rop fortplantades från hop till hop på alla sidor bland de tusentals människorna, och en lång stund hörde man ingenting annat. Men när detta jubel tystnat, började ett annat:

»Lycka ske den milde konung Håkan!»

Det var Ulf i Sjunnebo, som började detta rop, och äfven detta upprepades af tusen läppar, så att det på något afstånd mände hafva mera liknat en åska, än ljud af människoröster.

Konung Håkan log och helsade folket med vänlighet.

Nils Ambjörnsson trängde sig in bland massorna, för att meddela dem befallning att återvända till sina lägerplatser. Under tiden beledsagades konung Håkan och hans följe af den fromme upplandslagmannen samt biskop Nils och erkebiskop Peter Thorgilsson tvärs genom skogen till Ulfs gård. Medan de norska svennerne sörjde för hästarna och derefter slöto sig till de svenska svennerna, som rikligen undfägnade dem, stego herrarne in i Ulfs skåla, hvarest samtalet fortsattes, medan bordet dukades af beskäftiga skutulsvänner, ty Ulfs familj bodde — som vi veta — icke i skålan under dessa inqvarteringens dagar, så att Ulfs hustru icke kunde sörja för konung Håkans bekvämlighet. Men undfägnaden blef lika riklig, isynnerhet som Nils Am-

björnsson och biskoparne hade i tillräckligt stora mängder fört med sig allt, hvad man på den tiden i rike mäns hus ansåg icke endast nödvändigt för lifvets uppehälle, utan angenämt vid mera festliga samqväm. Dessutom sörjde Nils Ambjörnssons svenner för, att vildt icke behöfde saknas på herrarnes bord.

Den fromme Israel Birgersson hade emellertid, likgiltig som han var för människans lägre behof, icke alls medfört hvarken mat- eller dryckesvaror.

Om öfverläggningarna, som höllos i Ulf's stuga mellan de der församlade höga herrarna, behöfva vi icke orda. De händelser, som strax derefter timade, skola för oss blifva vittnesbörd nog om öfverläggningarnas innehåll och resultat. Lugnt och sansadt var samtalet å båda sidor. Förnär-melser i ord eller handling undvekos på det mest omsorgsfulla sätt. Och särskildt Nils Ambjörnsson dolde sorgfälligt det misshag, han hyste till en son, som kunnat inspärta sin fader i fängelse och låta honom der försmäkta från michaelsmessotider det ena året till högsommaren det andra.

Ute bland svennerna gick det emellertid mindre fredligt till. I början, innan bågarna hunnit göra särdeles många hvarf omkring i den glada kretsen, var allting fredligt och man hörde endast uppsluppna skämt, muntra visor och ystra skratt. Här och där såg man en norrman och en svensk hålla hvarandra omfamnade, liksom om de öfverenskommit att stifta fostbrödralag i lif och död genom att uppskåra grästorfvor och gjuta sitt blod i hålen samt lägga torfvan tillbaka igen, såsom de hedniska förfäderna plägat göra under gudarnas åkallande.

Denna lust och fröjd räckte emellertid — såsom vi antydt — icke längre, än alla voro nyktra. När det starka ölet och mjödet samt vinerna stigit de unga männen åt hufvudet, råkade de snart i

gräl, och från grälet öfvergingo de ännu fortare till blodigt handgemäng. Slutligen måste den gamle, kloke biskop Hakon af Bergen kallas ut, för att styra de norska svennerna. Detta kunde dock icke ske på annat sätt, än att några nyktra allmogemän måste föra dem till en af skålorna, der de inneslötos och förmodligen snart föllo i sömn. Säkert är åtminstone, att när konung Håkan, efter slutad öfverläggning och ändadt gästabud, skulle begifva sig vidare till Kalmarne, befann sig ingen af dem i ett sådant tillstånd, att det kunde komma i fråga att låta dem beledsaga konungen. Man måste sätta svenska svenner i deras ställe.

Uppträdet på vägen och uppehållet i Ulfs hus i Sjunnebo hade emellertid tagit så lång tid, att middagen redan var förbi, innan konung Håkan kunde begifva sig på väg till Kalmarnehus. Beräkningen hade varit, att de skulle inträffat der i skymningen. Nu fattades det föga i midnattstimmen, när de anlände utanför borgens yttre port.

Det var kung Håkans horn eller — rättare uttryckt — det af konungens väpnare blåsta hornet, som afbröt Palle Friis' och Erland Thurgoths ifriga verksamhet till konung Magnus Smeks räddning. Dess ljud var det, som isade deras blod.

Aldrig hade väl hvarken Håkan eller någon man i hans följe sett en sådan borg. Allt var tyst och öde. Ingen krigare syntes på vallarna eller murarna. Visserligen var det mörkt, men Nordens vårnätter äro icke dunklare, än att man kan mot himlen se hvilken gestalt eller hvilket föremål som helst, som reser sig upp öfver synkretsen. Om någon man funnits på vallarna, skulle han ovilkorligen hafva blifvit sedd. Men der var tomt. Ej heller vid porten förmärktes det aldra minsta tecken till menskligt lif. Väktaren i tornet, hvars skyldighet det hade varit att med en låt ur sitt

eget horn besvara de besökandes helsning, hvarken lät sig se eller höra.

Flera gånger upprepades signalen, men med lika liten framgång.

Kalmarnehus tycktes vara ett förtrolladt slott, liksom det sofvande palatset i våra fäders och andra folks sagor.

TJUGOSJUNDE KAPITLET.

Mötet mellan fader och son.

»Nu är allt förloradt!» utropade i förtviflan Palle Friis, då den första hornsignalen ljöd, och han upprepade det, när den andra signalens skarpa ton genljöd i riddaresalen.

»Hvem månne det kunna vara?» frågade Erland Thurgoth med märkbar oro.

»Naturligtvis konungens fiender», genmälde Palle Friis, hvars ansigte var blekt, medan dock det beslutsamma draget kring hans läppar var sig likt. »Någon annan än en fiende söker icke inträde i detta slott nu får tiden. Den saken är säker.»

»Men då är ju vårt företag om intet gjordt», inföll Erland.

»Och vi derjemte!» mumlade Palle Friis med en ofrivillig rysning.

»Låtom oss då icke med ens gifva allt förloradt! Kanske finnes ännu någon utväg.... Låtom oss eftersinna! Det dröjer en god stund, innan man finner den väg öfver vallar och grafvar, som jag

för ett par dagar sedan, vid mitt första besök här på platsen, begagnade. Vi hafva god tid, min redlige Palle.»

»Och om vi än hade icke endast en god tid, utan en god evighet att räkna på, då skulle vi dock icke kunna rädda oss, om de der menniskorna äro talrika... Kanske är det dock endast en enda.»

»Du har rätt... Detta måste undersökas. Vill du ila dit ned? Är det endast en eller två, till och med fyra, släppa vi dem in och skola snart göra oss till herrar öfver dem. Skynda! Ila!... Flyg!»

»Under tiden kan du gå upp på ditt rum, Palle, och hemta ned min repstege. Jag säger som du: Skynda! Ila!... Flyg!»

»Repstegen?» frågade Palle med frånvarande ton och utseende.

»Ja, repstegen, min vän! I nödfall fly vi med dess tillhjälp. Om jag finner dem vara högst två, öppnar jag för dem och hugger ned dem. Äro de fyra, skyndar jag upp efter dig, och vi två skola snart befria oss från dem. Men om de äro flera än fyra, låta vi portarna vara stängda, tilldess de sjelfva kunna öppna dem, och fly på repstegen samt på den väg, som jag två gånger förut begagnat. Hästarna kunna vi icke taga med oss, men vi få gå till fots, tilldess vi hinna skaffa oss nödiga gångare».

»Men tror du, att konungen förmår uthärda allt detta? Knäfveln! Att han skall vara så svag!»

»Dödsfruktan skall gifva honom krafter... Nu går jag. Detta var, om jag räknat rätt, den tionde hornstöten. Skynda dig att hemta reptegen, och haf den i ordning, tilldess jag kommer igen! Det skall icke dröja synnerligen länge, så sant mitt namn är Erland!»

Thurgoth försvann och Palle beredde sig att gå upp i tornrummet efter repstegen. Han tog en

vaxfackla i handen och närmade sig till dörren. Men nu hejdades han af den olycklige konungen.

»Öfvergif mig icke, Palle!» ropade denne i sin ångest och rädsla.

»Aldrig, ers nåde, aldrig! Men jag måste aflägsna mig på några minuter, för att hemta ett redskap för vår räddning.»

»Nej . . . nej . . . nej, lemna mig icke! Öfvergif icke din konung!»

»Det är nödvändigt, ers värdiga nåde!» ropade Palle, som redan var långt borta och ansåg nöden tvinga honom att visa denna ohörsamhet mot den person, som eljest egde att befälla öfver honom. Med bevingade steg ilade han upp i tornet.

Inom fem minuter var han tillbaka i riddarsalen.

»Du är väl ingen förrädare?» ropade den gamle och af förskräckelse nästan besinningslöse konungen, som satt hopkrupen i sin stol och hvilkens fasa ytterligare ökats derigenom, att han under väpnarens frånvaro hade blifvit varse de fyra under bordet sofvande riddarna. I början förestälde han sig, att de lågo der för att lura på honom och att de i nästa ögonblick skulle rusa upp samt gifva honom dödshugget. Men småningom lugnade han sig i någon mån, då han först varseblef de på bordet ännu qvarstående vinkrusen och sedan af de fyra »slagna hjeltarnas» snarkningar kunde förstå, att de voro rusiga.

»Du är väl ingen förrädare, Palle?» ropade han, när Palle visade sig i dörröppningen med facklan i den ena handen och repstegen i den andra. »Du öfverantvardar väl icke din konung i hans fienders händer?»

»Jag är eders nåde trogen intill döden», försäkrade Palle, som genast började ordna repstegen. »Tror eders nåde sig kunna på denna stege nedstiga från andra våningen till marken?»

»Heldre detta, än falla i deras händer», utropade den olycklige konungen. »Rädda mig, Palle! Rädda mig, och jag dubbar dig till riddare, så snart jag är i frihet . . . både dig och den andre . . . hvad är det nu, han heter?»

»Hans namn är Erland Thurgoth, och det är upplandslagmannen Israel Birgersson, som skickat honom hit.»

»Då är han trogen som guld, ty aldrig fanns något svek i Israel Brahes hjerta. Äfven Erland skall jag göra till riddare.»

»Gud signe edert ädla hjerta, högvälborne och värdige herre!»

Medan konungen försjunker i sina dystra tankar och Palle Friis anstränger sig med utredande af repstegen, hvilken råkat intrasslas i det trånga gömsle, der Palle hade dolt den, vilja vi göra ett besök vid slottets utanverk, för att se, huru Erland Thurgoth utför sitt uppdrag.

* * *

Utan något hinder passerade Erland alla portarna, ända tilldess han nådde den sista — den, utanför hvilken hornet nu gaf den ena häftiga signalen efter den andra. Öfverallt sofvo väktarne så djupt, som om de aldrig mera kunnat vakna. Palles sömndryck, hvilken han köpt af en kringvandrande krämare, som en dag under den förflutna vintern besökt slottet och blifvit der mottagen, hade visat sig vara mycket kraftig. Måhända hade också Erland, vid sömnmedlets utdelning, ådagalagt alltför stor gifmildhet eller åtminstone en större sådan, än som varit af nöden för att uppnå det med drycken afsedda ändamålet.

»Träffar jag någonsin den krämaren, skall jag köpa så mycket af drycken, som en stark karl förmår bära», mumlade Erland Thurgoth, mycket

belåten, medan han passerade förbi de sofvande och sedan han på försök sparkat till ett par af knektarna, utan att dermed förmå dem till att gifva något annat lifstecken ifrån sig, än att de vände sig om på andra sidan och »snarkade vidare».

För att betaga våra läsare all anledning till förvåning öfver, att en krämare kunde hafva blifvit insläppt å Kalmarnehus, vilja vi i förbigående påpeka, att på den tid, inom hvilkens gränser vår berättelse rör sig, de kringvandrande krämarna voro nästan de enda, som förde nyheter omkring på land och i stad. Derför voro de välkomna öfverallt — i riddarens borg icke mindre än i allmogemannens stuga. Dröjde det länge, innan den s. k. skålknullen¹ kom, längtade man efter honom och tog emot honom med öppna armar och hederligt gästabud efter råd och lägenhet. Men så hände det också, att han måste sitta hela natten och berätta — ideligen berätta och svara på frågor.

Nu stod emellertid Erland Thurgoth vid aldra sista porten. Den öppnade han naturligtvis icke. Han endast stälde sig att lyssna. Ännu en signal ljud, och derefter inträdde några få minuters tystnad. Under denna tystnad hörde Erland en röst yttra, att »hela slottet syntes honom vara förtrolladt».

»Dårskaper!» inföll genast en annan stämman. »Sannolikt äro de berusade och ligga nu i rusets dvala. De böra hängas.»

Den senast talande teg ett ögonblick, under hvilket Erland hviskade till sig sjelf följande fullkomligt riktiga tanke:

»Två röster — således äro de minst två... Nå, med dem reder jag mig.»

»Finnes någon derinne?» återtog nu den sist talande med höjd stämman.

¹ Skålknullen = en krämare, som vandrar från (knallar af från) den ena skålan till den andra.

Naturligtvis underlät Erland att gifva sig till känna. Han visste icke ännu, huruvida sällskapet derute bestod af flera än två.

»Ännu en hornstöt, men kraftigt, så att den genljuder i alla slottets salar och kan väcka upp döda!» ropade en tredje röst.

»Ah, alltså minst tre!» mumlade vår hederlige Erland Thurgoth.

Signalen ljöd, men naturligtvis framkallade den intet annat svar, än ett doft eko bland murarna och husväggarna inom borgen.

»Mig förefaller underligt, att jag icke tillåtes komma in i min egen borg. Så sannt jag heter Håkan och är detta rikets konung, vill jag vända om och föra allmogehären hit samt rifva ned Kalmarnehus.»

Den rösten hade Erland icke förut hört. Derför sade han till sig sjelf:

»Fyra således!... Och den ene af dem är konung Håkan! Jo, vi befinna oss just i en härlig ställning, min vän Palle och jag och den olycklige konungen! Troligen blifva vi hängda alla tre innan solen stigit högt upp på himmelen i morgon. *Pater noster, qui est in coelis! Dies iræ...*»

»Hvad är att göra?» hördes en ny stämman fråga. »Icke kunna vi hålla här hela natten? Skola vi begifva oss in till staden för att söka kvarter tilldess solen går upp? Tilläfventyrs har då någon af slynglarna derinne blifvit tillräckligt vaken att kunna upplåta porten för oss och släppa oss in i detta förtrollade slott.»

»Fem!» mumlade Erland, som började bli riktigt hemsk till mods.

»Bah! Nej, redan i natt skola vi slippa in, så visst jag heter Nils Ambjörnsson... Menen I icke detsamma, herre konung?»

»Sex!» brummade Thurgoth, som kände sig allt hemskare till sinnes.

Men det skulle blifva ännu värre. Innan ytterligare tio minuter förflutit, hade han på rösterna funnit, att den skara, som höll derutanför porten, måste vara minst sjutton man stark. Visserligen ansåg han Nils Ambjörnsson vara en vän till den fångne konungen, men i denna laglösa tid förekom det sällan, att den ene kunde fullt lita på den andre. Alla voro allas fiender.

»Sjutton!» mumlade Erland och ämnade aflägsna sig, för att uppsöka Palle Friis och konungen samt utföra flykten med tillhjälp af repstegen. Plötsligt hejdade han sig och vände tillbaka till porten.

»Aderton!» mumlade han och lyssnade nu med stor ifver.

»Mig synes aldrig bäst att invänta morgonen innan vi företaga något», sade den adertonde stämman, hvars milda tonfall voro för Erland Thurgoth väl bekanta. »Låtom oss rida in till staden!»

»Herre, herre! ären I der?» utropade Erland, som icke längre kunde lägga band på sig, då han nu igenkände sin husbondes röst — upplandslagmannen Israel Birgerssons.

»Nu talade någon», hördes en röst derute säga. »Låtom oss lyssna!»

»Herre till Finnsta, ären I derute?» ropade Erland så högt, han förmådde. »Finnes lagmannen Israel Birgersson bland eder?»

»Ja visst, min vän!» genmälde nu samma milda stämman, som nyss hade talat. »Men hvem är du, som känner min röst?»

»Jag är eder trogne väpnare. Erland Thurgoth, ers nåd.»

»Och om du är Erland, hvarför öppnar du icke? Gif skäl för dig!»

»Derför att jag har trott eder vara fiende till konung Magnus, som jag svurit att befria. Men ären I bland dem, herr lagman, så är för visso intet förräderi på färde. Svek bor icke i ett så fromthjerter.»

»Vi komma i vänliga afsigter mot konung Magnus», yttrade Israel Birgersson. »Du må gerna låta upp portarna. Ingen fara är för handen.»

»På edert ord vill jag göra detta, ärlige rid-dare och lagman. Men på ingen annans ord hade jag velat lita, om det också hade varit sjelfva konung Håkans, den gudlöse sonens.»

»Hvad vågar du säga?» hördes den norske konungen dundra.

»Sanningen, eders högborna värdighet!» gen-mälde Erland.

Snart voro portarna öppnade och konung Håkan med sitt följe red in på den mörka väg, som ledde till inre muren och genom denna in på borggården. Erland stannade några ögonblick vid yttre porten, för att å nyo tillbomma den, och samma försiktig-hetsmått använde han vid inre porten.

»Mig synes denna mottagning på mitt eget kungliga slott vara högst märklig», yttrade konung Håkan, då han höll in sin häst vid brunnen på borggården. »Hvar är Herman von Vitzen?»

»Under bordet, nådig herre!» svarade Erland Thurgoth.

»Hvad vill detta säga?... Under bordet? Är du från dina sinnen?»

»Ers värdiga nåde skall sjelf få se», återtog Erland. »Och icke allenast honom, utan jemväl tre andra af riksens herrar och derjemte en oöfver-skådlig mängd af svenner. Alla sofva de.»

»Det här luktar försök till rymning på långt håll.»

»Mycket sannt, nådige herre!» svarade Thurgoth muntert.

»Hvad menar du? Skulle min fader redan vara befriad?»

»Nej, tyvärr!... Deras nåders ankomst utanför porten hindrade oss i utförandet af vår befrielse-plan. Just då den skulle sättas i verket, hördes

edra horns signaler. Om icke deras nåder hade på så oläglig tid kommit till hinder för oss, skulle för visso hvarken jag eller Palle Friis eller konung Smek i denna stund funnits innanför Kalmarneborgs murar. Ack... du sköna och härliga frihet!»

»Märkliga tidender förmäler du. Ledsaga oss nu upp!»

»Deras höga nåder få vänta, till dess jag hunnit skaffa ljus. I de krångliga trapporna skulle deras nåder snart göra sig illa i mörkret... Lyktor finnas i stallet. Jag skyndar efter en.»

Men han skyndade icke så fort, som han låtsade, ty han stannade invid sin herre Israel Birgersson och hviskade:

»Rädda honom! I alla helgons namn rädda konung Magnus!»

»Var lugn!» hviskade Upplandslagmannen tillbaka.

Erland ilade bort och kom nu snabbt tillbaka med en brinnande lykta i handen. Andfådd var han af ansträngningen och det snabba loppet, men så snart han kunde, yttrade han:

»Stigen nu upp i riddarsalen, högborne herrar! En högst besynnerlig och säkerligen oväntad syn skall der möta edra ögon.»

* * *

Deruppe hade man ingenting hört — hvarken hästkornas slamrande på den stenlagda borggården eller samtalen, som fördes dernere. Konungen hade ingenting förnummit, därför att han satt försjunken i djupa och mycket bedröfliga tankar. Palle Friis hade ingenting hört af den anledningen, att han var alltför ifrigt sysselsatt med den intrasslade repstegen, som bragtes i oordning mer och mer, ju längre han arbetade med den, och emedan han blef vredare till sinnes, ju längre det dröjde

innan hans vän Erland Thurgoth återkom. Och de fyra under bordet sofvande riddarne kunde icke höra, emedan deras rus var för starkt och deras dvala för djup.

Konung Magnus satt med hakan lutad mot bröstet, och Palle Friis böjde sig djupt ned öfver sitt arbete. Ingen af dem märkte att tio personer inträdde i salen genom den längst borta från dem belägna kortväggens dörr. Ej heller märkte de, att Erland Thurgoth gick i spetsen för dem, bärande en stallykta i handen.

Plötsligt väcktes deras uppmärksamhet därigenom, att en djup stämma från nedre ändan af salen ropade:

»*Pax vobiscum! Salvetote! Högborne och vär-
dige herre!*»

Det var biskop Nils af Källan, som så helsade konung Magnus.

Deras förskräckelse — och i all synnerhet konungens — blef stor, då de nu hastigt lyfte upp sina hufvud och blefvo varse den stora samlingen af menniskor i den mindre klart upplysta delen af den väldiga salen. Den olycklige Magnus Smek tog genast för gifvet att det var fiender, och då han genastigenkände Erland Thurgoth, utropade han:

»Så var ändå Erland en förrädare! *O prava cupiditate!*» *Neqvam! Latro! Raptor!...*«

Den svage konungen hade redan afsvimmat. Palle Friis kastade repstegen på bordet, hvarvid flaskor och krus krossades till stort antal. Ett ögonblick senare hade han dragit sitt svärd och stälde sig mellan konung Magnus och dessa främlingar, hvilka djerft ryckte fram i salen. Först öfver väpnarens lik skulle fienden nå konungen!

I spetsen för dessa ovälkomna gäster ilade Erland Thurgoth, och då denne hunnit nästan ända fram till den plats, der Palle Friis stod med sin dragna »slaghök» i handen, rusade denne honom

till mötes ett par eller tre steg och skulle utan tvifvel hafva nedhuggit redlige Thurgoth, om icke denne, då han i aldra sista ögonblicket blef varse vännens hotande utseende och åtbörder, hade med stor hast kastat sig till sidan, så att Palles hugg endast drabbade tomma luften.

»Gör svennen intet ondt», hördes en af gästerna yttra. »Han har uppfört sig som en redlig tjänare och skulle för visso hafva vägrat oss inträde i borgen, om vi icke lyckats öfvertyga honom, att vi komma såsom vänner till vår milde och gode konung Magnus och att vi infinna oss här för att stifta fred mellan honom och konung Håkan.»

Det var upplandslagmannen, som yttrade detta och på samma gång lade sin hand på Palles arm, just när denne ämnade jaga efter Erland salen rundt. Visserligen var det ett slags sidovördnad mot de närvarande båda konungarna, att Israel Birgersson tog till ordet före någon af dem, men det förklarades och ursäktades genom den omständigheten, att Erland Thurgoth var i lagmannens tjänst och att denne ansåg förlusten blifva stor, om hans redlige väpnare blefve dödad.

»I mån nu vara vänner eller fiender till konung Magnus», ropade Palle, sättande sig i försvarsställning, »så tillråder jag eder alla samtliga och en hvar i synnerhet att icke komma konungen ett steg närmare, förrän I hafven för mig förklarad edert ärende och sagt, hvilka I ären... Jag ränner mitt svärd genom den förste, som nalkas.»

»Palle! Palle!» ropade Erland på något afstånd. »Du tager fel. Dessa herrar komma i vänlig afsigt. Du ser ju upplandslagmannen ibland dem?»

Nu framträdde konung Håkan ända till bordet, så att Palle kände igen honom. Håkan blef varse repstegen, på samma gång hans fot stötte emot den på golfvet sofvande Herman von Vitzens kropp.

»Allting är här redo till flykt, ser jag», yttrade kung Håkan med en uppsyn, som var mindre ovänlig, än Palle Friis hade under dylika förhållanden väntat. »Vi kommo helt oväntadt, väpnare Palle, men låt detta icke hindra dig! Det lyster oss att se, huru du går till väga, för att hjälpa en fången konung att fly från Kalmarnehus. Början är bra, det måste jag medgifva. Hela slottets besättning sofvande, som om de ätit vallmogröt! Konungen flyttad från tornet ner i riddarsalen! Slottshöfdingen och tre riksens herrar druckna under bordet! En förträfflig repstege på bordet! Icke illa gjordt för att vara verkställdt af en fattig väpnare!... Men låt oss nu se det öfriga! Fortsätt, Palle Friis!»

Blotta ljudet af sonens stämma tycktes vara tillräckligt att väcka Magnus Smek ur hans svimning. Först öppnade han ögonen, och då blicken mötte sonens ansigte på blott några få alnars afstand från hans eget, greps han af det ursinne, som djupa smärtor, i förening med förtviflan så lätt åstadkomma i en människas barm. Han sprang upp från stolen med sådan vighet och styrka, som om han på nytt blifvit yngling, sträckte ut handen och försökte tala, men kunde icke få fram ett enda ljud öfver läpparna under en hel minut.

Detta mellanspel, som icke förfelade att göra ett starkt intryck på alla och ett outplånligt sådant på några af de i detta drama deltagande personerna, lemnade Palle Friis något rådrum att granska de öfriga gästerna. Och då han nu bland de objudna varseblef ej endast drots Nils Ambjörnsson, utan jemväl erkebiskop Peter och biskop Nils samt äfven tyckte sig igenkänna den gamle Erik Kettilsson Puke, hvilka alla voro kända såsom redliga vänner till den gode och milde konungen, så började Palle Friis verkligen hoppas, att saken skulle få en god utgång, samt tro, att Erland Thurgoth icke var

någon förrädare. Innan ännu konung Magnus blifvit herre öfver sin af vrede och sorg förlamade tunga, vände sig nu Palle till konung Håkan och sade:

»Föga bättre än fadermord är att vänta, då I, konung Håkan, ären närvarande på det slott, der I hafven låtit eder fader, den högborne och värdige herre, konung Magnus, så länge försmäkta.»

Håkan ämnade just svara på denna svåra anklagelse och hade redan i detta ändamål öppnat sina läppar, då samma beskyllning slungades mot honom från annat håll. Palles ord tycktes hafva löst den förtrollning, som förlamade Magnus Smeks tunga. Ännu stod han med handen utsträckt i riktning mot sonens bröst. Nu kunde han också tala, och han gjorde det med en styrka, hvilken han förvisso hemtade ur djupet af ett förtvifladt hjerta.

»Fadermördare!» ropade han med fruktansvärd röst. »Du är här. Du har kommit tids nog att förhindra min flykt. Allt hvad två tillgifna tjenare hafva gjort till min befrielse, det är fåfängt. Himlen och Guds helgon hafva icke velat bevara mitt lif. Jag är bortkastad och oduglig såsom kärnhuset, när äpplet är förtärtdt... Du triumferar, niding! Du har redan hvässt din dolk, för att sticka den genom din faders hjerta, liksom du förut stungit så många otacksamhetens svärd genom hans själ... Se här mitt blottade bröst!... Stöt till, fadermördare!»

Vid de sista orden slet Magnus upp sin lifrock och sitt linne samt blottade bröstet. Pekande på platsen för hjertat, återtog han:

»Der bör du stöta in dolken. Du bör väl hafva så mycket medlidande med din far, att du sticker din dolk in der den fortast dödar... Nå!... Tvekar du?... Raskt till verket, fadermördare!»

Håkan stod såsom slagen af åskan. Förmod-

ligen hade den lättsinnige unge konungen tänkt, att han skulle blifva mottagen med öppna armar och hjertans glädje, då han kom såsom befriare.

Då steg biskop Hakon från Bergen fram och hviskade någonting i konung Håkans öra. Denne studsade... tvekade några ögonblick, men utropade slutligen med ödmjuk och vördnadsfull stämma:

»I hafven för visso rätt, värdige fader i Gudi! Min plats bör vara den ångerfulle sonens plats. Jag är icke värd att kallas er son.»

Med en snabbhet, som gjorde, att Palle Friis icke kunde hinna träda hindrande emellan, ilade Håkan fram till sin fader och kastade sig ned på sina knän framför honom. Med halft våld fattade han faderns hand och kysste den. Ja, han gjorde detta med ungefär samma vördnad och värme, som då en from pilgrim kysser den helige faderns i Rom fötter, d. v. s. hans broderade tofflor.

»O fader!... Dyre fader!... Förlåt din son, din ångerfulle son!»

»Judas», utropade Magnus, »förräder du din far med kyssande?»

»Ack nej, fader! Mig ångrar allt hvad ondt jag dig tillfogat hafver. Jag har ock icke haft min fria vilja. Riksens herrar hafva varit den verkliga konungen. Jag har af hela den konungsliga magten och härligheten icke haft annat än konungarnamnet. *O, mea culpa!*»

»Och nu vill du inbilla mig, att *du* kunnat kufva riksens herrar, dessa öfvermodiga och magtlystna tyranner?... Nej, du fadermördande son, svek och list ligga dolda i alla dina gerningar. Jag tror dig icke.»

»Ingalunda har jag kufvat dem, men jag har utan deras hörande kommit för att befria dig», ropade Håkan, ännu en gång öfverhöljande sin faders hand med vördnadsfulla kyssar. »Du, fader, och jag skola gemensamt tukta riksens herrar och

skaffa konungavärdigheten tillbaka den magt, som fordom varit och ännu borde vara dess tillhörighet.»

»Listige orm!» utropade konungen, i det han stötte sonen ifrån sig. »Du vill ännu engång som en listig orm innästla dig i min barm, för att sedan kunna med dina giftiga huggtänder och din gadd stinga mig desto djupare. Gå... gå bort ur min åsyn, fadermördare! Jag skulle icke tro dig, om du än kunde visa mig en engels anlete eller tala med englatunga. List bor uti allt, hvad du tänker. Förräderi lefver i allt, hvad du gör. Bort! För evärdlig tid bort ur min åsyn! För din mors skull vill jag icke förbanna dig!»

Nu insågo de båda svenska biskoparne, att tiden var inne för dem att blanda sig i saken, om icke hela ändamålet med resan skulle förloras. Samma tanke hade Israel Birgersson, riddar Nils Ambjörnsson och de andra svenska riddarne, som voro i följet. Alla skyndade fram till konungarna. Icke ens Palle Friis, hvilken nu omsider skådade temligen klart in i förhållandena, ansåg sig böra hindra dem. Men under det att dessa trogna vänner till Magnus Smek talade försonlighetens språk till honom och gingo i personlig borgen för konung Håkans redbara uppsåt, vände Palle sig till Erland och hviskade med handen framför läpparna:

»Tag repstegen och göm den deruppe i mitt rum! Du såg gömstället? Godt!... Lägg den der! Vi kunna ännu en gång möjligen komma hit, och då skall det blifva oss till stor hjälp och förmån, om vi ega detta redskap. Skynda dig!»

Erland nickade och gjorde enligt vännens önskan.

Under Erland Thurgoths frånvaro lyckades det vännerna att någorlunda lugna konung Magnus Smek och ingifva honom ett aflägsset hopp om, att hans son åtminstone icke denna gången var trolös.

»Stig upp, Håkan!» sade Magnus. »Jag vill tro dig, när jag befinner mig i spetsen för den tappra bondehär, som, enligt dessa mina trogna mäns utsagor, är för min räkning samlad vid Sjunnebo. Jag känner den redlige egaren till den gården och har gästtat en natt i hans hus. Äfven har jag sett honom strida manligen för mig i Kalmarne kyrkas kor. När jag befinner mig i spetsen för min här, skall jag kanske förlåta dig och borttaga min faderliga förbannelse från ditt hufvud, denna förbannelse, som jag visserligen aldrig med mina läppar uttalat, men som likväl har under denna min fångenskaps tid alltjemt kommit mitt hjerta att svälla. — Vi hvila här i slottet i natt. I morgon, när det dagats, bryta vi upp till Sjunnebo. Gudi befalladt!»

Konung Magnus lemnade salen och herrarna samt vinkade åt Palle och Erland att följa honom och begaf sig upp i tornrummet för att der tillbringa natten.

TJUGOÅTTONDE KAPITLET.

I bondelägret.

Följande dagen, strax efter middagstiden, var lägret vid Sjunnebo gård stadt liflig rörelse. En redan under natten från Kalmarnehus afsänd kurir hade nyss anländt och medfört den tidenden, att konungarna Magnus och Håkan skulle med deras följe inträffa i lägret bortåt aftonen.

Manskapet jublade och uppreste äreportar samt smyckade under muntert skämt Ulfs hus både utanpå och innantill med blommor och grönt. I Ulfs stekarehus rådde jemväl liflig verksamhet. Der brasades och stektes icke allenast i spisen, utan jemväl på stekarehusgolfvet. Halster hade blifvit utställda här och der på lergolfvet, å hvilka, under tillsyn af stekarepojkar, både fisk och vildbråd tillreddes till det stora gästabud, som skulle firas, när den församlade hären nu omsider skulle återse den »gode och milde konungen». Skutulsvenner rullade öl- och vinfat in i skålorna eller förlade dem ute i skogen på vissa punkter, ty det var naturligt, att äfven manskapet skulle deltaga i förlustelsen.

Albrecht von Segebaden var en af dem, som åtagit sig att vaka öfver anordningarna, men hans blickar ilade esomoftast bort till en liten skåla, som var belägen vid ytterkanten af gården, liksom om han der hade haft förvaradt något, hvilket var för honom dyrbarare än allt annat.

Nu mötte han Ulf, hvilken han icke sett sedan den värmande solen gick ned aftonen före Christi Himmelsfärdsdag.

Den redlige allmogemannen räckte honom hjertligt handen och sporde, huru det hade under gårdagen gått med jagten efter qvinnoröfvaren Klaus Nyendank och om det lyckats att befria Juliana Windhausen.

»Jagten gick ypperligt, vän Ulf, och om du har tid och lust att följa mig på min vandring till lägreets närmast mot vägen belägna sida, dit jag nu ämnar mig för att ordna festligheterna äfven på denna aflägsna del, skall jag berätta dig alltsammans. Har du tid? Har du lust?»

Ulf gick in på förslaget och följde den raske väpnaren, hvilken — det märkte Ulf noggsamt — ofta vände hufvudet, så länge den nyss nämnda

lilla skålan var i sigte. Slutligen befunno sig de två vandrarne inne i skogen, der träd och buskar skymde utsigten till gården, och först nu började Albrecht sin berättelse. Redan i ett föregående kapitel hafva vi skildrat början af hans äfventyr. Vi slutade vår berättelse vid det tillfälle, då den listige Klaus Nyendank försvann med sin sköna fånge i skogen, medan hans svenner på hans befallning anföllo den ensamme resenären, som höll midt på vägen och i hvilken Albrecht nu igenkände sin gamle medhjelpare Erland Thurgoth. Denne försvarade sig manligen mot Nyendanks knektar, tilldess Albrecht kom honom till hjälp och några sekunder senare äfven Torkil fiskare, som nästan obarmhertigt piskade sin häst med flat-sidan af svärdet. Nyendanks knektar voro dock ganska tappra män och försvarade sig med både mod och skicklighet, så att föga hopp syntes vara för Albrecht och hans medhållare att öfvervinna dem. Då frambröt plötsligt ur skogen den skara af Albrechts svenner, till hvilken han med Åke fiskare skickat budskap, att de skulle möta honom här. Klaus Nyendank hade råkat midt in ibland dem, då han med sitt fagra byte flydde in i skogen. Med sin vanliga slughet insåg han då genast, att han måste lemna bytet och försöka att endast rädda lifvet. Och med den för honom egna fintligheten fattade han genast sitt beslut. Han släppte tyglarna till den fångna Julianas häst, hvilken genast greps af Albrechts svenner. Sjelt sporrade Nyendank sin springare, slog ned en sven eller två och var snart försvunnen inne i djupa skogen, der man sedermera förgäfves eftersökte honom . . . Alla Nyendanks svenner blefvo nedhuggna, fångade eller kastade på flykten.

Sådan var Albrechts berättelse. När han slutat den, sade Ulf:

»Och hvar är nu stolts jungfrun?»

»I din lillskåla, vän Ulf! Och drots Ambjörnsson har tillåtit mig att kring skålan utställa tio af mina svenner till hennes skydd.»

»Då månede hon visserligen vara i säkerhet, stolts jungfrun.»

»Jag hoppas det... Men, vän Ulf, hvad buller är detta?»

Ett aflägsset, åskliknande ljud trängde till deras öron, och de skyndade sig fram mellan träden för att komma närmare vägen.

»Ah!» utropade omsider Ulf. »Der äro de... Jag känner igen den gode och milde konung Magnus. Så är han nu fri och vi hafva icke gjort denna gerning förgäfvos. Alla helgon vare lofvade!»

Mellan träden sågo bonden och väpnaren en lysande skara närma sig på vägen, som från allfarivägen ledde in i skogen, rakt fram öfver mossar och backar till Sjunnebogården. Blanka stålrustningar och i blått skinande svärd samt hvassa och i solskenet glänsande lansspetsar omvexlade med de mest brokiga tygers färger — såsom af rödt, blått, lichtgult, brandgult och papegojgrönt, brunt och askfärgadt, grått och lavendelfärgadt engelskt kläde, violettbrunt purprian och hvitt, i Tyskland tillverkad kläde, skotskt rutigt och i hufvudsak dystergrönt samt nederländskt brunt ylletyg. Det var en samling af de mest olikartade färger, sammanställda på det mest förundransvärda sätt. Och då nu det hela belystes af den öfverallt mellan de brokiga färgerna framstickande strålglansen från rustningarna och anfallsvapnen, så företedde det hela en nästan fantastisk och i alla händelser ganska imponerande syn, när Albrecht och den redlige Ulf blefvo varse denna skara, i hvilken två konungar — far och son — befunno sig.

»Vi månede skynda oss tillbaka till gården»,

hviskade Ulf, »om vi eljest vilja bevittna deras ankomst... Deras väg är genare än vår.»

»Om jag också icke får återse min konungs ansigte förr än sent i afton, måste jag dock först uträtta mitt ärende, innan jag begifver mig till gården... Jag är lugn nu, käre Ulf. Min Juliana är i säkerhet... min konung är räddad ur fångenskapen. Hvad mer kan väl en dödlig människa begära?... Jag går bort till förposterna.»

»Och jag följer», sade Ulf enkelt. »Ingen vet, om icke Klaus Nyendank svärmar omkring i skogen. Möter han eder ensam, skall han för visso icke tveka att genom försåt hugga eder ned... Jag vill vara vid eder sida, ärlige väpnare, i den stunden.»

Huruvida den redlige bonden hade någon särskild anledning att misstänka tillvaron af ett af Klaus Nyendank anordnad bakhåll, veta vi icke med visshet. Men hans ord gäfvö åtminstone en antydning derom. Säkert är, att våra vänner icke hade tagit femtio steg hvardera tillbaka från den plats, der de sett den kungliga karavanen, förrän Ulf helt plötsligt rusade till sidan in i skogen, bakom ett tjockt snår. Härifrån hördes ett ögonblick senare ett vildt och ursinnigt tjut. Och då nu äfven Albrecht med stor skyndsamhet begaf sig dit, varseblef han två män, hvilka brottades med hvarandra. Just då Albrecht von Segebaden kom fram bakom det täta snåret, såg han den ene af de två männen kasta den andre till marken och lägga sig med båda knäna på den underlägsnes bröst, medan han med sina båda händer omfattade den fallnes hals och tycktes vara i begrepp att qväfva honom. Den underlägsne befanns vara Klaus Nyendank. Den öfverlägsne var redlige Ulf.

»Döda honom icke!» ropade Albrecht. »Tag icke lifvet af honom! Det är icke rätt att skicka

en själ till afgrunden, om man kan skona honom och förlänga hans nådetid här på jorden... Vi vilja binda honom och föra honom till lägret... Svenner!» ropade han till krigsmännen, hvilka dunkelt syntes genom löfverket. »Svenner och odalmän!... Skynden hit! Vi behöfva edert bistånd.»

Snart funnos femton allmogemän och ett par vapensvenner på platsen. Klaus Nyendank blef bunden och förd till lägret, der han kastades in i en källare under Ulfs stekarehus.

Ändtligen återkommo också Albrecht och Ulf till Sjunnebo gård. Det var en ståtlig syn, som der tedde sig för deras ögon.

Midt framför ingången till storskålan höll konung Magnus Smek, ännu sittande till häst, och vid hans sida satt konung Håkan på en icke mindre präktig gångare. Bakom dem sutto alla deras hofmän jemte prelaterne, de förra klädda i fullständiga riddarrustningar och de senare i full biskoplig ornat, hvilken ingen menniska på den tiden fann vara löjlig. Och framför de båda konungarna hade samlats en ring af tusentals allmogemän, hvilka blottat sina hufvud för att betyga sin vörndnad för den konungsliga magten och myndigheten. Icke hörde de, hurusom lärkorna jublade i skyn eller huru fjelltrasten sjöng sina glada visor i trädtopparna. De tyckte sig icke hafva tid att höra någonting annat än det, som konung Smek hade att säga. Och just då Albrecht och Ulf anlände, yttrade han sig sålunda:

»Såsom jag nyss för eder omförmälde, känner jag mig nu återigen såsom konung, sedan jag trädt i spetsen för eder tappra och pålitliga här. Jag har pröfvat eder. I nödens stund hafven I lemnat edra hem, edra hustrur, edra barn, edra åkrar, edra skogar — ja, I hafven lemnat allt för att bistå mig. Det är i nödens stund, man pröfvar vännen.

Jag har alltid varit Sveriges allmoges vän. Eller kan någon ibland eder förebrå mig något? Nu hafven I bevisat mig eder vänskap. Hafven redlig tack!»

Hela hären utbrast i väldiga bifallsrop, hvilka månde hafva genljudit vida omkring i nejderna, kanske ända till närheten af Kalmarne stad.

»Lycka ske konung Magnus, den gode och milde konungen!»

»Men nu», sade Magnus, hvars mod och krafter tycktes hafva återkommit, då han nu fann sig i spetsen för en här och i full frihet under Guds blåa himmel, »men nu är tid att uppgöra saken med min son, konung Håkan. Och mån I det veta, kärälskelige vänner alla, som här ären församlade, att jag förlåter honom, hvad han tilläfventyrs har mot mig brutit. Mitt fadershjerta är svagt, emedan det är kärleksfullt. Kom till mitt hjerta, min son!»

Under mängdens ljudliga bifallsrop omfamnade fader och son hvarandra, hvarefter Håkan tog till orda, talade och sade:

»Vare det eder alla veterligt, I ärlige och gode odalmän, som inom Sveriges Rike bygga och bo, att jag och min fader vilja hädanefter gemensamt hafva all möda ospard att krossa det herravälde öfver både konungar och bönder, som de s. k. riksens herrar hittills hafva ostraffadt utöfvat. Och jag förlitar mig derpå, att I stån oss redligt bi, män af alla stånd, som här församlade äro.»

Ett bifallsrop af gigantiska proportioner skallade, svärd klingade och tusentals hattar svingades öfver egarnes hufvud. En gammal bondeman trädde fram, tummade sin hatt mellan fingrarna, ref sig med högra handen i håret och sade:

»Vi allmogemän vilja gerna lefva och dö för vår konung. Men herreregemente kunna hvarken vi eller våra efterkommande tåla. Derfor, då vi

hafva två konungar inför oss, bedja vi eder, högborne och värdige herrar, att I hållen ens tillsammans och att I förhjelpen oss från det förtryck af riksens herrar, hvarunder all Sveriges allmoge för närvarande och sedan långliga tider tillbaka suckar... Redligt skola vi stå eder bi.»

»Och redligt skola vi försöka genomdrifva, hvad I önsken», sade konung Magnus allvarligt. »Må alla helgon vara oss nådiga!»

Långt in under skogens trädskronor skallade de hyllningsrop, hvarmed denna försäkran belönades af allmogemännen.

»Så kunna vi då åter få frid i Sveriges land och odla våra torfvor och lefva vårt tysta lif inne i Sveriges skogar», yttrade den gamle bonden och trädde tillbaka bland sina jemlikar.

Folket började redan att skingra sig för att uppsöka de öfver lägerldarna kokande grytorna och de öfverallt kring lägerplatserna utplanterade vin- och ölfaten. Men konung Magnus ropade dem tillbaka. De stannade. De undrade storligen, hvad den gode och milde konungen skulle hafva att yttermera säga dem.

»En handling af rättvisa återstår mig att i eder närvaro utöfva eller — rättare sagdt — ett löfte att fullborda. Träden fram, väpnare Palle Friis och sven Erland Thurgoth!... Stig också hit fram, väpnare Albrecht von Segebaden!»

De tre sålunda framkallade unge männen nalkades, och när de befunno sig midt emot konung Magnus, böjde de sina knän inför honom, såsom seden var den tiden.

»Jag är eder stor tack skyldig, Palle och Erland, emedan I hafven troget bistått mig i min nöd, då jag värnlös satt i tornet. Redligare vänner har jag aldrig haft. Detta bevittnar jag sjelf. Men ock vittnar min trogne och redlige drots, ärlige riddaren Nils Ambjörnsson och desslikes min

trogne lagman i Uppland, Israel Birgersson, att väpnaren Albrecht von Segebaden haft lif och möda osparda för att samla denna här, af hvilken jag nu ser mig omgifven. Lifligt erinrar jag mig ock, hurusom han tog mig i försvar på Kalmarne-slott med fara för sitt eget lif vid sistlidne mär-tensmessotid. Min mening är alltså att nu i allas närvaro belöna edra dygder genom att göra eder till riddare med den äran.»

Under mängdens bifallsrop steg konungen af hästen, och de vid sådana tillfällen vanliga cere-monierna utfördes noggrant. Därefter steg konung Magnus åter till häst, ropande:

»Innan vi gå att vid de åt oss beredda festlig-heterna fira denna för oss alla så betydelsefulla dag, utnämner jag riddarne Palle Friis och Erland Thurgoth till medlemmar i mitt hof. Men den väl-borne och ärlige riddaren Albrecht von Segebaden kallar jag till befälhafvare på mitt slott Kal-marne, der han hädanefter, sedan nu Herman von Vitzen suckar i fångtornet, må utöfva alla en slotts-höfvidsmans rättigheter och skyldigheter. Hans bröllop med den så lyckligt två gånger räddade stolts Juliana Windhausen skall firas å mitt slott Stockholmshus på min bekostnad. Jag utsätter dertill dagen två månader härefter den 27 Juli detta år 1362 efter Christi börd... Alla, som här nu församlade ären, helsar jag välkomna dit!»

INNEHÅLL:

	Sid.
Inledning	2.
Kap. 1. En trofast tjänare	9.
„ 2. En påflig bannlysningsbulla	20.
„ 3. En våldgästning i bondes gård	33.
„ 4. Munken och Väpnaren	45.
„ 5. En riddare »utan fruktan och utan tadel»	56.
„ 6. De tolf maskerade	68.
„ 7. Albrecht befriar sig	92.
„ 8. En olycklig konung och ännu mera olycklig far	102.
„ 9. Ulf försöker återeröfra Sjunnebo gård	113.
„ 10. En berättelse om qvinnorof	132.
„ 11. Palle Friis i verksamhet	150.
„ 12. Fortsättning af det föregående	162.
„ 13. På jagt efter Klaus Nyendank	172.
„ 14. Äfventyret i tawernen	195.
„ 15. Hos konung Håkan på Lödöse	211.
„ 16. Ombuden från »riksens herrar»	225.
„ 17. Försåtet i skogen	231.
„ 18. Handelsman Alf Grenerots hem	252.
„ 19. Julianas befrielse	268.
„ 20. Belägringen	285.
„ 21. Erland Thurgoth får en lycklig idé	299.
„ 22. Ett oväntadt besök	325.

	Sid.
Kap. 23. Klaus Nyendank uppträder ånyo	345.
„ 24. Herman von Vitzens nye medhjelpare	356.
„ 25. Befrielseverkets början	363.
„ 26. Ett oväntadt möte	370.
„ 27. Mötet mellan fader och son	385.
„ 28. I bondeläget	400.

MAGNUS SNEK

HISTORISK ROMAN AF LODBROK *Pihlström*

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG

Första häftet. Pris 50 öre. Se omslagets sista sida

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Anmälan.

Sveriges medeltid är ännu en för den större allmänheten föga känd afdelning af vår fosterländska historia, så rik på händelser af djupt ingripande betydelse den än är. Så mycket mera välkommet torde det för den skull vara, att den för sina skildringar ur vårt fosterlands historia berömda pseudonymen LODBROK, författaren till "Järnhandsken", "Fänrik Flinks minnen", m. m., i föreliggande arbete till ämne för sin penna valt just den vilda och laglösa, men öfvermåttan intressanta brytningstid, som åtföljde Folkungaättens fall och föregick Kalmareunionen. I tre afdelningar, omfattande "Magnus Smek", "Albrecht af Mecklenburg" och "Drottning Margaretha", upp-rullar han en tafla af förfärande och gripande beskaffenhet, då han beskriver vårt folks och vårt lands lidande och öden under digerdöden, under utländskt förtryck och inhemskt våld. Men han skildrar äfven vårt folks fasta kynne och den odalmannakraft, som, trots allt, slutligen ändå afskakade de bojor, regenters statskonst, prelaters ränker, stormännens egennytta och giriga köpmäns vinningslystnad täflade om att smida. I de strider, han omtalar, framträda för oss sådana gestalter som Waldemar Atterdag och hans statskloka dotter, den svage konung Magnus och hans son konung Håkan, Bo Jonson Grip, m. fl., ömsom veka, ömsom kraftfulla, ömsom baksluga naturer, men alla arbetande på att tillskansa sig makt och ägodelar, utan afseende på de folks öden, som suckade under deras inbördes split och roflystnad.

Författaren ådagalägger i sin framställning af denna jäsande tids händelser och personer samma lyckliga berättaregåfva och lediga skriftsätt, som med rätta förskaffat honom ett aktadt namn inom vår litteratur och till och med föranledt en jämförelse mellan honom och sådana stormän på den historiska romanens och berättelsens område som WALTER SCOTT och ALEXANDER DUMAS.

Hvarje afdelning bildar ett afslutadt helt. Utgifningen börjar med "Magnus Smek", som i år utkommer i c:a 5 häften om 4 ark till ett pris af 50 öre pr häfte.

Hugo Geber.

MAGNUS SMEK

HISTORISK ROMAN AF LODBROK

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG

Andra häftet. Pris 50 öre. Se omslagets sista sida.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Anmälan.

Sveriges medeltid är ännu en för den större allmänheten föga känd afdelning af vår fosterländska historia, så rik på händelser af djupt ingripande betydelse den än är. Så mycket mera välkommet torde det för den skull vara, att den för sina skildringar ur vårt fosterlands historia berömde pseudonymen LODBROK, författaren till "Järnhandsken", "Fänrik Flinks minnen", m. m., i föreliggande arbete till ämne för sin penna valt just den vilda och laglösa, men öfvermåttan intressanta brytningstid, som åtföljde Folkungaättens fall och föregick Kalmareunionen. I tre afdelningar, omfattande "Magnus Smek", "Albrecht af Mecklenburg" och "Drottning Margaretha", upp-rullar han en tafta af förfärande och gripande beskaffenhet, då han beskriver vårt folks och vårt lands lidande och öden under digerdöden, under ulländskt förtryck och inhemskt våld. Men han skildrar äfven vårt folks fasta kynne och den odalmannakraft, som, trots allt, slutligen ändå afskakade de bojor, regenters statskonst, prelaters ränker, stormännens egennyttia och giriga köpmäns vinningslystnad täflade om att smida. I de strider, han omtalar, framträda för oss sådana gestalter som Waldemar Atterdag och hans statskloka dotter, den svage konung Magnus och hans son konung Håkan, Bo Jonson Grip, m. fl., ömsom veka, ömsom kraftfulla, ömsom baksluga naturer, men alla arbetande på att tillskansa sig makt och ägodelar, utan afseende på de folks öden, som suckade under deras inbördes split och roflystnad.

Författaren ådagalägger i sin framställning af denna jäsande tids händelser och personer samma lyckliga berättaregåfva och lediga skrifsätt, som med rätta förskaffat honom ett aktadt namn inom vår litteratur och till och med föranledt en jämförelse mellan honom och sådana stormän på den historiska romanens och berättelsens område som WALTER SCOTT och ALEXANDER DUMAS.

Hvarje afdelning bildar ett afslutadt helt. Utgifningen börjar med "Magnus Smek", som i år utkommer i c:a 5 häften om 4 ark till ett pris af 50 öre pr häfte.

Hugo Geber.

MAGNUS SMEK

HISTORISK ROMAN AF LODBROK

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG

Tredje häftet. Pris 50 öre. *Se omslagets sista sida.*

WAGGERS & SMITH

HISTORICAL RECORDS OF

THE CITY OF

PHILADELPHIA

Anmälan.

Sveriges medeltid är ännu en för den större allmänheten föga känd afdelning af vår fosterländska historia, så rik på händelser af djupt ingripande betydelse den än är. Så mycket mera välkommet torde det för den skull vara, att den för sina skildringar ur vårt fosterlands historia berömde pseudonymen LODBROK, författaren till "Järnhandsken", "Fänrik Flinks minnen", m. m., i föreliggande arbete till ämne för sin penna valt just den vilda och laglösa, men öfvermåttan intressanta brytningstid, som åtföljde Folkungaättens fall och föregick Kalmareunionen. I tre afdelningar, omfattande "Magnus Smek", "Albrecht af Mecklenburg" och "Drottning Margaretha", upprullar han en tafla af förförande och gripande beskaffenhet, då han beskriver vårt folks och vårt lands lidande och öden under digerdöden, under utländskt förtryck och inhemskt våld. Men han skildrar äfven vårt folks fasta kynne och den odalmannakraft, som, trots allt, slutligen ändå afskakade de bojor, regenters statskonst, prelaters ränker, stormännens egennytta och giriga köpmäns vinningslystnad täflade om att smida. I de strider, han omtalar, framträda för oss sådana gestalter som Waldemar Atterdag och hans statskloka dotter, den svage konung Magnus och hans son konung Håkan, Bo Jonson Grip, m. fl., ömsom veka, ömsom kraftfulla, ömsom baksluga naturer, men alla arbetande på att tillskansa sig makt och ägodelar, utan afseende på de folks öden, som suckade under deras inbördes split och roflystnad.

Författaren ådagalägger i sin framställning af denna jäsande tids händelser och personer samma lyckliga berättaregåfva och lediga skrifsätt, som med rätta förskaffat honom ett akladt namn inom vår litteratur och till och med föranledt en jämförelse mellan honom och sådana stormän på den historiska romanens och berättelsens område som WALTER SCOTT och ALEXANDER DUMAS.

Hvarje afdelning bildar ett afslutadt helt. Utgifningen börjar med "Magnus Smek", som i år utkommer i c:a 5 häften om 4 ark till ett pris af 50 öre pr häfte.

Hugo Geber.

MAGNUS SMEK

HISTORISK ROMAN AF LODBROK

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG

Fjärde häftet. Pris 50 öre. *Se omslagets sista sida*

THE HISTORY OF THE

OF THE

THE HISTORY OF THE

Anmälan.

Sveriges medeltid är ännu en för den större allmänheten föga känd afdelning af vår fosterländska historia, så rik på händelser af djupt ingripande betydelse den än är. Så mycket mera välkommet torde det för den skull vara, att den för sina skildringar ur vårt fosterlands historia berömde pseudonymen LODBROK, författaren till "Järnhandsken", "Fänrik Flinks minnen", m. m., i föreliggande arbete till ämne för sin penna valt just den vilda och laglösa, men öfvermåttan intressanta brytningstid, som åtföljde Folkungaättens fall och föregick Kalmareunionen. I tre afdelningar, omfattande "Magnus Smek", "Albrecht af Mecklenburg" och "Drottning Margaretha", upp- rullar han en tafla af förfärande och gripande beskaffenhet, då han beskriver vårt folks och vårt lands lidande och öden under digerdöden, under utländskt förtryck och inhemskt våld. Men han skildrar äfven vårt folks fasta kynne och den odalmannakraft, som, trots allt, slutligen ändå afskakade de bojor, regenters statskonst, prelaters ränker, stormännens egennyttia och giriga köpmäns vinningslystnad täflade om att smida. I de strider, han omtalar, framträda för oss sådana gestalter som Waldemar Atterdag och hans statskloka dotter, den svage konung Magnus och hans son konung Håkan, Bo Jonson Grip, m. fl., ömsom veka, ömsom kraftfulla, ömsom baksluga naturer, men alla arbetande på att tillskansa sig makt och ägodelar, utan afseende på de folks öden, som suckade under deras inbördes split och roflystnad.

Författaren ådagalägger i sin framställning af denna jäsande tids händelser och personer samma lyckliga berättaregåfva och lediga skrifsätt, som med rätta förskaffat honom ett aktadt namn inom vår litteratur och till och med föranledt en jämförelse mellan honom och sådana stormän på den historiska romanens och berättelsens område som WALTER SCOTT och ALEXANDER DUMAS.

Hvarje afdelning bildar ett afslutadt helt. Utgifningen börjar med "Magnus Smek", som i år utkommer i c:a 5 häften om 4 ark till ett pris af 50 öre pr häfte.

Hugo Geber.

MAGNUS SMEK

HISTORISK ROMAN AF LODBROK

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG

Femte häftet. Pris 50 öre.

Sjette (sista) häftet utkommer inom kort.

THE HISTORY OF THE

OF THE

BY JOHN GARDNER, ESQ. OF THE BARRS AT EDINBURGH.
LONDON: PRINTED BY R. CLAY AND COMPANY, BUNGAY, SUFFOLK.
1841.

Nya Romaner och Noveller.

På HUGO GEBERS förlag har utkommit:

STELLA

Roman af Camille Flammarion. Pris 3 kr.

»Flammarions romaner lyfta och vidga; de göra godt genom sin varma hänförelse och sin ljusa blick på lifvet.»
(Aftonbladet.)

ONKEL BERNAC

Ett minne från Napoleons dagar af A. Conan Doyle. Pris 2 kr.

»Ett särskildt intresse får den genom de lifliga och spännande skildringarna af Napoleon den store och hans närmaste omgifning, som förf. inlåtat i romanens intrig.» (H. P.)

CHEVALIER D'AURIAC

Roman af S. Levett Yeats. Pris 2: 50.

En förstklassig bok, fullt jämförlig med Stanley Weymans och Conan DoYLES arbeten. Förf. anhängare af Dumas' skola, vet att hålla intresset fångsladt alltifrån den effektfulla början till den sista sidan.

EN ÄRKESKÄLM

af Guy Boothby. Pris 2 kr.

»Ärkeskälmen Simon Carnes spännande, lifligt skildrade bedrifter, med sin tjugusande inledning i det indiska sagoslottet, hör till den mest fångslande förströelseläsning, som kan öfverkommas.» (B. P.)

PENGAR ELLER LIFVET

Skildringar från vestern af Edith Carpenter. Pris 2: 25.

I den täflan om ett pris på tusen dollars som förra året utlystes af New-York Herald, erhöi denna berättelse första priset.

DEN HVITA DROTTNINGEN

Roman af William Le Queux. Pris 2: 50.

»Den hvita drottningen står på höjden af allt hvad författaren hittills skrivit.» (The Queen.)

Af samme författare förut utkommit: *Zoraida, öknens drottning.*

HAFVETS HJÄLTAR

Berättelse från de stora bankarne af Rudyard Kipling. Pris 2 kr.

Detta nya arbete af den framstående och populäre författaren lämpar sig såväl för äldre som för ungdom.

MAGNUS SÆK

HISTORISK ROMAN AF LODBROK

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG

Sjette häftet (Sluthäfte). Pris 75 öre.

UNIVERSITY OF TORONTO

THE UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

1950

Nya Romaner och Noveller.

På HUGO GEBÉRS förlag har utkommit:

STELLA Roman af Camille Flammarion. Pris 3 kr.
»Flammarions romaner lyfta och vidga; de göra godt genom sin varma hänförelse och sin ljusa blick på lifvet.»
(Aftonbladet.)

ONKEL BERNAC Ett minne från Napoleons dagar af A. Conan Doyle. Pris 2 kr.
»Ett särskildt intresse får den genom de lifliga och spännande skildringarna af Napoleon den store och hans närmaste omgivning, som förf. inflätat i romanens intrig.» (H. P.)

CHEVALIER D'AURIAC Roman af S. Levett Yeats. Pris 2: 50.
En förstklassig bok, fullt jämförlig med Stanley Weymans och Conan Doyles arbeten. Förf. anhängare af Dumas' skola, vet att hålla intresset fångsladt alltifrån den effektfulla början till den sista sidan.

EN ÄRKESKÄLM af Guy Boothby. Pris 2 kr.
»Ärkeskälmen Simon Carnes spännande, lifligt skildrade bedrifter, med sin tjugande inledning i det indiska sagoslottet, hör till den mest fångslande förströelseläsning, som kan öfverkommas.» (B. P.)

PENGAR ELLER LIVVET Skildringar från vestern af Edith Carpenter. Pris 2: 25.
I den täflan om ett pris på tusen dollars som förra året utlystes af New-York Herald, erhöi denna berättelse första priset.

DEN HVITA DROTTNINGEN Roman af William Le Queux. Pris 2: 50.
»Den hvita drottningen står på höjden af allt hvad författaren hittills skrivit.» (The Queen.)
Af samme författare förut utkommit: *Zoraida, öknens drottning.*

HAFVETS HJÄLTAR Berättelse från de stora bankarne af Rudyard Kipling. Pris 2 kr.
Detta nya arbete af den framstående och populäre författaren lämpar sig såväl för äldre som för ungdom.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

401004450